

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ועשרים-ושתיים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
שאלות ותשובות
פינוי אשפה בשבת ברשויות המקומיות
כיסוי עלות השירותים הניתנים על-ידי השלטון המקומי
הכרה במועצה שבחרו תושבי יישובים בנגב
רשות מוניציפלית משותפת ליישוב אורנית ולהתנחלויות קרובות לו
שינוי המען בתעודות הזהות של תושבי המועצה האזורית בסמה
שאלות בעל-פה ה"ר ח' דיין:
העיר אום-אל-פחם מנותקת ממי שתייה מ-3 ביולי 1997
היחידה לטיפול נמרץ ילדים בבית-החולים "רמב"ם"
תרומת איברים
שאלות ותשובות
הסעת עצורים חרדים בשבת
ידיעה על כוונות המאפיה הרוסית לרכוש השפעה בשלטון המקומי
חקירת תלונות בעניין פגיעה ברגשות הציבור והדלפות
ירי בנשק צבאי באזורים מאוכלסים
נסיעת קטנועים על מדרכות
קופסת פיקוד רמזורים בצומת בני-דרור
מהומות בכפר טובא
גיוס שוטרים דרוזים, צ'רקסים וערבים
נוהלי הכניסה להר-הבית
הוצאת פרטים ממחשב המשטרה
שביתת האסירים הפלשתינים
הצעות לסדר-היום
האסון בטקס פתיחת המכבייה
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור שידול קטין להמרת דת), התשנ"ז–1997
(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)
הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – אישור ועדת הכספים להפרטה), התשנ"ז–1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
הצעת חוק העונשין (תיקון – קיצור מועדי שחרור אסירים לפני זמנם), התשנ"ז–1997
(הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)
הצעת חוק העונשין (תיקון – הרחבת עבירת ריבוי נישואין), התשנ"ז–1997
(הצעת קבוצת חברות הכנסת)
הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון – השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ז–1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק המתווכים במקרקעין (תיקון – הכרה בוותק), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

הצעת חוק להקלת הפירעון של משכנתאות, התשנ"ו–1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הדיור הציבורי, התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת מ' לוי)

הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון – פיקדון ומענק), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת רע' כהן)

שאלות ותשובות

הטבות לבכירי הטלוויזיה הישראלית

נסיעות לחוץ-לארץ וחופשות של עובדי הטלוויזיה הישראלית

פעילות פקחי רשות השידור בשכונות חרדיות

עמידת הרשות הפלשתינית בהתחייבויותיה

ה"אוריינט האוס"

תנאים לקיום משא-ומתן עם הרשות הפלשתינית

שידורי הטלוויזיה הפלשתינית

תקציב חגיגות ה-50 למדינת ישראל

שיקולים בקביעת תקציבים לרשויות מקומיות

תקציבים למאבק באלימות כלפי נשים

קרן פיצויים וסיוע לילדים קורבנות התעללות

ידיעה בדבר אי-תגמול סוכנים שגייס המוסד באתיופיה

היערכות לקראת התיירות הצפויה בשנת 2000

הזמנת סקרים על-ידי משרד ראש הממשלה

הזמנת סקרים על-ידי משרד ראש הממשלה

הצעה לסדר-היום

יישובי בקעת-הירדן

הצעות לסדר-היום

שרפת דגל ישראל לעיני אבו-עלא

הצעה לסדר-היום

ההסתה של "קול פלשתין"

הצעה לסדר-היום

קיום החלטת הממשלה מס' 1329

שאלות ותשובות

נשירת תלמידים ממערכת החינוך

הטיפול בבעיות מערכת החינוך הערבית בנגב

יישום חוק הרשות הלאומית לתרבות היידיש

מינוי בעלי תפקידים במינהל לחינוך ערכי

חלוקת תקציבים במשרד החינוך, התרבות והספורט

השתלבות מורים עולים במערכת החינוך

מודעה מטעם בית-הספר "אנקורי"

בית-הספר "אל-אמל" בעכו

הקצבות משרד החינוך לתנועות הנוער

הצעה לסדר-היום

עתידה של מכללת "אוהלו"

הצעה לסדר-היום מערכת החינוך הערבית והקיצוצים בתקציב החינוך בשנת 1997

הצעה לסדר-היום החלטת שר החינוך לשעבר להקים מוסד להשכלה גבוהה בנצרת

הצעה לסדר-היום

הכיסוי העיתונאי של עבודת חברי הכנסת

הצעה לסדר-היום מותו בידי שוטרים של האתיופי טפרה בהטה, זיכרונו לברכה

הצעות לסדר-היום

שביתת המצילים וטביעת 13 מתרחצים בים

הצעה לסדר-היום

מצב הקשישים בבתי-אבות בישראל

הצעות לסדר-היום

פרסום חסר תקדים – עלייה בשיעור האבטלה

הצעה לסדר-היום הפער בין שירותי הייעוץ החינוכי והפסיכולוגי הניתנים ליהודים לבין אלו הניתנים לערבים

הצעה לסדר-היום

מינוי שופט ערבי לבית-המשפט העליון

הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר), התשנ"ז-1997

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ח' דיין:

בוקר טוב, חברי הכנסת. היום י"א בתמוז התשנ"ז, 16 ביולי 1997. אני פותח את ישיבת הכנסת.

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק המכר (מכר טובין בין-לאומי), התשנ"ז–1997.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק האזרחים הוותיקים (תיקון מס' 3), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת מקסים לוי וקבוצת חברי הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, עד ששר התשתיות יגיע, נעבור לשאילתא בעל-פה. סגן שר הבריאות נמצא? לא.

שבח וייס (העבודה):

אפשר לעבור לשאילתות רגילות לשר הפנים.

היו"ר ח' דיין:

כן, אני יודע.

שאילתות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

אני מזמין את שר הפנים להשיב על שאילתות. בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

יש לי שאילתא בעל-פה, אני ממלא את מקומו של שר העבודה והרווחה, ואדוני שאל – – –

היו"ר ח' דיין:

אני הייתי אמור לשאול אותה.

שר הפנים א' סויסה:

ויתרת?

היו"ר ח' דיין:

לא ויתרתי.

נעבור לשאילתות רגילות.

פינוי אשפה בשבת ברשויות המקומיות

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר הפנים ביום י"ח באדר ב' התשנ"ז (27 במרס 1997):

השבועון "יום ליום" טוען, כי משאיות מטעם עיריית ירושלים מפנות אשפה בשבת. בידיעה – רצוף
בזה צילומה – הובאו פרטים מדויקים.

רצוני לשאול:

1. האם עיריית ירושלים מפנה אשפה בשבתות?

2. האם רשאויות הרשויות המקומיות להעסיק עובדים בשבת?

3. האם הרשויות המקומיות ברחבי הארץ פועלות בשבת?

4. האם כופים על עובדים לעבוד בשבתות?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. התשובה היא – לא. עיריית ירושלים אינה מפנה אשפה בשבתות.

2. אומנם הנושא בסמכותו של שר העבודה והרווחה, אך למיטב ידיעתי הן חייבות לקבל אישור עבודה בשבת.

3-4. כפי שנמסר לי מטעם מנכ"ל עיריית ירושלים, רק במקרים דחופים ובמזרח-ירושלים מפנים אשפה, וגם זה על-ידי בני מיעוטים.

כיסוי עלות השירותים הניתנים על-ידי השלטון המקומי

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הפנים ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

עלות "השירותים הממלכתיים" שמגיש השלטון המקומי גבוהה לעין שיעור מן המימון הממלכתי לאותם שירותים. סבורים כי זה המקור העיקרי לגירעונות השלטון המקומי.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרדך בנדון?

שר הפנים א' סויסה:

אני מדבר על שאילתא מס' 1208, שעוסקת בגירעונות השלטון המקומי במדינת ישראל.

ההנחה שבגוף השאלתא יש לה על מה לסמוך. חלק גדול מהגירעון של הרשויות המקומיות מקורו בפערים בין מה שהממשלה מעבירה להן לבין העלות בפועל של מטלות המוטלות עליהן. מדובר לא רק בפער זה, אלא גם בפיגורים בהעברת המגיע, דבר הגורם להוצאות מימון מרובות ובעקבות זה לגירעונות, כמובן.

עיקר הפער קיים בנושאי חינוך ורווחה, ולשם כך הוקמו שתי ועדות משנה במסגרת ועדת-אפרתי, והן אמורות לתת תשובות על הבעיות בנושאים אלה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי שר הפנים, במגירות ובארכיונים של משרד הפנים נמצאים בוודאי כמה דינים-וחשבוניות של ועדות חשובות שנוגעות מאוד לעניין הזה: ועדת אלון, זיכרוננו לברכה, ועדת זנבר, "בדל לחיים ארוכים, ועדת קוברסקי וועדות נוספות. וכמי ששנים היה קשור למשרד הפנים אתה ודאי בקיא בהן. יש מציאות מתמשכת, והיא, שבמידה רבה השלטון המקומי מממן את השלטון המרכזי באמצעות מה שקרוי "שירותים ממלכתיים".

שאלתי: האם יש בדעתך להתמודד עם העניין התמודדות חזיתית רחבה כדי להגיע לפחות ברמת העיקרון למימוש של חלק מהמלצות העבר, לרבות ההמלצות שלך, כדי שלא נעמוד כל פעם מחדש מול משברים בשלטון המקומי, כשברוב המקרים – לא בכל המקרים – ראשי השלטון המקומי צודקים? תודה רבה.

שר הפנים א' סויסה:

מובן שההנחה הזאת נכונה, וברוב המקרים השלטון המקומי מממן את השלטון המרכזי, מממן את המטלות שהשלטון המרכזי מטיל על השלטון המקומי.

בשביתה האחרונה של השלטון המקומי, שארכה למעלה מחודש, כשעמדנו להגיע להסכם, היה ויכוח לא קטן, ואחד הדברים שערכו את חתימת ההסכם היה הנושא הזה. אני התעקשתי שתימשך עבודתן של שתי הוועדות – אחת המטפלת בנושא החינוך והבעיות הקשורות בו ואחרת המטפלת בנושא הרווחה. שר האוצר ואנשיו לא הסכימו. אני לא הסכמתי לוותר מאותן סיבות שאתה ציינת כאן; אנחנו מכירים את ההיסטוריה, והנושא הזה מסתיים כל פעם בהעברת סכום כזה או אחר. הנושא היה עקרוני, ולא הסכמתי לוותר עליו. כפי שסיכמנו, שתי הוועדות האלה, בראשות מנכ"ל משרד הפנים, שאני חושב שאין חולק על מקצועיותו, תמשכנה בעבודתן.

אני מכיר את הדוחות שדיברת עליהם. אני מקווה שנוכל להגיע לאיזו הסכמה בנושא הזה. אפילו תוך כדי המשא-ומתן היה רעיון, שהשלטון המקומי ישיל מעליו את האחריות לטיפול בנושאי הרווחה והחינוך ויעביר אותם לשלטון המרכזי. מובן שהדרך הזאת לא נכונה. להערכתי, אם המצב הזה יימשך, זו בדיוק תהיה התוצאה, והיא לא טובה.

אני אעשה מאמצים, ואעשה ככל יכולתי כדי לסיים את העניין הזה. ואני מקווה שהוועדות תתחלנה את עבודתן בימים הקרובים, אחרי שנסיים את הכללים לכיסוי הגירעונות והתחלת העברת הכספים. ואז נתרכז, בתקופה הקרובה, בסיכום עבודתן של הוועדות שדיברתי עליהן.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אנחנו עוברים לשאילתא מס' 1419, של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אנחנו מדלגים, כיוון שהסדר שונה.

שר הפנים א' סויסה:

יש לנו קודם חבר הכנסת האשם מחאמיד.

היו"ר ח' דיין:

אני יודע. שיניתי את סדר-היום מתוך אחריות. הודיעו למשרדים שלהם שהשאילתות שלהם עולות כדי שיגיעו. בבקשה.

הכרה במועצה שבחח תושבי יישובים בנגב

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את שר הפנים ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

ב-21 ביוני 1997 בחרו תושבי כפרים שונים בנגב ראש מועצה אזורית ליישוביהם, הוא מר עטיה אל-עאסם.

רצוני לשאול:

האם משרדך ישתף אתו פעולה ויעזור לו במילוי תפקידו?

שר הפנים א' סויסה:

אני עונה על שאלתו של חבר הכנסת דהאמשה, שמתייחסת להקמתה לכאורה של מועצה אזורית חדשה ולמינויו לכאורה של עטיה אל-עאסם ליושב-ראש אותה ועדה.

הליך בחירתו של ראש רשות או מינוי קבוע בחוק. אדם הקושר לראשו כתרים ותארים לא לו לא יקבל כל סיוע ממשרד הפנים, ואני אדאג גם שהוא לא יקבל סיוע ממשרדים אחרים.

הוריתי ללשכה המשפטית שבמשרדי לבדוק האם יש במה שעושה עטיה אל-עאסם משום עבירה על החוק.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, מדובר בכפרים הקיימים עשרות שנים – 40, 50, ואפילו 200 שנה. יש גם כפרים בנגב שקיימים 250 שנה, כפרים שאני מכיר במקרה, שהם לכאורה יישובים בלתי חוקיים. הבלתי-חוקיות הזאת לכאורה נמשכת שנים על שנים, ומשרדך אינו עושה דבר כדי לפתור את הבעיות. אנשים באים ואומרים: אנחנו רוצים להתארגן, לעזור לעצמנו, להשיג רשיונות במסגרת החוק, באופן חוקי. מה יכולה התשובה הזאת להיות? למה אתם לא עושים למען אפשר ליישובים האלה ולתושבים לחיות במסגרת החוק? אתם למעשה כופים עליהם לעשות דברים בלתי חוקיים.

עד מתי יישארו כפרים בלתי חוקיים ולא יהיו מיוצגים במועצות אזוריות ובמועצות מקומיות? הבעיה היא לא שהם רוצים להיות מחוץ למסגרת החוק, אלא זו המציאות שהמדינה כופה עליהם, הממשלה כופה עליהם, במקרה הזה – שר הפנים כופה עליהם. אני מבקש תשובה על השאלה, מה אתם תעשו כדי לפתור את הדילמה הבלתי-חוקית הזאת שאתם יוצרים במו ידיכם.

שר הפנים א' סויסה:

אני רוצה להעיר שתי הערות בעקבות השאלה הנוספת.

קודם כול, אני חושב שממשלה אסור לה להתאים את עצמה לעובדות שקובעים לה אנשים בשטח. אותם אנשים שנמצאים שם, אינני יודע ממהי הם נמצאים שם, אבל למיטב ידיעתי מספר גדול של בתים נבנה בצורה בלתי חוקית, והממשלה אינה יכולה להתאים את עבודתה ואת מדיניותה לעובדות שקובעים לה בשטח. זה דבר אחד.

דבר שני: אני חושב שמצד ההגינות לפחות היה אפשר גם לציין, שמשרד הפנים והממשלה עשו דברים לא קטנים, דברים בהיקפים גדולים מאוד, למען האוכלוסייה הזאת, האוכלוסייה הבדואית בדרום. אמרתי כבר כמה פעמים מהדוכן הזה, שבשנים האחרונות השקיעה הממשלה מאות מיליוני שקלים בהעברתם של הבדואים מהפזורות לתוך יישובי קבע, בפיתוח מגרשים ובמתן פתרונות למצוקות הדיור. רק לאחרונה, לפני כמה חודשים, קצת פחות משנה, גם הקמנו חמש מועצות מקומיות בדרום לאוכלוסייה הזאת.

לכן אני חושב שזה קצת לא הוגן לבוא לכאן ולומר, שמשרד הפנים והממשלה אינם עושים שום דבר. אני לא אומר שאין בעיות. אני אומר – יש בעיות, יש מצוקה. יושב אתנו כאן השר אריאל שרון, שהוא יושב-ראש הוועדה לטיפול בנושא הזה. ישבנו כבר כמה פעמים. אני מקווה שהנושא הזה גם יקודם. אנחנו מטפלים בנושא זה יום-יום כדי לקדם מתן פתרונות לכל אותה אוכלוסייה. אבל אני לא חושב שהכיוון לפתרון הוא בדיוק הכיוון הזה, שבו הם מכריזים על עצמם כרשות מקומית, ואני צריך להתאים את עצמי, להכיר בהם כרשות מקומית ולתת להם תקציבים. אני חושב שמיותר שאני אעמוד כאן ואגן על הליך כזה.

רשות מוניציפלית משותפת ליישוב אורנית ולהתנחלויות קרובות לו

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר הפנים ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

ב-13 ביוני 1997 התפרסם בעיתון "הארץ", שמשרד הפנים יוזם איחודו של היישוב אורנית עם ההתנחלויות אלקנה, שערי-תקווה ועץ-אפרים ושני כפרים פלשתיניים תחת רשות מוניציפלית אחת. משמעות הדבר עשויה להיות סיפוח דה-פקטו.

רצוני לשאול:

האם המהלך הזה לא סותר את הסכם הביניים וחידוש השיחות עם הפלשתינים?

שר הפנים א' סויה:

חבר הכנסת אחמד סעד מעלה פה בעיה של מימוש מדיניות הממשלה והחלטה של הממשלה הקודמת. אני מממש בזמן האחרון את החלטתה של הממשלה הקודמת בנושא איחוד או צמצום מספר הרשויות המקומיות במדינת ישראל.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת סעד, שהנתונים שהופיעו בכתבה שצירף אינם מדויקים, וכמובן, אין להם כל קשר להסכם עם הפלשתינים. אני מדבר על האזור שנמצא בתחום הרשויות המקומיות אלקנה, אורנית, שערי-תקווה ועץ-אפרים. הקמתי ועדת חקירה שתבדוק את האפשרות לצירופן של הרשויות האלה, ואין לנו שום כוונה לצרף לרשויות האלה יישובים פלשתיניים או לעשות דברים שיפגעו בהמשך ההידברות והמשא-ומתן עם הפלשתינים.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סעד.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

זו היתה החליטה של הממשלה הקודמת, לאחד רשויות?

שר הפנים א' סויסה:

הממשלה הקודמת החליטה על הקמת ועדה לאיחוד רשויות מקומיות. גם היושב-ראש, פרופסור אריה שחר מהאוניברסיטה העברית, מונה על-ידי שר הפנים הקודם. כשנכנסתי לתפקידי הזמנתי אותו אלי ונתתי לו את ברכת הדרך. חיזקנו גם את הצוות הזה והוספנו מקבצים או מתחמים נוספים במדינת ישראל. הוועדה הזו מתקדמת יפה, כשהכוונה היא שעד סוף השנה הזאת, זאת אומרת עד דצמבר 1997, נוכל להביא – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה סדר-היום עכשיו?

שר הפנים א' סויסה:

אני יודע, אבל הוא שאל שאלה. אתם לא רוצים שאני אתייחס, לא אתייחס.

אני מקווה שעד סוף השנה כבר נוכל להביא כמה מתחמים שנוכל לטפל בהם.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

חשוב שידעו זאת.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך. השאלה פה לא על איחוד יישובים בתחום מדינת ישראל. כאן מדובר על התנחלות שבמסגרת התוכנית שפורסמה – – –

שר הפנים א' סויסה:

התנחלות חוקית, כמובן.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מה?

שר הפנים א' סויסה:

התנחלות חוקית, להבדיל מאותה התנחלות שדיבר עליה קודם חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אוי ואבוי שכאשר מתנחלים באדמה שלהם זה התנחלות בלתי חוקית, וכשמקימים באדמה אחרת זה חוקי.

שר הפנים א' סויסה:

הכול עניין של מיקום.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

250 שנה בנו שם.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אתה יודע – – – תסלחו לי, אני רוצה לשאול את השאלה שלי.

הי"ר ח' דיין:

סליחה, חברי הכנסת, אני לא מצליח לשמוע את השאלה הנוספת. בבקשה, תשאל מהתחלה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אתה יודע שכל ההתנחלויות האלה הן על אדמה כבושה של העם הפלשתיני. כל עניין ההתנחלות הוא אחד המרכיבים במשא-ומתן על פתרון הקבע. לכן, כל פעולה – ואתה מכיר את המצב היום, שכל מדיניות ההתנחלות היא אחת הסיבות העיקריות לקיפאון בתהליך המדיני. גם היום לקום, לספח וליצור כאילו עובדה מוגמרת, עוד יישובים, זה גם מקשה את חידוש המשא-ומתן עם הפלשתינים. תודה רבה.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא רוצה פה להתחיל לפתור את כל הבעיות של המדינה. כמובן, אינני מסכים עם דבריך, מיותר לציין זאת, אבל אני יוצא מהנחה שחבר הכנסת הנכבד כנראה לא הבין את מה שאמרתי קודם, או לא הבין את המדיניות של משרד הפנים.

המדיניות, כפי שאמרתי, היא לצמצם כמה רשויות מקומיות, ובמקום להקים מועצה מקומית חדשה, להכריז היום על מועצה מקומית חדשה בשערי-תקווה ובעץ-אפרים, אני אומר להם: לא, אני לא אקים מועצה מקומית חדשה. יש לידכם אלקנה או אורנית, אני אצרף אתכם לאחת מהמועצות האלה, או שאני אצרף את כולן.

לכן, אני חושב שדווקא אתה היית צריך לבוא הנה ולברך על אי-הקמת מועצה מקומית יהודית חדשה ביהודה ובשומרון. זה מה שאני עושה, ואני חושב שהיית צריך לברך על כך.

שינוי המען בתעודות הזהות של תושבי המועצה האזורית בסמה

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הפנים ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

מתושבי הכפרים עין-אל-סהלה, ברטעה ומועאוויה נודע לי, כי במשרד הפנים נוהגים לאחרונה להחליף בתעודות הזהות את המען של תושבי שלושת הכפרים ולרשום בסעיף המען את שם המועצה האזורית "בסמה".

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לבעיות שייווצרו עקב השינוי, ובמיוחד בקשר לדואר?

2. האם נשקל ביטול השינוי הנ"ל?

שר הפנים א' סויסה:

גם השאילתא הזו עוסקת בשמות של רשויות מקומיות, אבל היא עוסקת גם בהקמת רשויות מקומיות למגזר הערבי. מדובר כאן באזור הצפון, באזור ואדי-עארה.

1. עם הקמתה של המועצה החדשה עלה הצורך גם לקבוע את שמה, והשם שנקבע מורכב מראשי התיבות של היישובים הכלולים במועצה. הסמכות לקביעת השם נמצאת בידי ועדת השמות הממשלתית, ולהחלטתה מתאימים עצמם כל המוסדות, לרבות מרשם האוכלוסין שבמשרד הפנים.

2. לאור האמור לעיל אין כל מקום לביטול השינוי. מניסיוננו, לאחר זמן קצר מתרגלים כל הנוגעים בדבר לשינוי ועובדים על-פיו.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, מדובר בשלושה כפרים שכל אחד מהם יש לו שם. אנשים גרים מאות שנים באותם כפרים – מועאווה, עין-אל-סהלה, ברטעה – ויש שמות לכפרים האלה. מה אכפת לכם שיירשם שם שאדם נולד בעין-אל-סהלה, בברטעה, במועאווה, במוסמוס, ולא כל מיני שמות שאנשים אינם מכירים? אתה לא יכול לקבוע את הזהות של האדם, את האני שלו. תן לו לקבוע, תן לו לקבוע איפה הוא גר.

שר הפנים א' סויסה:

אני רוצה להעיר שתי הערות. ראשית, כפי שאמרתי, הסמכות היא לא בידי שר הפנים או משרד הפנים. יש ועדת שמות ממשלתית, שנמצאת במשרד ראש הממשלה, והיא קובעת את השמות, לא אני קובע אותם.

דבר שני, כשלוקחים כמה כפרים ומכריזים עליהם כמועצה מקומית חדשה, אתה לא יכול לקרוא למועצה בשם של כל הכפרים. אתה צריך למצוא שם שגם יהיה קצר ויוכלו להתרגל אליו.

אני מבין שהבעיה שלכם היא ברישום של מקום הלידה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בתעודת הזהות.

שר הפנים א' סויסה:

בתעודת הזהות לא נוכל לרשום דברים כאלה, כי לא רשמים את מיקום הלידה. אבל יכול להיות שבמרשם האוכלוסין, אולי בתיק או באיזה מקום, אם תרצו לרשום, אני מוכן לבדוק את האפשרות הזאת. גם המקום בתעודת הזהות הוא מוגבל. אני לא חושב שניתן לרשום את זה. אבל אם תרצו לרשום את זה במרשם האוכלוסין, אני מוכן לבדוק את האפשרות הזאת, שבסוגריים אולי ירשמו שהוא נולד במועאווה. אם זה יניח את דעתכם, אני מוכן לבדוק את האפשרות הזאת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בתעודת הזהות אין אפשרות?

שר הפנים א' סויסה:

להערכתי, בתעודת זהות אין אפשרות. הפרטים שמכילה תעודת הזהות הם מוגבלים על-פי תקנות ועל-פי חוק. אבל אם זה מניח את דעתכם, אני מוכן ללכת בכיוון הזה, שבמרשם האוכלוסין, אולי בסוגריים ירשמו את המיקום המדויק של הכפר.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני השר, מכיוון שהשאלתא בעל-פה שהונחה על-ידי היתה אמורה לעלות דווקא היום והיא לא הונחה על שולחן הכנסת בהיעדרו של שר העבודה והרווחה, השאלתא נדחית לשבוע הבא על-פי התקנון.

שאלות בעל-פההיו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה. שר התשתיות הלאומיות ישיב על שאלתא מס' 138, של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בנושא: העיר אום-אל-פחם מנותקת ממי שתייה מ-3 ביולי 1997. בבקשה.

העיר אום-אל-פחם מנותקת ממי שתייה מ-3 ביולי 1997

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ב-7 ביולי 1997 הפגינו כל תושבי אום-אל-פחם ושיבשו את התנועה בכביש ואדי-עארה הנושק לעירם.

ברצוני לשאול:

1. האם ידע משרדך כי העיר, על עשרות אלפי תושביה, מנותקת ממי שתייה כנ"ל?

2. מה ייעשה כדי לשים קץ לניתוק המים כנ"ל? תודה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי משפט אחד בקשר לנושא הפתיחה. אני לא צריך לענות על נושא ההתפרעות וסגירת הכביש. אני מניח שנושא זה יטופל כפי שצריך על-ידי השר לביטחון פנים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זו התוצאה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבותי הנכבדים, חברי חברי הכנסת, הרי אני לא מתכוון להימנע ממתן מענה ברור בקשר לשאלה. אבל מאחר שהוקדם רקע, אני אומר גם כן כחבר הבית הזה: נראה לי קצת מוזר, נניח שהיתה בעיה, מייד זה מחייב להתפרע ולסגור כביש? אבל זה כבר נושא בטיפולו של השר לביטחון פנים. אני סומך עליו שהוא דואג לסדר הציבורי.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, העיר אום-אל-פחם אינה מנותקת מאספקה של מי שתייה אלא היא סובלת מתקלות בקשר לאספקת מים אלה.

האחריות לתקלות אינה מוטלת על חברת "מקורות", וזו מספקת מים לעיר בצורה סדירה ועונה על כל הנדרש. אני רוצה להדגיש, אין שום מניעה ואיש לא ימנע כל כמות מי שתייה הדרושה. זה שיהיה ברור. זאת עמדת המוצהרת וכך אני גם אוודא שזה ייעשה.

האחריות מוטלת כל כולה על עיריית אום-אל-פחם, אשר עוד לפני שנה התחייבה בתוכנית-אב להתקין מתקני שאיבה שיאפשרו את אספקת המים לשכונות העליות של העיר. הגידול באוכלוסייה והצריכה הגבוהה בחודשי הקיץ גורמים לכך שיש תקלות באספקה.

ביום 7 ביולי, לפני כשבוע, התקיימה פגישה נוספת בין העירייה לבין אנשי "מקורות", ובה סוכם שהעירייה תזמין באופן מיידי תכנון וביצוע של המתקנים הדרושים. כמו-כן, כדי להתגבר על מצוקת המים, תפעיל "מקורות" שתי יחידות אספקה. אולם זהו פתרון זמני, ואין בו ערובה מפני תקלות.

אני רוצה לומר, שאותן יחידות אספקה – מדובר בשני "בוסטרים" שמעלים את המים מהבריכות התחתונות לבריכה העליונה. אבל כדאי גם לדעת, שאחד מן ה"בוסטרים" האלה זה "בוסטר" רזרבי שישנו, ואם תהיה איזו תקלה שוב תהיה בעיה. לכן אני מדגיש, שהפתרון הזה שניתן הוא פתרון זמני, ואני מקווה שעיריית אום-אל-פחם תפעל בנושא הזה בהקדם.

אני עצמי הוזמנתי לבקר באום-אל-פחם. אני מתכוון לבקר שם בתוך ימים, לא בתוך שבועות, ואני אראה את זה. אבל בינתיים הדברים כאן ברורים. אי-אפשר לטעות בהם. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, התושבים הפגינו מפני שלא היו להם מים לשתות. אני חושב שזו זכות יסוד של האזרח להפגין וגם להפריע לתנועה סדירה כדי שירגישו בקיומו ברגע שאוטמים אוזניים.

העיר היתה צמאה למים במשך שבוע ימים. אדוני אומר שהם אשמים. למה במשך השבוע הזה לא היו להם מים, זו השאלה. אני שמח על תשובת השר שהם יקבלו מים ככל שיהיה צורך ובכל כמות נחוצה, זה משמח אותי. אבל להגיד שהם אשמים בכך שלא היו להם מים – אינני יכול להבין את זה. תודה רבה.

הי"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

רבותי חברי הכנסת, לגבי השאלות, אני מבקש מכם לגשת אל המזכיר ולרשום את עצמכם, כי ממנו אני מקבל את הרשימה, שלא יגידו למה הוא כן ואני לא. אחד מהאופוזיציה יאושר ואחד מהקואליציה יאושר. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, במשך שנים רבות היה פיגור, או היתה אי-התאמה, בין קצב הגידול של האוכלוסייה בכפרים הערביים לבין פיתוח התשתיות. בשנים האחרונות היה מפעל חשוב של ניסיון התאמה. בארבע השנים בתקופת ממשלת רבין, זיכרוננו לברכה, המפעל הזה התרחב עוד יותר.

שאלתי היא, באיזו מידה אתה מתכוון להמשיך את מפעל ההתאמה הזה, באיזה קצב ובאיזה דגש?

הי"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת האשם מחאמיד, כתושב אום-אל-פחם. אני מקווה שלך היה מה לשתות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא, אדוני. אני מודה לך על השאלה ועל האפשרות שנתת לי לדבר.

אני לא יודע מה היה קורה, אדוני היושב-ראש, לו אותו מצב היה קורה בעפולה או בחדרה במשך שבוע שלם. שבוע שלם אין מים לשתות, להתרחץ, אין מים לאותם ילדים שהלכו לבית-הספר בלי לרחוץ פנים. אין מים, תבינו את זה.

על כל דבר אפשר לענות כל מיני תשובות רציונליות וכל מיני דברים הגיוניים ויפים, אבל כל העילות אינן נותנות תשובה, איך אפשר להשאיר עיר של 34,000 אנשים בלי מים.

מדברים על זה שצריכים להחליף ולהביא מכונות חדשות. אנחנו יודעים שיש גידול טבעי. אין תקציבים שעונים על הגידול הטבעי, אין אפילו תקציבים שעונים על מצב סטטי. מאין הם יביאו וישנו תשתיות? אדוני השר, צריך לתת להם גם תקציבים כדי שיחליפו תשתיות.

אני מודה לשר שנענה להזמנה לבוא לביקור.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אדוני השר ישיב על כל השאלות.

שר התשתיות הלאומיות א' שחן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאחר שכל פעם חוזרים לבעיית ההפגנה, אומר מה אני חושב. אני חושב כך: להפגין – כן, לסגור כביש ראשי – לא. יש הבדל בין שני הדברים. להפגין זו זכות לגיטימית, וכולם מכבדים את הזכות הזאת. לא הייתי רוצה שהתושבים יפגינו כל היום, כי הם צריכים לעשות עוד כמה דברים אחרים לביתם. אבל להפגין – כן, לסגור כבישים ראשיים – לא. הדבר הזה צריך להיות נכון לגבי כל אחד. חוק חייב להישמר על-ידי כולם – כל אזרחי המדינה. החוק חייב להישמר.

לגבי השאלה ששאל סגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת שבח וייס – אני מרגיש קצת לא נוח, כי אתה נקבת בשמו של ראש הממשלה רבין, ואתה יודע את הערכתי לראש הממשלה רבין. לכן אני אומר את הדברים קצת בהסתייגות, ולא לגבי העובדות, כמובן. אני חושב, שהממשלה הנוכחית, ואני כאחד משריה, שמנו לנו למטרה לעשות כל מאמץ לסגור פער בן שנים רבות, שהיה קיים, לצערי, במידה לא קטנה ואף גדולה, בימי ממשלות העבודה, המערך, שהיו.

שבח וייס (העבודה):

מה שנכון – נכון.

שר התשתיות הלאומיות א' שחן:

אני שמח שסגן יושב-ראש הכנסת אומר, שמה שנכון – נכון. אני חוזר על זה, כי אתה מדבר ללא רמקול, ואני חושב שחשוב שהדבר הזה גם יישמע.

שבח וייס (העבודה):

בממשלה האחרונה היתה האצה מסוימת.

שר התשתיות הלאומיות א' שחן:

מאחר שהממשלה שאני חבר בה רואה לנגד עיניה ושמה לעצמה למטרה לקדם את הנושא ולנסות להשוות – וזה לא פשוט, כי יש כאן פיגור של הרבה שנים – אני חושב שהממשלה הנוכחית אכן נוקטת דרך נכונה. אני עצמי, בשיחותי עם ראשי רשויות יהודיות ולא יהודיות כאחת, אמרתי להם שכל פנייה נבחנת אצלי עניינית. אני לא שם פה כלל איזה קו מבדיל. אני מקווה, שהנושא הזה יהיה אחת מנקודות המבחן כאשר אסיים את תפקידי הנוכחי, לכשתסיים הממשלה הזאת את כהונתה בעוד שלוש שנים וחצי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

או לפני כן.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבתי, למה לכם לבנות על זה? לא כדאי. הרי הבחירות בארץ נערכות אחת לארבע שנים. הפעם התברכנו כנראה עוד בחצי שנה, כך נדמה לי.

לגבי השאלה המעניינת שהיתה כאן, קרי: מה היה קורה בעפולה או בחדרה אם לא היו מים – ראשית, אני רוצה להדגיש שוב, שלא היה מצב שלא היו מים באופן כללי. יש שם בעיה. אני רוצה לתת את התשובה על השאלה מה היה קורה. היה קורה דבר פשוט. ראש העיר עפולה הוא ראש עיר מצוין, וראש העיר חדרה הוא ראש עיר מצוין – אם לא היתה אספקת מים, שסיבתה אי-מילוי תפקיד העירייה, כפי שהיא היתה צריכה לעשות כאן, היה קורה דבר פשוט: אותו ראש עיר פשוט לא היה נבחר יותר. זו התשובה. אין לי תשובה אחרת. מה היה קורה? תושבי העיר לא היו בוחרים פעם נוספת בראשי הערים. במקרה הם ראשי ערים מצוינים, ואולי זו הסיבה מדוע לא קורה להם דבר כזה.

קריאה:

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

רבתי, אני מסביר לכם. על המפגינים כבר ענית. אני לא נגד הפגנות. אני נגד סגירת צירים ראשיים וכן הלאה.

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, השאלות הנוספות הסתיימו.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להדגיש עוד הפעם, שהמדיניות של הממשלה ושלי באופן מוגדר ואף מוצהר היא, שבכל מה שנוגע לכמויות מים והבאת המים אל פתח העיר – כל מה שהממשלה צריכה לעשות, היא תעשה. זה אמור לא רק לגבי אום-אל-פחם, כי אולי תהיה גם בעיה נוספת. אני מודיע לכם, שהדברים האלה ייעשו ללא שום הבדלי גישה, אם זו אוכלוסייה כזאת או אוכלוסייה אחרת. זאת הגישה שלי בעניין הזה. אני מודה לכם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה על תשובת שר התשתיות הלאומיות.

אנחנו עוברים לשאלות בעל-פה ששייב עליהן סגן שר הבריאות. סגן שר הבריאות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 136, של חבר הכנסת יונה יהב, בנושא: היחידה לטיפול נמרץ ילדים בבית-החולים "רמב"ם". חבר הכנסת יהב, בבקשה.

היחידה לטיפול נמרץ ילדים בבית-החולים "רמב"ם"

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, סגן השר, חברי הכנסת, ביחידה לטיפול נמרץ ילדים בבית-החולים "רמב"ם" שבע מיטות בלבד. בשבוע שעבר נדחה ניתוח לב קריטי לפעוט בשל מחסור במיטות, וזו אינה הפעם הראשונה שהדבר קורה. לאחרונה המצב הוא, ש-15-20 ילדים נדחים מלקבל טיפול בבית-החולים "רמב"ם" בגלל העדר מיטות.

היחס בין הצפון לשאר חלקי הארץ הוא כדלקמן: במחוז הצפון, נפת חיפה והצפון – מיטה אחת בטיפול נמרץ לילדים כנגד 43,000 ילדים; במרכז היחס הוא 1 ל-15,000; במחוז ירושלים היחס הוא 1 ל-22,000; במחוז הדרום היחס הוא 1 ל-26,000.

אדוני סגן השר, האם אתה ומשרדך מודעים לחוסר האיזון הזה שביחס? ומה אתם מתכוונים לעשות?

שמעתי לאחרונה, שמנכ"ל משרדך אומר שהמצב שפיר, לפחות ביחס למה שנאמר וקיים בארצות המערב, אבל בשטח המצב קריטי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להעיר הערה לחבר הכנסת יהב. עד כמה שידוע לי, כשמדובר בשאילתא בעל-פה צריך לקרוא את הנוסח הכתוב ולא נוסח מחודש.

אתן לך תשובה שנקראת "פרווה", או בלשון חברינו – תשובה "בארדה" קצת, בלי הרבה בשורות.

משרד הבריאות מודע למצוקת האשפוז בישראל. זה לא חידוש בשבילנו. לנוכח זאת, משרדנו מכין תוכנית לתוספת של כ-1,200 מיטות אשפוז בבתי-החולים הכלליים. עם זאת, במסגרת מגבלות התקציב לא אושרה לתוספת מיטות לטיפול נמרץ. לפיכך, עם כל ההבנה, אין באפשרות משרדנו להוסיף מיטות לטיפול נמרץ ילדים, וזאת, כאמור, בשל מגבלות תקציב.

לצערי הרב, ברוב השאילתות שאני אמור להשיב עליהן ומשיב עליהן במשך כל הזמן אני חושב שהתשובה נהפכה לתשובה לקונית. אני כל הזמן חוזר ואומר: בעיות תקציב, בעיות תקציב. אנחנו מסכימים שצריך, אבל מה לעשות שההבדל בין רצוי למצוי הוא כסף? דרך אגב, אם תפחית, בגימטריה, "מצוי" מ"רצוי" – תקבל שההפרש הוא "כסף". תודה.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת לחבר הכנסת יונה יהב. בבקשה.

יונה יהב (העבודה):

אדוני סגן השר, למרות התשובה הבנאלית, האם מוכן משרדך לשקול הוספת שלוש מיטות בלבד לצפון הארץ? מאחר שחוסר האיזון זועק לשמים, ומאחר שהיחס, כפי שקראתי אותו כאן וגם מופיע בגוף השאילתא בעל-פה, הוא פשוט בלתי-סביל, האם אתם מוכנים, גם במצב הכספי הרעוע שהמשרד שלך נמצא בו – ואנחנו מכירים את המצב – לשקול מיידית הוספת שלוש מיטות בלבד לכל צפון הארץ?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס. דקה מהמקום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני רוצה, ברצינות, לשאול משהו לגבי התשובה הלקונית שלך. התשובה הלקונית שלך היא תשובת אמת, זה ברור, אבל יש כאן בעיה של מערכת יחסים בין הכנסת לממשלה, כי כל מוסד השאילתא בנוי על כך שהתשובות הן לא לקוניות, ואז אתם צריכים להתמודד עם העניין הזה. אני מעיר זאת מתוך רגש של ידידות כלפיך. זה קורה לנו כבר בסיבוב שני. בשבוע שעבר שר הפנים, אדם יקר, בא לכאן, היה צריך לענות בשם הממשלה, נתן תשובה לקונית; הוא פשוט סירב לענות כי לא היתה לו קואליציה.

אני מבין את המחאה; אתם, כממשלה, כבר לא יכולים להיות מצעד מחאה. יש לכם איזו חובה לתת תשובות גם כשזה קשה.

לגופו של עניין, חצי דקה. בית-החולים "רמב"ם", בית-החולים שלנו בחיפה, הוא בית-חולים של החזית. לדאבון לב, בצפון מתנהלת מלחמה, וזה בית-חולים מרכזי מול החזית העיקרית היום של מדינת ישראל.

ביררתי את השאלות האלה, כי כמו חברי, חבר הכנסת יונה יהב, אנחנו קשורים מאוד לבית-החולים הזה. זאת חוויה מרכזית של העיר שלנו ושל כל האזור. הם גם לא יכולים לעשות העברות פנימיות מאגף לאגף, כי רוב המאמץ הולך לטיפול בחזית, ולכן השאלה ששאל חבר הכנסת יונה יהב, שמתנקזת לקטע של טיפול נמרץ ילדים, היא בעצם חלק מהמכלול של בית-החולים. על רקע המלחמה בצפון, האם למרות המצוקה אתם לא יכולים להשיג איזו תוספת לבית-החולים "רמב"ם"?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת, חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, יורשה לי, אם יש לך איזה מידע בנושא – אני רואה באור חמור מאוד דחייה של ניתוח לב קריטי בילד. זה דבר חמור מאוד. השאלה היא, האם קיימות דחיות כאלה גם בבתי-חולים אחרים במדינת ישראל, ואם כן – באיזה היקף קיימות הדחיות האלה, כי זאת בהחלט תופעה שצריכה להדליק נורה אדומה, ואני חושב שחובתה של הכנסת לדעת זאת. תודה.

יונה יהב (העבודה):

המיטות במרכז לא מנוצלות.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא בטוח.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני הייתי רוצה לפחות לשמוע את התשובה הזאת מסגן השר.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, סגן שר הבריאות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לגבי שאלתו של חבר הכנסת יונה יהב, האם משרדנו מוכן לשקול – אמרתי שכאשר כותבים את התשובה, הרי זה לאחר שנבדקו כל ההיבטים, האם יש אפשרות להוסיף או לא; זו לא רק תשובה כדי לצאת ידי חובה, אלא אלה הנתונים. אבל, בכל מקרה, גם בהתחשב בפנייה של ידידי חבר הכנסת שבח וייס, סגן יושב-ראש הכנסת, וגם של חבר הכנסת יונה יהב, וגם אני, אולי יש בינינו אחוות צפוניים – אני נולדתי ב"רמב"ם", בכל אופן – אני מוכן להפנות שוב את הבקשה ולקיים דיון מחודש במשרד, לשקול האם יש באמת – כי אתם מבינים שכאשר מוציאים מפה, זה כמובן בא על חשבון דבר אחר, על חשבון מיטות אחרות, ובכל דבר אנחנו נמצאים במצוקה.

נקיים דיון מחודש, אני אבדוק את זה, אני מבטיח, כמובן בהתייחס להערתו של חבר הכנסת שבח וייס, שאנחנו נמצאים מול החזית – זה קשור ולא קשור לשאלתא, כי היא דיברה על טיפול נמרץ ילדים, אבל אנחנו מדברים על המכלול, ופרופסור רווח הוא באמת ידיד טוב שלי, אישי, היו לי כמה שיחות אתו, ובאמת יכול להיות שצריך בנושא של בית-החולים "רמב"ם" שתהיה אולי גישה קצת אחרת, כי יכול להיות שהגישה קצת שונה. היום למעשה זה בית-החולים הפעיל ביותר במדינת ישראל מבחינת אירועים של מלחמה, הייתי אומר.

שבח וייס (העבודה):

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה גם רעיון שאפשר לשקול אותו. אני מבטיח לכם תשובה אישית.

לשאלתו של חבר הכנסת הירשזון – אני יודע שקיימות בעיות רבות בבתי-חולים, שטיפולים או תרופות לא ניתנים, כמובן מחוסר תקציב. יש מצוקת אשפוז גדולה מאוד בבתי-חולים, יש ניתוחים שנדחים לתאריכים מאוחרים יותר.

לגבי שאלות ספציפיות מיוחדות, האם מקרה בוטל או לא בוטל – קשה לי מאוד לענות כי אני לא שייך למערך שמתעסק בפרטי הפרטים של המתרחש יום-יום. אם תהיה לך איזו שאלה ספציפית, אשמח לקבל אותה בכתב ולתת לך תשובה מפורטת ביותר. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן שר הבריאות.

אנחנו עוברים לשאילתא נוספת לסגן שר הבריאות, מס' 137, של חבר הכנסת עמיר פרץ, בנושא: תרומת איברים. בבקשה.

תרומת איברים

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הבריאות, משרד הבריאות מממן הטסת גופות עובדים זרים לארץ המוצא תמורת תרומת איברים.

ברצוני לשאול:

1. האם עסקת התרומות עלולה להוביל לסחר ממלכתי באיברים? כיצד מתכוון משרדך לתקן עיוות זה?

2. מה הוא הפיקוח על ההליך וכיצד הוא מבוקר?

3. מה נעשה עם כספי הפיקדון למימון הטיסה שנמצאים בידי המעסיק?

היו"ר ח' דיין:

בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, תרומת איברים היא נושא רגיש מאוד וחשוב מאוד, ונדמה לי שיש גם הצעה לסדר-היום בנושא הזה שתועלה במשך היום. אבל נתמקד עכשיו בנושא של העובדים הזרים.

1. תרומות איברים ניתנות על בסיס אלטרואיסטי בלבד, ואין התניה לגבי תרומת איברים ופיצוי כלשהו בגין תרומת האיברים. זה בגדול.

עם זאת, כשהתורם הוא עובד זר שמסיבות כלשהן אין יד משפחתו משגת להטיסו לקבורה בארץ מולדתו, שוקל המשרד, פרטנית ולגופו של כל מקרה, את יכולתו ונכונותו לסייע בהטסת הגופה כמחווה אנושית ולא כפיצוי על התרומה. ודאי שאין בכך התניה, ועובדה זו מוסברת למשפחת התורם.

2. כיוון שכל מקרה נדון לגופו בהנהלת משרד הבריאות ובמעורבות של המרכז הלאומי להשתלות, אין כאן חשש של סחר איברים, מאחר שמובהר שאין התניה בתרומה ומדובר במחווה הומנית שבאה רק להוביל את הנפטר למכורתו ולא לשפות אותו או את משפחתו כספית על התרומה.

3. אם יש כיסוי להטסת גופתו של העובד הזר, הרי ודאי שאין המשרד מאפשר כפל שיפוי בגין ההטסה, וחובתה של חברת הביטוח לממש את תנאי הביטוח. לכן, רק בחלק מהמקרים נדונה סוגיית ההטסה לאחר שנסתבר שאין מקור מימון אלטרנטיבי.

סוגיית כספי הפיקדון למימון הטיסה תיבדק על-ידי משרד הבריאות. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, יכול להיות שהשאלה שהפניתי אליך רק מסבה את תשומת לבנו לאחד הנושאים הקשים ביותר שאנחנו מתמודדים אתם במדינת ישראל – העובדים הזרים. מחר נמצא את עצמנו מתמודדים עם שאלות של חינוך; מחר נמצא את עצמנו מתמודדים עם שאלת המעמד המשפטי שלהם ושל כל אותם ילדים שיוולדו במדינת ישראל. אבל, כאשר מתחילה להיווצר תחושה שמדינת ישראל עושה סחר באיברים, זה סימפטום שמזעזע כל אחד, כל בן-אנוש, ובוודאי מדינת ישראל צריכה לחשוב מה היא עושה.

אני מודיע לך, שיש פה בהחלט, אם זאת לא התניה מובנית, אין ספק שמשפחה שיודעת שאין מי שיטיס את הגופה, ופתאום יש פתרון שמשרד הבריאות מציע אותה, שאם יתרמו את האיברים תהיה הטסה והגופה תגיע למשפחתה – אני מניח שכל משפחה היתה מאשרת את העניין הזה.

אני לא רוצה להתחיל בדוגמאות כדי שלא ליצור מצב של איזה פופוליזם באמצעות דוגמאות אנושיות שהגיעו אלינו, אבל אני רוצה לומר לך, שבסך הכול הדוח על המרכז הלאומי להשתלת איברים, שהוקם ב-1993, הדוח שהגיע אליכם, למשרד הבריאות, בעצם מצביע על כך שמדינת ישראל איננה מצליחה למצוא תשובות לצורך בהשתלת איברים להצלת חיי אדם.

אני מבקש, האם כבוד השר יוכל לומר לי מה מתכוון משרד הבריאות לעשות לנוכח הדוח הזה, שיש בו מידע על איברים מעובדים זרים, אבל אני לא מציע שמישהו יראה את העובדים הזרים כפתרון לביתור ולחלוקת חלקי גופות, לפתרון במשרד הבריאות, אלא משרד הבריאות צריך להגיד מה הוא עושה עם הדוח שהוצג בפניו וכיצד הוא מתכוון להתמודד עם כך. תודה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלות נוספות לחברי הכנסת נסים דהן ואברהם הירשזון.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בנושא שבו אנחנו עוסקים, בקשר של משרד הבריאות עם העובדים הזרים, יש עוד פן שצריך להעלותו, וזו שאלתי, בנושא ביטוח בריאות. אחד הגירעונות הגדולים במשק הוא מימוש חוק ביטוח בריאות ממלכתי. משרד הבריאות דורש, למיטב ידיעתנו, כמיליארד שקל כדי לכסות את הגירעונות שגרם חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

אחת הסיבות לגירעון זה היא, שיש ציבור גדול שמקבל שירות ובעצם לא משלם. כל אותם תושבים חוזרים, כל אנשי צבא קבע שלא משלמים, וגם העובדים הזרים, שמקבלים שירות ולא משלמים עבורו. לא גובים גם מהקבלנים. יש מקומות, כמו אזור התחנה המרכזית הישנה בתל-אביב, שעובדים זרים מהווים אחוז ניכר ועיקרי באוכלוסייה שם. המדינה נותנת להם שירותי בריאות והם לא משלמים עבורם.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, ברשותך, אני מבקש לנצל את ההזדמנות הזאת. הכנסת דנה בזמנה בהרחבה בהשתלטת איברים שנעשתה לישראלים שנסעו להודו לצורך זה, והאיברים האלה היו ללא פיקוח רפואי, והדברים נעשו באמצעות סוכנים ישראלים. זאת היתה תופעה שגברה והלכה.

בזמננו עסקנו בכנסת בהרחבה בנושא, והייתי רוצה לנצל את ההזדמנות ולדעת, האם עדיין קיימת התופעה הזאת היום, או שמדינת ישראל הצליחה למנוע אותה לחלוטין, משום שכתוצאה מהשתלטות האיברים בהודו הובאו לארץ מחלות ממחלות שונות, שההתמודדות אתן לאחר מכן היתה ארוכה וממושכת. תודה.

היו"ר ח' דיין:

סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לגבי הבעיה שהעלה חבר הכנסת עמיר פרץ, בעיית העובדים הזרים – אני חושב שזו באמת אחת הבעיות הקשות והחמורות. אנשי מרצ תמיד דואגים להבליט, שהבעיה של המדינה היום היא החרדים. כל בעיה קטנה, כל שורף דגל נהפך לבעיה לאומית. בעיותינו במדינה הן כבר לא 300,000 האנשים שמשתמשים בסמים, לא הרוצחים, לא האנסים ולא העובדים הזרים, כשאנחנו מדברים פה על מאות אלפים שמציפים את מדינתנו.

כל יום אני מקבל פניות של אמהות שבנותיהן נישאו לגויים שבאו מחוץ-לארץ, ואנחנו עושים נישואי תערובת בתוך מדינתנו. אנחנו מגדלים דור כחול-לבן של אנשים שלא שייכים כלל לעמנו, ונרשמים לכאורה כבני עמנו. אנחנו פוגעים בחברה שלנו, כי בדרך כלל האנשים הללו, או חלק מהם – אני לא רוצה להפיל את כולם – הם גם פלייסטים. בעיות נוראיות, שאני חושב שהגיע הזמן שכנסת ישראל תיתן את דעתה עליהן בצורה מסיבית, ותשקיע הרבה יותר מחשבה, כי בעיית המדינה היא לא החרדים. החרדים הם הקצפת של המדינה, לדעתי.

לשאלתך – אני חוזר על תשובתי. כאשר הם באים ויש להם בעיה של הטסה – אם אין להם ביטוח רפואי, מדינת ישראל לא עושה התניה. יכול להיות שיש הצעה, המלצה, אבל ודאי וודאי שאנחנו לא מתנים, חלילה וחס, את ההטסה – תמורת סחר באיברים.

לשאלתך, חבר הכנסת נסים דהן – עובדים זרים שמקבלים שירות ולא משלמים, זה חידוש גדול שהכנסת שמעה היום. אשמח מאוד אם תביא לנו נתונים בדוקים וברורים. יושב פה יושב-ראש קופת-חולים לאומית – – –

נסים דהן (ש"ס):

— — — זה חידוש גם שהכנסת שמעה היום — — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בסדר. מה זה לא משלמים? לאן הם מגיעים? הם מגיעים לבית-חולים דרך קופת-חולים. קופת-חולים תיתן להם טיפול אם אין להם ביטוח בריאות ממלכתי?

נסים דהן (ש"ס):

— — — לא שואלים אותם כלל — — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אם הוא לא חוקי — השאלה היא אם הוא מגיע לבית-חולים ומקבל טיפול ללא תשלום.

נסים דהן (ש"ס):

מי משלם בשבילים? החוק אומר שקודם כול הוא צריך לקבל טיפול.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אומר את האמת, בשבילי זה דבר חדש. אני מוכן לבדוק את זה. אני לא מודע לתופעה הזאת, שאנשים מקבלים טיפול — — —

עמיר פרץ (העבודה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת עמיר פרץ ונסים דהן, השאלה הנוספת הסתיימה כבר מזמן.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

העובדים הזרים הביאו רוח זרה עכשיו.

עמיר פרץ (העבודה):

חבר הכנסת נסים דהן חושב שצריך להציל אותם.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת עמיר פרץ, גם אני ממתין לשמוע את תשובת סגן השר.

אני חושב שחבר הכנסת דהן העלה דבר חשוב מאוד, שנתון לבדיקת סגן השר ולהתייחסותו. אבל בואו נקבל את תשובת סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לי לא ידוע על תופעה כזאת. אני מוכן לבדוק אותה וללמוד אותה יותר לעומק.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הבעיה המרכזית היא שהם לא חייבים בבדיקות רפואיות. יכולים להיות מקרים רבים של מחלות, ואין לנו שום – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה נוסף, אבל זאת לא שאלתו. שאלתו היא, איך הם מקבלים טיפול במדינת ישראל בלי שהם ישלמו מסים לפי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואנחנו כאילו מסבסדים אותם, וכאילו זאת בעיה. אני לא מכיר את התופעה, ודאי לא בצורה המונית. אנחנו מוכנים לבדוק זאת.

לשאלתך בעניין הדיון שהיה בכנסת בקדנציה הקודמת – אני לא זוכר. גם על כך תקבל תשובה בכתב, כי אני לא מכיר את הדיון. אני חדש במערכת ואשמח ללמוד את הנושא, וגם בשבילי זה יהיה חומר חדש.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן השר על תשובותיו.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לשאלות רגילות. אני מזמין את השר לביטחון פנים להשיב על שאלות. בבקשה.

הסעת עצורים חרדים בשבת

חבר הכנסת א' רביץ שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

פורסם, כי נוהלי המעצר של המשטרה קובעים, שאין לעצור דתיים בשבת אלא באישור קצין בכיר, ויש להימנע מהסעתם במכונית. למרות זאת, נעצרו כמה מתושבי אזור רחוב בר-אילן בשבתות האחרונות והוסעו לתחנת המשטרה בניגוד לרצונם.

רצוני לשאול:

1. מה קובעים נוהלי המשטרה בנושא זה?

2. האם המעצרים בוצעו באישור קצין בכיר וכנדרש בנהלים?

3. מדוע הוסעו העצורים בשבת בניגוד לרצונם?

4. מה ייעשה במקרים דומים בעתיד?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מפקד מחוז ירושלים, אשר מסר לי כי:

א. נכון לשבועות האחרונים, חזר השקט לכביש בר-אילן.

ב. מחוז ירושלים עושה כמיטב יכולתו כדי להימנע מהצורך בביצוע מעצרים ובעיקר בסוף השבוע בכביש בר-אילן.

ג. עם זאת, אני יכול להבין מדוע הוסעו עצורים מבר-אילן, שכן העברתם רגלית לאורך הרחוב איננה מעשית וכרוכה בעימותים רבים.

ידיעה על כוונות המאפיה הרוסית לרכוש השפעה בשלטון המקומי

חבר הכנסת י' יהב שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ז באדר ב' התשנ"ז (26 במרס 1997):

ב-7 במרס 1997 פורסמה בעיתון "ידיעות חיפה" כתבה, שלפיה עושה המאפיה הרוסית ניסיונות ליצור לעצמה אחיזה בשלטון המקומי. עוד נכתב, כי ניסיונות המאפיה להרצת מועמדים נעשים באופן סמוי ותוך מתן גיבוי כספי.

רצוני לשאול:

1. האם למשטרה ידוע על הכוונות המיוחסות בכתבה?

2. אם כן – מה הוא המידע שברשות המשטרה, והאם קיים מידע ספציפי על ניסיונות אלו?

3. כיצד מתמודדת המשטרה עם תופעה זו?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם אגף החקירות במשטרת ישראל ונמסרו לי הפרטים הבאים:

א. למשטרת ישראל הגיע מידע רקע בלבד על כוונות של מי שהוגדרו כעבריינים מחבר המדינות להשפיע על המערכת הפוליטית הישראלית במישור המקומי ובכנסת.

ב. עיקרו של המידע נוגע לקשרים אישיים/עסקיים/חברתיים בין מי שחשודים כעבריינים לפעילים פוליטיים וחברי כנסת בעבר ובהווה. לא מן הנמנע שקשרים אלה ינוצלו על-ידי העבריינים לניסיון לשחד פוליטיקאים או גורמים בעלי השפעה על תהליכי קבלת החלטות.

ג. חשוב לציין, שהמידע המודיעיני עדיין לא הגיע לשלב חקירה וגיבוש ראיות.

ד. בתקופה האחרונה נערכת המשטרה לטיפול בנושא הן מבחינת תורת הלחימה והן מבחינה ארגונית. כאשר יהיה בידה מידע מבוסס תישקל נקיטת פעולות, אולם בשלב זה המאמץ מופנה בעיקר לאיסוף חומר מודיעיני.

חקירת תלונות בעניין פגיעה ברגשות הציבור והדלפות

חבר הכנסת נ' דהן שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ז באדר ב' התשנ"ז (26 במרס 1997):

מזכיר סיעת ש"ס צבי יעקבזון הגיש תלונה נגד רשות השידור על פרסום קטעים ב"חמישייה הקאמרית" המהווים, לדעתו, עבירה פלילית ופגיעה ברגשות הציבור, ותלונה על הדלפות מפרקליטות המדינה, בעיקר בעניין דוח-גידרון. ב-19 בינואר 1997 השיבוהו ש"מטפלים בעניין". רצוף בזה צילום המכתבים ששלח ושקיבל.

רצוני לשאול:

1. האם נחקרו שתי התלונות?

2. מה העלו החקירות עד כה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בדקתי את הנושא עם אגף החקירות במשטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. בעניין התלונה המתייחסת ל"חמישייה הקאמרית" החליט היועץ המשפטי לממשלה, כי לא ניתן להידרש לה. יש מכתב למר צבי יעקבזון, מזכיר סיעת ש"ס, מיום 13 בינואר 1997, וכדאי להסתכל גם בו.

ב. בכל הקשור לנושא ההדלפות מפרשת גידרון – העניין בבחינה בפרקליטות המדינה ועדיין לא התקבלה החלטה בנדון.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, חבר הכנסת דהן? אין לך.

ירי בנשק צבאי באזורים מאוכלסים

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את השר לביטחון פנים ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

נודע לי, כי ב-12 במרס 1997, במהלך קטטה בג'דידה-מכר, נעשה שימוש בנשק צבאי על-ידי חייל תושב הכפר. בנס לא נפגע איש מהירי. לאחרונה מגיעות אלינו תלונות רבות על שימוש מסוכן בנשק במגזר הערבי, הן לצורכי הפחדה ואיום והן בחגים ובחתונות.

רצוני לשאול:

1. האם הוגשו כתבי אישום נגד היורים?

2. מה עושה משרדכם כדי להתמודד עם תופעות אלה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מפקד המחוז הצפוני של המשטרה, ונמסר לי כי:

א. ביום 13 במרס 1997, בכביש הפנימי בין ג'דידה לכפר מכר, נחסמה דרכם של שני תושבי כפר ג'דידה. החסימה היתה על רקע בריוני, כאשר קיים סכסוך קודם בין שתי המשפחות. ברכב של M.המשפחה נהג חייל קבע בצה"ל ולידו היה נשקו האישי מסוג 16-

כתוצאה מיידוי אבנים ומקלות על הרכב ניזוק הרכב קשות, והנהג ניסה להימלט מהמקום, אך ללא הצלחה. על כן ירה החייל באוויר והצליח להימלט מהמקום.

ב. בגין אירוע זה נפתח תיק פלילי 869/97 בתחנת עכו.

ג. החקירה בתיק טרם הסתיימה, שכן ממתנים לחוות דעת מהמחלקה לזיהוי פלילי.

ד. משטרת ישראל רואה בתופעת הירי באוויר ממשק צה"לי ו/או פרטי תופעה מסוכנת, שיש לטפל בה בכל האמצעים.

ה. לקראת כל מועד או חג נערכת המשטרה באופן מיוחד, הן מודיעינית והן מבצעית, כדי לתפוס עבריינים כאמור.

לאחרונה, בעיד אל-אד'חה, נעצרו במחוז הצפוני חמישה חיילים אשר ירו באוויר, והם הועברו לטיפול המשטרה הצבאית.

נסיעת קטנועים על מדרכות

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א באייר התשנ"ז (28 במאי 1997):

קטנועים רבים נוסעים על מדרכות תוך הפרת החוק וסכנת נפש אמיתית וממשית להולכי הרגל.

רצוני לשאול:

1. האם תופעת נסיעת רכב דו-גלגלי על המדרכות מטופלת על-ידי הגורמים המתאימים מעבר לאכיפה שבשגרה?

2. האם יוסקו מסקנות שיזרזו את הטיפול ויחסכו פגיעות?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

זו באמת בעיה קשה במדינת ישראל. בדקתי אותה עם ראש מחלקת התנועה במשטרת ישראל, ואני רוצה לאשר את הטענה שלך, שיש כלי רכב דו-גלגליים שמסתובבים על המדרכות – לאחרונה יותר ויותר.

בעניין האכיפה בנושא הזה, יש החלטה במשטרה והוראה לשוטרי הסיוור להגביר את האכיפה בתחום העירוני.

לעתים נעשים מבצעים של המשטרה בתחום הזה, כיוון שהתופעה הפכה להיות שכיחה בכל מדינת ישראל. אני רוצה לומר לך, שזאת בעיה, ואני מכיר בה. בעיות החנייה היום הן בעיות קשות, לכן יש יותר ויותר קטנועים שמנצלים את מקומות החנייה שהוקצו להם; או שלא אוכפים את החוק על המדרכות בתחום העירוני. לכן, הקטנועים מנצלים את המצב הזה כדי לעקוף את התנועה ואת הפקקים. אלה דברים שאנחנו רואים, כי בתוך עמנו אנחנו יושבים.

נתתי הנחיה במשטרה להקפיד בנושא הזה, אבל אני חושב שהבעיה שהעלית היא בעיה אמיתית, שמחייבת טיפול.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת? אין.

קופסת פיקוד רמזורים בצומת בני-דרור

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את השר לביטחון פנים ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

בצומת בני-דרור יש קופסת פיקוד של הרמזורים שבצומת. הקופסה משמשת את משטרת התנועה בהכוונת התנועה. קופסה זו אינה נעולה, וכל אדם יכול לגשת אליה ולעשות כרצונו.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין מקפידים על נעילת הקופסה, ומי אחראי לכך?

2. האם משרדך בודק את נעילת הקופסאות ברחבי הארץ?

3. האם קיימות הנחיות לגבי נעילת הקופסאות, והאם הן מקוימות?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מחלקת התנועה במשטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. השוטר העומד בצומת, בידו מפתח לקופסת הרמזורים. תפקידו לוודא בסיום העבודה שהקופסה תהיה נעולה.

ב. ככלל, המשרד אינו בודק את נעילת הקופסאות. עם זאת, לאור שאילתא זו, המשטרה תבדוק את נושא הקופסה בבני-דרור.

ג. יש הנחיות לנעילת הקופסאות, וככלל הן מקוימות.

מהומות בכפר טובא

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את השר לביטחון פנים ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

לאחרונה פורסם על מהומות בכפר טובא, שנפצעו בהן שוטרים וכבאים עקב זריקת אבנים על כוחות הביטחון.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר השוטרים והכבאים שנפצעו במהלך המהומות?

2. כמה אנשים נעצרו בעקבות המהומות, וכמה מהם שוחררו?

3. אילו צעדים ננקטו?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מפקד המחוז הצפוני במשטרה, ונמסר לי כי:

א. במהלך הפרות הסדר בכפר טובא נפגע כבאי מתחנת הכיבוי בחצור בעת שניסה לכבות את הצמיגים הבווערים ועגלות האשפה הבווערות, וזאת מזריקת אבן. באירוע זה לא נפגעו שוטרים.

ב. בעקבות המהומות נעצרו שבעה איש, לפי פירוט זה: (1) ארבעה עצורים – בחשד לסיכון חיי אדם בנתיב תעבורה. בגין האירועים נפתחו שני תיקים. עצור אחד שוחרר ביום מעצרו, מעצרו של אחר הוארך בשלושה ימים, וכנגד שניים הוכן כתב אישום ומעצרו הוארך ב-22 יום על-ידי פרקליטות מחוז הצפון. (2) שלושה עצורים – בחשד להצתת רכב. אחד שוחרר ביום מעצרו ומעצרו של השני הוארך בחמישה ימים.

ג. בגין האירועים של הפרות הסדר ביצעה המשטרה מעצרים, תוך מתן עדיפות חקירתית לתיקים אלה, וכל זאת במגמה להביא את המעורבים לדין בתקופת מעצרו.

גיוס שוטרים דרוזים, צ'רקסים וערבים

חבר הכנסת ס' טריף שאל את השר לביטחון פנים ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

הובא לידיעתי הדוח השנתי של משטרת ישראל לשנת 1996. בדוח נרשם, כי בשנה זו גויסו 1,335 שוטרים.

רצוני לשאול:

1. כמה שוטרים דרוזים וצ'רקסים גויסו בשנת 1996 למשטרה כחולה ולמשמר הגבול?

2. כמה שוטרים ערבים גויסו בשנת 1996 למשטרה כחולה ולמשמר הגבול?

3. האם תגייס המשטרה יותר דרוזים וערבים למשטרה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם ראש אגף כוח-אדם במשטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. בשנת 1996 גויסו במעמדות קבועים למשטרה הכחולה 23 דרוזים וצ'רקסי אחד. למג"ב גויסו 27 דרוזים ושלושה צ'רקסים. בשנת 1996 גויסו למשטרה הכחולה שלושה שוטרי חובה דרוזים. למג"ב גויסו 68 שוטרי חובה דרוזים ושטר חובה צ'רקסי אחד.

2. בשנת 1996 גויסו במעמדות קבועים למשטרה הכחולה 65 בני מיעוטים, ולמג"ב גויסו 47. בשנת 1996 גויסו למשטרה הכחולה 12 שוטרי חובה בני מיעוטים, ולמג"ב גויסו 170.

3. משטרת ישראל מגייסת מדי שנה לשירותיה מאות שוטרים. דרישות הגיוס מושפעות מהצרכים המבצעיים של המשטרה, וההחלטה על הגיוס מושפעת מנתונייהם ומכישוריהם של המועמדים לשרת במשטרה, ללא כל קשר לדתם או לעדתם.

נוהלי הכניסה להר-הבית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

נודע לי, שביום שלישי, כ"ט בניסן התשנ"ז, 6 במאי 1997, בכניסה להר-הבית מנע שוטר מאזרח שהחזיק תנ"ך להיכנס להר. משהתברר שבספר יש גם הברית החדשה – הותרה כניסתו.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם שונות ההוראות לפי דת הנכנס?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מפקד מחוז ירושלים של משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. הנושא נבדק עם השוטרים שהיו מוצבים ב-6 במאי 1997 בשער הכניסה להר-הבית, והללו לא זוכרים אירוע כזה.

ב. ההנחיות לגבי הכנסת דברי דת להר-הבית הן חד-משמעיות: להר-הבית מותרת הכנסת פריטי דת מוסלמיים בלבד, והשוטרים מונחים למנוע הכנסת פריטי דת יהודיים, נוצריים או של כל דת אחרת, פרט למוסלמית.

הוצאת פרטים ממחשב המשטרה

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

קצין משטרה בדק את עברם של דוד בן-גוריון ושמעון פרס וכן את פרטיהם האישיים של אנשים אחרים ללא צורך. זאת, למרות זכות היסוד של האזרחים לשמירה על הפרטיות.

רצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים שעל-פיהם בודקת המשטרה פרטים על-אודות אזרחים, ומי מוסמך לאשר זאת?

2. כיצד יימנע מקרה דומה בעתיד?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בדקתי את הנושא שהעלית בשאלתך על הוצאת פרטים מהמחשב. אני רוצה לומר לך כמה דברים.

הקריטריונים שעל-פיהם בודקת משטרת ישראל פרטים על-אודות אזרחים מוסדרים בחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א. כלומר, הדבר הזה מוסדר בחוק. לשם כך קיימת במשטרת ישראל פקודת קבע הקובעת מי מבין אנשי המשטרה זכאי לעיין ברישומים המנוהלים במשטרה. מודגש כי עיון במידע הוא רק לצורך מילוי תפקיד. אלה פקודות הקבע במשטרה.

העובר על הוראות הפקודה עובר עבירה שדינה מאסר עד שנה. פקודת הקבע של משטרת ישראל 14.03.18 קובעת במפורש, כי הוצאת מידע שלא לצורך מילוי תפקיד היא עבירה על המשמעת.

אציין, כי בעבר הועמד החורג מהוראות הפקודות והנהלים לדין משמעתי או פלילי, על-פי הנסיבות, וכך ייעשה גם בעתיד. כלומר, אנשים כבר הועמדו לדין.

באופן אישי אני רואה בחומרה שימוש במידע חסוי, כדוגמת רישומים פליליים המנוהלים במשטרה, ואני אעשה הכול כדי שדברים ברוח התלונה שלך יגיעו לכל מפקדי התחנות.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, בבקשה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר לביטחון פנים, אם אנחנו כבר דנים בנושא של בדיקת פרטים אישיים של אישים, הייתי רוצה לשמוע ממך, האם המשטרה כבר עושה מאמצים גדולים על מנת שבכל רכב של משטרת התנועה יהיה מחשב, כדי שלא יצטרכו להטריד נהגים בעצירה, ואז, תוך כדי נסיעה אפשר לבדוק במחשב האם הרכב הוא גנוב, או רכב שיש בו בעיה, ועל-ידי כך למנוע הטרדה של נהג בנסיעה ועיכובו בצדי הדרך.

לפני ימים מספר ביקרתי בצרפת, ושם ראיתי שהמשטרה הכניסה את המערכת הזאת, שניסיון רב נרכש בשימוש בה בארצות-הברית ובקנדה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אשר למחשב – יש היום יכולת לקבל תשובה מיידית דרך מכשיר הקשר. הרעיון שאתה מדבר עליו כרוך בהוצאה כספית מסוימת. היום יש יכולת לכל שוטר לקבל תשובה מיידית בקשר.

מיכה גולדמן (העבודה):

אנחנו יכולים לצמצם על-ידי כך את גנבות הרכב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הנושא ברור. נושא זה הוא חלק מאותה מערכת של גנבות רכב שאנחנו מתמודדים אתה כרגע, וזה בבדיקה. הנושא הוא תקציבי, אבל הכיוון הוא נכון. אני מניח שזה עניין של זמן, וזה מה שיקרה במשטרה.

שביתת האסירים הפלשתינים

חבר הכנסת א' סעד שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ד בסיוון התשנ"ז (29 ביוני 1997):

אלפי אסירים פלשתינים הכריזו ב-24 ביוני 1997 על שביתת אזהרה בכל בתי-הכלא והמעצר בגלל תנאי המעצר והיחס כלפיהם.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לתנאי המעצר הקשים של האסירים הפלשתינים?

2. מה הם הצעדים שיינקטו כדי לשפר את התנאים בבתי-הכלא?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בדקתי את הנושא של שביתת האזהרה עם שירות בתי-הסוהר. לא התקיימה שביתת אזהרה של כל האסירים בכל בתי-הסוהר, כפי שאתה טוען, חבר הכנסת סעד, אלא מדי פעם ננקטות פעולות ברמה מקומית על רקע בקשות של האסירים, שחלקן מאושרות, ורובן – שאין להן הצדקה על-פי הפקודות או הצדקה הגיונית – נדחות. אני רוצה לומר לך, שבכל פעם שיש שביתה בבתי-הסוהר הנושא הזה מטופל על-ידי הנציב באופן אישי, ולא פעם אחת, במרבית המקרים, הדברים האלה עולים גם אלי. אני גם מבקש לדעת מה הן הדרישות, ולפעמים אלה דרישות בניגוד להוראות השב"ס. השביתות האלה לא מרשימות אותנו במיוחד אם אין להן הצדקה הומנית ואלה דברים שהם נגד הוראות השב"ס.

לאסירים הביטחוניים תנאים טובים של לינה, מזון, קנטינה, והטבות נוספות כגון: טלוויזיה, רדיו, פלטה לחימום, אמצעים לכביסה של בגדיהם, ונטילטור, תפירה ועוד. כמו-כן ניתן להם זמן סביר ביותר לטיולים בחצרות, ביקורי משפחות וכן ביקורי נציגי הרשות הפלשתינית, הצלב-האדום וחברי כנסת. מי כמוך יודע זאת, כי אתה נמצא שם אולי יותר מכל חברי הבית הזה.

תנאי הכליאה הם סבירים, הם אינם נופלים מאלה של האסירים הפליליים, אך באופן עקבי מציגים האסירים הביטחוניים דרישות חדשות. עד כאן.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, שאלה נוספת באותו עניין.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך. קודם כול, על שביתת האזהרה הכללית פורסם בעיתונות. דבר שני, אם אתה אומר שהתנאים שלהם כל כך טובים, איך אתה מסביר את העובדה ששלשום היתה הפגנה של משפחות של האסירים הפלשתינים מפני שהם טוענים כי התנאים הורעו בבית-הכלא דמון ובבתי-כלא אחרים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

איפה היתה ההפגנה?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ההפגנה היתה ברמאללה לפני יומיים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הם התלוננו נגד מגידו, לא נגד דמון.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

דמון ומגידו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מגידו זה לא שלנו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

איך אתה מסביר זאת?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הייתי בכלא דמון. ידידי חבר הכנסת אחמד סעד, אני רוצה לומר לך, שהתנאים בכלא דמון הם לא טובים לכל האסירים. אני מתכנן, שאת כלא דמון, שהוא באמצע שמורת טבע, נחזיר למדינת ישראל באחד הימים, ונוכל לבנות כלא חדש. אני מתכנן לסגור את הכלא הזה בעתיד, ואני מניח שאני אצליח.

התנאים הם תנאים של כליאה, הכול לפי חוק. אני שומע טענות של אסירים ביטחוניים בקשר לתנאים בכלא שאינם קשורים לבתי-הכלא של שירות בתי-הסוהר. בכלא בצומת מגידו, שם נמצאים הרבה אסירים ביטחוניים, יש בעיה. אם יש בעיה במקום מוגדר באחד מבתי-הכלא במדינת ישראל, אשמח

לדעת ולטפל. כאחד שמסתובב בבתי-הכלא, עוסק בזה, משקיע בהם הרבה מכספי המדינה – בעיקרון אין בעיה בבתי-הכלא במדינת ישראל. אני אומר לך במלוא הכנות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בדמון המצב הכי ירוד.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בדמון. כלא שאטה בעייתי, וכלא "כרמל", שאני הייתי מוחק אותו מעל פני האדמה. תאמינו לי, שאני עושה את כל הפעולות האלה ומשקיע הרבה זמן, וברגלי עברתי כמעט את כל התאים במדינה. זו בעיה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר.

הצעות לסדר-היום

האסון בטקס פתיחת המכבייה

היו"ר דן תיכון:

אנחנו ממשיכים בהצעות לסדר-היום מס' 2890, 2891, 2892, 2893, 2894, 2895, 2896 ו-2897, בנושא: האסון בטקס פתיחת המכבייה. חבר הכנסת יצחק כהן, שלוש דקות. בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מבקש שהבית יחרוג קצת ממנהגו בעניין שלוש דקות, מכיוון שהנושא כל כך קשה; אני מבקש לחרוג עקב כובד הנושא.

היו"ר ד' תיכון:

סדר-היום ארוך כאורך הגלות.

יצחק כהן (ש"ס):

אבל הנושא כבד מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

הנושא כבד, ללא ספק.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה לשלוח את תנחומי הכנים, מעומק הלב, למשפחות שאיבדו את יקיריהן. לפצועים אני מאחל החלמה מהירה, הן נפשית, הן פיסית. הטראומה שהיינו עדים לה לא תימחה לאורך זמן אפילו מזיכרונם של אלה שלא נכחו במקום בשעת האירוע. זה מצב שבו כל הלבבות נכונים ובעד ונגד נשכחים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה קשור לאיזו סיבה דתית?

יצחק כהן (ש"ס):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, הזמן שלו קצר בלאו הכי.

יצחק כהן (ש"ס):

חברי חברי הכנסת, קשה התחושה בשעות אלו לדבר על אשמה או על אשמים, אך חובתנו בתור חברי הבית להסיק מסקנות ולפעול כדי שיועמדו לדין אותם פושעים האחראים להפקה הזולה הזו של בניית גשר בצורה חובבנית ומרושלת כל כך. הבעיה המוכרת עם הישראליות הנפוצה הוצגה לעינינו בשעותיה הקשות בשידור חי. ה"סמוך" המפורסם שוב הוכח כלא-אמין וכזול מספיק כדי שלא לקחת כשיקול את מרכיב חיי האדם. והלב ממאן להאמין לנוכח העובדות היומיומיות על אובדן חיי אדם.

רק בסוף השבוע שעבר שמענו בשורת איוב על טביעתם של 13 בני אדם. האם מותם המצער של בני אדם בנסיבות אלה או אחרות כואב פחות מאשר, חס וחלילה, אילו היה מדובר בפיגוע טרור? האם דמם של הרוגי תאונות הדרכים פחות אדום מדמם של הרוגי המכבייה, זיכרונם לברכה? לא ולא, רבותי, והדברים קשים לי מאוד להוציאם ולהפוך בהם שוב ושוב. הדבר מחייב אותנו בתור חברי הבית הזה, בתור אנשי ציבור, לפעול, הן בתחום החקיקה והן בעשייה, על מנת שמקרים כאלה, ובפרט מקרה מביש כמו אסון המכבייה, לא יישנו בעתיד.

ומעבר לאסון ולממדיו המצמררים אני רוצה להפנות את תשומת הלב הראויה של חברי הבית גם לאופן שבו התקבלו ההחלטות האיומות להתחיל בטקס, בחגיגות הפתיחה. אין כאן שום נימוק הגיוני, ולו אחד, לאותה החלטה אומללה ומעליבה על קיומו של הטקס; כל כך לא יהודי, כל כך לא אנושי. לשמוע את זעקות הפצועים, ומנגד לשמוע את שירת המרננים; לשמוע ולראות את המחוללים ואת הזיקוקין די-נור על רקע התופת הנוראה של חילוץ הפצועים מעמק הבכא, ממימיו הדלוחים של הירקון. המחזה היה ללא ספק סוריאליסטי בעוצמה הכי חזקה, דבר המעלה זיכרונות לא נעימים מהצירוף החולני והמזוויע של שכול וצלילים.

תסריט ידוע ומוכר לכולנו הוא הטחת האשמות אלה באלה. לשכת בית הנשיא מול מארגני האירוע, אנשי ציבור מול מנהלי המכבייה, וכן על זה הדרך כל אחד מנסה לטעון את הידוע: ידינו לא שפכו את הדם הזה. אבל כולנו השתתפנו בעבר והיינו עדים לכך שהמטרה, לצערי, מקדשת את כל האמצעים והמצבים. ושאלה נוקבת לי אליכם: האם לשם כך אנחנו כאן? האם עלינו לחזור ולשנן השכם והערב באוזני העם, דרך אמצעי התקשורת, שאנו לא ממש האחראים? אבל האחראים האמיתיים, ברוב המקרים, לא מובאים לדיון מחוסר הוכחות, אף שאי-אפשר לומר שיש כאן חוסר עניין לציבור. מדוע אנו מזעקים לדבר כאשר, לדוגמה, מדובר בפיגוע טרור ולא כאשר מדובר בתופעה כל כך קשה של זילות חיי אדם?

אין לי עניין להתייחס לעצם תוכנו של האירוע במכבייה, אבל יש מכנה משותף של חוסר זהירות וחוסר התייחסות מספקת בכל הנוגע לשמירה על חיי אדם. יש בהחלט עניין בהיבט האנושי בכל הכרוך בבדיקת יציבותו וחוסנו של הגשר האמור לשאת עליו משא כה יקר של בני אדם, וכן בעובדה המצמררת שלאחר התרחשות האסון המשיכו מפיקי ויוזמי האירוע בטקס חגיגי כאילו מאום לא קרה.

תחושת האחריות צריכה להיות חלקם של כל הנוגעים בדבר, הן של הציבור הרחב והן של הרשויות השונות, בפרט שלנו כנבחר ציבור. אין אחד היכול לפטור את עצמו מאחריות בסיסית לחיים – דוגמת מקרי הטביעה הנוראים שקרו לפני ימים מספר ונפגעי תאונות הדרכים המתרחשות בכל פינה ובכל זמן. עלינו להגביר את המודעות לערך של חיי אדם בכל דרך ובכל צורה, ולא רק להפנות אצבע מאשימה כלפי העומדים בראש המערכת.

אין ספק שהמכבייה הזאת זכתה לשיא חסר תקדים עוד לפני שנשמעה שריקת הפתיחה בתחרות כלשהי, והוא שיא עולמי בזילות, בחוסר רגישות, בקיחות חושים להחריד.

ובסוף אני רוצה לבקש סליחה: סליחה מיהדות התפוצות ששלחה את בניה לזרועותיהם של אנשים חסרי אחריות מינימלית; סליחה מתושבי מדינת ישראל שחוו בשידור חי את המציאות הקשה שבה הם חיים ואת התפיסות החברתיות, שבכל מקרה ההצגה היתה חייבת להימשך; סליחה מכל התעשיינים בתעשיות ההיי-טק והטכנולוגיה המתוחכמות המתחרות בשוקי העולם שכך הוצגו בשידור

ישיר לכל חלקי תבל לקראת שנת היובל הישגיה הטכנולוגיים של מדינת ישראל, שגם גשר להולכי רגל מתמוטט וקובר תחתיו את היקר מכול, וכך נגרם להן נזק בלתי הפיך; סליחה מרוב רובם של תושבי מדינת ישראל שכך הוצגנו בפני עולם ומלואו, תוך כדי חילול השם נורא ואיום. ההצגה לא היתה חייבת להימשך.

ולכל אלה הסומכים על "כוחי ועוצם ידי" ועל "סמוך": דעו לכם שאין לנו לסמוך אלא על אבינו שבשמים. ואני תפילה לבורא עולם: תן בלבנו בינה להבין, להשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד את כל דברי תלמוד תורתך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

חבר הכנסת יצחק כהן, היית שם?

יצחק כהן (ש"ס):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

לא היית.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יטי בנט, בת 50, וגרגורי סמול, בן 36, נהרגו לפני יומיים בהתמוטט הגשר. יש עשרות פצועים בבתי-החולים, חמישה במצב קשה. ביקרתי אצלם אתמול, וביקרתי גם את המשלחת האוסטרלית. כולם קורבנות של רשלנות, של התנערות מאחריות, של אלתור. והמלה הקובעת פה היא התנערות מאחריות ורשלנות.

זה כשלושים וכמה שעות אנחנו מוצפים, כולנו, כל אמצעי התקשורת, בדיבורים, כאשר כל מי שמדבר מתנער מאחריות וזורק את האחריות על רעהו. מי אחראי? מי שהזמין את הגשר? החברה הקבלנית "ארגונית"? מי שבנה את הגשר? המהנדס שאישר את הגשר? עיריית רמת-גן, שדאגה לנחל מזוהם, שהחריף את בעיות הבריאות, במיוחד של הפצועים קשה? זו רשלנות פושעת, ובמידה זו או אחרת קרוב לוודאי שכל הגורמים שמניתי אחראים, אבל אף אחד לא נוטל על עצמו את האחריות. וכאשר לא מקבלים אחריות, לא מוכנים לקום ולומר: טעות שלי, אנחנו נותנים כל הזמן גושפנקה למעשי רשלנות ואלתור, ואין לעבור על העניין הזה לסדר-היום בשום פנים ואופן.

מי אחראי לקבלת ההחלטה להמשיך בטקס הפתיחה? כל אחד אומר: לא אני, לא אני ולא אני. והעולם כולו חוזה במחזה מקאברי. גם התקשורת לא אשמה, היא רק צילמה שמוציאים גופות מהמים ורקדנים מפזזים. אין אחריות.

אדוני היושב-ראש, משום שדובר הרבה, אני רוצה להציע שתי הצעות: הצעה ראשונה – לא ייתכן שלא תהיה ועדה בלתי תלויה, ממלכתית, כדי שפעם אחת נדע מיהם כל האחראים. הם ייטלו על עצמם את האחריות, ובמידת הצורך ייענשו. הצעה שנייה – אני מציעה להפסיק עם כל הנטייה להגיד שיהיה בסדר, כי לא יהיה בסדר אם אנחנו לא מקבלים על עצמנו אחריות לאסונות מהסוג הזה.

אולי נלמד לקח מהמשלחת האוסטרלית. רק היא התנהגה ביומיים האחרונים בכבוד. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת פני בדש, בבקשה.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום אנו נמצאים בעיצומו של פסטיבל ערד. אנחנו זוכרים מה היה באסון פסטיבל ערד, והיום פסטיבל ערד הוא המקום הכי בטוח בעולם. כמות הבדיקות שנעשית שם, מקדמי הביטחון שלוקחים שם ומספר השוטרים הם כאלה, שעברו מקיצוניות לקיצוניות. צריך היה למצוא משהו באמצע; לא צריך לעבור מקצה אחד לקצה השני. אבל אסור שמדינה מתקדמת, כפי שהזכיר חברי חבר הכנסת איציק כהן, המתמודדת בהצלחה בעולם מול ענקי ההיי-טק, תיראה בתקשורת העולמית מתבזה בצורה כזאת, כאשר גשר פשוט להולכי רגל מתמוטט וקורס והאנשים תחתיו.

חזרתי לפני כמה ימים מסין. אצל הסינים הישראלים הם גאוני העולם. הם מסתכלים עלינו כעל האנשים הכי חכמים והכי מצליחים בעולם, לאחר מה שעשינו ב-50 שנה. עכשיו אני חושב: מה חושבים עלינו הסינים עכשיו? הם קוראים בעיתונות הסינית, שם כתוב כל דבר: מי נבחר בישראל, מי שר ומי סגן שר. ואני אומר לכם שזה שבר את המוניטין, מעבר לפגיעה בבני אדם.

שאלו כאן גם קודמי: מי אחראי לעניין, מי צריך לתת את הדין?

נסים דהן (ש"ס):

הש"ג.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לכם, כמו שאמר חבר הכנסת איציק כהן: לקיים את הפתיחה, כאשר בצד אחד הטלוויזיה ובכל מקום – את הריקודים ואת השירה, ובצד שני את CNN מראה – וזה שודר בכל העולם, ב- המחלצים המוציאים גופות, הדעת אינה סובלת זאת. מה היה קורה אילו זה היה מתרחש במקום אחר בעולם? משלחת ישראלית היתה נפגעת, היו נהרגים אנשים – וממשיכים את הטקס. איך אנחנו היינו מגיבים אז?

היו"ר ד' תיכון:

איש לא ידע, אני אומר לך באחריות, כמי שעקב מקרוב, איש לא ידע. עם לוח זמנים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא הייתי שם, ממה שאני ניזון ממנו, ממה שאני שומע בתקשורת – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני עקבתי אחרי כל מה שקרה. אני רואה את כל חברי הכנסת מתבטאים, לרבות שרים – איש מהם לא ידע. אני אומר באחריות את מה שאני אומר. אני אומר באחריות את מה שאני אומר, גם אם יגיד שר החינוך והתרבות שהוא ידע – הוא לא ידע. ידע אדם אחד, ראש עיריית רמת-גן, הוא לא ידע את ההיקף; ידעו שיש נפגעים, לא ידעו מה קורה. אני אומר את הדברים באחריות, על-פי לוח זמנים. בשעה 20:03 שאלתי למה הנשיא לא מגיע, היה ברור שהוא צריך להיכנס ב-19:55, ואז שמעתי שקרה משהו – גשר נפל; לא ידעו איפה, לא ידעו היכן, לא ידעו שיש נפגעים. אני אומר את הדברים האלה באחריות, כמי שצפה באירוע הזה מקרוב.

יש הרבה חכמים לאחר מעשה. אני לא הייתי בין המחליטים, כי לא נתבקשתי, אבל שאלתי והתעניינתי למה הטקס מתעכב – יעיד עלי סגן שר החינוך והתרבות, נדמה לי שהוא שמע בכלל על האירוע ממני.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך, איש לא ידע מה קורה. אבל שער בנפשך, חבר הכנסת יצחק כהן, שמבטלים את הטקס, ואיש לא יכול להגיע. כל האמבולנסים לא יכולים להגיע, לא יכולים לצאת, לא יכולים לעזור, לא יכולים לסייע, ו-50,000 איש מסתובבים ולא יודעים מה קרה, וכל המדינה הזאת משתגעת, כי יודעים שקרה משהו, לכל אחד יש בן משפחה במקום. אני מציע לך לחשוב מה היה קורה אז. במבט לאחור, כל אחד חכם, כל אחד יכול לומר. ראיתי את ראש העיר, איך הוא מקבל את ההחלטה הזאת בעצמו. הוא היה אדם אמיץ, הוא לא ידע מה קורה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

הוא עומד מאחורי ההחלטה; זאת אומרת, הוא לא ניסה להכחיש.

היו"ר ד' תיכון:

הוא לא ידע מה קורה, אבל ידעו שקרה אסון. כל אלה שאומרים שידעו – אני יכול לומר לך, שבפעם הראשונה שנודע לנו שיש הרוג אחד, זה היה לקראת תום הטקס. עד אז היו שמועות, איש לא ידע מאומה. אני יכול לומר לך, ששר המשטרה שמע ממני לאחר השעה 20:00.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני לא יודע, אירוע כזה, עם כל כך הרבה אבטחה מסביב, עם כל כך הרבה עוזרים ליד, פלאפונים וטלפונים – אני לא מבין איך לא עברה אינפורמציה לוועדה המארגנת, שהיתה צריכה להחליט על ההמשך. הרי הם התכנסו כדי להחליט אם לקיים את הטקס או לא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

איזה המשך? צריך להיות המשך.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מבין שהטקס עמד להתחיל.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

בתחילת הטקס – אם להתחיל או לא.

היו"ר ד' תיכון:

וכל האנשים עמדו על המגרש, והנשיא לא מגיע, ואף אחד לא יודע, לרבות אלה שהיו ביציע המרכזי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אתה רוצה לומר לי, שכאשר מתכננים אירוע כזה – וזו לא המכבייה הראשונה – לא מכינים תיק ולא מביאים בחשבון דברים בלתי צפויים?

היו"ר ד' תיכון:

אני מוכרח לומר לך, שמביאים בחשבון הכול, אבל כאשר לא יודעים, אי-אפשר לקבל החלטות. אני אומר לך, שבמשך 40 דקות איש לא ידע דבר, לרבות שר המשטרה, ששמע על כך ממני.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה לא מעודכן.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מעודכן? הייתי שם.

נעמי חזן (מרצ):

לא ראית, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

גברתי, אם אומר לך שהייתי בין השניים הראשונים שידעו שקרה משהו, ואני הלכתי לשר לביטחון פנים ואמרתי לו: תראה, קורה משהו, לא יודעים מה, לא יודעים איפה, לא יודעים איך – ורק אז הוא ניסה להשיג אינפורמציה. לאחר מכן ראיתי את סגן המפכ"ל – זה היה ב-20:10 – יוצא ואומר לי שקרה משהו, הוא לא יודע מה; קרה אסון וגם הוא יוצא. אני כבר ידעתי על כך, גם שר המשטרה ידע. זה מה שקרה ביציע המרכזי: איש לא ידע. צריך היה לקבל החלטה מייד, כי הנשיא לא הגיע, והיה ברור לאלה שידעו שהמופע "מטולוז" בשידור חי וצריך להתחיל ב-20:10, כי הנשיא מגיע דרך המסלול, דרך הגשר או כמעט דרך הגשר. ואיש לא ידע, ומחכים 50,000 איש, ומתחילה להתפרסם איזו שמועה שקרה משהו, אבל אתה לא שומע וגם לא רואה, כי זה בתוך איצטדיון, ואז צריך לקבל החלטה, כאשר לא יודעים דבר ואיש לא מאמת דבר, כי באמת לא יודעים. זה אסון שקורה תוך כדי.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אבל, אדוני היושב-ראש, הוועדה התכנסה כדי להחליט אם להתחיל בטקס או לא, על-פי נתונים שכן היה אסון.

היו"ר ד' תיכון:

לשם כך הוקמה ועדה ציבורית, והיא תבדוק את הכול, לרבות ההחלטה של המארגנים להמשיך בטקס מצומצם. הכול ייבדק. איש לא יסתיר דבר. אני אומר את הדברים האלה, כי שמעתי שראש הממשלה אשם, ואשת ראש הממשלה אשמה – ואיש לא ידע.

יצחק כהן (ש"ס):

במשך 40 דקות איש לא ידע?

היו"ר ד' תיכון:

40 דקות. אני אומר לך, 40 דקות עמדו והמתו, ויודעים שקורה משהו.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

רק על זה צריך ועדת חקירה, על 40 דקות שלא ידעו כלום.

יצחק כהן (ש"ס):

איש ממקבלי ההחלטות לא ידע במשך 40 דקות מה שמתחולל.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני, כל האירוע הוא חמור. אמרת שהוא חמור, ואני אינני מקל ראש בכך – אבל ציד המכשפות שנעשה, כאילו זה אשם והוא אשם, והופכים את האירוע הזה לאירוע פוליטי, למחדל פוליטי של מי שלא ידע בכלל. ואני אחראי למה שאני אומר, כי אני אומר שלאחר ראש העיר אני הייתי הראשון שידע. אבל את ההיקף איש לא ידע.

יצחק כהן (ש"ס):

זה חמור.

היו"ר ד' תיכון:

ולא היה אפשר לדעת.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, הרשה נא לי המשיך.

חבר הכנסת יצחק כהן, אני לא מתייחס לפוליטיקאים; אני מתייחס למארגנים, לוועדה. הוועדה התכנסה כדי להחליט האם להתחיל בטקס או לא, למרות האסון שהם שמעו שקרה. אני לא יודע אם ידעו אם יש הרוגים אם לאו, אבל ידעו שיש אסון. אני לא מדבר על הפוליטיקאים; אני מדבר על מקבלי ההחלטות, על הוועדה המארגנת, שאני רואה אותה גם כאשמה בכל האסון.

אנחנו ישבנו פה בכנסת, חבר הכנסת איציק כהן, חברת הכנסת נעמי חזן ואני, מול הטלוויזיה, וראינו את האבסורד שבעניין: איך, מצד אחד, חצי מסך – ריקודים, וחצי מסך – מחלצים גופות. זה היה פשוט בלתי נסבל, ולא הצלחנו להבין את ההחלטה הזו. ואני לא מדבר על ראש הממשלה ולא על נשיא המדינה, אני לא מדבר על הפוליטיקאים, אני מדבר עכשיו על הוועדה כוועדה מארגנת. אני רואה את המארגנים כאחראים לכול – גם לבניית הגשר וגם לאישורים לבנייתו. במסגרת הפקת הלקחים ממה שקרה בפסטיבל כאן, בפסטיבל ערד, אני חושב שמעבר לזה שצריכים להביא אישור –

היו"ר ד' תיכון:

איזה פסטיבל בקאן?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

פסטיבל ערד. התכוונתי לפסטיבל כאן, בארץ.

היו"ר ד' תיכון:

יש פסטיבל בקאן.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

מה שקורה היום בערד הוא, שמעבר לזה שהמהנדסים מביאים את האישורים, מהנדס הרשות ומהנדסים מומחים באים ובודקים את הנושא הזה. יכול להיות שצריך להכניס את זה לתקנות, כי לא ייתכן מצב כזה. היו פה בכלל אבסורדים; אני כמהנדס יודע את זה. הולכי רגל – וראיתי את זה היום גם בעיתונות – 500 קילוגרם לחץ למטר רבוע. בכלל אומרים שעל גשרים אסור לצעוד שמאל-ימין, כי יצירת תהודה גורמת לעוצמה הרבה יותר גדולה ולהגברת הלחץ.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

היה ברור ששם יצעדו בקצב, ושם היו צריכים לקחת מקדם עוד יותר גדול, בגלל סוג התנועה שהיתה צריכה להיות על הגשר. לראות את הדברים האבסורדיים שהיו שם – אני חושב שלא היה פה מחדל של אדם אחד, של המהנדס שאולי אישר. אנחנו מכירים את האישורים הסטנדרטיים. יש "קיט" כזה שמרכיבים, ופעם אחת חותמים על תכנון של "קיט" מסוים ובאים ומרכיבים ומתכננים. גם בטקס השלום עם ירדן שהיה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אגב, אני מקבל פתק מבית הנשיא, ונאמר לי שלדעתם כל מה שאמרתי – אמת לאמיתה.

יצחק כהן (ש"ס):

מה?

היו"ר ד' תיכון:

כל מה שאמרת.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

שלא ידעו.

היו"ר ד' תיכון:

שלא ידעו. איש לא ידע.

יצחק כהן (ש"ס):

אז זה עוד יותר חמור.

היו"ר ד' תיכון:

יותר חמור או לא יותר חמור, החלטות מקבלים על סמך עובדות.

שאול יהלום (מפד"ל):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אחד הדברים החמורים -- --

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני היושב-ראש, אני חושב שאסור — — —

אני כבר לא יכול לדבר.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שעשו עוול לנשיא המדינה.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — — המקרה חמור מכדי לעשות "עליהום". ייתנו לוועדת החקירה לחקור.

היו"ר ד' תיכון:

אתה שומע, את האירוע יחקרו במלוא ההיקף וללא הסתרת מידע, אבל אני התייחסתי לידיעות באותו ערב ולמחרת — כל מיני היבטים ומסקנות שאני לא יודע איך אנשים הגיעו אליהם.

בבקשה לסיים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שבאותו ערב עשו עוול לנשיא המדינה – –

היו"ר ד' תיכון:

נכון.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

– – כשכל המארגנים הטילו עליו את האשמה. יכול להיות שהוא הגיע, ואמרו לו: בסיטואציה כזו החלטנו להמשיך, האם להמשיך? והוא אמר: בסדר. ופתאום כל המארגנים אמרו: מה אתם רוצים? כיבדנו את רצונו של הנשיא. ומה שנשמע כל אותו ערב בתקשורת הוא, שכל ההחלטה היתה כביכול של נשיא המדינה בלבד – דבר שהוא לא נכון, ואני לא מאמין בזה. בהזדמנות זו אני רוצה להגיד שנעשה עוול רציני מאוד לנשיא המדינה, וכדאי שהמארגנים יחפשו אשמים אחרים, ולא את נשיא המדינה ולא את הפוליטיקאים, כי הקטע הוא כפול – גם ההחלטה להמשיך את האירוע במתכונת שלו וגם הנושא של הארגון וקבלת ההחלטות.

התחלתי להגיד קודם, שאותה חברה ארגנה את טקס השלום עם ירדן, את המושבים שם, בגובה של 20-30 מטר, ואתמול אמר לי מהנדס, שעובד גם אתי, שהמפקח על העניין אמר לו: אדוני, תביא לי את האישורים של המהנדס שבדק. הוא הביא לו את התעודה ואמר לו: הנה יש אישור. הוא אמר לו: לא, זה אישור של ה"קיט". אני רוצה אישור שהמהנדס בא ובדק חיבור חיבור, וכל עוד לא בא המהנדס אישית ובדק חיבור חיבור, של כל המושבים, הוא לא נתן אישור לעניין. אז יש אישור פורמלי של מהנדס על מתקן מסוים, שמפרקים ומרכיבים, כמודל מסוים, אבל בכל הרכבה צריכה להיות בדיקה מקומית, וזה אחד הדברים שצריכים לבדוק במסגרת החקירה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת משה שחל, באותו עניין.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עם כל בית ישראל, כולנו אבלים על פטירתם בתאונה, באסון הכבד, של יטי בנט וגרג סמול, שנפלו עם הגשר, נחבלו ורוחם לא שבה אליהם עוד.

אדוני היושב-ראש, אפשר לבוא ולהאשים. אני מזדהה עם כל דבריו שנאמרו כהערות, אני מזדהה עם כל דבריהם של קודמי. במידה מסוימת אני רוצה לנסות להוסיף משהו בנושא. מה הפתרון לדברים כאלה? מה המסקנה שצריכים להסיקה כדי שדברים כאלה לא יקרו שנית? בעניין הזה מובן שאני אגיד את דברי, אבל במידה מסוימת, עד כמה שבאסון כזה אפשר לדבר על אשמה, אין לי אלא לומר גם דברי ביקורת על גוף מסוים, ומייד אגיד מי הוא, מעבר לדברים שכבר נאמרו.

הסיטואציה במדינת ישראל כיום היא, שכאשר נערך מופע כזה, שהוא מופע רב-משתתפים, כמו פתיחת המכבייה, או כמו פסטיבל ערד ודומיהם, עדיין אין במערכת החוקית של מדינת ישראל אדם אחד – לצורך העניין הזה נקרא לו "קצין בטיחות", כמו שברגיל בצה"ל יש קצין בטיחות התרגיל – שזאת אחריותו לעבור מגורם לגורם, לראות אם הכול נבדק, לעבור באירוע, לעבור על התוכנית, לשאול שאלות כגון: כמה יעברו כאן והאם הגשר יחזיק אותם? האם יעברו בשמאל-ימין או לא יעברו בשמאל-ימין? האם יעמדו על הגשר 100, והוא נבנה ל-50, או יעמדו 600, והוא נבנה ל-100?

מה שקורה הוא, שאין היום בחוק קביעה, שבאירועים – ולו גם אירועים של 50,000 איש, של אלפי אנשים, של 10,000 איש – צריכה להיות פונקציה אחת שתהיה אחראית לכל השאלות, כשם שהפונקציה הזאת קיימת בדברים הרבה יותר מצומצמים, כגון תרגיל בצה"ל, שבו יש קצין בטיחות, כי זה שייך למערכת צה"ל.

ואכן, אחרי אסון ערד, כאשר הוברר בדיונים במליאה ובוועדת החינוך והתרבות שזאת הפונקציה החסרה, התוודעתי לנושא – ואני מכיר אותו – על-ידי הצעת חוק פרטית שלי. הצעת החוק שלי, שאני מספר עליה כדי להראות מי אשם בעניין במידה מסוימת – עד כמה שאפשר להטיח ביקורת – אמרה, ששר הפנים יתקין תקנות לגבי מקומות ציבוריים שבהם נעשים אירועים: מוסיקה, הופעות וכו', לשם הבטחת סידורים נאותים, לרבות הטלת חובה להעסיק קצין בטיחות שיבדוק את כל העניינים האלה: דלתות, מתקנים וכל מה שקשור בזה.

והנה אומרת ממשלת ישראל – הממשלה הקודמת והממשלה הנוכחית – בוועדת שרים לענייני חקיקה: חכו, לא צריך חוק כזה. אנחנו מינינו ועדה, צוות בין-משרדי, בראשות ראש מחלקת הבטיחות במשטרת ישראל, ניצב-משנה רמי מור. הצוות מונה באוקטובר 1995, אחרי אסון ערד. במשך שנתיים ישב הצוות הבין-משרדי הזה, כאשר כל תפקידו למצוא אותם דברים שייקבעו כביטחון, לרבות קצין ביטחון, כדי שדברים כאלה, עד כמה שאפשר, לא יקרו. במשך שנתיים יושב הצוות, ועד היום הוא לא סיים את עבודתו, עד היום לא הסקנו את המסקנות שנבעו מהאירוע בפסטיבל ארד, כי הצוות יושב במשך שנתיים.

עם כל הכבוד לסגן שר החינוך, שאמור להשיב, הרי צריך, בסופו של דבר, גם להשיב על זה שר המשטרה, שתחתיו פועל הצוות – היושב-ראש שלו, לפחות, אם כי הוא צוות בין-משרדי. אם אני יכול להאשים מישהו, הרי האשמה היא – איך אחרי אסון ערד במשך שנתיים לא הופקו הלקחים. זאת הנקודה. איך אנחנו בבירוקרטיה, בבטלנות – ודאי יש דברים חשובים יותר במדינת ישראל – איך אנחנו בנושא של סכנת נפשות ואסון מאפשרים השהיה, עוד ישיבות, נותנים לדברים חשובים יותר לבוא ולהתנהל.

אין לי ספק – ואינני בא כאן להגן על הצעת חוק פרטית – קיבלתי שיש צוות, והוא ייתן הצעה מקיפה יותר, אבל לפחות אם היה הצוות גומר את עבודתו בחצי שנה, בשנה, והיה מביא הצעות חקיקה, שזאת מטרתו – אין לי ספק שבאירוע הזה היה מתמנה קצין בטיחות. קצין הבטיחות הזה היה בודק פי אלף, והיינו לפחות עושים הכול כדי שאסון כזה לא יקרה. היום כל אחד יגיד – זה היה צריך לדאוג

לגשר, זה היה באחריות העירייה, זה היה באחריות המשטרה, למה המשטרה לא אמרה. אין גוף אחד, אין אדם אחד, אין פונקציה אחת שבדקת הכול, שרואה את התמונה בכללותה ושואלת את השאלות.

לכן, עם כל הצער ועם כל הביקורת, אני מסיים את דברי וקורא לממשלת ישראל, דרך שריה – השר לביטחון פנים, שר החינוך והתרבות, שר הפנים – לבוא ולדרוש מאותו צוות לסיים את עבודתו בתוך שבועות ספורים, להגיש את כל הצעות החקיקה, כדי שלפחות באירועים רבי-משתתפים ימונה קצין בטיחות, תוך ציון כישוריו, ועליו תהיה מוטלת המטלה לבדוק את כל מהלך האירועים והטקסים, שדברים כאלה יבדקו לפני התרחשותם על מנת למנוע אסונות ופגיעות בנפש. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת משה שחל. אחריו – חבר הכנסת מיכאל נודלמן, באותו נושא: האסון בטקס פתיחת המכבי"ה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תנחומינו למשפחותיהם של יטי בנט וגרגורי סמול על האסון הנורא שבו הם קיפחו את חייהם.

אנחנו מאחלים החלמה לפצועים הרבים שנפגעו באסון שקרה רק שלשום, ואנחנו מביעים תודה למשלחות בכלל, ולמשלחת האוסטרלית בפרט, על אומץ הלב ועל הדרך שבה הם נהגו והתנהגו.

אבל אני חייב לומר, שמלבד הכאב, אני – יחד עם קודמי, ואולי עם הכנסת כולה – חש בושה על כך שהדבר הזה קרה באירוע שנועד להיות אחד האירועים החגיגיים והחשובים לנו וליהדות העולם.

אני חייב לומר עוד דבר אחד: שני הרוגים ויותר מ-60 פצועים היו מחירה של רשלנות. אין מלה אחרת. מה שמקומם יותר הוא, שלרשלנות הזאת אף אחד איננו לוקח על עצמו אחריות.

אדוני היושב-ראש, הייתי שר המשטרה כאשר קרה האסון בערד לפני שנתיים. אני זוכר את היום הזה מפני שהיתה לי בו גם מעורבות אישית. מי שזוכר, לפני שנתיים קרו כמה אסונות באותו יום: היה האסון בערד, במופע; היתה התנגשות של שני מטוסים, ובה נהרגו שני טייסים; והיה אסון בטיחותי, שגם הוא נבע מרשלנות, מזלזול בכללי בטיחות, במפעל "אסם" בשדרות, שבו נהרג בן אחותי, גילי אייזלר, שהלך להציל פועל, עולה חדש, ושניהם קיפחו את חייהם. לשלושת המקרים האלה יש דבר אחד משותף: איש לא נמצא עד היום אשם, שום אדם לא הובא לדין, ושנתיים עברו מאז. הדבר הזה מקומם, מפני שאתה שואל אותן שאלות, ואתה קורא את העיתונים, ואין לך מה לענות.

איך קרה בכלל שנבנה הגשר בלי היתר? מי היה אחראי לאישור שלו? ואם הוא נבנה מחומרים לא מתאימים, מישהו היה צריך לבנות. מישהו נתן רשיון. אתם מכירים את יחסי המשטרה. היו מסקנות

ולקחים מאוד אישיים אחרי מקרה ערד, בעשרות ישיבות. הלקחים הופקו לגבי ערד, אבל זה חל על כלל המקרים.

אבל אומר דבר נוסף: קודמי, חבר הכנסת יהלום, דיבר על ועדת-מור. אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אני חייב לומר לך, שהבעיה איננה בוועדה נוספת שהקמתם. ועדה דומה שהקים אז משרד המדע והאמנויות, שהיום חזר למשרד החינוך, ועדה בהרכב לא פחות מכובד ורציני מההרכב הזה הסיקה מסקנות, והן כאן אתי אחת לאחת. מה היא אמרה במסקנותיה? – "חברי הוועדה ממליצים, כי ייקבעו מטעם המשרד נהלים ברורים שינחו את חברי ההנהלות הציבוריות הזוכות לתמיכות – – –", וכן אומרת הוועדה: "חברי הוועדה ממליצים, כי משרד האמנויות" – היום, משרד החינוך – "בתיאום עם המשרדים הנוגעים בדבר" – המשרד לביטחון פנים וכו' – "ייזום הוצאת תקנות מיוחדות לרישוי אתרי מופע חוץ רבי-משתתפים זמניים וקבועים תחת כיפת השמים, זאת כיוון שבתחום זה אין הוראות מיוחדות".

כבר יש מסקנות, חבר הכנסת יהלום. כאן לא ועדת-מור היתה צריכה לקבוע. הטלתי עליהם. יש מסקנה. שום דבר לא נעשה. הדבר הכי מעניין הוא, שאתה שואל מי אחראי. שיקום אדם אחד ויגיד: אני מקבל על עצמי את האחריות. המשטרה? – המשטרה. האחראים לטקס? – האחראים לטקס.

אומרים לנו עוד דבר אחד. אני קורא ב"מעריב" היום, שחבלי המשטרה פשוט התריעו במשך שבוע ימים. בפני מי הם התריעו? בפני המפקדים שלהם? הם אמרו את זה למי? לאנשי הביטחון של הוועדה הציבורית? מי שנתן את הרשיון צריך לתת תשובה.

לכן, עם כל החיבה והידידות, לא ועדה של משרד החינוך תפתור את הבעיה. אני משוכנע שיש צורך בוועדת חקירה ממלכתית שתיתן תשובה. כי לא יכול להיות, שבמשך שנתיים ימים קורים שני אסונות בסדרי גודל כאלה, ושום דבר לא קורה.

אומר גם דבר נוסף, וצריך לומר אותו: חייבים לדבר גם עם התביעה כדי לבוא ולבדוק מדוע אין העמדה לדין. שנתיים ימים. כולנו מבינים, אני יודע מידיעה אישית, אין מענה לאמא שהילד שלה הלך, והיא באה ורוצה לדעת למה. לכן, אני מבין את ההורים מאסון ערד, ונפגשתי אתם עשרות פעמים.

מה היתה ההתנגדות אז, אדוני היושב-ראש, להקמת ועדת חקירה? היו לי שיחות עם ראש הממשלה יצחק רבין, זיכרונו לברכה. הוא טען טענה שהיה בה היגיון – ודיברנו עם ההורים – שבאירוע שהוא כולו פרטי, השאלה היא, האם כאשר מקימים ועדת חקירה זה לא יוצר תקדים. האירוע של המכבייה איננו פרטי. זה אירוע ציבורי ממדרגה ראשונה. לכן אני מציע לממשלה, ביוזמתה – – –

היו"ר ד' תיכון:

זה היה אירוע שנערך בחסות עיריית ערד.

אברהם שוחט (העבודה):

משה שחל (העבודה):

בייגה, היית שר בממשלה ההיא, לא שמעתי אותך מציע הצעה אחרת. זאת היתה התשובה שלנו כממשלה על התביעה של ההורים מדוע לא רצינו להקים ועדת חקירה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש פה דבר חמור יותר – הרי ברשות הציבור מקימים דרך להולכי רגל, והיא אינה ראויה. זה דבר ציבורי לחלוטין.

משה שחל (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, אם מישהו סוגר מרפסת, הוא חייב – – – ואם לא – יבואו פקחים ויכריחו אותו. לא יעלה על הדעת שאף כתובת אחת איננה הכתובת הבלעדית לאחריות.

לכן, אדוני היושב-ראש, אני מציע, מאחר שהיו שתי ועדות בדיקה: האחת של המשטרה, עם דוח שלם – ואני מציע לך, סגן השר, שהם ייתנו לך את החומר – והשנייה של משרד האמנויות, היום זה משרד החינוך, ומן ההמלצות של שתי הוועדות לא יצא דבר; אני מציע, אדוני היושב-ראש, וגם פונה אליך, כי העניין הזה איננו שאלה של אופוזיציה וקואליציה, לנסות לשכנע להקים גוף ממלכתי, שייתן פעם אחת תשובה על המקרים האלה, ויקבע גם מה שצריך, לרבות חקיקה, לרבות מציאת האחראים, כי אסור לוותר להם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בבקשה.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי ברצוני להביע את תנחומי למשפחות הנספים ולאחל החלמה מהירה לפצועים.

הבן שלי הוא מאמן בנבחרת האוסטרלית, והוא טרם הספיק לעבור את הגשר, אך לרבים אחרים לא היה המזל הזה. אני לא מאחל לאיש מהצופים ומהשומעים את הטראומה הנוראה שעברה עלי ועל אשתי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זיסמן, תקשיב.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

הבן שלי שירת בצבא בצפון, רוב הזמן בלבנון, וההרגשה שלי ושל אשתי לא היתה כמו באסון הזה. כי היה ברור בשביל מה הוא בלבנון, פה זה אסון בזמן שמחה, פתיחת המכבייה.

אני מבקש סליחה, בשמי ובשם רוב חברי הכנסת ומדינת ישראל, מהספורטאים ומהמשפחות על כך שלא ידענו לשמור על ילדיהם וקרוביהם, שנשלחו אלינו בגאווה כדי להשתתף בכינוס הספורטאים היהודים. אני מתבייש ברשלנות האיומה שהיתה, אני מתבייש בחוסר הרגישות הפתטית של מארגני האירוע. לצערי, הרשלנות וחוסר הרגישות הם שתי תכונות שהפכו להיות כה אופייניות לחברה הישראלית.

נפתחה חקירה. אני אתפלא אם יהיה אדם מבין הנחקרים שייקח על עצמו לפחות חלק מן האחריות. התוצאה היא, כפי שאמר שלשום הרב לאו, שהמושג המהולל של קדושת החיים הוא היום אחד הערכים המוזנחים ביותר בישראל. זה נכון לגבי אסון ערד שקרה לפני שנתיים, זה נכון לגבי המצילים השובתים בזמן שמתרחצים טובעים בים, זה נכון לגבי תאונות העבודה ותאונות הדרכים היומיומיות, וזה נכון לגבי פתיחה המכבייה שלשום.

רבותי, אין די בעריכת חקירות ובמינוי ועדות חקירה, אין די בטיפול רק בתוצאות ובסימפטומים של המחלה הלאומית שלנו, שקוראים לה רשלנות ובריחה מאחריות. עלינו לטפל בשורש הבעיה.

לסיום דברי, ברצוני לציין לשבח את פעילות אנשי הצבא, מגן-דוד-אדום, ובמיוחד את המצילים, אשר נתנו דוגמה ומופת של עוז, יעילות ואחריות עליונה בשעת חירום ואסון. ברצוני גם להביע את תודתי לספורטאי משלחת אוסטרליה ולמנהליה על החלטתם האמיצה להמשיך את ההשתתפות – למרות האסון – במשחקי המכבייה. השתתפות זו תנציח בצורה המתאימה והראויה ביותר את זכר הנספים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – א. הייתי באיצטדיון; ב. ביקרתי אתמול עם ועדת הפנים. אני משוכנע, שגם אם צריך להביא בחשבון את ההערות של יושב-ראש הכנסת ושל חבר הכנסת ריבלין, שלא מפזרים קהל מיד, היה צריך לקיים טקס הרבה יותר קצר. זאת אטימות וקיהות חושים. אפשר היה להגיד "יזכור", להדליק את הלפיד ולבקש מאחד מקברניטי המדינה להסביר בצורה מתאימה – והיינו במצבים כאלה גם בעבר – ולא לצאת במחולות ובריקודים ולמצות את כל התוכנית מלבד הצעדה של המשלחות. על זה הכעס הגדול, ולא במקרה 56% – – –

יצחק וקנין (ש"ס):

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא היתה שום הצדקה למחולות ולזיקוקין. אפשר היה לתכנן את זה, והיה מספיק זמן להפעיל שיקול דעת, לפתוח את המכבייה עם "יזכור" – אני חוזר על זה – עם הדלקת לפיד, עם דברי הסבר ואולי עוד משהו. אבל לתת את כל התוכנית מלבד הצעדה, זו אטימות. ישבנו כשידענו; אין לי מכשיר, אבל מסביב היו כל מיני אנשים שהיו להם מכשירים וניגשו אליהם אנשים ביציע הכבוד, וידענו שההודעה של ערוץ-2 על ארבעה הרוגים היא לא נכונה.

היו"ר ד' תיכון:

איך ידעת שהיא לא נכונה?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כי באו ואמרו שיש הרוג אחד.

היו"ר ד' תיכון:

אמרו שיש שלושה הרוגים. לא היה אפשר לדעת כלום.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני יושב-ראש הכנסת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא לכולם היה שיקול דעת כשלך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זו נקודה מספר אחת. דבר שני – חבר הכנסת ריבלין, אנחנו עכשיו בשנת ה-50 למדינה. על כל דבר יש תיק, לא רק בגלל פסטיבל ערד, לא רק מפני שהתמוטט יציע בימק"א והתמוטטו גם דברים אחרים במדינת ישראל. אתם שואלים מי אחראי? אני לא יודע מי אחראי, זה יתברר. אבל אני חושב שיש אדם אמיץ אחד. מי שלקח אחריות מלאה לקיום הטקס היה ראש עיריית רמת-גן צבי בר.

אברהם שוחט (העבודה):

נכון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

והוא אומר – אני מצטט, אלא אם כן יבוא ויכחיש, אני מכיר אותו בתור אדם אמיץ, גם כאיש צבא וגם כראש עירייה: "ההחלטה היתה שלי ושל הוועדה המארגנת. היו 50,000 איש באיצטדיון, ואם היו מפנים אותם, היה מקום למהומה".

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צודק.

היו"ר ד' תיכון:

ולא היה אפשר לפנות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

"אני לוקח את האחריות, אבל אל תפילו את כל התיק עלי. הטקס קוצר מכל הקצפת שהיתה אמורה להיות בסיום". אני אומר – לא מכל הקצפת. זה הוויכוח. אפשר היה לבקש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם 50,000 היו יוצאים, איך היו מפנים 70 פצועים?

היו"ר ד' תיכון:

מה היית אומר אם היו מפזרים את הטקס ולא היה אפשר לפנות את הפצועים וההרוגים? מה היית אומר אז?

קריאה:

יש תשובה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

צריך היה לפזר את הטקס; אני מסביר לך איך.

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא מבין שבטקס השתתפו אלפי אנשים, אלפי אנשים.

אברהם שוחט (העבודה):

איך התנהג ראש הממשלה בעניין? מתי הוא יצא? לאן הוא הלך?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני לא מקבל את זה, אדוני יושב-ראש הכנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איך התנהגה שרה?

אברהם שוחט (העבודה):

שרה לא היתה.

היו"ר ד' תיכון:

מה זה שייך?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני יושב-ראש הכנסת, אני לא מקבל את זה שכמה מראשי המדינה החליטו ברגע מסוים שהם צריכים לעזוב כדי לבקר את הפצועים. גם אני הייתי בתחושה שצריך לעזוב, ומישהו אמר לי: אל תעזוב כי גם אחרים ירצו לעזוב, ואז תהיה פאניקה. לא יכול להיות שהמוסר שיש למישהו – – – אני קראתי שכמה מהאנשים הצהירו, שהם החליטו ברגע מסוים לעזוב. כולם היו צריכים לעזוב. יש דרכים של הסברה, יש דרכים של שכנוע.

משה שחל (העבודה):

ל-50,000 איש לא יכולים – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עכשיו אני שואל את השאלה הכי חשובה: האם היה תיק, והאם בתיק הזה היה כתוב – אם יהיו דברים מהסוג הזה, מה עושים ואיך מתנהגים? אני שמעתי את חבר הכנסת שחל, ואני יודע שיש תיק של המשטרה, כי אנחנו, ועדת החינוך, טיפלנו בשנה שעברה בפסטיבל ערד ונתנו את ברכתנו לכך שהפסטיבל יתקיים – בשנה שעברה. אבל זה לא רק עניין של המשטרה. זו נקיטת אמצעים שונים ומגוונים גם מצד רשויות אחרות.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עכשיו אני רוצה לומר, שהיינו בדעה שצריכה לקום ועדת חקירה ממלכתית. אני אומר את זה לחברת הכנסת נעמי חזן. אבל התברר לנו אתמול – לא ידענו על כך – ששר החינוך לא מינה את הסגן שלו כיושב-ראש אלא הוא ביקש ממנו להקים ועדה. אני וחברי ועדת הפנים ראינו מי חברי הוועדה, שבראשה עומד גם קצין הנדסה ראשי לשעבר. הוועדה מורכבת מאנשי מקצוע, ואני משבח את סגן השר, שדורש שהוועדה תסיק את מסקנותיה יום לפני נעילת המכבייה. לפי דעתי, לא צריך להפוך כל דבר לנושא פוליטי. זו ועדה המורכבת מאנשים מקצועיים, מהימנים ואחראיים. אני רק מקווה, אדוני סגן השר, שהם גם יסיקו מסקנות אישיות, כי אני הקטן, סוג הצינורות שראיתי – הגעתי למסקנה אחת: היתה פה רשלנות פושעת. לא נעבור לסדר-היום אם לא יוסקו מסקנות אישיות; זה כולל גם אנשים שנמצאים למעלה ולא רק אנשים שנמצאים למטה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת עזמי בשארה.

כל אחד נשאר עם האמת שלו. חבר הכנסת זיסמן, אם היו מפנים את האנשים, תאמין לי, הנזק היה רב יותר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מה שאתה עושה היום, אתה נותן הגנה עיוורת.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא נותן הגנה לאיש, ואל תגיד לי מה אני עושה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מותר לי להעיר לך. זו התחושה של כולנו.

היו"ר ד' תיכון:

זו התחושה שלך. מרגיז אותי. חוצפה. אני כבר אמרתי את אשר היה לי לומר אתמול, ואני לא זקוק לכך שאתה תטהר אותי או תגן עלי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מעיר לך, כי אתה לא לקחת חלק פעיל בדברים האלה.

היו"ר ד' תיכון:

אני לקחתי חלק פעיל ואמרתי את אשר היה שם.

אני לא אוהב שכל מיני אנשים חיסלו חשבונות באותו מעמד בשל כנס "הפועל", כנס "מכבי"; לא אהבתי את העניין הזה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא אני.

היו"ר ד' תיכון:

לא אתה. ולא טרחו להיות נוכחים בדיון הזה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה מדבר על מישוהו שמגן על הממשלה בעקביות?

היו"ר ד' תיכון:

אין קשר לממשלה כאן. מה הקשר לממשלה כאן?

בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, לא כאוהד "מכבי" ולא כאוהד "הפועל", כאזרח מדינת ישראל, תרשה לי להביע מקרב לב את תנחומי, להצטרף לתנחומים וגם להביע איחולי החלמה לפצועים.

אני הייתי בין צופי הטלוויזיה, כמובן, במקרה הזה, והאמת היא שאני רוצה להגיד איזו התרשמות של , התרשמות של היגיון בריא. common-sense

רחבעם זאבי (מולדת):

שכל ישר.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

שכל ישר. תודה, חבר הכנסת זאבי.

כשאמרו – התמוטט גשר, חשבתי ממש גשר. כאשר הראו את זה – זה לא גשר. אני לא יודע מה זה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

גשר מ"לגו".

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

צריכה להיות מלה אחרת בעברית לקונסטרוקציה הזאת של צינורות עם לוחות עץ. זה בטח לא גשר במובן המודרני של המלה. אני בטוח, אדוני היושב-ראש, שלא היית מוכן להוביל את 120 חברי הכנסת על הגשר הזה מעל הירקון.

אני לא חושב שצריך להיות איש מקצוע בשביל להבין דבר אחד כאן. הטחת האשמות היום בעיתון "הארץ" ובשאר העיתונים לא מובנת לי. לא מובנת לי, מפני שאם ראש העיר אומר: לא התבקשנו לתת אישורים ולא נתנו אישורים – ממתי עיריות במקרה כזה, באירוע גדול וחשוב כזה, בכלל באירועים, מתי הן מבקשות אישורים על משהו לא חוקי? הרי יש פקחים שרואים; רואים שהדבר הזה הוא לא גשר. הרי על זה לא עוברים מאות בני אדם. המהנדס אומר 100. אני לא הייתי מעביר על זה 50 בני אדם. אלה צינורות המחוברים עם עץ על נהר. אני לא מבין מה זה, שעל גשר כזה יעברו אלפים, ועוד עברו עליו טרקטורונים. בהתחלת האירוע עבר עליו ציוד כבד, אחר כך האנשים. כלומר, הוועדה המארגנת, שידעה שהוא עשוי להולכי רגל, העבירה עליו ציוד כבד. הם מודים בזה.

מתי מחכים לאחראי שייקח אחריות? במקרה של ראש ממשלה, במקרה של שר, במקרה של אחריות לא ישירה. במקרה של אחריות ישירה מחכים למישהו שייקח אחריות? עוצרים בני אדם. אנחנו מחכים כאן בכנסת לאדם האמין שייקח עליו אחריות. איזה מין דבר זה? הרי זה קורה במקרה שמישהו רוצה לקחת עליו אחריות מוסרית בלתי ישירה. במקרה של אחריות ישירה – בשביל זה יש משטרה.

אני מבין שעכשיו העיתונאים מתחקרים. אבל את מי המשטרה חוקרת עכשיו? אני לא יודע מי חשוד. אם נהג משאית היה עושה משהו, הרי הוא היה נעצר, הוא היה עכשיו עצור בבית-מעצר. לא היו מטיחים האשמות בצורת הדרך, באופי וכו'. המשטרה היתה חוקרת כמה אחראים ישירים. הרי common-sense מדובר כאן בהתרשמות בלתי ישירה, בהתרשמות מצפייה בטלוויזיה, בהתרשמות של , שכל ישר. מדובר כאן, אני משער, ברשלנות פושעת. במקרה של רשלנות פושעת עוצרים בני sense אדם וחוקרים אותם.

חבר הכנסת בדש אמר לנו: כולנו זוכרים מה היה בערד. כולנו זוכרים ולא זוכרים. הרי אף אחד מאתנו לא ידע בדיוק מה קרה שם, לכן אני לא זוכר מה קרה. אני זוכר הרוגים, פצועים, מפגינים, הורים שכולים, ילדים בוכים. אני לא זוכר מה קרה שם, אף אחד לא יודע מה קרה שם ואף אחד לא יודע מי אחראי למה שקרה שם. היתה שם בטח גם רשלנות פושעת. למה אף אחד לא יושב בבית-הסוהר?

אני חושב שמהו בתודעת הקולקטיב המשפחתי, השבטי הישראלי פגום. אם אנחנו רוצים, אנחנו מפחיתים את האשמה, במיוחד כשזה נוגע לדברים אזרחיים, כמו שחיתות, רשלנות ועוד ועוד דברים. הקולקטיב פועל, מכבד את כולם, ואיכשהו זה מסתדר. כשזה מחוץ לתודעת הקולקטיב, כשזה אפילו עניין פוליטי ויש אפשרות לפוליטיזציה של העניין – כאן אפילו אם רוצים אי-אפשר לעשות מזה פוליטיקה, אדוני היושב-ראש, ואני חושב שהפוליטיקאים היו שם אורחים ולא הם היו צריכים לדעת. דיברת כל הזמן על היציע המרכזי. הרי היציע המרכזי – יושבים בו אורחים. הרי הוועדה המארגנת שאלה את נשיא המדינה, אז איך היא טוענת שהיא לא יודעת? בשביל מה היא שאלה את נשיא המדינה? היא שאלה את נשיא המדינה בשביל להמשיך. הם שאלו אותו מפני שהם ידעו משהו. אז הנשיא אשם? אלה שבאו לשאול אותו ידעו.

היו"ר ד' תיכון:

לא ידעו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אז מה שאלו אותו?

היו"ר ד' תיכון:

אמרו לו שקרה משהו, לא יודעים מה, וצריך להתחיל או לא להתחיל. אני לא יודע אם שאלו אותו בכלל. איש לא ידע מה קרה, אני חוזר ואומר. אני אחראי למה שאני אומר.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני בטוח שאתה צודק. אני גם לא חושב שהיה צורך שהיציע המרכזי ידע ויקבל החלטות, כי יושבי היציע המרכזי הם אורחים באירוע. יש מארגנים של האירוע שלא ישבו ביציע המרכזי.

אדוני היושב-ראש, אני אגיד לך למה חבר הכנסת יצחק כהן אומר שזה חמור יותר, ואני מסכים אתו. לא מדובר כאן באסון שקרה בחוץ, שלא נוגע לפסטיבל; כלומר, תאונת דרכים המונית ליד הפסטיבל. קרה כאן משהו הנוגע למתקנים של הפסטיבל עצמו. כלומר, היו צריכים לדעת. אם הוועדה המארגנת לא ידעה, זו אשמה נוספת. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

זה היה מחוץ לאיצטדיון ולא ראו מהאיצטדיון, מה לעשות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אבל היא אחראית למתקן.

היו"ר ד' תיכון:

ודאי שיש אחראים וצריך להעמיד אותם לדין.

רבותי, ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

עמד שם שוטר – – –

היו"ר ד' תיכון:

אבל אתה לא מבין שאיש לא ידע.

יצחק כהן (ש"ס):

חמור מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

"חמור מאוד" אתה צועק מתחילת היום. ודאי שזה חמור.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף, ונדמה לי שאני מבטא את תחושות הבית כולו, לתנחומים לשתי המשפחות ששכלו את בניהן באירוע האומלל בליל פתיחת המכבייה.

אני גם רוצה לשלוח מכאן איחולי רפואה שלמה והחלמה מהירה לפצועים שעדיין בבתי-החולים, לפצועים שכבר השתחררו מבתי-החולים ושוכבים בבתי-המלון או מסתובבים עם קב"ים או עם תחבושות. רפואה שלמה והחלמה מהירה.

אני רוצה לשלוח מכאן ברכת אחים נאמנה למשלחת האוסטרלית ולשבח את התנהגותה האחראית, מאז אותו אירוע קשה, כואב, מרגיז, מיותר. אני חושב שהמשלחת האוסטרלית, מאז אותו ערב, מתנהגת בצורה מאוד מאוד אחראית, מאוד מאוד מכובדת, שקולה, נבונה, ועל כך מגיע לה הרבה הערכה, הרבה הוקרה, הרבה תודה.

אני רוצה לשבח את פעולות ההצלה של האנשים שהיו שם במדים כחולים או ירוקים ושל האנשים הפרטיים שקפצו אל המים. העבודה נעשתה. אולי מפני שהציבור היה באיציטדיון ולא על הכביש או ליד הגשר, אולי מפני שהשטח היה פנוי, עבודת ההצלה היתה יכולה להתבצע בצורה כל כך טובה, כל כך מסורה וכל כך יעילה.

שבח וייס (העבודה):

אנחנו "פרטצ'ים" בבנייה ומומחים בהצלות. אולי צריך להחליף את הסדר. אנחנו "פרטצ'ים" מוחלטים בבנייה כל השנים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון, נכון, אמת. אני רוצה להביע תחושה אישית. אני רוצה להזכיר את דבריו של ראש ממשלת ישראל, יצחק רבין, זיכרונו לברכה, בטקס סיום של מב"ל – המכללה לביטחון לאומי. הוא גינה שם בכל לשון של גינוי, וסלד מהתופעה הנקראת "סמוך". ופעם נוספת תופעת ה"סמוך" ניצחה אותנו, גברה עלינו.

הייתי אתמול בגשר עם הוועדה, עם חלק מוועדה שעוד מעט אעמוד על הרכבה, עם ועדת החינוך של הכנסת ועם ועדת הפנים של הכנסת. פשוט נדהמתי. אינני מהנדס, אינני קונסטרוקטור, אבל לא צריך להיות לא קונסטרוקטור ולא מהנדס בשביל לראות שהגשר הזה הוא רשלנות אחת גדולה ואיומה

מכל זווית שמסתכלים עליו. אתה עומד על הגדה הדרומית של הירקון ושואל את עצמך: האם זה היה אמור להעביר אלפי בני אדם? זה פשוט מדהים.

אני רוצה לומר שכבר שמעתי הערה: איך סגן השר יכול להיות ראש הוועדה? ובכן, אני רוצה להרגיע את כולם. אינני יושב-ראש ועדת החקירה. באותו לילה, אינני זוכר מתי, ב-23:00 או ב-24:00, הטיל עלי שר החינוך, זבולון המר, לקיים את הבדיקה ואת החקירה בנושא. זה היה מתואם עם השר לביטחון פנים, אביגדור קהלני, על מנת שלא תהיינה שתי ועדות. וסיכמנו על ועדה אחת. מאותו רגע פעלתי כדי להקים במהירות האפשרית ועדה מקצועית, רצינית, שתיכנס בעובי הקורה, תרתי משמע.

כראש הוועדה מיניתי את תת-אלוף במילואים ישי דותן, שהיה קצין הנדסה ראשי בצה"ל. יש לו ניסיון גם בגשרים, גם בעבודות הנדסה, גם בפיקוד על חיילים ובתכנון מבצעים גדולים. חברים בוועדה ד"ר , את הידע facilities בן-בסט, ראש המכון הלאומי לחקר הבנייה בטכניון, שמביא אתו את כל ה- המקצועי שקיים במכון המחקר הזה, את הקונסטרוקטורים, את המהנדסים, את אלה שיודעים לבדוק חוזק חומרים וכו'. חבר נוסף בוועדה הוא האדריכל איתמר לויטין, מרשות הספורט, שעוסק בהקמת מתקני ספורט בכל הארץ, גם של רשות הספורט וגם של מועצת ההימורים. חבר נוסף הוא פיטר מגנוס, מפקח עבודה ראשי של משרד העבודה והרווחה. מרכז את הוועדה מר נח רבינוביץ, מנהל מחלקת הבטיחות במשרד החינוך. יועץ משפטי לוועדה הוא אפרים יפהר, שהוא יועץ משפטי במשרד החינוך. הוועדה היא ועדה מקצועית. היא איננה פוליטית והיא איננה קשורה לדבר כזה או אחר. בוועדה גם נציג ציבור, מנהל חברה קבלנית גדולה, שיודע מה זו התקשרות עם גופים ציבוריים גדולים. הוא גם בקיא בבניית גשרים. הוא אחד הבודדים שמורשים לבנות גשרים במדינת ישראל.

הוועדה קיבלה פסק זמן של שבוע ימים, עד 23 בחודש, היינו עד יום שלישי הבא, לסיים את עבודתה. זאת מתוך כוונה ברורה – ואמרתי את זה לחברי הוועדה – שיום לפני סיום המכבייה, יום לפני יציאת כל הספורטאים מהארץ, ידעו הספורטאים, ידע הציבור בארץ והעולם כולו, שנעשתה עבודה רצינית, מקצועית, נטולת כוונות – עבודה אחראית, ויוגשו מסקנות והמלצות.

הוועדה יכולה לקרוא אליה אנשים, או לבוא ולבדוק כל נושא הקשור באירוע ובגשר. מדובר בכל נושא, בכל תחום, בכל אדם, לרבות אנשי המשטרה. ואני שומע – וכבר הזכירו זאת – שהיו שוטרים שראו שעתיים או שלוש שעות או חצי יום לפני כן שהגשר רעוע והעירו. למי העירו? על מה הערתם? מי יותר מהשוטרים אמורים לקחת קונצרטינה של תיל, לסגור את הגשר ולהגיד – הגשר איננו ראוי? מה זה העירו? את תשומת לבו של מי העירו?

היו"ר ד' תיכון:

הם יבואו להעיד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הם יבואו להעיד. נכון, הם יבואו להעיד.

אומר עתה כמה מלים על הטקס. הייתי בתא האורחים, במה שנקרא תא הכבוד.

היו"ר ד' תיכון:

היית ביציע האורחים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתה צודק, ביציע האורחים. צודק יושב-ראש הכנסת. קיבלנו ידיעות. זרמו לשם ידיעות. איש לא ידע שכבר יש הרוג אחד באסון. איש לא ידע. היו ידיעות על נפילת גשר באזור האיצטדיון. היו ידיעות על נפגעים. איש לא דיבר על הרוג, ודאי שלא על שניים.

ניגשתי ב-20:15 אל השר לביטחון פנים אביגדור קהלני, שאלתי אותו מה קורה, והוא אמר לי: שלושה אנשים מונשמים בשטח. הוא לא דיבר על הרוגים. מונשמים. זאת אומרת, כפי שאמר יושב-ראש הכנסת, אנחנו לא ראינו את התמונות בטלוויזיה כשהמסך היה חצוי – מצד אחד הטקס ומצד שני פעולות החילוץ. אנחנו ראינו את האיצטדיון. איש לא ידע שיש הרוג אחד ברגע זה.

מתוך אחריות ירדתי מיציע האורחים אל האיצטדיון למטה, אל אנשי "מכבי", אל הוועדה המארגנת, והחלטנו שלא לבטל את הטקס, אלא לקיים אותו במתכונת מקוצרת, משהו בסגנון "התקווה", "יזכור", דברי פתיחה של הנשיא, לעשות טקס ממש קצר, ובזאת לסיים.

הטקס היה אמור להיות שעתיים ורבע. מייד אחרי ה"יזכור" – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון. לא דובר על מספר של דקות או על מספר של מופעים. היה מדובר על הורדת כל החלק הבידורי, לקיים את האקט הטקסי, ובזאת לסיים. אמרו, ופה יש פרשנויות שונות – אני חשבת, שבאמת האקט הטקסי יהיה "התקווה", "יזכור" ודברי ברכה של הנשיא לפתיחת האירועים, ובזאת מסתיים. אנשי "מכבי" חשבו – זאת פרשנותם – הטקס הוא גם אזכור 100 שנות ציונות ופתיחת 50 שנה למדינת ישראל. ואני מזכיר, שברגע ההחלטה הנתון איש לא ידע שיש הרוגים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זה לא מסתדר עם לוח הזמנים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה להוסיף על דבריי, חבר הכנסת זיסמן: נוסף על צבי בר, שלקח על עצמו אחריות, גם יושב-ראש "מכבי" העולמי, עוזי נתנאל, לקח על עצמו את מלוא האחריות ואמר: אני לוקח על עצמי את האחריות. הוא לא ברח מאחריות.

יש פה כמה שאלות של תרבויות של אחריות. יש פה שתי תרבויות שהתפתחו במדינה — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני סגן השר, ההחלטה שהתקבלה — — — ברגע שאתה ראית שהם ממשיכים עם המוסיקה — — — לא היה אפשר — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא היה אפשר לעצור את זה. לא היה אפשר גם לצנזר ולומר: חלק זה יימשך, וחלק זה יוצא מן התוכנית. אתה יודע שאלפי אנשים עמדו על המגרש מוכנים להתחיל בטקס.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה להסביר משהו, נוסף על דבריו של יושב-ראש הכנסת — — —

אופיר פינס-פז (העבודה):

למרות זאת היה אפשר — — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי קודם, שיש פרשנויות שונות למה שמוגדר כאירוע טקסי. אמרתי מה אני חשבת. אנשי "מכבי" אומרים, שרואים את בן-גוריון, שרואים את משה דיין, שרואים את האירועים המרכזיים — — —

היו"ר ד' תיכון:

את רבין, זיכרוננו לברכה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

את רבין, זיכרוננו לברכה. גם הם חושבים, מעריכים ומפרשנים, שזה בשבילם טקס ולא בידור. יכול להיות שהיה אפשר להוריד, נגיד, את השיר של ריטה – אני כבר לא הייתי באינטריון בשלב הזה, אני כבר שמעתי את ההתרחשויות ברדיו – אבל אני אומר, שברגע ההחלטה, לפני תחילת הטקס, עוד לא ידע איש שיש שם הרוגים.

אני רוצה לסיים ולומר – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

ברשותך, סגן השר, איך זה יכול להיות? הרי ההודעה היתה בשעה 20:10 – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

רגע, הוא מדבר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני סגן השר – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שנייה, שנייה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני שואל באמת – ב-20:07 כבר ידעו שיש הרוגים בחוץ – – –

היו"ר ד' תיכון:

איש לא ידע.

קריאות:

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי לך שניגשתי אל השר לביטחון פנים ושאלתי אותו. זה מה שהוא אמר לי. אמרתי לך בדיוק מה שהוא אמר לי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שלושה אנשים בחוץ, על-יד המים, מונשמים. זה מה שהוא אמר לי. איש לא ידע על הרוגים. מה רצית לשאול?

היו"ר ד' תיכון:

אמרו שיש נפגעים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון.

היו"ר ד' תיכון:

המונח היה: נפגעים. מעבר למונח הזה איש לא ידע דבר.

שבח וייס (העבודה):

נפגעים זה תמיד חשש – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני אומר לך שלא ידעו. אמרו שגשר קרס, ולא ידעו היכן, בתחילת האירוע.

שבח וייס (העבודה):

עובדה זאת כשלעצמה – – – שלא ידעו.

היו"ר ד' תיכון:

השאלה מתי? ברגעים הראשונים לא ידעו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא שמעתי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו כמה מראשי המדינה, ראש הממשלה, למשל, שברגע שנודע לו הוא אמר – אני יוצא לבקר את הפצועים. אתה אומר – – – לא היה אפשר באותו רגע להפסיק.

היו"ר ד' תיכון:

ודאי שלא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני אומר שאפשר היה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה אומר. "בדק. מאחר שאתה מומחה, ואני מומחה – העניין "בדק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה לסיים ולומר, שאני מציע, עם כל התחקירים העיתונאיים והמקצועיים יותר והמקצועיים פחות, לחכות לסיום עבודתה של הוועדה שאמורה לעסוק בימים אלה בבדיקת האירועים. אני בטוח שהרצינות והמקצועיות של אנשי הוועדה יביאו תוצאות רציניות, ענייניות, מקצועיות. אני מבטיח שהוועדה תסיים את עבודתה עד 23 בחודש, ועד אז אני מציע לכולנו להמתין. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. מה אתה מציע לעשות? אני מבין שאתה מציע להעביר לוועדה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לקיים דיון במליאה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אולי אחרי מסקנות הוועדה יהיה אפשר לקיים דיון נוסף. כרגע – להסתפק בהודעתו.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא הולך כך; יש תקנון, בכל זאת. סגן השר מציע להסתפק בהודעתו.

חבר הכנסת יצחק כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

דיון במליאה.

היו"ר ד' תיכון:

דיון במליאה. תודה. יש הצעות אחרות. חבר הכנסת אחמד סעד רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק כהן. דקה בדיוק. בתום דקה – אתה מפסיק.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ביקשתי להסיר את הצעתו – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, לפני כן, אדוני סגן השר, במצב כזה אתה צריך להחליט מה אתה מבקש. הצעתך להסתפק בהודעתך לא התקבלה. מה אתה מציע, להעביר לוועדה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

להעביר לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

להעביר לוועדה. תודה. לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, כמובן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא, למה שאלתי אותך? כי היה דיון בוועדת העלייה והקליטה בנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:

קיבלת תשובה ממני. על שאלתך החכמה נתתי תשובה. ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לוועדת החינוך והתרבות. למה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה?

היו"ר ד' תיכון:

מותר לי להציע את ועדת הפנים ואיכות הסביבה?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

מותר לי להציע? יש כאן חבר כנסת חכם, אז הוא — — —

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לך אסור להציע.

היו"ר ד' תיכון:

לא כתוב בתקנון, תסלח לי מאוד. שמעתי אותך. לא כתוב בתקנון, חבר הכנסת שחל.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד. זה לא כתוב בתקנון. תראה לי איפה זה כתוב בתקנון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ד' תיכון:

בסדר גמור. הרי אני יודע מה עומד מאחורי העניין הזה – אתה רוגז על כך שוועדת הפנים ואיכות הסביבה יצאה לשם. היא לא צריכה לקבל אישור ממך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא מתרגשים. הרי אני יודע מה בוער לכל אחד כאן.

קריאות:

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק כהן בכוונה, במטרה להביע קודם כול את תנחומי למשפחות קורבנות אסון הגשר, ולאחל לפצועים הספורטאים שהם יהיו בריאים, במהירות, יצאו מבתי-החולים ויחזרו לארץ שלהם.

אדוני היושב-ראש, לפי הנתונים שפורסמו, היתה אפשרות שהאסון הזה לא יקרה. אני שאלתי את עצמי, אם עניין כזה היה, חס וחלילה, קורה לספורטאים ישראלים בארץ אחרת, והיו מקיימים את הטקס, האם לא היינו כולנו אומרים שזאת אנטישמיות? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אברהם הירשזון.

חבר הכנסת שחל, מצאת את הסעיף בתקנון שאוסר עלי? הרי אני קובע לאיזו ועדה.

משה שחל (העבודה):

יש מה שנקרא שכל ישר.

היו"ר ד' תיכון:

יש באמת שכל ישר.

חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו באולם. חבר הכנסת אברהם שוחט מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פני בדש. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אולי אחרוג מרוח הדברים שהושמעו על-ידי רוב האנשים. אני שולח, כמובן, ברכות החלמה לפצועים ומשתתף באבלן של המשפחות.

אני חושב, שההחלטה להמשיך בטקס, בנתונים שידעו אז, היתה נכונה. אני משבח את ראש עיריית רמת-גן, שלא ברח, כמו חלק מהאנשים שהיו שותפים להחלטה. אני חושב, שבמציאות שהיתה ולא ידעו בדיוק מה קורה, לא היה אפשר להפסיק. היה בזה גם סיכון ביטחוני, היתה בזה גם שגיאה עניינית. שמחתי לשמוע אותו כאיש ציבור, שלמרות כל הביקורת הוא עמד מאחורי הדברים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהלום. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את כל הדוברים כאן. מה שמזעזע הוא, שההחלטות שנתקבלו נשלפו מהשרוול. זאת אומרת, לא עשו לפני כן תרחיש, מה קורה אם צריכים להפסיק את האירוע הגדול הזה – מאלף ואחת סיבות. היה יכול להיות שם פיגוע המוני; יכול היה לקרות ששלושה אנשים בשלושה קצוות באיצטדיון יקבלו התקף לב – ואף אחד לא היה מוכן עם תרחיש, כמו שלימדו אותנו, כשעושים תרגיל, איך יוצאים ממנו אם משהו נכשל, מה הן דרכי נסיגה, דרכי מילוט.

קרה שם דבר, אף אחד לא יודע מה קורה בפועל, עכשיו צריכים להחליט מה עושים. למה צריך להיות דבר כזה? היו צריכות להתקבל החלטות בתרגול "על יבש", מה קורה אם צריך להפסיק את הטקס. הייתם צריכים לומר: ידענו מה קרה, אבל התרחיש קבע שבמקרה כזה כך ממשיכים, ואז היינו יותר רגועים – אנשים לקחו על עצמם את כל ההכנות, את כל התרחישים, את כל האפשרויות, והם נוהגים על-פי הספר. אבל כשלא מתכוננים מראש, ועכשיו יש הפתעות, נותנים תשובות שלופות מהשרוול. אחד אומר להפסיק, אחד אומר להמשיך, אחד אומר לברוח ימינה, השני שמאלה. זה מה שקרה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רחבעם זאבי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה שחל. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, היו ימים בישראל שאסונות ופיגועים היו מאחדים את העם. לצערי, עלינו על גל אחר. היה לזה ביטוי באסון בערד, היה לזה ביטוי באסון המסוקים והיה לזה ביטוי השבוע באסון ברמת-גן.

אינני גורס שלא צריך לחקור, אבל אני גורס שלא צריכים לשפוט לפני שחוקרים. התקשורת והציבור מרשים לעצמם לפגוע בכבודו של נשיא המדינה, להוסיף עוד מנה של השמצה על ראש הממשלה – אני באופוזיציה, אבל אני לא חושב שזה מגיע לו – וגם על אחרים. אזהר בלשוני שהדברים הבאים שלי לא יהיו בתקן של מה שאני מוחה נגדו.

מה שמדאיג אותי בכל הסיפור הזה, פרט לכל מה שייחקר על הגשר, על האפיון, על הבנייה שלו, זו הודעת המשטרה, שהיא חששה כי פיזור של 50,000 איש ייצור פאניקה המונית.

אם עדיין אין בידינו תוכנית להתנהגות של קהל גדול בפיגוע המוני, דבר שקיים בכל מדינה בעולם, בוודאי במדינות שנמצאות באימת טרור ובאיומי טרור, זה הדבר שהכי מדאיג אותי, כי הוא יצא ממשד המשטרה. כלומר, המשטרה מודה שהיא חששה מיציאת 50,000 איש מהאיצטדיון. אני יכול כאן, אף כי זה לא פורום מקצועי, לתאר איך מוציאים 50,000 איש בלי בעיה. למשל, מוציאים בלוק אחד, אחרי עשר דקות בלוק שני, וכיוצא בזה. אבל אם אין לנו היערכות לפיגוע המוני, זה החמור ביותר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מניח שגם השאלה הזאת תיבדק.

חבר הכנסת תאופיק חטיב מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל נודלמן. הוא איננו באולם.

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בהערה ראשונה אני מזדהה הזדהות מלאה עם הדברים שאמר חבר הכנסת בייגה שוחט. הדבר הנורא שקרה שם הוא הדבר הנורא שקרה. מרגע זה ואילך זה היה כבר דומינו. אני מתקשה מאוד להבין, בלי לבדוק, איך אפשר היה לקבל באותו רגע הכרעה על ביטול או על מיון.

אני רוצה להעיר עוד הערה. אני זוכר את האסון ב"אפרופו", שהיה דבר מחריד; הטרגדיה הזאת, שהשוטרת מחזיקה את התינוקת כשאנחנו כבר יודעים שהאמא שלה איננה. ורשת א' ורשת ב' וג' וד' החליטו באותו ערב לשדר את כל משחקי הפורים, ואנחנו שתקנו. והם שאלו במקום את כולם מדוע משדרים טקס כשקרה אסון. איזו היפוקריטיות.

הערה אחרת. אני לא מומחה לעניינים האלה, אבל מותר לי, כמי שאיננו מומחה, להניח, שברוב האירועים הגדולים שנערכו כאן בשנים האחרונות – חוסר תיאום, שטחי הפקר, שטחי ערפל, חלוקת עבודה פיאודלית, חוסר הייררכיה, אינפנטיליות ודביליות של אנשים רמי מעלה עם יומרת סמכות ואפס אחריות. צריך כאן לקבוע "פנצ'ר מאכער" קבוע. תאמינו לי, זה מחריד. זה היה גם בפרשת רצח יצחק רבין, חוץ מזה שאיזה פאשיסט ושליח של פאשיסטים רצח אותו. בטלנות מוחלטת, החלטות דביליות, אני אומר לכם, שאדם – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

כן, אני לא חוזר בי משום מלה. שום דבר לא – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא ביקשתי שתחזור בך, אבל לא צריך לחזור על זה פעמיים.

שבח וייס (העבודה):

אף מלה אינני מוחק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת צבי ויינברג מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה. בבקשה. חבר הכנסת בשארה איננו באולם. חבר הכנסת ויינברג, תודה רבה לך. מצטער, אין דבר כזה.

קריאה:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, הוא יכול להתחיל רק אם חבר הכנסת עזמי בשארה יופיע. הוא לא הופיע. תודה רבה לך, חבר הכנסת ויינברג, אני מצטער.

רבתי, אנחנו עוברים להצבעה.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה רצית – – –

היו"ר ד' תיכון:

כן, רציתי.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מפנה אותך לעמוד 50 בתקנון הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

לא, תגיד לי באיזה סעיף, לא עמוד 50.

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תפתח בעמוד 50.

היו"ר ד' תיכון:

לא, תגיד לי באיזה סעיף. אין דבר כזה עמוד 50.

משה שחל (העבודה):

למה אין לך סבלנות? תראה את ההערה, שלוש כוכביות, של החלטת הכנסת. אני מסביר לך. לנהל ישיבה צריך הרבה סבלנות. נאמר שם ב-(1): "משנתקבלה החלטה בכנסת להעביר הצעה לסדר-היום לוועדה – יודיע יושב-ראש הישיבה – לאחר שהכריז על תוצאות ההצבעה: הצעה פלונית הועברה לוועדה פלונית (או לוועדה סתם אם נשמעו שתי הצעות או יותר לאיזו ועדה להעביר)".

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שחל, עם כל הכבוד לך – – –

משה שחל (העבודה):

אבל תן לי לגמור.

היו"ר ד' תיכון:

אני קראתי.

משה שחל (העבודה):

תן לי להסביר לך.

היו"ר ד' תיכון:

אני פשוט חושב שאתה עושה מעשה שלא ייעשה. תודה רבה. הואל לשבת בבקשה. שמעתי אותך.

משה שחל (העבודה):

אני מוחה על הצורה – – –

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי אותך. זה לא עובד עלי, הדברים האלה שאתה לוקח – – –

משה שחל (העבודה):

צריך לעבוד עליך? אתה יושב-ראש הכנסת, תעשה מה שאתה רוצה. אני רק אומר לך.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, שמעתי אותך. תודה, שב בבקשה. מה שעשית חמור בעיני יותר מכל דבר אחר.

משה שחל (העבודה):

מה עשיתי?

היו"ר ד' תיכון:

אתה מספר לי מה אני צריך לעשות?

לפנינו הצעות להעביר את הנושא לדיון בוועדה. אני חשבתי שצריך להעביר את הנושא לוועדת הפנים; חבר הכנסת זיסמן מבקש להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. הציע חבר הכנסת זיסמן, שבמצב כזה תחליט ועדת הכנסת, והדבר מקובל עלי.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת כל ההצעות, למעט של חברי הכנסת שלא היו כאן?

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני לא מצביע עליהן. חבר הכנסת בשארה לא היה, ולכן לא מצביעים על הצעתו והיא לא קיימת.

רבותי, מי בעד העברת ההצעות לדיון ולליבון באחת מוועדות הכנסת, כפי שתקבע ועדת הכנסת? מי נגד?

תודה, חבר הכנסת שחל, שאתה מלמד אותי.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צריך לשאול את חברי הכנסת המציעים אם הם מסכימים להעביר לוועדה.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 29

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת י' כהן, נ' חזן, פ' בדש, ש' יהלום, מ' שחל, מ' נודלמן וע' זיסמן לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 29, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא עובר לדיון באחת מוועדות הכנסת, כפי שתקבע ועדת הכנסת. תודה רבה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה אתמול את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן:

ועדת הכנסת תדון בהצעת חוק היועץ המשפטי לכנסת, התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת חגי מירום, הכנה לקריאה ראשונה; ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעת חוק הכניסה לישראל (תיקון – רשיון לישיבת קבע לתושבי ירושלים), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת עזמי בשארה וקבוצת חברי הכנסת; ועדת הכלכלה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: הפרסומים על שיווק הירקות האורגניים בגוש-קטיף, של חברי הכנסת יצחק וקנין, צבי הנדל, מאיר שטרית, עמיר פרץ ומיכאל נודלמן. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור שידול קטין להמרת דת), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות חוק. הצעת חוק פ/1071 – הצעת חוק העונשין (תיקון – איסור שידול קטין להמרת דת), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, עניינו של התיקון לחוק שאני מתכבד להגיש בזה הוא באיסור שידול קטין לחזרה בתשובה או להמרת דת או להצטרפות לכת. דיברו אתי ושאלו אותי חברי כנסת קצת בפליאה וקצת בהסתייגות: אסור לנסות לשכנע אדם לשנות דעתו? לא רק שלא אסור – מותר, וכולנו נתונים בתוך המסכת הבלתי-פוסקת של התמודדות על דעות, של התמודדות על השקפות, לעתים גם מאבק ביניהן, וזה חלק מרכזי בתרבות החיים שלנו, בתפיסתי ובגישתי לגבי כל העמדות.

מדובר פה, ולא במקרה, במצב שבו אנו עוסקים בקטינים. הצעת התיקון הזאת לא צמחה יש מאין, משום שהתעוררתי בוקר אחד ואמרתי: בספר החוקים חסר תיקון מהסוג הזה. הצעת התיקון צמחה על רקע של תופעות קשות, שבאופן אולי לא מפתיע כאשר עוסקים בהן לגופן כמעט כולם מגנים אותן. כאשר מופיע בעיתונות סיפור על בית-ספר שקיימו בו משהו שהוא בין סיאנס לאירוע משונה, שילדים בכיתה ח' ובכיתה ט' כולם מגנים אותו, הרב עמיטל, באחת התגובות שלו, אמר: זו כמעט עבודת אלילים – וזאת על טקס כזה, שהוא לכאורה חזרה בתשובה. אבל כאשר אנחנו ככנסת נדרשים לקבוע גבולות יותר ברורים למי שעוסק בפעולה הזאת באופן מאורגן, או אם קיים ארגון שזו תכליתו – – –

יצחק כהן (ש"ס):

חיים אורון (מרצ):

כאשר מדובר בקטינים, אני חושב שהחברה חייבת למצוא כלים נוספים בשביל להגן על הקטינים ועל משפחותיהם מפני התהליך הזה.

אני רוצה לומר מראש: ההתמודדות העיקרית עם תופעות שונות, שנוער וצעירים יכולים להיות שטופים בהן, איננה במסגרת של חוק. היא קודם כול התמודדות חינוכית, היא קודם כול יכולת של מחנכים, קודם כול יכולת של הורים, יכולת של חברה להשפיע על בני הנעורים שבקרבה. אבל התופעות האלה קיימות, ואני מציע שלא ניתמם. הן קיימות גם כאשר חלקים בבית הזה, שאולי רואים משום-מה בחוק המוצע – ואני לא מצליח להבין מדוע – הצרת צעדיהם, הם מראשוני המגנים אותן, כי הם אומרים: אנחנו לא מיסיונרים, אנחנו לא רוצים שאדם ימיר את דתו או את דעתו – –

מה קרה? במה זכיתי? במה זכיתי, אדוני שר החוץ?

שר החוץ ד' לוי:

אנחנו דומים בשיעור, לא?

חיים אורון (מרצ):

יש לי הרגשה ברורה, אדוני שר החוץ, שיש אפשרות, שאם תהיה פתוח לטיעוני, נהיה דומים לפחות בדבר אחד נוסף, חוץ מאשר בשיעור – גם בתמיכתך בחוק הזה.

במה מדובר? אני עובר עכשיו על סעיפי החוק. מדובר בגוף מאורגן, שפועל בקרב קטינים לחזרה בתשובה. הרי בחוק כבר מופיע סעיף, שהמרת דת אסורה בכפייה. הסעיף הזה מופיע בחוק, ואנחנו תמכנו בו. לא ראינו בסעיף הזה בחוק שום פגיעה בזכותו של מישהו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

איפה יש המרה, בדת?

חיים אורון (מרצ):

יש בחוק – – –

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת יצחק כהן וחברי כנסת אחרים, תנועת "אל המעיין", כמו תנועת "השומר הצעיר", כל עוד הן עוסקות בפעולה חינוכית – יבורכו. לא בזה מדובר.

יצחק כהן (ש"ס):

– – –

חיים אורון (מרצ):

תסלח לי, לא בזה מדובר. מדובר במקרים – ואני לא רוצה לקרוא פה שמות פרטיים – של ילדים בני 14 ו-15, שהוצאו מתוך משפחותיהם, בניגוד לרצון ההורים. מדובר בקלטות של פיתויים, באנשים שהודו שהם מקבלים שכר על-פי כמות המוחזרים בתשובה. אתם בעד זה? אם אתם נגד, תתמכו בחוק. אתם אומרים שאתם נגד כל הדברים האלה. אתם חוזרים ואומרים, שכל הפרסומים הללו – ויש לי פה קובץ פרסומים – הם חילול השם. אתם אומרים, הרב עמיטל אמר, רבנים אחרים אמרו: זה חילול השם, זו פגיעה בדת, זה נגד מה שאנחנו מאמינים בו. אז כשבאים ואומרים: אנחנו רוצים את המעשה הזה שלכם, שגורם למצוקה נוראית, וכל אחד מאתנו מקבל מכתבים מהורים – – –

קריאה:

– – –

חיים אורון (מרצ):

לא של אדם מבוגר. יש משבר במשפחה גם כאשר אדם מבוגר משנה את דעתו, או את דתו או את אמונתו, עובר לכת. מדובר בקטינים. אני חוזר ואומר בפעם הרביעית: מדובר בקטינים. על מה ולמה אתם יוצאים נגד? מה הגיוס הזה של ראש הממשלה?

אמר לי משהו: בוא נגדיר "קטין" באופן יותר מדויק – לא גיל 18, אלא גיל 16 – משום שבין 16 ל-18 הנער כבר עמד על דעתו. אני מוכן לקבל. אמרו לי: העונש שמופיע פה, של שנה מאסר לארגון, הוא גבוה מדי. אני מוכן לדבר על זה. אבל אתם, חברי הכנסת – ואני אומר את זה בכל האחריות – רוצים להשאיר את הפרצה הזאת פתוחה, כי גם אם אתם לא תומכים באופן ישיר בארגונים הללו וגם אם אתם אומרים שאתם מסתייגים מהם, בסך הכול פעולתם נראית ראויה בעיניכם.

נסים דהן (ש"ס):

על – – – שמעת?

חיים אורון (מרצ):

פעולתם נראית ראויה בעיניכם. לכן הדיבור הכפול.

יצחק כהן (ש"ס):

על ארגון "הלל" שמעת?

חיים אורון (מרצ):

אני שמעתי על ארגון "הלל".

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת כהן, אם ארגון "הלל" פועל איזו פעולה בקרב קטינים, החוק הזה נכון לגביו, כפי שהוא נכון לגבי כל ארגון אחר. ואני אומר לך באחריות מלאה, שארגון "הלל" לא פועל כלפי שום קטין ושום מבוגר – – –

יצחק כהן (ש"ס):

אתה יודע על – – –

חיים אורון (מרצ):

אני מכיר גם את הסיפור הזה. תאמין לי שאני מכיר, ואני לא רוצה לעסוק פה, מעל דוכן הכנסת, במקרה פרטי, קשה מאוד, שבו פגעו בצנעת הפרט כאשר "מרחו" את המקרה הזה בתקשורת, אבל כשבדקו אותו לגופו, התברר שהתמונה שונה לחלוטין.

חברי הכנסת, אני יודע. לצערי, יש בבית הזה סוג של נושאים שבהם יש גיוס. אני מודה שהגיוס היה ראוי לנושאים שבהם אכן צריכה להיות מחלוקת. המחלוקת כאן, חברת הכנסת לימור לבנת, היא, לצערי, לא על החוק אלא על האיום – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

השרה לימור לבנת.

חיים אורון (מרצ):

השרה. אולי בתור חברת הכנסת היא תגלה יותר חופש הצבעה. בתור שרה יש לה יותר בעיות.

המחלוקת היא על האיום, שמשום-מה הופעל על-ידי חלק מן הבית. אני מקווה שבכל זאת רוב חברי הכנסת יאפשרו להצעת החוק הזו לעבור בקריאה טרומית ולהידון באופן מסודר בוועדה המתאימה של הכנסת, ואז נבחן אותה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

ואף-על-פי-כן, בתור חברת הכנסת אני מצביעה נגד.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. אני מזמין את שר המשפטים להשיב. בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת אורון מציע לאסור בחוק העונשין את פעילותם של חוגים דתיים שמשדלים קטינים לחזרה בתשובה. העונש המוצע על העבירה הינו בין שנה מאסר לבין שלוש שנות מאסר.

אם הכוונה של המציע היא למניעת השפעה בלתי הוגנת על קטין, בניגוד לרצונם של ההורים שלו או של האפוטרופוס שלו, הדבר הזה, חבר הכנסת אורון, איננו צריך להיות ממוקד דווקא בחזרה בתשובה, כי יש כתות ויש ארגונים שמשפיעים השפעה בלתי נסבלת על קטינים, כנגד רצון משפחותיהם, וההשפעה הזאת איננה נוגעת בכלל להקשר של חזרה בתשובה, וזה לא מופיע בהצעתך.

חיים אורון (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני רואה בעיה נוספת בנושא שבחר המציע, וזה איסור מיוחד בקשר להעמקת העמידה במצוות דתיות הקיימות במסגרת הדת של הקטין. כמובן, זה יכול להיות כל סוג של דת, לאו דווקא הדת היהודית. זאת התייחסות – – –

נסים דהן (ש"ס):

--- זו חזרה בתשובה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

נכון.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן, אתה ביקשת להסיר את ההצעה. לכן אני מבקש, בלי קריאות ביניים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זו בדיוק אחת הבעיות המרכזיות, שבעטיין הממשלה רואה צורך לנסות ולהוריד את הצעת החוק הזו מסדר-יומה של הכנסת.

חיים אורון (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא, למעשה אתה מציע איסור בנושא שנוגע להעמקת העמידה במצוות דתיות, כי מה זו חזרה בתשובה? זאת אומרת, שמרגע מסוים החוזר בתשובה מחזק את העמידה שלו במצוות הדת.

בעקבות זאת אנחנו שוללים את הגישה שבהצעת החוק ומבקשים מן הכנסת להסיר אותה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר המשפטים. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן. סליחה, מה הצעתך?

נסים דהן (ש"ס):

להסיר.

היו"ר ח' דיין:

מכיוון שגם אתה רוצה להסיר את הצעת החוק, אנחנו יכולים לעבור ישר להצבעה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתמול, במליאת הכנסת, תקף חבר הכנסת דהן את ראש הממשלה, בלשון שאני אפילו מתקשה להתחרות בה, על המכתב שהוא שלח לגופים נוצריים ברחבי העולם – אגב, מכתב שאני תומך בו – באשר למשמעותו של החוק למניעת מיסיונריות.

חבר הכנסת דהן, יש לי בקשה אליך ואל ראש הממשלה. אדוני ראש הממשלה, אני מבקש ממך להפעיל אותו כלל שאתה הודעת אותו לכל העולם. בהסתייגות מהחוק שהופיעה פה – להפעיל אותו עיקרון גם בחוק הזה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

היו"ר ח' דיין:

שר המשפטים רוצה להוסיף משהו לגבי הצעת החוק.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

ברגע ששר מבקש לענות, יש לו זכות. סליחה, חברי הכנסת, יש תקנון, ואני מבטיח לפעול על-פי התקנון, עם כל הכבוד.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה הדבר הזה? עד שגייסנו רוב – – –

שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת חיים אורון, חבל על הוויכוח. אני אדבר בדיוק שנייה. זה לא פיליבסטר. משפט אחד.
דבר נוסף שפשוט חשוב לומר הוא – – –

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת משה גפני, לא עכשיו. תודה.

משה גפני (יהדות התורה):

– – –

היו"ר ח' דיין:

הוא ישיב לך. אתה תדע. סליחה, חבר הכנסת גפני, עד פה. תודה. בבקשה, השר.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 25

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 34

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק העונשין (תיקון איסור שידול קטין להמרת דת),

התשנ"ז-1997, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 25, נגד – 34, אין נמנעים. הצעת החוק לא נתקבלה.

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – אישור ועדת הכספים להפרטה), התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק חברות ממשלתיות (תיקון – אישור ועדת הכספים להפרטה), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1199. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם בייגה שוחט לנמק את ההצעה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק המשותפת לחברי הכנסת 'צחק כהן, נסים דהן, חיים אורון ולי באה לתקן ולהחזיר מצב לקדמותו, מצב הקשור לתהליך ההפרטה כפי שהוא מתקיים בכנסת ובמדינה.

ידוע שאני נמנה עם אלה במפלגתי שתומכים מאוד בהפרטה. מי שבוחן את מה שקרה בתקופת כהונתי כשר האוצר – אפשר לבחון את מספר החברות ומספר ההפרטות שהיו, על כל מה שמשתמע מכך.

הצעת החוק הזו באה לתקן ולקבוע מצב, שבו ועדת הכספים של הכנסת, אשר אמונה על מכירת נכסי המדינה, תוכל לאשר בקצה הדרך את תהליך ההפרטה, לבד מההחלטה המקדמית שהיא נוטלת בעניין זה.

באופן מקרי לחלוטין – הדבר לא תוכנן מראש – היינו עדים בשבוע זה לנושא שעדיין לא הסתיים, הפרטת "בזק" בשיטה מסוימת. אכן, רשות החברות קיבלה רשות מוועדת הכספים למכור חבילה של

מניות חברת "בזק", אבל בשיטה הזו יכולות להיות הרבה מאוד אפשרויות, לרבות ביקורת כזו או אחרת על השיטה, על מרכיב התחרות שבה, על עמידת הממשלה בנושאים כאלה או אחרים כלפי העובדים, ובמצב החוקי היום ועדת הכספים בעצם נותנת אישור בלי שהיא יודעת למה היא נותנת אישור בקצה הדרך.

נוח לי מאוד להציג את התיקון, שכן גם בתפקידי באופוזיציה תמכתי מאוד בהליכי ההפרטה שעושה הממשלה, אבל נראה לי שהכנסת צריכה לחזור ולחדש את סמכותה, שכן מדובר לפעמים במכירה של נכסים במאות מיליוני שקלים, לפעמים גם במיליארדים, ואין שום סיבה שבעולם שהכנסת לא תחזיר לידה את היכולת לאשר את העסקה כפי שהושלמה, אחרי בדיקת התחרות שנעשתה, אחרי בדיקת הפעולה שנעשתה. את כל זה אני אומר ברמה החיובית, שכן אני בהחלט מחסידי ההפרטה. וחושב שהדבר טוב למשק.

אני לא יודע מה תהיה עמדת הממשלה. אני מקווה מאוד, שגם חברי בקואליציה, שחלקם חתומים על החוק, אכן יעשו הכול כדי שהוא יעבור. נראה לי, שמה שאני מציע מבחינת האחריות לנכסי המדינה, הוא דבר שאנחנו צריכים לעשותו. הראיה היא שהוא היה קיים כל השנים, הראיה היא שהתבצעו הפרטות כל השנים, והראיה היא שאנחנו לא נותנים, חלילה, אפשרות לעשות דברים שלא צריך לעשותם.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מי הפריע לכם לשנות את החוק? אולי מישו יסביר למה החוק השתנה?

אברהם שוחט (העבודה):

החוק השתנה על-פי הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת גדליה גל.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מי היה אז שר האוצר?

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היקר, מה אתה רוצה? הרי ממילא כל שאלה שלך מעוגנת בתפיסת עולם שלא שייכת לקבוצה שאתה מייצג.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתה תמכת או התנגדת?

אברהם שוחט (העבודה):

אני לא זוכר מה היתה עמדתי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת קליינר, אפשרתי לך כמה קריאות ביניים, אנא ממך.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היקר, אתה יכול להצביע איך שאתה רוצה. אמרתי שביצעתי יותר הפרטות ממך כאשר היית בקואליציה הקודמת, יותר מהממשלה הזו, המספרים ישנם.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

קיבלת את חוק-גל כדי להקל עליך, עכשיו אתה רוצה לשנות את החוק.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היקר, אני לא ביקשתי את החוק. אתה יושב בוועדת הכספים. זו עזות מצח מצדך להגיד, שאני לא עוזר לממשלה בהפרטה. אתה יושב שם בניגוד לחבריך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

בחוק הזה אתה תמנע כל הפרטה.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, אני מכיר אותך, אני מכיר את צורת דיבורך, אני יודע איך הראש שלך עובד, אני לא פרטנר שלך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, מה אמרתי? מה זה הדיבורים האלה?

אברהם שוחט (העבודה):

זו חוצפה מצדך. אתה יודע בדיוק איך אני נוהג שנה שלמה בוועדה ובאופוזיציה כאשר מגיעים לענייני הפרטה. אתה יודע שמה שאני רוצה לעשות פה הוא לא לעצור את ההפרטה. מה שאני רוצה הוא, שלאחר שוועדת הכספים מסיימת תהליך, היא תבדוק ותראה האם היה מכרז תקין, האם הדבר סביר, האם הדבר נכון; לא על מנת לעצור את ההפרטה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת בייגה שוחט, על הצעתך. אבקש מאדוני שר המשפטים להשיב על הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – אישור ועדת הכספים להפרטה). אדוני, בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם הממשלה אני רוצה להתנגד להצעת החוק של חבר הכנסת בייגה שוחט ואחרים, הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – אישור ועדת הכספים להפרטה).

אפרט את נימוקי כדלהלן, והראשון שבהם הוא כזה: לפי המצב המשפטי דהיום, טעונה הפרטת חברה ממשלתית אישורה של ועדת הכספים של הכנסת, המאשרת את דרך ההפרטה של החברה הממשלתית לפני מועד פרסום התשקיף או לפני המועד להגשת הצעות לרכישת מניות המדינה, לפי העניין, בהתאם לדרך ההפרטה; למשל, מכירת מניות בבורסה, מכירה פרטית או דרכים אחרות.

המצב המשפטי הנוכחי החליף מנגנון פיקוח קודם, שלפיו ניתן אישור ועדת כספים בתום הליך ההפרטה בהתאם לסעיף 5(ד)(2) לחוק נכסי המדינה, התשי"א-1951. עיתוי מאוחר של מתן האישור לפי המצב הקודם יצר מצב לא נכון מבחינת כל הגורמים המעורבים, לרבות הכנסת וועדת הכספים, שהיה כרוך, לצערנו, בלחצים על חברי ועדת הכספים, פגיעה בתהליך התחרותי של ההפרטה והכנסת אי-ודאות משמעותית בהליך המכירה, באופן שכל המעורבים לא יכלו לדעת עד לסיום ההליכים מה תהיה צורתם.

היו"ר ר' אדרי:

אבקש מחברי הכנסת העומדים לא להפריע לשר המשפטים. אנא מכם, אני לא רוצה לקרוא בשמות.

נואף מסאלחה (העבודה):

גם סגן השר.

היו"ר ל אדרי:

אדוני סגן השר, אנא ממך, זה מפריע לשר המשפטים.

בבקשה, אדוני.

שר המשפטים צ' הנגבי:

סילבן, זו הפעם הראשונה שאתה מפנה לי את הגב. אני מאוד מוטרד.

בעקבות ההכרה של כל הנוגעים בדבר באי-תקינותו ובאי-יעילותו של ההסדר הקודם ועל בסיס הניסיון הרב שנצבר בתחום הזה, שונה ההסדר, על-פי הצעתו, כפי שנאמר, של יושב-ראש ועדת הכספים דאז חבר הכנסת גדליה גל. זה היה תיקון מס' 11 לחוק החברות הממשלתיות, והוא התקבל בכנסת, כאמור, במאי 1996.

אומר כאן שר האוצר לשעבר, שהוא איננו זוכר מה היתה עמדתו בדיון. גם אני אינני יכול לזכור, אבל מה שאני ודאי זוכר הוא, שלא היתה התנגדות של הממשלה לתיקון הזה. אני מעריך שלא היתה התנגדות של הממשלה תוך יותר מידיעתו של שר האוצר, כי באופן טבעי בנושא כזה, בייחוד בתקופה – לא כמו היום – שהחברות הממשלתיות היו חלק ממשד האוצר, אני מתאר לעצמי ששר האוצר הקודם לא ראה פסול בהצעת החוק ההיא. אני חושב שהיא נתקבלה, דרך אגב, בתמיכה כוללת של הבית. היו ויכוחים פנימיים, אבל אני זוכר ששתי הסיעות הגדולות לפחות הצביעו בעד החוק.

היום המצב הוא, שאישור הוועדה מהווה גם את האישור הנדרש למכירת מניות המדינה לפי סעיף 5(ד)(2) לחוק נכסי המדינה. כיוון שבהסדר הקיים ניתן אישור הוועדה בשלב מוקדם של תהליך ההפרטה, ועדת הכספים יכולה להתייחס לכל ההיבטים העקרוניים של דרך ההפרטה ולפקח עליהם כפי שתמצא לנכון, בלי שאילוצים כפי שהיו בעבר יהיו מופעלים על חבריה.

אני רוצה לציין עוד, כי נוסף על כך, כפוף הליך ההפרטה לכללים של משפט מינהלי, לרבות עקרונות דיני המכרזים, ביקורת שיפוטית ופיקוח של מבקרת המדינה. הליך ההפרטה מלווה על-ידי ועדה שמורכבת מנציגי רשות החברות הממשלתיות, נציגי החשב הכללי ויועצת משפטית של משרד האוצר. בסיום הליך ההפרטה מדווחת רשות החברות הממשלתיות לוועדת הכספים, ועדת הכספים מקבלת למעשה דיווח על תוצאות ההפרטה, בפרט מה היא התמורה שנתקבלה עבור מכירת מניות המדינה בחברה המופרטת.

הצעת החוק שלפנינו באה להוסיף לחובת קבלת אישור ועדת הכספים לדרך ההפרטה, לפי המצב המשפטי היום, חובת קבלת אישור נוסף למכירת מניות המדינה בסוף תהליך ההפרטה, כפי שהיה בעבר. הטלת חובה של קבלת אישור נוסף כזה לא תשיג, לדעת הממשלה, את התכלית המוצהרת של הצעת החוק, כיוון שבשלב כה מאוחר של תהליך ההפרטה לא מעשי וגם לא ראוי להתנות תנאים חדשים, שלא נמסר עליהם מראש לכל הגורמים המעורבים ולא לה שהתמודדו על הרכישה, בין לגבי זהות הקונה ובין לגבי העסקה. לכן אין, לדעתנו, בהצעת החוק כדי לשפר ולייעל את הפיקוח הפרלמנטרי על תהליך ההפרטה, אלא ההיפך הוא הנכון: למעשה, ההצעה מרעה את המצב, אפילו לעומת המצב שהיה קודם לחקיקת תיקון מס' 11 לחוק החברות הממשלתיות, כי מה שנקבע למעשה אם הכנסת תאמץ את ההצעה החדשה – שהליך ההפרטה יהיה כרוך בשני אישורים שלא ברור כלל מה הקשר ביניהם; הם יוצרים מצב מסורבל, ולמעשה ההליכים הופכים להיות הרבה פחות יעילים מכפי שהיו אפילו לפני התיקון המקורי.

דרישת אישור בשלב כה מאוחר של תהליך ההפרטה, שהוא כשלעצמו תהליך ארוך, מסורבל ובעייתי – ומי כמו שר האוצר הקודם יודע את הקשיים והמכשולים שנערמים על דרכו של כל מהלך של הפרטה – הדרישה של אישור כזה, נוסף על האישור המקורי שניתן בתחילת התהליך, גורמת לאי-ודאות קשה מבחינתם של המתמודדים בהליך מכירת מניות המדינה בחברות. התוצאה הבלתי-נמנעת, אדוני חבר הכנסת שוחט, היא, שהם עלולים להירתע מלהשתתף בהליכי ההפרטה, ולמעשה אפילו להכשיל את התהליכים הללו.

לסיכום, הצעת החוק הנדונה אינה משפרת את המצב, היא אינה מחזקת את היכולת לפקח באופן פרלמנטרי יעיל על תהליך ההפרטה, והיא מסרבלת ומעכבת את תהליך ההפרטה, תוך הרתעת רוכשים פוטנציאליים וגרימת פגיעה בתהליך ההפרטה.

אלה הטעמים, אדוני היושב-ראש, שבעטיים הממשלה מתנגדת ספציפית להצעת החוק הזאת.

כמה מלים על נושא ההפרטה. ידוע שהממשלה חרתה על דגלה עוד במערכת הבחירות לכנסת, וביתר שאת בקווי היסוד של הממשלה, ומאוחר יותר גם בתהליך גיבוש השקפת העולם הכלכלית, את נושא ההפרטה. נושא ההפרטה, אף שהוא מוצג כנושא שאינו מביא בחשבון את התועלת הכלכלית שצומחת לשכבות ולרבדים בחברה, הוא נושא בעל משקל רב ביותר. אנחנו סבורים שמבחינה של הממשלה הנוכחית הוא ביכולתה להגיע לפסגות של מכירת מניות הממשלה בחברות ממשלתיות. יש כיום תהליך מתפתח בקצב חסר תקדים לגבי מכירת מניות בחברות מסוימות. ידוע מה שקורה בחברת "אל על", ידועים המהלכים והדיונים המתקיימים בסוגיית חברת החשמל, וידוע לכם בוודאי, שבנושא הזה לכאורה הממשלה והאופוזיציה צריכות לשתף פעולה. אינני חושב שהגישה האנכרוניסטית, מה שקרוי בעתות בחירות "הגישה הבולשביקית", יש לה מצדדים רבים גם באופוזיציה של ימינו אלה. גם השקפת העולם של הממשלה הקודמת ושל שר האוצר הקודם היתה לחזק כמה שיותר את תהליך ההפרטה. בשנה האחרונה התפתח בפועל – – –

חיים אורון (מרצ):

אין סיכון, אפשר להצביע.

היו"ר ל אדרי:

אני מבקש.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם מר בייגה שוחט יבטיח לי שהוא לא עונה לי, נעבור להצבעה.

אפי אושעיה (העבודה):

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת אושעיה, נא לשבת.

בבקשה, אדוני.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני שר האוצר – – – שר האוצר רוצה להשיב? אתה יכול לשאול את שר האוצר אם הוא רוצה להגיב על הדברים?

היו"ר ל אדרי:

שר האוצר איננו כאן, אדוני.

חיים אורון (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

אתה מוותר? אם כן, אפשר לעבור להצבעה.

אני אסכם את דברי. כאמור, שלושה נימוקים מרכזיים פורטו במהלך הדברים. הממשלה מתנגדת לחוק, רואה אותו כחוק שיסרב במידה משמעותית את יכולתנו לקיים את תהליך ההפרטה, ומקווים שהכנסת תדחה את הצעת החוק.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים, על תשובתך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – אישור ועדת הכספים להפרטה)?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 26

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 25

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון אישור ועדת הכספים להפרטה), התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר' אדרי:

בעד – 26, נגד – 25. הצעת חוק החברות הממשלתיות עוברת לוועדת הכספים של הכנסת.

אדוני חבר הכנסת אורון, אני מבקש ממך לא לסייע לי.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת יצחק כהן לא הצביע.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, מה קורה כאן?

קריאות:

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, מה קרה?

קריאות:

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת אורון, אני מבקש ממך. הכול היה בסדר. חבר הכנסת מירום.

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה שהשר יחזור לשורות הקואליציה.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מבקש לא לסייע לי.

קריאות:

--- מיקי.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת אורון. אני מודה לך, אדוני.

הצעת חוק העונשין (תיקון – קיצור מועדי שחרור אסירים לפני זמנם), התשנ"ז-1997 (הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק העונשין (תיקון – קיצור מועדי שחרור אסירים לפני זמנם), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת חוק פ/1229. אדוני, בבקשה.

קריאות:

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ל אדרי:

רק רגע, אדוני, מפריעים לך. אני מבקש מחברי הכנסת העומדים לא להפריע לנואם, ואלה העומדים – לצאת מן האולם. רבותי השרים; השר מיכאל איתן, אתה כבר לא יושב-ראש הקואליציה, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הכנסת סוערת.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, ידוע לי שוועדת השרים לענייני חקיקה מתנגדת להצעת החוק הכל-כך ברורה, כל כך הכרחית, שאני מציע היום בפני הכנסת. יותר מכך, ידוע לי שהקואליציה אישרה את הצעת החוק מהטעם הפשוט, שאין היגיון יותר צרוף ממנה. ואכן, הצעת חוק זו היא תולדה של הצעת חוק קודמת שהגשנו בזמננו, בכנסת השתים-עשרה, חבר הכנסת והשר לשעבר דוד ליבאי ואנוכי, כאשר השר לשעבר חיים בר-לב, זיכרוננו לברכה, איש רב-פעלים, בהמלצת שירות בתי-הסוהר ואנשי המשטרה התנגד בכל תוקף. הוא טען אז בלהט רב, שאנחנו אמורים להיות ברפורמה מרחיקת-לכת בנושא האסירים, בתי-הסוהר, מקומות המאסר והתנאים שניתנים לאסירים כאשר הם מרצים את עונשם. והנה היום, שמונה שנים לאחר אותה הצהרה של חברנו – לרבים מאתנו, מפקדנו, חיים בר-לב, זיכרוננו לברכה – אנחנו עדיין נמצאים במצב קשה.

יותר מכך – לפני כשבועיים ביקרנו, חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט, בבית-המעצר באבו-כביר. בית-המעצר הוא מקום שבו עוצרים אנשים לפני הבאתם לדין, הוא מקום שבו עוצרים אנשים לצורך חקירה, הוא מקום שבו אין מקום לאכסן ולשכן אנשים – חייבי שירות בתי-הסוהר. בבית-המעצר באבו-כביר משתכנים כ-239 עצירים; מהם, חבר הכנסת זיסמן, 150 אנשים שחייבים לעבור לבתי-הסוהר ואינם עוברים לשם כי בתי-הסוהר מלאים.

דוד צוקר (מרצ):

בסך הכול יש כ-1,000 כאלה במדינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כ-1,000 חייבי שירות בתי-הסוהר נמצאים בבתי-מעצר. וכל כך למה? לא משום ששירות בתי-הסוהר מתעמר בהם ואומר להם: שבו לכם בבית-מעצר. פשוט, שירות בתי-הסוהר קורס ואינו מסוגל לתת לאסירים אותם תנאי מינימום שקבענו בחוק המעצרים החדש, בתיקון לחוק סדר הדין הפלילי, המחייב תנאי מינימום לאותם אנשים שהחברה החליטה שהם צריכים להיות מאחורי סוגר וברוח בגלל מעשיהם הפליליים או בגלל חשדות, אנשים שהחברה מבקשת להרחיק מעליה.

אני מוכרח לומר, שאינני מחסידיו של הזרם האופנתי המגיע ממדינות בארצות-הברית, הרואה את העברייני כקורבנה של החברה, כמי שנקלע – שלא באשמתו, כמובן – למצב שבו ביצע את העבירה. אני סבור, כי על החברה – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה לשאול אותך שאלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מייד אני אתן לך.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ל אדרי:

אני מבין אותך, אדוני, ואני מודה לך על ההערה. אנא ממך, חבר הכנסת צוקר, לא נהוג לדבר עם הנואם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני סבור, חברי הכנסת — — —

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו באמצע — — —

היו"ר ל אדרי:

אני מבקש, אדוני חבר הכנסת צוקר, אנא ממך, הואל נא לשבת, אדוני.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — לא מדובר רק באסירים פלשתינים.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך על הסיוע, אדוני. תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני סבור, חברי הכנסת, כי על החברה להעניש, לכלוא ולהרחיק פושעים ועבריינים מן הרחוב. אני סבור, כי ענישתם של פושעים היא לא רק חובתה של החברה, אלא גם זכותה. שהרי נאמר במקורותינו: מי שמרחם על אכזרים, סופו שיתאכזר לרחמנים.

עם כל זאת, הגישה הנאורה לענישה בכלל, ולעונש מאסר בפרט, גורסת, כי אל לה לחברה לפטור עצמה בהשלכתם של אותם עבריינים לכלא ותו לא.

ברור לכולם, כי לא כל פושע הוא בר-שיקום. גלוי וידוע, כי עבריינים רבים חוזרים לסורם מייד עם סיום ריצוי עונשם. אין לי כל כוונה להכחיש את המציאות העגומה שאנחנו עדים לה יום-יום.

אבל במדינת ישראל, צריך לומר, נהוגה שיטת קיצור שליש מעונש המאסר, שבה משחררים את האסיר קודם זמנו ברשיון, על-פי החלטת ועדת השחרורים של שירות בתי-הסוהר.

יוסי כץ (העבודה):

לא באופן אוטומטי, נכון?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא באופן אוטומטי, אמרתי זאת.

יוסי כץ (העבודה):

יש שיקול דעת של הוועדה, ושיקול הדעת יישמר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שיקול הדעת של הוועדה יישמר, אבל שיקול הדעת פה הוא מוגבל מאוד, ואני רוצה להרחיב אותו. שיקול הדעת של הוועדה הוא רחב בכל הנוגע לעצם ההחלטה על שחרור מוקדם, אך החוק נוקשה בכל הנוגע לתקופה שניתן לקצר את המאסר. כלומר, ניתן לקצר היום מאסר בשליש – לא פחות וודאי שלא ביותר. זאת אומרת, אם קבעו שאדם לא זכאי לשליש, אי-אפשר לזכות אותו ב-10% או ב-20%. משהחלטת שאין שלישי, אין לאדם יותר תרופה.

נושא השליש הפך לשגרה. אני מוכרח לומר, שהתיקון המוצע לחוק העונשין ולפקודת בתי-הסוהר יעניק גמישות בשיקול הדעת של ועדת השחרורים. קיצור שלישי לא יהיה עוד מובן מאליו. יהיה ניתן לקצר עונש גם במחצית, ובמקרים המתאימים לכך – גם ברבע או בעשירית.

גמישות זו והרחבת תחום שיקול הדעת יעניקו לאסיר מוטיבציה לשתף פעולה גם עם תוכניות שיקום. אסיר יצטרך לעבוד קשה כדי לשכנע את המערכת ואת ועדת השחרורים, שהוא ראוי לשחרור מוקדם. לא יהיה עוד סף נוקשה שאליו יש להגיע כדי לזכות בניכוי שלישי.

לסיום, חברי הכנסת, יש לומר, שהתיקון המוצע מתאים, לדעתי, לנורמות המשפטיות הנהוגות כיום במדינת ישראל, בכל הנוגע להשתרשות המונח "מתחם הסבירות" בבחינת שיקוליהן של רשויות המדינה.

המונח "מתחם הסבירות" הוא, כידוע, מונח שטבע בית-המשפט העליון, ולא רק בשבתו כבית-המשפט הגבוה לצדק, והוא הפך להיות אבן בוחן בידי הפסיקה.

עמנאל זיסמן (הדרך השלישית):

רובי – – – אתה יכול לסכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר. הגמשת שיקול הדעת והרחבת תחומם של השיקולים אשר על ועדת השחרורים לשיקול מתאימות למגמה זו.

אני חושב שהצעת החוק טובה גם מבחינת הממשלה. אני יודע ששירות בתי-הסוהר ומשרד המשטרה מתנגדים לכך, אני יודע ששר המשפטים באופן אישי היה בעד החוק הזה. אני מבין שיש עמדת ממשלה – –

קריאה:

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— – אבל ההיגיון, הכורח חברתי והצורך שלנו להתנהג כלפי האסירים כבני אדם ולקיים את החוק כפי שאנחנו חוקקנו אותו, מחייבים חקיקת חוק זה. תודה רבה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

רגע, שאלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא רוצה רק שאלה.

היו"ר ל אדרי:

רגע. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת ראובן ריבלין, על הצעתך. אני חושב שאדוני השר משיב.

אופיר פינס-פז (העבודה):

רציתי לשאול את חבר הכנסת ריבלין שאלה.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, בינתיים השר משיב. לאחר מכן אתן לך את רשות השאלה. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטרת ההצעה היא ללא ספק מטרה חשובה – להפחית את הצפיפות בבתי-הסוהר שלנו. אף-על-פי-כן אני מוכרח להביע בפני הכנסת את התנגדותה של הממשלה, מכיוון שהדרך להשגת המטרה האמורה, לפי הערכתנו, לא רק שהיא לא תביא בכלל לפתרון של בעיית הצפיפות בבתי-הסוהר, אלא היא עלולה להביא עמה תוצאות לוואי מזיקות גם מבחינה חברתית, גם מבחינה ציבורית, כפי שאני אפרט להלן.

מה שחבר הכנסת רובי ריבלין מציע – לתקן את חוק העונשין ואת פקודת בתי-הסוהר כך שהסמכויות הקבועות בהם כרגע לשחרורו של אסיר לאחר שהוא ריצה שני-שלישים מתקופת מאסרו יורחבו, וניתן יהיה לשחרר אסיר כבר לאחר שהוא ריצה מחצית מתקופת המאסר שבית-המשפט גזר עליו.

הממשלה סבורה, שקיצור תקופת המאסר עד למחציתה יפגע בתועלת הממשית העיקרית במאסרו של אסיר כיום, שהיא מניעתו מביצוע עבירות נוספות, ולפיכך יעמוד שלום הציבור בסכנה. הצעת החוק איננה כוללת בכלל קטגוריות לשחרור אסירים לאחר מחצית מתקופת המאסר, שמטרתן להגן על הציבור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו עבודת הוועדה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

החוק הזה לא הובא, עם כל הכבוד, על-ידי ועדה, הוא הובא על-ידי מציע, ואני מתמודד עם ההצעה כפי שהיא מונחת כרגע בפני הבית.

יתר על כן, מדובר כאן בשינוי רדיקלי, שעלול להביא את בתי-המשפט, לפי הערכתנו, שלא ישלימו עם כרסום כל כך משמעותי בעונשי המאסר שהם קובעים, ולא תהיה להם כל ברירה, אדוני חבר הכנסת רובי ריבלין, אלא לפעול על-פי סמכותם תוך החמרת הענישה הקיימת, וכתוצאה מכך לא זו בלבד שלא תיפתר בעיית הצפיפות, היא עלולה אפילו להחמיר.

נוסף על כך, קיים פער גדול בין תקופת המאסר שנגזרה לאסיר לבין תקופת המאסר שהוא מרצה בפועל. לדבר הזה, ללא ספק, תהיה השפעה מיידית על האמון שהציבור רוחש כלפי החוק, כלפי המערכת המשפטית, כלפי הנורמות הנהוגות בדמוקרטיה שלנו.

אני מבקש גם להבהיר, אדוני היושב-ראש, כי כבר כיום יש כלי חוקי כדי להפחית את הצפיפות בבתי-הסוהר, וזה שחרור מינהלי של אסירים.

דוד צוקר (מרצ):

זה כמה שבועות, מקסימום חודשיים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לא, זה עד 24 שבועות. 24 שבועות זה חצי שנה. זו בהחלט תקופה בעלת משקל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כמעט שלא משתמשים בזה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

זה כלי שניתן להשתמש בו באופן מושכל, אבל הכלי קיים. אתה יכול לומר גם שלא ישתמשו בהצעת החוק של רובי ריבלין וגם אז לא יהיה לה משקל. אבל הכלי הזה, כאמור, קיים, הוא מוסדר בסעיפים 68א עד 68ה לפקודת בתי-הסוהר, והסמכות היא לשחרר אסירים זמן קצר יחסית לפני מועד שחרורם, משבועיים ועד 24 שבועות, וזה דבר שמותנה כמובן בתקופת המאסר שאותו אסיר ריצה ולגביו מדובר על שחרור מינהלי כזה. זה יכול לקרות, בדרך כלל, כשתפוסת בתי-הסוהר עולה על התקן שקובע השר לביטחון פנים, תקן הכליאה. זאת שיטה שלדעתנו שומרת על ביטחון הציבור. היא מגבילה את תקופת השחרור למועד קרוב לשחרור. אין לה אותן תוצאות מזיקות אחרות שכרגע הזכרתי אותן: פגיעה באמון הציבור, החמרת יתר בענישה.

אין ספק, אדוני היושב-ראש, שאין די בשחרור המינהלי, אבל פתרון מלא לבעיית הצפיפות בבתי-הסוהר יכול להימצא רק אם יימצאו המשאבים הנדרשים לבניית בתי-סוהר נוספים, ולא בהסדרים חוקיים לשחרור מוקדם של אסירים.

כמי שחשוב להם, בוודאי, כבודו של האדם ושלטון החוק – אני מקווה שהכנסת תמצא בחוק התקציב הקרוב את הכוחות הקואליציוניים והאופוזיציוניים כדי לאפשר בנייתם של בתי-סוהר נוספים. אבל להצעת החוק הספציפית, כאמור, יש להתנגד.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר המשפטים.

אדוני שר המשפטים, אני הבטחתי שאלה לחבר הכנסת פינס. בבקשה, אדוני.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני לא יודע אם השאלה היא לשר או לחבר הכנסת ריבלין. יש שני סעיפים – – – סמכות לשר לביטחון פנים, סמכות שנראית לי מוגזמת לגמרי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את זאת קובעת פקודת המשטרה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

איפה השינוי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין שום שינוי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

דבר שני, האם הדבר קשור בתהליכי שיקום האסיר לפני ואחרי – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בלי ספק.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני השר, איך המצב במדינות מתוקנות, דמוקרטיות? – – – האם אין קריטריונים מסוימים?

שר המשפטים צ' הנגבי:

יש ארצות שבהן זה נהוג. ברוב הארצות זה לא נהוג. על-פי הניסיון המצטבר שלנו, גם השימוש בשחרור של שליש לא תמיד הניב תוצאות חיוביות. אבל לפחות מדובר בתקופת זמן של מאסר שיש בה כדי להחזיק ואפילו לחזק את אמון הציבור במערכת האכיפה והענישה. אל תשכח שיש כלי נוסף של חנינה, שניתן לעשות בו שימוש ועושים בו שימוש כאשר מדובר למעשה במקרים שבהם יש להפעיל את מידת החסד והרחמים.

היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני שר המשפטים. חבר הכנסת ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ידוע לך, כמו שידוע לי, שרוב אנשי פרקליטות המדינה מצדדים בחום בהצעת החוק שלי. העמדה המסורתית של משרד המשפטים בעניין זה עומדת בניגוד לעמדת משרד המשטרה ושר המשטרה לדורותיהם. הפרקליטות היא זו שחושבת שחוק זה הוא ראוי.

בארצות-הברית, חבר הכנסת דראושה, בא בית-המשפט וקובע בין לבין. הוא נותן את המרחב, מה שנקרא מרחב הסבירות. כאן החוק מאוד נוקשה.

חבר הכנסת פינס, מדובר גם במאסר ראשון. לא מדובר בכל מאסר. מי שמודה ועוזב, מודה ועוזב, לא שומעים לו.

קריאה:

אחטא ואשוב, אחטא ואשוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן. אומר: אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין שומעים לו.

לכן אני בא ואומר, פה מדובר בחוק ראוי. אנחנו מדברים על עצירים, על אסירים שיושבים באבו-כביר למעלה מעשרה חודשים, משום שבת-הסוהר מלאים ואינם מאפשרים תנאי מינימום. הפרקליטות מבקשת את החוק הזה.

לכן, עם כל הכבוד לעמדת הממשלה, אין לי כל ספק שעמדת הממשלה לא עולה בקנה אחד עם עמדת משרד המשפטים, ומשרד המשפטים הוא זה שאחראי וחייב צדק לכול. תודה רבה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת ראובן ריבלין, על הצעתך.

חברי הכנסת, אני סובר שהצעתו של חבר הכנסת ריבלין היא ראויה ועניינית. יש בה הרבה היגיון. אני חושב שהיא גם אנושית.

אני מבקש להצביע. מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 19

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון קיצור מועדי שחרור אסירים לפני זמנם), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר' אדרי:

19 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. הצעת חוק העונשין (תיקון – קיצור מועדי שחרור אסירים לפני זמנם), התשנ"ז–1997, אושרה בקריאה טרומית והיא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה.

תודה לחבר הכנסת ראובן ריבלין, תודה לשר המשפטים.

הצעת חוק העונשין (תיקון – הרחבת עבירת ריבוי נישואין), התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

היו"ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק העונשין (תיקון – הרחבת עבירת ריבוי נישואין), התשנ"ז–1997, של קבוצת חברות הכנסת; הצעת חוק פ/1259. תנמק חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה, גברתי.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת וחברת הכנסת, אני מתכבדת להעלות את הצעת חוק העונשין (תיקון – הרחבת עבירת ריבוי נישואין) בשמי ובשם כמה חברי וחברות כנסת.

הרשה לי, אדוני היושב-ראש, להסביר במלים ספורות את הבעיה ואת התיקון המוצע. היום יש בחוק העונשין איסור על ביגמיה במדינת ישראל; קרי, על נישואין שניים, שבעל ייקח אשה שנייה. האיסור הזה קיים בחוק עם כמה יוצאים מן הכלל. אני מדברת בעיקר לגבי יהודים, כמובן, כי אנחנו יודעים שבדת המוסלמית יש אפשרויות נוספות.

נוצר מצב שבו בתי-הדין הרבניים נותנים בכל זאת, על-פי ההלכה, היתר לנישואין שניים לגברים, ובחוק העונשין יש אומנם סעיף המאפשר לבתי-הדין הרבניים לתת את ההיתר הזה.

בשנת 1994, אדוני היושב-ראש, ניתנו 24 היתרים לגברים לשאת נשים שניות על פני נשותיהם. בשנת 1996 ניתנו – – –

היו"ר ל' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. אני לא נוהג לקרוא בשמות. חבר הכנסת אורון, יש הצעה חשובה שעולה על סדר-היום, ואני מבקש להקשיב.

חיים אורון (מרצ):

לא אמרתי מלה.

היו"ר ל' אדרי:

אומנם לא דיברת אבל דיברו אתך.

נעמי חזן (מרצ):

אם מותר לי להגן על עמיתי במקרה זה, יש לי רושם שהם התייחסו לגופו של החוק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה לא הרחבת את זה לגבי הנוצרים והמוסלמים? זה גם פוגע באסלאם.

נעמי חזן (מרצ):

זה בהחלט יכול להיות. אדוני חבר הכנסת דראושה, אני מכריזה שבהכנה לקריאה ראשונה אני אסכים להרחיב גם למקרים שאתה מדבר עליהם, כי אני תמימת דעים אתך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אז נתמוך בך.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רק בשנה האחרונה ניתנו עשרה היתרים לנישואין שניים. ההיתרים הללו ניתנו בדרך כלל כדי לכפות גט על אשה. כתוצאה מכך נוצר מצב, שיש אפליה בוטה נגד נשים אשר בנסיבות זהות מוצאות את עצמן לכודות בקשר הנישואין הקודם, בעוד הבעל נושא אשה שנייה.

היו"ר ל אדרי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש, לא הערתי לך, הערתי במקום זה לחבר הכנסת אורון, אף שהוא לא דיבר אתך אלא את דיברת אתו. אנא ממך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חברי הכנסת לא מצליחים לרדת לעומקו של החוק.

היו"ר ל אדרי:

צריך להקשיב, גברתי, על מנת לרדת לעומקו של החוק.

נעמי חזן (מרצ):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הרי את לא רק הצלחת לרדת לעומקו של החוק הזה, יש לי רושם שאת תומכת נלהבת בחוק. אשמח אם תיתני לי, בשקט, לנסות להסביר גם לחברי הכנסת שאולי לא מודעים לנושא וגם לצופים בבית.

הצעת החוק הזו באה לומר: לבתי-הדין הרבניים תהיה אפשרות לתת היתר לנישואין שניים רק בשני מקרים שהם על-פי ההלכה. מקרה ראשון – כאשר האשה מנישואיו הראשונים איננה מסוגלת, מחמת היותה חולת נפש, לקבל את הגט כדין; זאת אומרת, חולת נפש שהוכרזה כפסולת דין לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות. מקרה שני – כאשר האשה מנישואיו הקודמים של אותו גבר, שעדיין נשואה לו והוא עדיין נשוי ורוצה להינשא לאשה נוספת, נעדרת ואי-אפשר למצוא אותה זה שבע שנים.

אדוני היושב-ראש, את הצעת החוק הזאת הגישה בכנסת השלוש-עשרה מי שהיא היום השרה לימור לבנת. היא הובילה קבוצה של חברות כנסת שהצטרפו אליה. הצעת החוק שאני מובילה היום כמעט בשם אותה קבוצה של חברות כנסת היא הצעה זרה לחלוטין להצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת.

אני מאוד מבקשת מחברי הבית, 'יום-יום נשים סובלות מכך שניתנים היתרים לנישואין שניים במדינת ישראל ביד רחבה מדי. הדבר מנוגד בתכלית הניגוד לחוק העונשין ולאיסור הביגמיה. לדאבוני הרב, בין עשרת המקרים של מתן היתר לנישואין שניים בשנה האחרונה רק שני מקרים היו על-פי הכללים שנמצאים בהלכה עצמה – שהאשה חולת נפש, או לחלופין כשהיא נעדרת ואי-אפשר למצוא אותה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מה התייחסותך לגבי עקרות?

נעמי חזן (מרצ):

כפי שאתה יודע, גם בכך הפרשנות ההלכתית לא קיימת – היא קיימת בצורה מפורשת – ואני מצטטת פה את גדולי הרבנים שהיו בוועדות שדנו בנושא הזה.

לכן, אני מבקשת: אנא עזרו לנשות ישראל, תרחיבו את העבירה על ריבוי נישואין ותעמידו אותה, לשיטתכם, על העקרונות שכתובים בהלכה. זו בקשתי. לא ייתכן שיש היום במדינת ישראל נשים שלא קיבלו גט והבעל נישא בשנית והקים משפחה חדשה. זה משאיר את האשה במלכוד בלתי נסבל. אני מקווה שחלק מחברי הכנסת גם הקשיבו לדברי. החוק הזה הומני והוא הולך על-פי ההלכה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם זה הומני, לא החלת אותו על כולם.

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת דראושה, אני חוזרת ואומרת מעל בימת הכנסת, שבהכנה לקריאה ראשונה אני אכניס את התיקון שאתה מבקש. אני מודה לחברי הכנסת ומבקשת את תמיכתם בהצעת החוק. תודה, אדוני.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי חברת הכנסת נעמי חזן, על הצעתך.

אני מבקש להודיע, ששר המשפטים הודיע שהוא לא משחק בנושא הזה. הוא מוסיף שהממשלה מתנגדת להצעת החוק.

חבר הכנסת חיים דיין מבקש להתנגד להצעת החוק. חבר הכנסת דיין, בבקשה.

סגן השר המתאם מבקש לשאת דברים בסוגיה הזאת. אדוני סגן השר, בשם הממשלה, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה של חברת הכנסת נעמי חזן מצריכה חשיבה ולא ניתן לבטל אותה בהינף יד. אין ספק שבכמה מקרים היא עונה על בעיות קשות שמתעוררות ולפעמים אין להן פתרון, והדבר מביא לידי כך שהבעיה נשארת לא פתורה למשך זמן. לכן, הנושא הזה מחייב דיון ומחשבה, דבר שלמען האמת לא נעשה בעבר בצורה מספקת ואולי צריך להיעשות בעתיד.

חברת הכנסת נעמי חזן, אינני רואה אפשרות שבשום צורה הממסד הרבני ייתן היתר לשאת אשה שנייה במצבים המתוארים בהצעת החוק שלך. לגבי הסעיף הראשון, סעיף מחלת הנפש, זה דבר שיש אליו התייחסות גם בהלכה. הסעיף השני, שהוא יותר רחב, קובע שכבר לאחר שבע שנים – שזו תקופה ארוכה מאוד – יהיה צורך להעניק היתר לשאת אשה שנייה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני סגן השר, מה שאמרת עד עכשיו מקובל עלי. האם נראה לך סביר שאותה הטבה שההלכה נותנת לגבר שנשוי לאשה נוספת לא צריכה לחול גם לגבי אשה שבעלה הוא חולה נפש, או שהוא נעדר במשך שבע שנים?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אפשר, אם היא עושה דבר כזה והיא תיכנס להיריון הילד נחשב ממזר.

אריה גמליאל (ש"ס):

אי-אפשר, הילד יהיה ממזר.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, היתה שאלה, אנחנו ממשיכים. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת גולדשמידט שאל שאלה, והוא קיבל עליה תשובה מיידית גם מסגן השר גמליאל וגם מחבר הכנסת דיין.

אין ספק שיש כאן מצב בעייתי לגבי האשה, שהיא עצמה יכולה להישאר עגונה לאורך שנים לעומת הגבר. אבל חשש של ממזרות בהלכה – ואני אינני מתיימר להיות לא פוסק הלכה ולא מפרש הלכה – הוא אחד האיסורים החמורים ביותר בנושא של נישואין. לכן, אני חושב שהסוגיה הזאת מצריכה ליבון והבנה ולא חקיקה.

אני מציע לחברת הכנסת נעמי חזן, שאם היא תיאזן להסתפק בתשובתי – – –

היו"ר ל אדרי:

חברת הכנסת חזן, פונים אלייך ושואלים. יש גם שאלה אלייך, גברתי חברת הכנסת חזן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חברת הכנסת חזן, אני פונה אליך ומבקש. מאחר שהנושא הזה אינו יכול, לפי דעתי, לעבור בחקיקה, המצב הזה יביא לאי-כיבוד החוק הזה על-ידי חלקים רחבים בציבור, שלא יאותו לקבל אותו ולא יוכלו לחיות אתו בכפיפה אחת. אם היית מעוניינת, אולי, להעביר את הנושא כהצעה לסדר-היום ולקיים דיון בוועדה, או לקיים דיון ביחד עם הגופים הנוספים שנמצאים כאן, היינו מגיעים – – –

יעל דיין (העבודה):

הוועדה כבר דנה בזה שלוש שנים. זה שנים ניתנים היתרים לנישואין שניים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

את מתכוונת לכך שניתנים היתרים לנישואין שניים לגברים?

יעל דיין (העבודה):

היתרים לנישואין נוספים, שניים, לגברים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כן, אבל האבחנה היא – – –

יעל דיין (העבודה):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חזרתי על כך קודם. את לא היית.

יעל דיין (העבודה):

הייתי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היית? סליחה. דיברנו גם על האבחנה בנושא הממזרות, שהיא דבר מאוד מאוד בעייתי.

חברת הכנסת חזן, אני לא חושב שכדאי להסיר את ההצעה הזאת. אם תסתפקי בתשובה שלי ותסכימי להעביר את הנושא כהצעה לסדר-היום, אני חושב שתהיה לכך עדיפות על פני הסרת הצעת החוק במליאה.

לכן, אני רוצה לדעת את תשובתך, ובהתאם לה לנהוג.

נעמי חזן (מרצ):

אחרי שתדד מהבמה אעלה לבמה ואנמק את עמדתי בחמש דקות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני יכול לומר שאין לי עמדה, ואז מהבחינה הזאת את לא יכולה לעלות.

נעמי חזן (מרצ):

זו הצעת חוק צודקת. היא הוכנה על-ידי עמיתתך, השרה לימור לבנת. אני פשוט העתקתי את החוק, כי היא לא הספיקה לעשות זאת.

היו"ר ר' אדרי:

גברתי חברת הכנסת חזן, עוד מעט את משיבה. זכותך להשיב עוד מעט. תודה.

בבקשה, אדוני.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

טוב, בעניין הזה סיימתי. העמדה של שר המשפטים בעניין הזה היא, שהוא לא מציג עמדה. לפי זה אנחנו נצביע, כל אחד לפי הבנתו. אני חושב שההצעה שלי היתה נכונה. אבל העמדה של שר המשפטים היא העמדה, ומהבחינה הזאת הוא אמור להביא את העמדה. אנחנו נצביע כל אחד לפי הבנתו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן השר סילבן שלום. רשות התשובה לחברת הכנסת נעמי חזן. גברתי, בבקשה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

ביקשתי להסיר את ההצעה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא הודעתי שאני מתנגד.

היו"ר ר' אדרי:

אתה לא מתנגד? סליחה, גברתי חברת הכנסת חזן, את לא יכולה להשיב, מפני שסגן השר לא הודיע שהוא מתנגד. את לא יכולה להשיב.

בבקשה, אדוני חבר הכנסת דיין.

נעמי חזן (מרצ):

השרה לימור לבנת, זה החוק שלך.

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

רגע, סליחה, סליחה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היה כאן חוסר הבנה עם שר המשפטים, שהיה אמור לענות, והוא לא רצה לענות. עמדת הממשלה היא נגד.

היו"ר ר' אדרי:

נגד. חברת הכנסת חזן, זכותך להשיב כעת, אם את חפצה בכך. אתה לא יכול, אדוני חבר הכנסת דיין.

נעמי חזן (מרצ):

אני מוותרת.

היו"ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק של חברת הכנסת נעמי חזן? ההצבעה החלה. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 27

נמנעים – 1

ההצעה להסיר את הצעת חוק העונשין (תיקון הרחבת

עבירת ריבוי נישואין), התשנ"ז–1997, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר' אדרי:

בעד – 20, נגד – 27, נמנע אחד. הצעת החוק לא אושרה, והיא ירדה מסדר-היום.

אנחנו עוברים לנושא הבא. חברי הכנסת, אני מבקש, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. אני מבקש לא לקיים כאן ויכוחים.

הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון – השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ז–

1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון – השוואת סמכויות שיפוט) – של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק פ/1421. ינמק חבר הכנסת נואף מסאלחה. אדוני, בבקשה.

חברי הכנסת, אנא מכם, אפשרו לנואם לשאת את דברו.

נואף מסאלחה (העבודה):

אל תפעיל את השעון. עוד לא התחלתי לדבר. אני מבקש שהזמן לא יהיה על חשבוני.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך. חבר הכנסת אורון, אפשר לבקש רשות לעבור לסדר-היום? חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת אורון, אדוני חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת אורון. חברת הכנסת יעל דיין, זה לא הוגן. לא כך מתווכחים. חבר הכנסת אורון, זה לא בסדר. חבר הכנסת אורון, אני קראתי לך שבע פעמים. חברת הכנסת גוז'נסקי, אני לא נותן להפריע לך. את רוצה שיפריעו לך? בבקשה. חברת הכנסת דיין, אני מבקש. חברת הכנסת דיין, לא כך מתווכחים. בחוץ, אני מבקש.

בבקשה, אדוני.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – – חבר הכנסת כהן, דווקא לי אתם באים להפריע?

יצחק כהן (ש"ס):

עם חברים כאלה – – –

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת מסאלחה לא מפריע לאף אחד. אני מבקש מכם. אנא מכם. אנא מכם, כבדו את עצמכם ואת הבית. אין לכם כבוד לבית הזה? אין לכם כבוד?

אדוני יושב-ראש סיעת הליכוד, חבר הכנסת שטרית, אנא ממך, אדוני.

בבקשה, אדוני.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מדובר בהצעת חוק לתיקון חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון – השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ז–1997. אדוני השר מיכאל איתן, תאפשרו לי לנאום. אני מבקש מכם.

היו"ר ל אדרי:

יש מספיק מקום בחוץ בשביל להתווכח.

נואף מסאלחה (העבודה):

מדובר כאן בהשוואת התנאים והאפשרויות של התושבים או האזרחים המוסלמים והנוצרים במדינת ישראל. חברי הכנסת, אתם לא רוצים שאני אנאם? אני אשב.

קריאות:

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תנאם, תנאם.

היו"ר ל אדרי:

אני לא מבין את ההתנהגות הזאת. כשאתם עומדים על הדוכן כאן אתם לא רוצים שיפריעו לכם, אבל אתם מפריעים לאחרים. חבר הכנסת בשארה, אנא ממך. היית רוצה שיפריעו לך כשאתה נואם? אנא מכם.

בבקשה, אדוני.

נואף מסאלחה (העבודה):

אנחנו מדברים על תיקון החוק, שהאזרחים המוסלמים והנוצרים יוכלו לפנות בענייני מזונות או בענייני משפחה לבית-משפט השלום שהוא בית-משפט לענייני משפחה. עד היום, מאז חוקק החוק, יכולים האזרחים היהודים והאזרחים הדרוזים במדינת ישראל לפנות, המוסלמים והנוצרים לא יכולים – אלא רק דרך בתי-דין שרעיים או בית-הדין הנוצרי או הכנסייתי.

על החוק הזה חתומים 52 חברי כנסת, אלה שהספקנו לבקש את חתימתם, מכל הקשת הפוליטית במדינת ישראל. זה לא עניין של קואליציה ואופוזיציה.

יש ויכוח, ואני חייב להדגיש את זה, יש ויכוח קשה בינינו. יש התנגדות בקרב חלק מהאזרחים הערבים, לרבות חברי כנסת, ואני מכבד את דעתם. על מה הוויכוח? בית-הדין השרעי היום לא דן בענייני נכסים או ירושה אלא בהסכמת כל הצדדים. הם חייבים לפנות לבית-משפט מחוזי – ורק בהסכמת כל האחים. אני, למשל, עם האחים שלי, כשנפטר אבא, זיכרונו לברכה, פנינו ב-1986, בהסכמת עשרת האחים, לבית-משפט שרעי. לא היינו הולכים אם אחד לא היה מסכים, לפי החוק. זאת אומרת, אנחנו לא באים לתקן את החוק. הוא קיים. היתה פסיקה של שבעה שופטים של בית-המשפט העליון, בהסתמך על חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, שבעה שופטים שגם התערבו בעניין אימוץ. היה מקרה בג'סר-אל-זרקא. לכן, מה נשאר? נשארו נישואין, גירושין, שאני בעד וכולנו בעד שיישארו, כי זאת מהות הדת, ויש בעיות של מזונות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

נואף מסאלחה (העבודה):

הרי רק אתמול, חבר הכנסת טלב אלסאנע, ישבתי בראש הישיבה כאן ואתה דיברת על דוח מבקרת המדינה, ושמעתי אותך מדבר, בצדק, על מצבם של בתי-הדין השרעיים, והיה לי גם חלק בבחירת הקאדים, שמונה שנים הייתי חבר הוועדה לבחירת קאדים, ועם כל הכבוד לקאדים, מה קורה היום? רוב הקאדים – אני לא רוצה להשמיץ מעל במת הכנסת, אבל יש לי הוכחות: קאדי אחד, אחיו עורך-דין או טוען שרעי, השני – שני אחיו, השלישי – בן דודו –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נואף מסאלחה (העבודה):

אני מדבר על מזונות, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אתה משפטן ואתה יודע, שבענייני ירושה יש חוק כבר משנות ה-60 וה-70. אני לא בא להרע. אתה כמשפטן גם כן מכיר בפסיקה התקדימית של בית-המשפט העליון, שבעה שופטים, על חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. זאת אומרת, גם כאן אני לא נוגע. כל הנגיעה היא בעניין מזונות. הרבה תיקים מחכים. שאלתי קאדי של ירושלים – יש לו בין 1,000 ל-1,900 תיקים בשנה – איך אתה יכול לטפל בכל כך הרבה תיקים, ולפעמים יש עיוותים.

מה רע? הרי כאן גם מתאפשרת הפנייה לבית-הדין השרעי או לבית-הדין האזרחי. יש לך שתי אופציות. אתה לא סוגר את האופציה הזאת. חוץ מזה, זה קיים בעדות. מה, היהודים קיפחו את עצמם כשעשו את זה? העדה הדרוזית היא לא פחות שמרנית מאתנו, וזה לא פוגע באסלאם כהוא-זה, כי אם זה היה פוגע באסלאם – אני מוסלמי ולא הייתי מוכן להגיש חוק כזה. כאשר ליברליות מתנגשת עם הדת שלי, אני לא מוכן ללכת נגד הדת שלי. אני לא אומר שאני מוותר על הליברליות, אבל לפחות הייתי שותק. אגב, אם יש נושאים שנויים במחלוקת, ויש ויכוח על העמדות, אפשר אחרי הקריאה הטרוםית להתווכח, לפני שמביאים את ההצעה לקריאה ראשונה. אני לא אומר זאת כהתניה, מדוע? – כי אני לא רוצה חוק ששנוי במחלוקת.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב, שהחוק הזה צודק, החוק הזה מתקן עיוותים, ואני חושב שיש הרבה ילדים ערבים ונשים ערביות שסובלים מהמצב הקיים בבתי-הדין השרעיים. אני מציע לכנסת לקבל את החוק הזה. תודה רבה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מסאלחה, על הצעת החוק ההגיונית. אני מבין שהממשלה לא משיבה.

חבר הכנסת תאופיק חטיב מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. אדוני, בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אכן מה שאמר חבר הכנסת נואף מסאלחה – – –

היו"ר אדרי:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש, אדוני, אנא ממך.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — — יש מצב קשה בבתי-הדין השרעיים – זו האמת, אבל לדעתי אם הממסד גרם לכך שבתי-הדין השרעיים ייסבלו, זאת לא יכולה להיות הסיבה שהיום נבוא ונכרסם בשארית הסמכויות שנותרו להם. זה בדיוק מתאים לאותה אמרה: גם רצחת וגם ירשת. רצחו את כל הסמכויות של בתי-הדין השרעיים במשך 40 שנה, והיום הגיעו למסקנה, שהנה הם לא שווים, אז בואו נחסל את השארית שנותרה.

לדעתי, ההיגיון, לא רק ההיגיון אלא גם הצדק אומר, שצריך להתנגד להצעה הזאת ולמנוע את הגברת העוול המתמשך 40 שנה בעוול נוסף של היום. תודה רבה.

הי"ר'ל אדרי:

תודה לחבר הכנסת חטיב.

אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעת החוק ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 31

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 10

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק

ומשפט נתקבלה.

הי"ר'ל אדרי:

בעד – 31, נגד – 10, נמנעים – אין. הצעת חוק בית-המשפט לענייני משפחה (תיקון – השוואת סמכויות שיפוט), התשנ"ז–1997, שהביא חבר הכנסת מסאלחה, עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה ראשונה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ל' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להקשיב. הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 7), התשנ"ז-1997. תודה.

היו"ר ל' אדרי:

תודה, גברתי סגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק המתווכים במקרקעין (תיקון – הכרה בוותק), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת א' אושעיה)

היו"ר ל' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק המתווכים במקרקעין (תיקון – הכרה בוותק), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת אפי אושעיה; הצעת חוק פ/1460. אדוני, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

חברי הכנסת, בקיצור רב, הצעת חוק המתווכים במקרקעין באה להקל על מתווכים שעוסקים בענף מעל עשר שנים. זאת היתה הכוונה שלי בהצעת החוק.

על-פי סיכום עם משרד המשפטים, עם שר המשפטים, הצעת החוק תתייחס לחמש שנים ולא לעשר שנים. אני מקבל את התיקון, ואני מבקש להצביע בעד. תודה רבה.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. חברי הכנסת, שר המשפטים אינו נוכח.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להתנגד.

היו"ר אדר:

אתה מבקש להתנגד. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מבטל.

היו"ר אדר:

אין התנגדות, הממשלה לא משיבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המתווכים במקרקעין (תיקון הכרה בוותק),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר אדר:

הצעת חוק המתווכים במקרקעין (תיקון – הכרה בוותק), התשנ"ז-1997, עוברת לוועדת הכלכלה של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש להעביר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ל אדרי:

יש מתנגדים להעברת הצעת החוק לוועדת הכלכלה? אדוני חבר הכנסת אושעיה, זה עובר לוועדת הכלכלה?

אפי אושעיה (העבודה):

כן, אדוני.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת דיין?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת החוקה.

היו"ר ל אדרי:

הצעת החוק עוברת לוועדת הכנסת, שתכריע לאיזו ועדה תעבור הצעת החוק להכנה לקריאה ראשונה.

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הגנת השכר (תיקון – ניהול פנקס שכר), התשנ"ו-1996, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק חבר הכנסת עמיר פרץ.

אני מבין שלחבר הכנסת עמיר פרץ יש שתי הצעות חוק, והוא אינו נוכח. אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הביטוח הלאומי – של חברת הכנסת מרינה סולדקין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

איננה. חברי כנסת שלא נמצאים – ההצעות יוסרו מסדר-היום?

היו"ר ל אדרי:

לא יוסרו. מי שלא נוכח היום, הצעות החוק שלו לא יידונו. אני מבקש להודיע, שחבר כנסת שאינו נוכח באולם המליאה ואני קורא בשמו – הצעתו לא תידון.

הצעת חוק להקלת הפירעון של משכנתאות, התשנ"ו-1996

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל אדרי:

אני עובר לנושא הבא: הצעת חוק להקלת הפירעון של משכנתאות, התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת נסים דהן; הצעת חוק פ/336.

נסים דהן (ש"ס):

אני כאן.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני עובר לנושא הבא. עם כל הכבוד, קראתי לך, אדוני, אנחנו בכנסת ישראל.

נסים דהן (ש"ס):

חברי רוצים לתת לי עצות.

היו"ר ל אדרי:

אנחנו דנים בהצעת חוק להקלת הפירעון של משכנתאות. בבקשה, אדוני חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק העולה בפניכם כעת, שהובאה על-ידי חברי, ואנוכי ביניהם, באה לתת פתרון לאחת מהמצוקות הגדולות בחברה הישראלית. לצערנו הרב, המנטליות – וזאת לא רק המנטליות, אלא הצורך הקיומי של כל זוג בישראל וכל משפחה: להיות בעלי דירה. כל משפחה צריכה לקנות דירה כדי שתהיה לה קורת-גג ויהיה לה מקום מגורים, מכיוון ששאר הפתרונות המוצעים בשוק הם מעבר ליכולתן של משפחות ממוצעות ובוודאי של משפחות משכבות מצוקה.

כולנו יודעים היום, שאותן שכבות שאני מדבר עליהן לא יכולות להגיע לדירה משלהן ללא מימון ממשלתי, קרי, לקיחת משכנתה מכסף ציבורי, או הלוואות לדיור מכסף של בנקים עסקיים. אני חושב שהעובדות עד כאן אינן במחלוקת.

לצערנו הרב, לאחרונה נתגלו תופעות, שזוגות צעירים, משפחות ברוכות ילדים משכבות מצוקה שלקחו משכנתאות, עקב תנאי אינפלציה או שינויים משמעותיים במשק נקלעו למשבר, כיוון שהיו צריכים להחזיר, מצד אחד, משכנתה בסכומים גבוהים, מעבר ליכולתן – –

קריאות:

— — —

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ביקשת להגן על כבודה של הכנסת. חבר כנסת נואם, ואף אחד לא שומע; לא רק לא שומעים, אלא מפריעים.

היו"ר אדרי:

אני מבקש, חברי הכנסת, אנא מכם, יש מספיק מקום בחוץ לוויכוחים. אודה לכם אם תואילו לאפשר לנואם להמשיך.

נסים דהן (ש"ס):

כדי לתת פתרון לכל אותם זוגות צעירים ומשפחות ברוכות ילדים, כדי שיוכלו לפרוע את המשכנתה ולא להסס לקחת משכנתה – כולנו יודעים, זה לא סוד, אני לא מגלה סודות מוועדת הכספים, כיוון שהנתונים התפרסמו: ביצוע המשכנתאות הוא בחיסרון, זוגות צעירים נמנעים מלקחת משכנתה, כנ"ל עולים חדשים, כנ"ל משכנתאות לשיפור ולהטבת תנאי הדיור. הציבור הרחב נמנע מלקחת אותן

משתי סיבות: הסיבה הראשונה, זה פשוט לא ייתן לו כלום. המשכנתה שהוא ייקח לא תפתור לו את הבעיה, והוא יצטרך להשלים סכומים ניכרים, שאינם ברשותו. שנית, גם אם הוא לוקח משכנתה ומשכנתה משלימה, הפירעון הוא מעבר ליכולת הרגילה של זוג צעיר, ואפילו אם שניהם עובדים, כיוון שהפירעון לא תלוי בגובה הכנסתם אלא בגובה המשכנתה שהם לוקחים, ולפעמים, מחוסר ברירה, הם לוקחים משכנתאות גבוהות, והפתרון – מעבר ליכולת הכלכלית של המשפחה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ואז הם מפסידים את הדירה.

נסים דהן (ש"ס):

ואז ממילא מפסידים את הדירה פעם שנייה. פעם ראשונה לא יכלו לקנות, פעם שנייה, כשכבר קונים – לוקחים מהם אותה מכיוון שלא היה להם לפרוע משכנתה. תודה, חברת הכנסת גוז'נסקי.

לכן, מונחת בפניכם הצעת חוק שקובעת, שזוג צעיר לא יפרע יותר משליש מהכנסתו הכוללת של הזוג לתשלומי משכנתה. זאת הצעה ראשונה. תנאי שני: זמן הפירעון בכל מקרה לא יהיה פחות מ-25 שנה, כיוון שבשוק החופשי, מתוך ניסיון ומתוך ידיעה אישית, אדוני היושב-ראש – עבדכם הנאמן, שרצה לבנות את ביתו, והוא לא זכאי להלוואה בתנאי משרד השיכון, ביקש לקבל משכנתה בנקאית. אמרו לו – לא יותר מ-12 שנה. הצורה הזאת מכבידה מאוד. לכן, אם יחלקו זאת ל-25 שנה – זוג צעיר מקווה מאוד שבמשך 25 שנה מצבו הכלכלי ישתפר, הכנסתו תגדל, וב-25 שנה תהיה לו אפשרות רבה יותר לפרוע את המשכנתה. ואם בשנים הראשונות הוא לא מצליח, בשנים האחרונות הוא כן יצליח לפרוע. לכן באה הצעת החוק וקובעת, שהמינימום יהיה 25 שנה.

עברו 25 שנה, והמשכנתה טרם נפרעה – תבוטל יתרת החוב. מי שישאל, ובצדק, האם אנחנו מבקשים לחוקק חוק שהוא בעצם מנגנון התחמקות מתשלום? – במפורש לא. כאן מדובר בזוג צעיר ובמשפחה ששילמו תשלומים כסדרם במשך 25 שנה, ולא ביטלו אף פעם שום תשלום, לא נקטו תכסיסי התחמקות ושילמו כדת וכדין במשך 25 שנה רצופות את כל התשלומים שהוטלו עליהם. אלא מאי, לפעמים קורה, שבגלל מצב אינפלציוני מסוים, הקרן תופחת ולעולם החוב לא נגמר. הצעת החוק באה ואומרת, שבמקרה כזה, שהאינפלציה גורמת לקרן לתפוח בצורה שהזוג לא מסוגל לחסל את המשכנתה – האינפלציה, בעצם, היא בעיה של המדינה, היא לא בעיה של הזוג הצעיר. בדוגמה כזאת, המדינה תוותר על יתרת החוב לאחר 25 שנה, כיוון שזה נבע מאינפלציה דוהרת, בדרך כלל, ומחישובי ריבית גבוהים, מעבר ליכולת הכלכלית של הזוג.

יש עוד נקודה, ובזאת אני רוצה לסיים, אדוני היושב-ראש. לפעמים קורה שהזוג או לוקחי המשכנתה המקוריים לא מסוגלים לפרוע את המשכנתה, ואז ניגשים לערבים. אני מבקש לקבוע בהצעת החוק, שדין הערבים יהיה כדין לוקחי המשכנתה. כמו שלוקחי המשכנתה בפועל אחרי 25 שנה יהיו פטורים מיתרת החוב, גם הערבים לאחר 25 שנה יהיו פטורים מיתרת החוב. כמו שהלווים העיקריים משלמים רק שלישי מהכנסתם, גם הערבים יהיו במקום הלווים, בוודאי לא יותר טובים מהם.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני סגן השר, ברגע זה אינני יודע מה היא עמדת הממשלה. אני חושב, שאם יש לממשלה מטרה להתנגד מפני שהחוק נראה לה אולי פתוח מדי, ליברלי מדי, פוטר אנשים מתשלום – אני מוכן שאחרי הקריאה הטרומית נתקן בוועדה את מה שנראה כליקויים בחוק, שמאפשרים לתושב הרגיל להתחמק מתשלום החוב; לא זאת כוונת החוק. כוונת החוק היא לעזור להם להגיע לדירה משלהם, ולפי האפשרויות שעומדות בפני כל זוג צעיר, במיוחד בתנאי החיים היום, כשלזוג הצעיר או לכל משפחה אין אפשרות לקנות דירה, הדירה חייבת להיות שלהם.

אם המדינה היתה נותנת פתרון בדיור בשכירות לטווח ארוך בתנאי תשלום נוחים, לא הייתי מעלה הצעת חוק כזאת. אבל כיוון שאין לנו ברירה היום, כל זוג צעיר שרוצה קורת-גג לעצמו חייב לקנות את הדירה, חייבים לתת לו את הכלים כדי שיוכל לקנות את הדירה, מצד אחד, ולשלם את התשלומים המוטלים עליו, מצד שני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת נסים דהן, על הצעתך; היא במקומה.

אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, אנא תשובתך.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אולי כבוד סגן השר ישיב על כל ההצעות יחד?

היו"ר ר' אדרי:

כל נושא הוא נושא נפרד. עם כל הכבוד, נושא המשכנתאות הוא נושא נפרד.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה לשאול את המציע, חבר הכנסת נסים דהן, האם הוא מוכן להמתין שבוע עם דברי התשובה בנושא הזה כדי שנוכל לגבש תשובה. ייתכן מאוד שהתשובה לא תספק אותך ואת חברי הכנסת, וייתכן מאוד שכן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מסכים מראש להמתין. אני מקווה מאוד שהסכמתי להמתין לא תתפרש כהסכמה לדחיית הצעת החוק, אלא לשיקול מחודש של פתרון הבעיה. תודה.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. אני מבקש להסב את תשומת לבך – זה לא מספיק שהמציע מסכים. אם חבר כנסת אחד מתנגד, והוא מבקש שתהיה הצבעה, אני אצטרך להצביע על הסוגיה, האם ההצבעה תתקיים היום או בשבוע הבא. האם מישהו מחברי הכנסת מתנגד?

עמיר פרץ (העבודה):

מתנגד.

היו"ר ל' אדרי:

טוב. חברי הכנסת, אני מצביע.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

סגן השר עדיין לא ענה.

היו"ר ל' אדרי:

אבל הוא ביקש לדחות. אדוני חבר הכנסת מאיר שטרית – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

– – – חמש דקות.

היו"ר ל' אדרי:

נכון, חמש דקות. אבל אני נוהג על-פי התקנון ועל-פי הסדר. אינני נוהג במשוא פנים. אם אדוני סגן השר רוצה להשיב – זכותו. בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ייתכן מאוד שהצעתו של חבר הכנסת נסים דהן יכולה לתת פתרון למצוקה ולקשיים רבים שאנחנו עדים להם, של אזרחי המדינה שלוקחים משכנתאות, וקשה להם, בסופו של דבר, לעמוד בתנאים ובהתחייבויות שהם קיבלו על עצמם לפירעון המשכנתה שהם לקחו בעבר לצורך רכישת דירה.

אני לא בטוח שההצעה כפי שחבר הכנסת נסים דהן הציג אותה פה היא זו שתביא את הפתרון. אני גם לא בטוח שהיא מסוגלת שלא לגרום, לדעתי, להרבה בעיות ביורוקרטיות עקב כך שבסופו של דבר אלה שקיבלו על עצמם את הפירעון של המשכנתאות – לשנות את הסדר של הפירעון. זה בוודאי יכול להקשות, ולדעתי יכול גם להיגרם נזק לכסף ציבורי כתוצאה מקבלת הצעת החוק כפי שהיא.

אני ביקשתי לאפשר לנו לבוא בצורה מסודרת יותר וגם לבדוק, האם יש דברים שיש בהם משום הקלה, וגם לעזור לכיוון הצעתו של חבר הכנסת דהן, וייתכן מאוד שהעמדה תהיה נגד. אבל כפי שהצעת החוק הוצגה על-ידי חבר הכנסת נסים דהן, אני מבקש להסיר אותה מסדר-היום.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, על תשובתך.

אדוני חבר הכנסת דהן, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

בואו נצביע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת דהן, יש לך רוב. אל תיבהל, יש לך רוב.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת דהן, בבקשה.

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת דהן, אנחנו תומכים בך. למה אתה עושה את זה?

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את דברי סגן השר, ובמיוחד את סוף דבריו, שהממשלה מבקשת ארכה לשקול שוב את הצעת החוק, מתוך הבטחה לשקול אותה בצורה חיובית. הסכמתי, אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לא אמרתי "בצורה חיובית".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא אמר את זה.

ח כהן (מרצ):

הוא לא אמר את זה.

נסים דהן (ש"ס):

לבדוק את ההצעה יותר לעומק. אני הסכמתי מראש, ואני מבקש שההצעה הזאת תידחה בשבוע.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת מאיר שטרית הציע לו לעשות טריק נגדך. אל תאמין להם.

נסים דהן (ש"ס):

על-פי התקנון, כפי שאמר היושב-ראש, כיוון שאחד מחברי הכנסת מתנגד, צריכים לגשת להצבעה. אני מבין את האי-נוחות שבעניין. אבל הצעתי, ואני חוזר כאן, מדוכן הכנסת, שאם הצעת החוק תתקבל בקריאה טרומית, אני מבטיח שבועדה, כמו שאמרתי קודם לכן, נתקן את כל הליקויים שלדעת הממשלה הם הבעיה בעצם החוק.

אני מבין שהממשלה לא מתנגדת לעצם הרעיון. אלא מאי? יש פה בעיה של עלויות, יש בעיה שאנשים יכולים להשתמש בחוק כדי להתחמק מתשלום. אני מסכים. בואו נתקן את כל הדברים האלה בוועדה. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דהן.

אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעת החוק של חבר הכנסת דהן? מי נגד?

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 21

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק להקלת הפירעון של משכנתאות, התשנ"ו–1996,

לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה של הכנסת נתקבלה.

היו"ר' אדרי:

בעד – 21, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת החוק להקלת הפירעון של משכנתאות, התשנ"ו–1996, שהביא חבר הכנסת נסים דהן, עוברת לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה ראשונה. תודה לחבר הכנסת נסים דהן.

הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז-1997, של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס וענת מאור; הצעת חוק פ/1424. ינמק חבר הכנסת רן כהן. אדוני, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל אדרי:

אנא מכם. אני מבקש להסב את תשומת לבנו לכך שיש לנו שלוש הצעות חוק דומות, וסגן השר ישיב על שלוש ההצעות בתשובה אחת לשלושת המציעים. אדוני חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי וחברות הכנסת, אני מודה על האמת, שמאז הגשתי כאן לפני 11 שנה את הצעת חוק שכר מינימום, דבר שיצר כמעט מהפכה בנושא השכר בישראל, לא הייתי נרגש כמו שאני נרגש עכשיו בהציגי בפניכם את חוק הדיור הציבורי. באמת, בלי להגזים, אני סבור שזה אחד החוקים החשובים ביותר, מבחינה חברתית וכלכלית, שהכנסת עומדת לחוקק.

רבותי חברי הכנסת, מתוך 1.6 מיליון משפחות – ל-432,000 משפחות אין בעלות על דירה בישראל. אין שום נכס במדינה הזאת ששייך למשפחות האלה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

כמה?

רן כהן (מרצ):

מתוך 432,000 המשפחות, חבר הכנסת הירשזון, המשפחות החלשות ביותר מבחינה כלכלית וחברתית מתגוררות בדיור הציבורי – מספרן נע בין 115,000 ל-120,000 – ברובן העצום בשכונות הערים, בערי הפיתוח, ובחלקן בסמיכות למרכזים.

רבותי חברי הכנסת, מתוך כלל הרכוש במדינה, שנאמד ב-1,100 מיליארד שקלים, 500 מיליארד מושקעים בהון. אין להם שם אף פרוטה. עוד 250 מיליארד – בדירות. אין להם דירות. שאר 350 המיליארד מושקעים במפעלים, בנכסים, בצורות שונות. גם מזה אין להם דבר. התוצאה היא, שמתוך 1,100 מיליארד שקל נכסים, ל-115,000 המשפחות האלה אין שום רכוש. תלויים ותלויים הם בחסדי הגורל והחברה המשכנת שהם גרים בדירותיה.

חוק הדיור הציבורי, רבותי חברי הכנסת, מיועד לצמצם את העוול והקיפוח, לצמצם את הפערים האדירים שנפערו ונפערים היום בין העשירים ביותר לבין אלה שהם חסרי כול בחברה הישראלית. לכן יהיה זה מעשה צודק וגם חכם להעביר בהעברה מסובסדת, על-פי כל כללי הצדק, את הדירות שבהן מתגוררים הדיירים עשרות שנים לבעלותם. צריך לבוא ביושר, בהגינות, ולומר להם: הבית שלכם, קחו אותו, טפחו אותו, גדלו בו את משפחותיכם לדורות, לתפארת, ותצליחו.

אדוני היושב-ראש, במה אדם קונה לו קניין? רק בהון המצוי בכיסו, רק בכושרו לתמרן בין נפתולי הכלכלה והפיננסים, רק בכושרו להשיג קשרים ויחוס, רק בהיוולדו במזל טוב למשפחה אמידה, או שיש לו חזקה וקניין גם בהתנהגותו החברתית? והרי אנחנו ארץ קולטת עלייה, שהעם היהודי והעולם עזרו לה בסכומי עתק כדי לקלוט עלייה ולבנות את ה"ש" העצום, עד שהפכנו למדינה חזקה מבחינה כלכלית וביטחונית, אבל חלשה מאוד מבחינה חברתית. מיליוני העולים השתלבו בתעסוקה ובדיור ובנו לתפארת את דרכם בחיים כאן, אך מאות אלפים נותרו מאחור זנחים ונדחקים. לא רק שהפרוטה אינה מצויה בידם אלא שאין להם פיסת קרקע, פיסת אדמה ופיסת בית משלהם כדי להציב בהם את עוגן חייהם, את שורשי עברם ואת תשתית עתידם ועתיד ילדיהם. משפחות קונות להן קניין על דירתן בעצם מגוריהן בדירה בתשלום שכר הדירה במהלך עשרות שנים.

חוק הדיור הציבורי, שאני מציגו כאן, אדוני היושב-ראש, מציע את המובן מאליו. הוא מציע, שכל משפחה של עולים ותיקים, עולים חדשים או חסרי דיור שנכנסו לדירה, ומשפחה כזאת מתגוררת בדירה ומשלמת שנים שכר דירה עבור הדירה הקטנה שממילא היא גרה בה – היא תוכל לרכוש את הדירה ב-4% פחות ממחיר הדירה על כל שנת מגורים. משפחה שתגור בדירה 15 שנה תקנה אותה ב-60% פחות מערכה, כפי שיהיה מוערך על-ידי שמאי. אם יהיה ויכוח על שיעור ההנחה, קרוב לוודאי שבועדה נדון בדברים.

חברי מציגים היום הצעת חוק דומה לזו שלי – חברי הכנסת מקסים לוי, רומן ברונפמן, תמר גול'נסקי, אבי יחזקאל, שבח וייס וענת מאור, שחתומים על אותה הצעת חוק ממש, כמו חברי שקדם לי חבר הכנסת דהן, שהציע הצעה לא בדיוק זהה, אבל גם היא באה לעזור. על אותן הצעות אנחנו רוצים, רבותי חברי הכנסת, להצביע היום כדי לעשות יותר צדק בישראל.

מה אומרים לנו, רבותי חברי הכנסת? הנה, זה רכוש עתק, של מיליארדים. אבל, רבותי חברי הכנסת, הרי מדובר ברכוש על הנייר. מה יש במחיר של הדירות הללו? נכון, פורמלית – מיליארדים. אבל מעשית? קודם כול, לא כל כך מפחידים אותי המיליארדים. רבותי חברי הכנסת, המדינה השקיעה יותר מ-20 מיליארד שקל בהצלת מניות הבנקים, 60 מיליארד שקל בסבסוד המעסיקים. למעשה עלות החוק הזה זעומה ביותר, בוודאי ביחס לתועלת העצומה שהוא יביא לחסרי הדיור. ראשית, משום שזה מלאי עצום של דירות שהוא רכוש ממשלתי מת. אין לממשלה אפשרות לממש אותו אלא אם כן כוונתה ליצור קטסטרופות דיור. אם באמת יתקיים רצון ראש הממשלה להפריט את הדירות בחברות הציבוריות, למי הן יעברו – לספרים? הרי טובי הלב לא יקנו אותן, כי הם יודעים שאין מהן פירות, ואילו ספרים רעי-לב מה יעשו? יעלו את מחיר הדירה פי-חמישה, פי-עשרה. יזרקו אנשים לרחוב? מה יעשו אתן? ואם לא יממשו את הדירות האלה באופן הזה, האם ימשיכו לקיים אותן באופן ביוקרטי? לשם מה? מה הטעם? מדוע לא להעביר את הדירות האלה לבעלות הדיירים שגרים

בהן? אדוני היושב-ראש, אין בהעברה הזאת הפסד של ממש. להיפך, יש כאן רווח עצום של ממש גם למדינה וגם לחברה.

רבותי, לא אנחנו הממציאים של העניין הזה, לא ממשלת צדק סוציאליסטית עשתה כבר כדבר הזה. ממשלת תאצ'ר השמרנית, האליטיסטית, שסייעה אך ורק לבעלי ההון הגדולים, היא זאת שהנהיגה את הדבר בבריטניה והעבירה את הדיור הציבורי בחינם לדיירים שלו, מתוך הבנה שזה הדבר הטוב ביותר שאפשר לעשותו.

חוק הדיור הציבורי בא לתקן עוול גם לעולי שנות ה-50 וה-60, ברובם בני עדות המזרח, שגם עתה, לאחר דור שני ודור שלישי ודור רביעי, עדיין חיים בפער נורא, בחלקם בעוני ובחוסר כול. הוא יעניק להם אפשרות רכישה מסובסדת וייתן להם את הזכות הזאת כעבור עשר שנים.

החוק הזה גם בא למנוע עוול מתמשך ומונצח ביחס לעולים החדשים כשהוא מעניק להם זכות רכישה מסובסדת לאחר חמש שנים ויותר שהם גרים בדירה. לאלה גם אלה אין תקווה לירושה שמנה, אין תקווה לרווחים גדולים בבנקים או לקופה שטיפול בחלקם בפיס. אף אחד לא ישקיע בהם את הון. רק המדינה, לה יש היכולת להשקיע בהם ולתת להם את האפשרות לתת קפיצה, גם מהבחינה הכלכלית וגם מהבחינה החברתית, לתוך החברה הישראלית ולסגור פער עצום של עשרות שנים או פער מתהווה של השנים האחרונות. סוף סוף, אדוני היושב-ראש, יצטמצם מעט האי-שוויון ברכוש. סוף סוף לא יעברו רק עושר והון בירושה במשפחות האמידות, ועוני וסבל ולעיתים גם חרפה ועזובה במאות אלפי המשפחות הללו. סוף סוף יהיה חוק שובר אי-שוויון וקורע את הנצחת הפערים. סוף סוף ייעשה מעשה של אחריות, של צדק ושל תבונה כלפי שכבה עצומה של אזרחים החיים – ובצדק – בתחושה של אי-אכפת מהם.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת רן כהן, על הצעת החוק הראויה שלך. אני מבקש להודיע, ששתי הצעות החוק של חבר הכנסת עמיר פרץ – הצעת חוק הגנת השכר (תיקון – ניהול פנקס שכר), והצעת חוק בית-הדין לעבודה (תיקון – תובענות הקשורות בארגון מעבידים) – יידונו בשבוע הבא במליאת הכנסת.

הצעת חוק הדיור הציבורי, התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל אדרי:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הדיור הציבורי, התשנ"ז-1997 – הצעת חוק פ/1463, של קבוצת חברי הכנסת. תנמק חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה, גברתי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להציג בפני הכנסת הצעת חוק של חברי כנסת מסיעות שונות – גם מסיעת חד"ש, גם מסיעות העבודה, הליכוד, מרצ וש"ס – שבאה להרחיב ולקבוע בחוק את הזכויות לדיור ציבורי.

חברי הכנסת, אנו מלווים כבר חודש ימים את מאבק הגבורה של הזוגות הצעירים חסרי הדיור במבשרת-ציון; אנו מלווים את המאבקים של דיירי "עמידר" בירושלים, בבאר-שבע, בנתניה ובמקומות אחרים; אנו מלווים את המאבק של מחוסרי הדיור שגרים באוהלים, וכבר נעשה ניסיון בכנסת לקדם נושאים חשובים הקשורים וקרוכים בדיור.

חברי הכנסת, בשנות ה-90 הפכה דירה במדינת ישראל יותר ויותר למוצר מותרות. בשנים אלה עלו מחירי הדירות באופן ממשי, באופן ריאלי, ביותר מפי-שניים. באותו זמן שכר העובד במדינת ישראל כמעט שלא עלה. במילים אחרות, הכנסת המשפחות נשארה פחות או יותר בממוצע באותו מקום, אבל מחיר הדירה הוכפל. היום זוג צעיר, גם אם שני בני הזוג עובדים, אינו יכול להגיע לדירה, אפילו יתאמצו בני הזוג עד מאוד, אלא אם כן יש במשפחה מקורות של סיוע. כולנו יודעים, שבנושא של סיוע המשפחה יש הבדלים גדולים, הייתי אומרת תהומיים, בין משפחות שקונות לבת או לבן דירה לכבוד החתונה לבין משפחות שיש בהן חמישה, שישה, שבעה ושמונה ילדים, כשהורים גרים בדירת "עמידר", "עמיגור", או במושב, ואינם יכולים לעזור לזוג הצעיר.

לכן אנו רואים את הבעיות הקשות של חסרי הדיור; לכן אנו רואים את הבעיות הקשות של המשפחות שמנסות להתמודד עם שכר דירה גבוה ובלתי נסבל או עם משכנתה בלתי נסבלת. רק השבוע פגשתי משפחה שיש לה שני ילדים, ומפרנס אחד שמביא הביתה 3,800 שקל. המשכנתה שהם לקחו עכשיו מחייבת אותם להחזיר מהחודש הראשון 2,500 שקל. אנחנו יודעים איך המשכנתה הזאת תתעדכן. זה לא עניין ממושך, אולי שנה, אולי שנה וחצי, והמשכנתה תבלע את כל ההכנסה שמביא המפרנס למשפחה. אז ממה תחיה אותה משפחה?

חבר הכנסת רן כהן העלה פה הצעת חוק שנושאה הדיירים בדיור הציבורי. כבר עברה הצעת חוק דומה, שקובעת את העיקרון של הזכות של מי שגר בדיור ציבורי במשך שנים לרכוש את הדירה. הצעת החוק שיזמתי כבר עברה והועברה לוועדת הכלכלה, ואני מקווה שהנושא הזה יטופל.

אבל, הצעת החוק שאני מציגה בפני הכנסת באה לקבוע עיקרון הרבה יותר רחב: היא באה לקבוע, שאם יש במדינת ישראל תושב שאיננו בעל דירה ושכרו נמוך והכנסתו נמוכה, כפי שייקבע בתקנות, והוא מחפש דירה, תצטרך המדינה להעניק לו אפשרות לרכוש דירה בתנאים שיוכל לעמוד בהם, או להשכיר לו דירה.

הרעיון מאחורי החוק הזה הוא, שכמו שהמדינה מחויבת בנושאי חינוך, בריאות, איכות הסביבה ובנושאים חשובים אחרים, היא חייבת לדאוג גם למשפחות שלא מסוגלות להשיג דירה בכוחות עצמן.

אני רוצה לומר, שזו אינה המצאה ישראלית. בהרבה מאוד מדינות באירופה יש מלאי גדול מאוד של דירות ציבוריות המשמשות משפחות שלא יכולות לעמוד בשכר הדירה הרגיל בשוק, או שלא יכולות לקנות דירה במחיר הרגיל בשוק.

פירוש הדבר, שהחוק הזה בעצם מחייב את המדינה שיהיו לה דירות שאנו קוראים להן "דיור ציבורי". מדינת ישראל, שהיתה מדינה ענייה בשנות ה-50, בשנות ה-60 ובשנות ה-70 – בנתה דירות, שאת חלקן מכרה ואת חלקן השכירה. בשנים האחרונות המדינה מתעלמת מן החובה הזאת שלה, הממשלות לא רק שאינן בונות – הממשלות בעצם יצאו לגמרי משוק הדירות. הן מכרו חברות ממשלתיות שעסקו בדיור. גם ההסתדרות מכרה חברות שהיו לה. בעצם, שוק הדירות במדינת ישראל נשלט היום על-ידי חברות פרטיות, על-ידי קבלנים.

מה התוצאה של המהלך הזה, שהיה מהלך של הפרטה – כלומר, הממשלה יצאה מן השוק והשאירה אותו רק לקבלנים? התוצאה היתה כפי שצינתי בראשית דברי: עלייה תלולה מאוד במחירי הדירות. כלומר, כאשר הממשלה כממשלה לא מעורבת בשוק הדיור, ושוק הדיור כולו נשלט על-ידי חברות פרטיות, המחירים עולים ותופחים. החברות הגדולות מתואמות ביניהן. כתוצאה מכך, אם בשנה מסוימת יש ירידה בביקוש לדירות, ולכאורה על-פי תנאי השוק החופשי מחיר הדירות צריך לרדת, כי יש פחות ביקוש – מה עושות החברות? הן מגיבות מייד בכך שהן בונות פחות. ברגע שהן בונות פחות, הן שוב יוצרות מצב שמחירי הדיור יעלו. והנה קבעו רק עכשיו, שאחת הסיבות לעליית המדד הגבוהה בחודש האחרון היתה שוב עלייה במחירי הדיור.

מה קורה בין בנייה על-ידי קבלנים לבין בנייה ציבורית? לפי מחקרים, בין 30% ל-40% ממחיר הדירה – אלה רווחים של הקבלן, ולכן בנייה ציבורית שאיננה עובדת על רווחים, אלא על כיסוי ההוצאות המינהליות, ממילא יכולה להיות יותר זולה ב-30%-40%, ולכן היא ממילא תשפיע על כל שוק הדירות במדינת ישראל ותוריד מחירים ותמנע עליית מחירים.

אנחנו נמצאים גם במצב שבו הבעלות על הקרקע היא בידי המדינה. רוב הקרקעות במדינת ישראל הן בבעלות המדינה, בשליטת המדינה. אז תראו את האבסורד: אנחנו, כאזרחים במדינת ישראל, אנחנו בעצם בעלים של הקרקע, הקרקע שייכת לנו, אבל כאשר מדובר בבנייה, אין מעבירים את הקרקע לכל אחד מאתנו כאזרחים, אלא מעבירים את הקרקע לקבלנים, והם קובעים את המחירים; הם קובעים כמה בונים, איפה בונים ואיך בונים. רק במקומות מאוד מסוימים המדינה מתערבת היום, למשל בהתנחלויות ובמקומות אחרים, אבל במקומות שבהם חסר דיור, אם במרכז הארץ, אם בצפונה ואם בדרומה, המדינה לא מתערבת.

לכן, חברי הכנסת, אני מבקשת שתתמכו בהצעת חוק שמדברת על חובת המדינה להעמיד דיור ציבורי, בין בהשכרה ובין ברכישה, למחוסר דיור שהכנסתו נמוכה והוא מה שנקרא – עובד, משתדל לעבוד ומנסה לעבוד, ולא רק לנכים ולא רק לאנשים שמוגדרים כמקרים סוציאליים.

אנחנו בעד זה שייקבע סדר עדיפויות, אבל אנחנו לא חושבים שסדר עדיפויות צריך להיות רק כפי שקיים היום: לפי מספר האחים והאחיות במשפחה. יכול מישו לגדול במשפחה שיש בה רק שני אחים, אבל המשפחה מאוד ענייה, והנה לפי הניקוד הקיים, הוא לא מקבל ניקוד גבוה, ולכן הוא לא יכול לרכוש דירה או לקבל משכנתה גבוהה.

הכוונה היא גם, ששכר הדירה הזה, שאנחנו מדברים עליו, יהיה בשיעור מסוים – 25% או 30% – מהכנסתה של המשפחה. חבר הכנסת נסים דהן בהצעתו בעצם מדבר גם הוא על רעיון כזה.

אני חושבת, חברי הכנסת, שהצעות החוק שעולות היום בנושא הדיור הציבורי הן הצעות חוק חשובות מאוד לציבור הישראלי בכלל, אבל במיוחד לחסרי הדיור, ובמיוחד למשפחות במצוקה, ובמיוחד למשפחות שמתגוררות היום בדירות "עמידר", ובמיוחד למשפחות שלא יכולות לעמוד בגאות הבלתי-אפשרית בספרות שיש היום במחירי הדירות.

אני חושבת, שכאשר הצעות החוק האלה יועברו לוועדה נוכל לאחד אותן וליצור מערכת שתביא לפתרון מצוקות הדיור, גם במבשרת-ציון, גם בשכונות מצוקה, גם של זוגות צעירים, גם של עולים חדשים, גם של האוכלוסייה הערבית – של כל מי שאינו יכול, בתנאים הקיימים, להשיג דיור, לא בשכירות, כי השכירות גבוהה מאוד, ולא ברכישה, כי ההוצאות גבוהות מאוד. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי. אני מודה לך מאוד.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' טל:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקון מס' 15), התשנ"ז–1997, שהחזירה ועדת הפנים ואיכות הסביבה. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה, גברתי סגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת מ' לוי)

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1546, של חבר הכנסת מקסים לוי: הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז-1997.

חברי הכנסת, לאחר הצעה זאת נשמע את נציג הממשלה, במקרה זה – סגן שר הבינוי והשיכון, ולאחר מכן נצביע על כל אחת מהצעות החוק בנפרד.

בבקשה, אדוני יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר השיכון, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת שהצטרפתי אליה – ואני רוצה לברך את חבר הכנסת רן כהן – באה בעצם לתת ביטוי לאותם עולים ותיקים שהתיישבו כאן בארץ, בעיירות הפיתוח ובשכונות, ורכשו את ביתם באמצעות הבנייה הציבורית, דרך "עמידר" וכל מיני חברות ממשלתיות, ונכנסו אל הדירות האלה, כאשר הממשלה כיוונה אותם לדירות האלה, ובמשך הזמן המדינה בנתה דירות ציבוריות.

נזכור דבר אחד: בשנת 1977, כאשר היה תהליך שיקום השכונות, הרי היהודים, לרבות הממשלה, הזרימו תקציבים של מיליונים כדי לשפר את השכונות האלה. לאחר שהושקעו מיליונים רבים, באה הממשלה ומוציאה אותם דיירים מהדיור הציבורי ומוכרת את הדירות לאזרחים אחרים.

כראש עיר לשעבר אני זוכר כמה מאבקים היו כאשר האם נפטרה והילדים נותרו באותו בית. מה עשו "עמידר" או חברות ציבוריות? הן פעלו בשיטת המשפט והוציאו את הילדים החוצה, זרקו את הילדים החוצה ומכרו את הדירה. איזה פן חברתי יש לממשלה הזאת, שאמורה להגן על הנושאים החברתיים?

זאת ועוד: הצעת החוק הזאת באה לתקן עוול כלפי מאות אלפי אנשים שגרים בדיור ציבורי. מדוע שהם לא ירכשו את הדיור הזה, בהטבה? מדוע נותנים לקיבוצים ולמושבים, ואילו לגבי אלה שיש להם דיור של "עמידר" והם גרים שנים רבות בשכונות האלה – מתנגדת הממשלה להצעת חוק זאת? זאת בושה וחרפה.

אני חושב שלממשלה הזאת יש חובה מוסרית כלפי האנשים האלה, משום שהאנשים האלה בחרו אותה לשלטון. בזכות מי יושב ביבי נתניהו כאן? – בזכות אותם אנשים בעיירות הפיתוח, באופקים, בבית-שאן ובקריית-שמונה, ולהם אומרת הממשלה הזאת: לא, הילדים שלכם לא יוכלו לקבל, לא

תוכלו לקנות את הדירה בשווי ערכי, שבו מתחשב השמאי בערך הדירה. מדוע לא תהיה להם הזכות לקנות את הדירה בהנחה מסוימת? ניקח לדוגמה קבוצת של אוכלוסייה ביפו, משפחות חד-הוריות. השמאות שם לגבי רכישת דירה של "עמית" מגיעה לעתים למאות אלפי שקלים. האם המשפחה הזאת יכולה לרכוש? השכירות עולה וקופצת. זוהי בווה, בווה חברתית.

זאת ועוד. אני יודע מה עווה סגן השר במשרד הבינוי והשיכון עם ביטול תקציבי שיקום שכונות בנושא הפיסי, עם העדר בנייה ציבורית לזוגות צעירים. מתי יוכל זוג צעיר לקנות דירה? מה הוא ישעבד? איזו משכנתה נותנת לו המדינה? איפה הדיור? "בנה דירתך" – ביטול. איך יוכל זוג צעיר לרכוש היום דירה? מאין יש לו כסף? מדוע אין הממשלה הזאת הולכת לכיוון של בנייה להשכרה? זוג צעיר, שאינו מוצא היום עבודה, ובמצב ההפרטה במשק אינו יכול למצוא עבודה קבועה, איזה בנק ייתן לו הלוואה? מה גובה המשכנתה בסך הכול? – 30,000 דולר. מאין הוא יביא 100,000 דולר? ואיזה בנק ייתן לו? מי יחתום לו? הזוגות הצעירים מוצאים היום את עצמם זרוקים.

צאו וראו מה קרה במבשרת-ציון. אנשים שגרים שם משנות ה-50 ופיתחו את מבשרת, מוצאים את עצמם היום זרוקים. למה? משום שבמבשרת-ציון פתחה הרשות המקומית את התכנון לבנייה של וילות. אנשים בעלי מעמד גבוה רכשו שם דירות ובנו וילות, אבל לעומתם זוגות צעירים ממשפחות עולים משנות ה-50 מצאו את עצמם נזרקים החוצה. מי ייתן להם פתרון? ולהם היתה הבטחה של משרד השיכון ושל מינהל מקרקעי ישראל, ועשו להם תוכנית והיה להם שטח. ופתאום הממשלה הזאת, מה היא עווה? בחודש השביעי אומרת להם: מה שהיה, אין. היום, אחרי ארבע שנים של עבודה שעבדו במבשרת-ציון אותם זוגות צעירים, הערכת השמאי תהיה פי-עשרה מהערך שבו היו יכולים לבנות את הבית בזמנו.

מה עווה הממשלה הזאת? איזו בשורה יש לה? אין לה שום בשורה בנושאים החברתיים. אנחנו רואים היום ילדים מפגרים ללא פתרון, נסגרים משפחתונים, נסגרים מעונות, בגן-הוורדים שובתים אנשים עם סרטן, עיוורים. ועכשיו גם רוצים לפגוע בנושא הדיור? זאת חוצפה. לכן, צריך לקרוא לממשלה הזאת ולומר לה: אוי ואבוי לה אם היא תמשיך לפגוע באותם דברים.

אני קורא לך, אדוני סגן שר השיכון, חשוב שתתמוך בהצעת החוק הזאת, משום שהצעת החוק מתקנת עוול כלפי אותם אנשים שבאו ובנו את המדינה הזאת על-ידי כך שהיא נותנת לבניהם הזדמנות לרכוש את הדירה, נותנת הזדמנות להישאר אותם של בנים ממשיכים, של בני המייסדים של המדינה הזאת.

לכן, אינני רואה איך הקואליציה הזאת, איך יושבת הממשלה ומתנגדת להצעת החוק. איך תצביעו על הצעת החוק הזאת?

חנה (מרצ):

ש"ס, הם יתמכו.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

איך אתה, אדוני סגן השר, תוכל להצביע נגד הצעת החוק הזאת? יש לכם פתרון?

יצחק וקנין (ש"ס):

הם נגד, מקסים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

איזה פתרון יש לכם במציאת דיור לזוגות צעירים? הצעת החוק הזאת אולי נותנת פתרון למאות, אבל היא לא נותנת פתרון לזוגות צעירים. אני יודע את מאמצי סגן השר בנושא מבשרת-ציון, ואני מקווה, למען האנשים האלה היושבים שם היום ומחכים לתקווה, שהדברים האלה ייגמרו כדי לתת להם פתרון במסגרת אותם שטחים שתוכננו ל"בנה דירתך".

לכן, חברי הכנסת, אין כאן קואליציה ואין אופוזיציה. זה נושא חברתי שנוגע לכל אחד מאתנו, ואנחנו צריכים להפר כל משמעת קואליציונית שפוגעת בנושאים חברתיים. אני מקווה, שהבית הזה כולו, ללא מפלגות, יירתם להצעת החוק הזאת. אני מברך עוד הפעם את חבר הכנסת רן כהן על ההזדמנות שניתנה לי להצטרף אליו להצעת החוק.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני. אני מקווה שלא תואשם בהמרדה של חברי הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדבריו של המשיב, סגן שר הבינוי והשיכון.

חמן ברונפמן (ישראל בעלייה):

יש הצעת חוק שלי, לפי סדר-היום המתוקן.

קריאה:

שיעלה עכשיו, חבר הכנסת ברונפמן.

היו"ר ד' טל:

לא זה מה שנאמר לי, אבל מבחינתי זה בסדר.

יוסי כץ (העבודה):

הוסיפו את זה לסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

אני רואה, זה נמצא על סדר-היום, אבל יש פה שלוש הצעות בלבד.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לא, יש תיקון. יש סדר-יום מתוקן, נכון?

רן כהן (מרצ):

כן, כן.

אורי אור (העבודה):

יש לך אישור.

הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ר' ברונפמן)

היו"ר ד' טל:

אכן, כמו תמיד, סגנית מזכיר הכנסת צודקת. היא אכן קיבלה הודעה מסגן השר, שהוא יתייחס רק לשלוש ההצעות ולא לארבעתן, אבל אני מניח שלא יפריע לסגן השר להקשיב גם לדבריו של חבר הכנסת רומן ברונפמן, שהגיש הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון – מתן סיוע לדיור למזקקים), התשנ"ז-1997. בבקשה, חבר הכנסת ברונפמן.

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, סגן שר הבינוי והשיכון הרב מאיר פרוש, הצעות החוק שהובאו היום לדיון בכנסת ולהצבעה באות להצביע ולשים דגש בבעיה החברתית, להערכתי ולטעמי, מספר אחת במדינת ישראל. הבעיה היא חוסר שוויון למעוטי יכולת לממש את הזכות הבסיסית והראשונה של משפחה בישראל – הזכות לדיור הולם.

רשומות באקטיב הממשלתי יותר מ-100,000 דירות בבעלות המדינה באמצעות החברות המשכנות – "עמידר", "עמיגור" וחברות עירוניות משכנות בחיפה, בתל-אביב ובירושלים. רישום זה בא לבטא בעלות על דירות ציבוריות, כאשר רובן מאוכלסות על-ידי מעוטי יכולת מהשכבות החלשות של העם – יהודים, ערבים, עולים של שנות ה-50, ה-60, ה-70, עד גל העלייה האחרון.

הצעות החוק שמובאות היום לדיון בכנסת, והצעת החוק שלי בפרט, באות לתת הזדמנות לאותן משפחות שכבר גרות בדירות לרכוש אותן בתנאים מסובסדים, ועל-ידי כך לקבל נדבך ראשון להתבססות הכלכלית שלהן במדינת ישראל.

הצעת החוק שלי שונה מהצעות החוק שנדונו בכך שאני נותן בהצעתי הנחות משמעותיות גם לעולים מגל העלייה האחרון. אני חושב, שאם נאחד את כל הצעות החוק האלה בוועדות הכנסת, בדיון המכין לקריאה ראשונה, שנייה ושלישית, נקבל תמונה מאוזנת, צודקת חברתית, שתסייע בפתרון הבעיה החברתית מספר אחת במדינת ישראל.

יותר מזה: הגשנו – סיעת ישראל בעלייה – הצעת חוק פרטית לבנייה ציבורית במדינת ישראל. הסירוב של הממשלה הנוכחית, וכן של הממשלה הקודמת, לבנות בנייה תקציבית הוא להערכתי סירוב קצר-ראות, סירוב שאין לו תשתית ואין לו אחיזה במציאות. סגן השר פרוש התריע לפני שבועות מספר על כך שבתקציב משרד השיכון מצטברות יתרות לא מנוצלות עקב ירידה חדה ברכישת דירות באמצעות משכנתאות מסובסדות. זה מוכיח פעם נוספת, שכוח הקנייה של השכבות החלשות, שלהן מיועדות המשכנתאות המסובסדות, הולך וקטן. זה מוכיח, שמצטברת שכבה רחבה מאוד במדינת ישראל – הן מהעולים החדשים, הן מוותיקי הארץ והן מערביי ישראל – שלא מסוגלת להגיע לדירה בבעלותה, אפילו דירה צנועה.

אני קורא לכנסת ישראל ולממשלת ישראל לשנות את הגישה ולהסכים לכך שיש להתחיל במדיניות ממלכתית מורכבת בתחום הדיור הציבורי, שכוללת גם בנייה תקציבית, גם בנייה לטווח ארוך, גם בנייה להשכרה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר הערה לסדר? נדמה לי שחבר הכנסת ברונפמן מדבר על חוק אחר, ולא זה שרשום בסדר-היום.

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

אני מדבר בדיוק על החוק שרשום בסדר-היום, וזה חוק דיור ציבורי. אנחנו הגשנו, חבר הכנסת שטרית – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – הצעת החוק שרשומה בסדר-היום היא חוק אחר שלך, שיידון בשבוע הבא. זה לא חוק דיור ציבורי.

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לא, זה חוק דיור ציבורי שהוגש – – –

היו"ר ד' טל:

אנחנו מדברים על הצעת חוק הלוואות לדיור.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, זה מה שרשום בסדר-היום.

חומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

נפלה כנראה טעות ברישום.

אורי אור (העבודה):

חבר הכנסת שטרית, הוסיפו את זה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאני אומר. מה שיש לנו בסדר-היום, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' טל:

הצעת החוק שאתה מדבר עליה, חבר הכנסת ברונפמן, היא זו שמופיעה אצלנו?

חמן ברונפמן (ישראל בעלייה):

לא, זה מה שצריך להידון בשבוע הבא.

אורי אור (העבודה):

יש תוספת.

היו"ר ד' טל:

סליחה, חבר הכנסת אור – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הערה לסדר – העובדות הן פשוטות – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שטרית, אני מודה לך על תשומת הלב. אני מדבר על הצעת חוק פ/1235, הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון – מתן סיוע לדיור למזקקים), וזה מה שהכרזתי כשאדוני עלה לדוכן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אמת, והוא מדבר על חוק אחר.

שבח וייס (העבודה):

הנה התוספת.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

תודה רבה, חבר הכנסת שטרית. אני אסביר מה המצב. הגשתי הצעת חוק דיור ציבורי, שמדברת על מכירת דירות ממשלתיות למי שמחזיק בדירה. הצעות דומות הוגשו על-ידי חברי הכנסת רן כהן, תמר גוז'נסקי ומקסים לוי.

היו"ר ד' טל:

אנחנו פשוט נצביע כפי שההצעה מובאת כאן בסדר-היום, גם אם אדוני דיבר או חשב על הצעה אחרת.

רומן ברונפמן (ישראל בעלייה):

מאה אחוז, תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך; אני מודה לך מאוד. אדוני סגן שר השיכון, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

סגן השר יסביר לנו.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אתייחס להצעות החוק של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס, ענת מאור ומקסים לוי. חבר הכנסת רומן ברונפמן אומר, שהוא גם כן מתייחס לאותם דברים. אני רוצה להסביר על העיוותים והאפליה – – –

עמיר פרץ (העבודה):

אל תשכח שאנחנו מבינים, אז תסביר אבל – – –

היו"ר ד' טל:

סגן השר פרוש, אדוני יכול להתייחס למה שהוא רוצה, אבל אנחנו נצביע כאן על ההצעה כפי שהיא עלתה כאן: הצעת חוק הלוואות לדיור. אני לא יודע אם יש הצעה אחרת של חבר הכנסת ברונפמן, אבל אני הכרזתי כאן, שחבר הכנסת ברונפמן עולה ומדבר על הצעת חוק הלוואות לדיור, ועל זה גם נצביע. אם אדוני סבור שצריך להתייחס לנושא הזה – בבקשה. בכל מקרה, נצביע לגופו של עניין על כל הצעת חוק בנפרד. בבקשה, אדוני.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני רוצה להסביר לחברי הכנסת על העיוותים והאפליה שיש כיום בין אזרחים שונים של המדינה.

דבר ראשון, הדירות בשיכון הציבורי מושכרות כיום – אלה העובדות – לא רק לאוכלוסייה נזקקת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ברוב המקרים.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

האוכלוסייה, אם אפשר לקרוא לה החזקה, מבין אלה שנכנסים לשיכון הציבורי, כוללת בעיקר את אלה שנכנסו בעבר כעולים ללא בעיית מצוקה, ואולי גם את אלה ששוכרים דירות בתנאי שכר דירה חופשי – שד"ח – וגם את אלה שמצבם שופר עם הזמן.

לפי ההצעה, מי שזכה בעבר ונכנס לשיכון הציבורי בזמן זה או אחר ונהנה כל העת מיציבות מגורים, יקבל עדיפות ברכישת דירה הן מבחינת קדימה והן מבחינה כספית, וזאת על פני מישהו אחר עם מאפיינים דומים ששכר דירה בשוק החופשי, והוא נאלץ לנדוד מדירה לדירה.

ח כהן (מרצ):

ואתם, כמובן, מציעים לו לעבור.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

זו בעיה אחת שיכולה להיווצר אם נקבל את הצעות החוק של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס, ענת מאור ומקסים לוי.

על-פי ההצעה תיקבע ההנחה כאחוז ממחיר דירה, כך שסכום ההנחה לרוכשים יעמוד ביחס ישר למחיר הדירה. כך ייהנו אלה שזכו וקיבלו בעבר דירות באזורי הביקוש, שערכן כיום גבוה יחסית, לעומת אחרים שהובאו ליישובי הפיתוח וערך הדירה שלהם נמוך, כל זאת ללא קשר לזכאות שיש להם כיום, אם הם זכאים.

כיום ממתינים כ-2,000 זכאים לדירה בשיכון הציבורי, רובם מחכים שתתפנה דירה באזור המרכז. מדובר במשפחות שחוץ מהעובדה שהן משפחות עם אמצעים דלים יש להן קושי בשכירת דירה בשוק החופשי, כמו משפחות ברוכות ילדים, שמתקשות למצוא דירה הולמת וגם קשה להן לעבור מדירה לדירה לעתים תכופות.

ההטבות המופלגות שניתנות במסגרת הצעת החוק עלולות ליצור מצב שבו לא יתפנו דירות, שכן הדיירים או שאיריהם ירכשו את דירתם ללא קשר לנזקקות. המציאות הזאת תביא בסופו של דבר לכך, שהתור של הנזקקים לדיור בשיכון הציבורי יתארך, ובעיות קשות של דיור, שכואבות לכולם, לא יבואו על פתרונן. זה לא אומר שאלה שעבורם מבקשים חברי הכנסת בהצעת החוק לפתור את הבעיה אינם מהווים בעיה, אבל ייתכן שאלה שמחכים היום לדיור בשיכון הציבורי מצבם קשה הרבה יותר מזה של אלה שנמצאים היום בדירה. יתירה מזאת, ההטבות גם יביאו ללחץ גובר לכניסה לשיכון הציבורי גם של מי שיש בידם להסתדר בגלל ההטבות ברכישה.

נקודה נוספת – הצעת החוק מתערבת גם בזכות ההורשה בשל הגבלת מתן ההטבות רק לאחד או לאחת מהיורשים.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלת, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

יש בעיה עם ההצדקה של החוק המוצע. בפריפריה, שבה יש מלאי עודף של דירות שמוצעות למכירה, ניתנת עדיפות לחסרי דירה, כך שאין מקום לחשש שספסרים ייהנו מהמכירה.

למציעים את החוק נראה, כי הדיירים בשיכון הציבורי "השקיעו" כבר בעבר בשכר הדירה ששילמו, בעוד ברוב המקרים החזקת הדירה מסובסדת – העלות גבוהה בהרבה מתשלומי שכר הדירה – והדיירים גם אינם משלמים החזר של עלות מימון הבנייה והפחת.

להצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – הזכאות, כפי שהיא מבקשת בהצעת החוק, ניתנת למי שאין בהישג ידו לממן קורת-גג, וזו הגדרה רחבה וגורפת. המגבלה שמוטלת על הכנסה מזכה

היא מגבלה שחלה על ההכנסה הנוכחית, תוך התעלמות מהצבר הון ומהכנסה בעתיד. הזכאות, לפי ההצעה של חברת הכנסת גוז'נסקי, לא תוחמת תקופה מסוימת שבה הזכאי ממלא אחר תנאי הזכאות, אלא ניתנת לעולמי-עד גם למי שכבר שיפר את מצבו הכלכלי.

הכלל שעל-פיו סכום ההשתתפות בשכר דירה לזכאי ששוכר דירה בשוק החופשי לא יעלה על שכר הדירה שהיה משלם לו היה גר בשיכון הציבורי הוא כלל הפוך לכוונה להשוות בין השניים. לפי הכלל, מי שהיה זוכה להנחה ניכרת ומשלם שכר דירה מזערי יזכה גם להשתתפות מזערית, ואילו זה שכבר שילם שכר דירה מרבי יזכה גם בהנחה מרבית.

יש בהצעות האלה דברים מסוימים שיכולים לשפר ולעזור, אבל בצורה שזה מוצע אנחנו עושים עוול לאלה שממתינים. הנושא של הדיור הציבורי ושל הממתינים הוא בעיה קשה, כי מי שאין לו קורת-גג יש לו קושי בחיי היום-יום. זו בעיה קשה.

קשה לי להאמין שהדבר הזה החל רק מיוני 1996. יש, לצערנו, משפחות אומללות שיש להן קשיים. אבל אי-אפשר לומר, שכל התוכניות שהיו בעבר וגם התוכניות שקיימות היום במסלולי השיווק שיש למשרד השיכון יכולות לפתור את כל הבעיות של מחוסרי הדיור. עצם העובדה שהממשלה ביטלה את "בנה דירתך" – החלטה שמשרד השיכון מתנגד לה ומקווה שיוכל לשנותה – גרמה לכך, שמרכזים אנשים שיש להם בעיות בדיור, אם כי לא תמיד הדברים מוצדקים ולא תמיד האנשים זכאים. יש סיבות רבות מדוע הם לא יכולים לקבל דיור במסגרת המסלולים שיש למשרד הבינוי והשיכון.

חבר הכנסת מקסים לוי הזכיר את מבשרת-ציון. גם שם, במבשרת-ציון, יש משפחות עם הרבה בעיות קשות, אבל נוסף על אלה שהיו במסגרת אותה תוכנית "בנה דירתך" שהממשלה הקודמת רצתה להפעיל במבשרת, הצטרפו גם כאלה שאין להם כל קשר לאותו מסלול. כל הפעילות הציבורית שקיימת היום, איני בטוח שהיא באה לפתור את הבעיה של המשפחות האלה. לדעתי, יש בזה הרבה כדי לגנוח את הממשלה ולאו דווקא לעזור לאותן משפחות.

אני מבקש להסיר מסדר-היום את הצעות החוק שהוגשו כאן. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעות. אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת רן כהן.

שר המדע מ' איתן:

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

קריאות:

זו הצבעה.

רן כהן (מרצ):

סליחה, אני לא מסכים.

היו"ר ד' טל:

רבותי, אני רוצה לשמוע.

שר המדע מ' איתן:

יש לי זכות לדבר.

יוסי שריד (מרצ):

אם מודיעים על הצבעה, אין יותר – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת יוסי שריד, לא ביקשתי את תגובתך.

יוסי שריד (מרצ):

– – –

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת יוסי שריד, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. אני מבקש שתעזוב את האולם. אל תפריע לי במהלך הישיבה. סדרנית, בבקשה להוציא אותו החוצה.

רן כהן (מרצ):

זה לא יהיה. כאשר – – – הוצאת אותו? מה זה?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן, שב בבקשה. אני לא אתן לכם לנהל את הישיבה.

סדרנים, בבקשה להוציא את חבר הכנסת שריד מהאולם.

(חבר הכנסת י' שריד יוצא מאולם המליאה.)

חיים אורון (מרצ):

— — —

רן כהן (מרצ):

מה זה צריך להיות?

היו"ר ד' טל:

אין לו פה שום פריבילגיות נוספות.

רן כהן (מרצ):

מה הבושה הזאת?

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש ממך לאפשר לי להמשיך לנהל את הישיבה.

חברת הכנסת מאור, רצית לומר משהו? בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני סגן היושב-ראש, הודעת על הצבעה. אנחנו מבקשים שתעבור מיידית להצבעה. על המחדל שקרה כרגע, לגבי ההוצאה הבלתי-הוגנת של חבר הכנסת שריד, נדון בהזדמנות אחרת.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך על ההערה.

רבותי חברי הכנסת, אני סבור – ואני מוכן גם לשמוע את דעתה של סגנית מזכיר הכנסת – שזה מעוגן בתקנון – – –

שבח וייס (העבודה):

לא.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שבח וייס, רק רגע. אנחנו צמודים לתקנון הזה.

שבח וייס (העבודה):

לא. אתה משבש – – –

היו"ר ד' טל:

אם התקנון יאמר ששר יוכל לומר את דברו, הוא יאמר את דברו.

נעמי חזן (מרצ):

לא, אלה הצעות חוק פרטיות, אדוני. היום לפני שעות ספורות היה תקדים בעניין הזה. זה בניגוד לתקנון.

שבח וייס (העבודה):

זו בריונות – – –

שר המדע מ' איתן:

חבר הכנסת שבח וייס, עם כל הכבוד, אני לא ביקשתי רשות דיבור. אתה מתפרץ לא כהלכה. יש כאן אי-הבנה.

שבח וייס (העבודה):

אתה יודע מה היית עושה לי אם הייתי עושה כך?

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, אני מתנצל שאפשרתי לך לעלות לדוכן. אני לא יכול לאפשר לך לדבר. אני מבקש לרדת, ואנחנו עוברים להצבעה.

שר המדע מ' איתן:

תן לי להגיד מלה. ביקשתי לדבר על נושא ההצבעה.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לרדת. אין לי אפשרות לתת לך לדבר.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אנחנו נצביע על כל נושא בנפרד. אנחנו מצביעים על הצעתם של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס וענת מאור, הצעת חוק פ/1424. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 27

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12

נמנעים – 6

ההצעה להעביר את הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

27 בעד, 12 נגד, שישה נמנעים. הצעת החוק של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס וענת מאור תועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק פ/1463, שהביאה חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 30

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 8

נמנעים – 4

ההצעה להעביר את הצעת חוק הדיור הציבורי, התשנ"ז–1997,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

30 בעד, שמונה נגד, ארבעה נמנעים – אני קובע שהצעת החוק של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי תועבר לוועדת הכנסת – – –

רענן כהן (העבודה):

— — — איפה

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רענן כהן, עוד מלה אחת מיותרת, גם אדוני ימצא את עצמו לא במקום הזה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני השר, אל תאיים עליהם.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

הוא מאיים עליהם.

היו"ר ד' טל:

הוא בקואליציה. יש לו רשות לעשות מה שהוא רוצה.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת צוקר, אתם רוצים שנצא להפסקה?

חברת הכנסת גוז'נסקי, רצית לומר משהו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני מבקשת להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדה משותפת לוועדת הכלכלה וועדת הרווחה.

היו"ר ד' טל:

אם אין מתנגדים, אני מסכים שהצעת החוק תועבר לוועדה משותפת לוועדת הכלכלה והרווחה, אלא אם כן יוחלט אחרת בוועדת הכנסת. ועדת הכנסת תקבע את הרכב הוועדה המשותפת של ועדת הכלכלה וועדת הרווחה.

חברי הכנסת, להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת מקסים לוי, הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 36

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 2

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, 36 בעד, שניים נגד, שני נמנעים. אני קובע שהצעת החוק של חבר הכנסת מקסים לוי תועבר לוועדת הכלכלה, או אם הוא יחליט וירצה, גם ועדת כלכלה ורווחה. אותה ועדה שתדון בנושא הקודם תדון גם בנושא הזה.

חברי הכנסת, לפני שאנחנו עוברים להצבעה הבאה אני צריך לברר איזה נושא.

אני מודה לחבר הכנסת יוסי שריד על המחמאה.

יוסי שריד (מרצ):

יכולת לקרוא את זה.

היו"ר ד' טל:

אני גם יכול לקרוא את זה. אני חושב שלא הרשיתי לאדוני להיכנס.

קריאות:

הוא מצביע.

היו"ר ד' טל:

עמיתי חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם. לגבי הצעת חוק הלוואות לדיוור, כפי שהעלה אותה – – –

חבר הכנסת יוסי שריד, אתה רוצה שאקרא אותך לסדר?

יוסי שריד (מרצ):

— — —

היו"ר ד' טל:

תואיל בטובך לאפשר לי לנהל את הישיבה. אתה לא עוזר לי בזה.

יוסי שריד (מרצ):

אני לא צריך לעזור לך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שריד, באמת אתה מגזים. אני חושב שאתה מגזים מאוד היום.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ד' טל:

אם אדוני היה יושב פה, הוא לא היה מאפשר לאף אחד מחברי הכנסת להפריע לו במהלך הדיון בישיבה.

יוסי שריד (מרצ):

אבל לא להוציא.

היו"ר ד' טל:

אדוני רוצה שנדון עכשיו בנושא?

חיים אורון (מרצ):

לא.

היו"ר ד' טל:

אז אני מבקש את תשומת לבכם. אני רוצה להבהיר: בהצעת החוק כפי שהעלה אותה חבר הכנסת רומן ברונפמן – חלה כאן איזו טעות. אשר על כן, על-פי חוות דעתו של היועץ המשפטי של הכנסת, אנחנו נצביע על הצעת חוק דיור ציבורי, שמספרה פ/1541, ולא על הצעת החוק פ/1235 שהופיעה בסדר-היום. אני עובר להצבעה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 40

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק דיור ציבורי, התשנ"ז–1997,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

ובכן, 40 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. חברי הכנסת, אני קובע שהצעת החוק של חבר הכנסת רומן ברונפמן, פ/1541, תועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת. תודה רבה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אפשר לדבר?

היו"ר ד' טל:

בבקשה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני חושב – – – סליחה, רבותי.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת גולדשמידט, רק שנייה.

בנושא של קריאה לסדר שהיתה עכשיו נפלה טעות. מכיוון שחבר הכנסת שריד התנגד לעלייתו של השר לדוכן, ואחר כך התברר שהיתה טעות, ואתה הורדת אותו, מן הדין גם לבטל את הקריאה לסדר שהיתה ליוסי שריד.

היו"ר ד' טל:

אני מקבל את הצעתך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת יוסי שריד, פספסת.

הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון – פיקדון ומענק), התשנ"ז–1997
(הצעת חבר הכנסת רע' כהן)

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון – פיקדון ומענק), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק פ/1359.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש רגעים שבהם כולנו חייבים להיות לא אופוזיציה ולא קואליציה, אלא יש לנו דבר אחד במדינה שכולנו מזדהים אותו, כולנו אוהבים אותו וכולנו שותפים לנו, וזה צבא-הגנה לישראל.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת וקנין. חברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו רוצים פעם אחת, שיהיה "אחת-שתיים-שלוש" לצד הזה. הפטנט של "אחת-שתיים-שלוש" עובד רק לאופוזיציה. זו פעם שנייה. סגני היושב-ראש שלנו לא עושים זאת עד היום.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני בעצמי הוצאתי על-ידי עמיתתי, נציגת מרצ. אבל, בלי שום קשר לזה, מה שאתה אומר מאוד מאוד לא נכון. אני סבור, ואני לא רוצה לחלק לעצמי מחמאות ושבחים, שאני נוהג ביושר, בצורה מאוזנת, לגבי כולם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה לא מזרקת ב"אחת-שתיים-שלוש". זה פטנט רק לאופוזיציה.

ענת מאור (מרצ):

-- --

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני חושב שאתה בתוך תוכך מבין, ואתה לא מאמין במה שאתה אומר כרגע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני ועוד איך מאמין. אותי זרקו ב"אחת-שתיים-שלוש".

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אם אתם סבורים שאתם תנהלו את המליאה, אתם טועים. יש רגע מסוים, שבו יושב-ראש המליאה, יושב-ראש הישיבה צריך לקחת את העניינים לידיים. אני לא אתן, בשום מקרה ובשום אופן, שאתם תנהלו את המליאה על-פי מה שאתם חושבים. תודה.

אדוני, בבקשה.

רענן כהן (העבודה):

אני מקווה שהזמן הזה הוא לא על חשבוני.

היו"ר ד' טל:

ודאי. אני אתחיל מהתחלה.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בבית הזה אסור לעתים להסתכל מההיבט הפוליטי – לא קואליציה ולא אופוזיציה. יש לנו נושא אחד, שכולנו שומרים עליו, כולנו אוהבים אותו, והוא הדבר החשוב ביותר לקיומנו ולביטחוננו – צבא-הגנה לישראל. אם לא נשמור על הצבא הזה – אין לנו צבא אחר.

והנה, בהצעת החוק שלי, ואני רוצה לברך את סגן שר הביטחון – – – אדוני סגן שר הביטחון.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא לא שומע.

רענן כהן (העבודה):

הוא לא שומע. מה אני אעשה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

שומע, שומע. מה "לא שומע"?

היו"ר ד' טל:

כולו אוזן.

רענן כהן (העבודה):

בחוק חייילים משוחררים נותנים היום את המענק ואת כל מה שמגיע על-פי 32 חודשים. כידוע, החיילים משרתים 36 חודשים. לא יכול להיות מצב, שאנחנו נגזול דווקא מהחיילים האלה את מה שמגיע להם. לכן, צריך להבטיח שחייל משוחרר יקבל את מה שמגיע על-פי תקופת שירותו, ואי-אפשר לגזור ממנו אותם חודשים שהוא משרת. מי שמכיר את מבנה הצבא – דווקא אלה שמשרתים ביחידות הקרביות מסיימים את כל שירותם. מעבר לכך שאני רוצה לחפש כל דרך כדי להגדיל את המענק לאותם חיילים המשרתים ביחידות שדה, אנחנו חייבים לתקן את העוול שאנחנו גורמים לחיילים הסדירים שמשרתים את כל תקופת שירותם. אנחנו יכולים להחליט – – –

פה אני אומר לסגן שר הביטחון, היות שאני גם רוצה לברך אותך, לא אפשרת לי לעשות זאת, ואני אומר פעמיים "אדוני סגן שר הביטחון", ואני מכיר את דעותיך ואת גישתך: הרי אני אמרתי, שהיום גם לא נצביע על החוק הזה. אין שום כוונה. יש לי רוב, ואפשר להעביר את החוק, אבל אינני מאמין שרק בהצבעות אפשר להשיג כל דבר. פה צריכה להיות הבנה. גם שר הביטחון מודע לשאלה הזו. אני מקווה שנגיע, בסופו של דבר, בהבנה, לראות איך אנחנו פותרים את הסוגיה הזו. כך שהיום, אדוני היושב-ראש, לא נעמיד את העניין הזה להצבעה. אבל אני רוצה להציג את העניין.

אנחנו צריכים להחליט לעצמנו מה אנחנו עושים. אם אנחנו משלמים לפי 32 חודש, אז אנחנו מקצרים את השירות הסדיר בארבעה חודשים. אם הם משרתים 36 חודש, הלוא התגמול הוא על-פי חודשי השירות, אז אנחנו אומרים באופן ברור: אנחנו משלמים לפי חודשי השירות. הלוא החוק אומר: לפי חודשי השירות. למי נעשה כאן עוול? לאותם צעירים, לאותם חיילים שבאמת זקוקים לאותם מאות שקלים, שבסופו של דבר מיועדים להשכלה, להכשרה וללימודים. הרי אין לנו דבר חשוב יותר מהדור הצעיר. אין לנו דבר חשוב יותר, מבחינתנו ככנסת, מלתת סיוע לאותו גוף שאין לו איזה איגוד מקצועי. אנחנו האיגוד המקצועי שלהם. אנחנו צריכים לעזור להם. זאת החובה שלנו. אלה החיילים שלנו, אלה ששומרים על ביטחוננו. אני אומר לנו, לכולנו: אנחנו עושים שגיאה כשאנחנו לא מתקנים את העוול הזה.

לכן, אני פונה ומבקש, כפי שהתחייבתי, משר הביטחון, העובד על נושא זה יחד עם סגן שר הביטחון, למצוא כל דרך, יחד אתי, בחוק הזה, וכל פתרון שיכול לשפר ויכול להעניק תגמול על אותה תקופה שלגביה התעוררה הבעיה שאנחנו צריכים לפתור. בחלק הזה אני סיימתי, כי הבטחתי – – –

אני רוצה לציין נקודה נוספת. אני רוצה להודות בהזדמנות זו לשר הביטחון ולרמטכ"ל על שיחד, אחרי ארבע שנים וחצי, הגענו להבנה, במאבקים לא פשוטים – על חוק לקיצור שירות המילואים. אין לי ספק שזה חשוב מאוד דווקא לאלה המשרתים בשירות מילואים. אני רוצה לקבוע, אדוני היושב-ראש, ש-70% מכלל הפוטנציאל הגברי היהודי אינם משרתים יום אחד במילואים. אני רוצה לקבוע, ש-30% מכלל אלה שמשרתים עושים 80% מכלל ימי המילואים. אני רוצה לקבוע, שרק 2% מכלל הפוטנציאל עושים מעל 31 יום. זה מצב בלתי נסבל, זה מצב בלתי אפשרי, זה מצב שמחייב שינוי.

אני שמח על כך שאנחנו מגיעים להצעת חוק אחרי שנים רבות של עבודה, אחרי מחקר גדול. באותה הזדמנות אני רוצה להודות לאלה שסייעו בידי: לאלוף במילואים משה נתיב, שהיה, כמובן, ראש אכ"א, לאלוף במילואים עמוס ירון, שהיה ראש אכ"א, לכלכלן ד"ר מנחם פרלמן ולד"ר בן-סירא שסייעו בידי להכין את עבודת המחקר הארוכה, המפורטת והמסודרת, עם בדיקה ועם מערכות. הגענו ליום של חג. אולי זאת המתנה שלי ל-50 שנה למדינת ישראל לחיילים המשוחררים, לאלה שעושים את שירות המילואים, לאלה שנמצאים בלבנון ובאזורים אחרים, שמגיע להם הכול.

מה יהיה? מבחינת הבהירות אני רוצה לומר, שחייל, מעתה והלאה, עם קבלת החוק בימים הקרובים, לא ישרת יותר מ-25 יום, חמישה ימי מילואים, שישה יומיים. זה כל מה שהוא שצריך לעשות בשנה. אין יותר צו 8. הוא בטל ומבוטל. בשעת-חירום יפעלו רק בפיקוח פרלמנטרי, רק על-ידי ועדת החוץ והביטחון, והיא תחליט על כל יום נוסף בשירות מילואים.

אנחנו ניתן עדיפות לכל המשרתים ביחידות הקרביות, כך שמי ששירת עשר שנים, לפחות, ביחידה קרבית, ישוחרר בגיל 41. זו בשורה. זה דבר חשוב מאוד. ואלה שישירתו יותר מ-21 יום יקבלו מענק כספי של 100 שקל ליום על כל יום נוסף.

יש בעיה אמיתית, והיא עלתה גם אתמול בוועדת החוץ והביטחון. אנחנו רוצים לשנות. במקום שהוקרת המדינה תבוא לידי ביטוי במתן גמול כספי, אנחנו בהחלט רוצים להפוך זאת לזיכוי במס הכנסה. אלה הם הערכים שלנו, ואנחנו רוצים לתת להם משהו. מדינת ישראל צריכה לתת משהו לאוכלוסייה שתורמת, שנותנת, שהיא לא פחות חשובה מאוכלוסיית אזורי הפיתוח או אזורי הספר. אלה האנשים שתורמים לנו ולביטחוננו.

אני אומר שיחד נוכל לעשות את מה שאנחנו צריכים לעשות ככנסת למען צבא-הגנה לישראל.

אני רוצה לסיים במשפט אחד. אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, עוצמתו של צה"ל היא בהיותו צבא העם. אני מזוהה פה ממה שקורה. אם לא תהיה לעם תחושה של חלוקה צודקת של נטל הביטחון, יחל כרסום בעוצמתו של צה"ל ובמעמדו כצבא העם. יש לעשות הכול כדי למנוע תופעות של צבא עילית או צבא של מצוינים, על כל ההשלכות החברתיות המתלוות לכך.

ההצעה שלנו, של צה"ל, של שר הביטחון ושלי היא זו: יישום משולב של כלל ההמלצות בחוק שאגיש לקריאה שנייה ושלישית בזמן הקרוב. דבר זה יביא לעידן חדש בשירות המילואים, ולמיצוי אופטימלי של פוטנציאל כוח-האדם, שמשמעותו היענות לצורכי הביטחון תוך הקטנת הפגיעה במשק וחלוקה צודקת של העול. גישה מאוזנת תסייע לצמצם את היקף גיוס המילואים ותתרום לחיזוק המוטיבציה לשרת במילואים. התוצאה הסופית תהיה חיזוק הביטחון.

אני מודה לאדוני היושב-ראש, אני מודה לסגן שר הביטחון ולכנסת כולה. כולנו כנסת אחת, כולנו למען צה"ל, כולנו למען החיילים. תודה רבה לך.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני חבר הכנסת רענן כהן.

האם אדוני סגן השר רוצה להשיב עכשיו, או שתשיב עם ההצבעה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא אשיב עכשיו. ההצבעה לא תתקיים היום, על-פי הצעת חבר הכנסת רענן כהן.

היו"ר ד' טל:

אוקיי. כמוסכם, ההצבעה תידחה למועד אחר, כפי שהוסכם עם סגן השר. וכן, לפני ההצבעה על הנושא שהעלה חבר הכנסת רענן כהן ישיב סגן שר הביטחון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פרטית פ/1225, של חבר הכנסת אחמד סעד: הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ז-1997. חבר הכנסת אחמד סעד לא נמצא.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות דחופות לסדר-היום בנושא: קריאת המדינות הערביות להשעות את ישראל מהאום. חבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה. איננו. חבר הכנסת צבי הנדל, בבקשה. חבר הכנסת פני בדש, בבקשה. חברת הכנסת נעמי חזן. חבל. אני מודיע שלא אאפשר לאנשים הללו לשוב ולדבר. יש גבול לזלזול שאפשר להביע כאן בכנסת הזאת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מה עם ההצעה לסדר שלי?

היו"ר ד' טל:

סליחה, אנחנו נמצאים כבר אחרי הנושא שלך. עברתי על עוד נושא אחד, עם ארבעה דוברים, וגם הם לא היו. אני מצטער מאוד, אדוני.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

להוריד, להוריד, להוריד.

היו"ר ד' טל:

סליחה, סגן השר פלד, אני מבקש, אני לא זקוק לעזרתך. אני מצטער מאוד.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לשאלות ששיב עליהן סגן שר הביטחון. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

הטבות לבכיר הטלויזיה הישראלית

חבר הכנסת י' וקנין שאל את ראש הממשלה ביום ג' באדר ב' התשנ"ז (12 במרס 1997):

סעיף 123א לפקודת החברות מחייב פירוט מלא ומדויק של כל סכומי כסף והטבות אחרות ששילמה החברה, מאז יום הדוח האחרון, לכל אחד מחמשת נושאי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה שניהנו בה.

רצוני לשאול:

1. האם הטלויזיה הישראלית מסרה פירוט כזה?

2. בכל מקרה – מה הוא הפירוט כאמור לגבי חמשת נושאי השכר הגבוה בטלויזיה?

3. מי הם אותם חמישה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השאלתא הועברה לרשות השידור, ועל סמך פרטים שנמסרו לי מן הרשות אבקש להשיב כדלקמן:

1. רשות השידור הוקמה לפי חוק רשות השידור, התשכ"ה–1965. על כן פקודת החברות לא תחול עליה. על הרשות מוטלת חובה לדווח לממונה על השכר במשרד האוצר לפי דרישתו, וכך נעשה.

2. להלן פירוט חמש המשכורות הגבוהות ביותר ששולמו בחודש אפריל 1997, ולצדן גם ציון תפקידו ברשות של מקבל השכר: א. מנהל בהנדסה, משכורת ברוטו – 32,979.65 שקלים, שכר לפנסיה –

8,486.70 שקלים; ב. טכנאי, משכורת ברוטו – 31,632.70 שקלים, שכר לפנסיה – 6,162.60 שקלים; ג. מנהל באגף ההנדסה, משכורת ברוטו – 30,485.64 שקלים, שכר לפנסיה – 9,165.63 שקלים; ד. מנהל באגף ההנדסה, משכורת ברוטו – 28,731.58 שקלים, שכר לפנסיה – 9,194.12 שקלים; ה. טכנאי, משכורת ברוטו – 28,526.90 שקלים, שכר לפנסיה – 6,193.90 שקלים.

הפער בין משכורת הברוטו לשכר הקובע לצורך חישוב הפנסיה של העובד נובע מפיצוי עבור שעות עבודה במשמרות מיוחדות: לילה, משמרת שבת וכן הלאה, וכן מתשלומים עבור שעות נוספות ושעות כוננות. העובד המופיע ראשון ברשימה מקבל גם החזר של ביטוח הרכב וגילום המס בגינו.

3. שמותיהם ופרטים מזהים אחרים של חמשת נושאי השכר הגבוה ברשות השידור הם פרטים שגילויים עשוי להיות מנוגד לחוק הגנת הפרטיות. על כן פנתה רשות השידור ליועץ המשפטי לממשלה וביקשה את הנחייתו, האם ניתן לפרסם את הפרטים המזהים. טרם נתקבלה הנחייתו בנדון. אם יתאפשר הדבר, יועברו הפרטים לידיעת חבר הכנסת וקנין.

היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת וקנין, בבקשה.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, אני חושב שעל-פי הנתונים שמסרת לנו – הרבה אזרחים במדינת ישראל לא היו מתביישים במשכורות מהסוג הזה. יתירה מזאת, לא מכניסים פה את 1,000 הדולר שנותנים כ"בקשיש", מה שנקרא מהצד, לחיים יבין, ובהסכמים נפרדים שעושים עם כל עובד. זה בנפרד מכל ההסכמים. זאת אומרת, אלה משכורות בסיס, ועל כך מוסיפים את כל ה"בקשיש" מהצד. אנחנו רואים פה, לצערנו, אילו משכורות עתק אלה. כחברי כנסת אנחנו לא נתבייש במשכורות האלה, וכך גם הרבה אזרחים במדינה.

נסיעות לחוץ-לארץ וחופשות של עובדי הטלוויזיה הישראלית

חבר הכנסת י' כהן שאל את ראש הממשלה ביום י' באדר ב' התשנ"ז (19 במרס 1997):

רצוני לשאול:

1. כמה פעמים יצאו לחוץ-לארץ ראשי הטלוויזיה הישראלית בשלוש השנים האחרונות?

2. לאילו ארצות יצא כל אחד מהם, ולאילו מטרות?

3. האם קיבלו שכר על ימי היעדרותם?

4. לכמה ימי חופשה יצאו ראשי הטלוויזיה בשלוש השנים האחרונות?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. להלן רשימת נסיעותיו בתפקיד של מנהל הטלוויזיה יאיר שטרן לחוץ-לארץ: 12-14 בספטמבר 1995 – נסיעת ועדת העורכים לאוקראינה ולרוסיה. 19-28 באוקטובר 1995 – סין: קידום שיתוף הפעולה בין רשויות השידור של סין וישראל, חתימת הסכמים. 19-22 באפריל 1996 – צרפת: "מיפ 96LA" – קאן. היריד הבין-לאומי לסרטי טלוויזיה וסדרות טלוויזיה. 1-8 ביוני 1996 – ארצות-הברית: – השוק המרכזי לרכישת סרטי קולנוע וטלוויזיה אמריקניים. 30 בספטמבר – Screenings 2 . בנובמבר EBU באוקטובר 1996 – גרמניה: כנס מנהלי חדשות של איגוד השידור האירופי, 21-22 באפריל 1997 – גרמניה: כנס UN World Television 1996 – ניו-יורק: פורום טלוויזיה באו"ם – 3-5 . מנהלי טלוויזיה של איגוד השידור האירופי

3. כן.

4. מנהל הטלוויזיה ניצל בשלוש השנים האחרונות חלק מימי החופשה המוקנים לו על-פי חוק.

פעילות פקחי רשות השידור בשכונות חרדיות

חבר הכנסת י' וקנין שאל את ראש הממשלה ביום י' באדר ב' התשנ"ז (19 במרס 1997):

"דיעות חיפה" טוען, שפקחי רשות השידור פושטים על השכונות החרדיות בניסיון לגלות מכשירי טלוויזיה בבתים שהצהירו שאין להם מכשיר.

הפקחים טענו, שבבני-ברק התברר, שיש חרדים המחזיקים טלוויזיה.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. התורה למנוע פגיעה בציבור החרדי?

3. האם לפקחים זכות חיפוש בבתיים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1. אין זה נכון להגדיר את עבודת פקחי רשות השידור כפשיטה. מדובר בסריקות לאיתור מחזיקים במקלטי טלוויזיה המתבצעות דרך שגרה בכל רחבי הארץ, לרבות בערים שיש בהן שכונות מעורבות, חרדיות ואחרות.

מדיניות זאת מתבצעת במגמה לגבות את אגרת הטלוויזיה מכל מחזיק במקלט טלוויזיה שחלה עליו חובת התשלום על-פי חוק רשות השידור.

בסריקות שנערכו לפני כשנה בבני-ברק נמצאו בשכונות מעורבות בתים שהיתה מוצבת עליהם אנטנה והוחזק בהם מקלט טלוויזיה הטעון תשלום אגרה. אם יורשה לי, אני חושב שההצעות לסדר של אדוני שר החוץ – האנשים לא היו נוכחים כאן, אני חושב, ולכן אתה פטור מלהשיב. הוא פשוט דילג על הנושא הזה.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, לא דילגתי. עברתי לנושא הזה, אבל חברי הכנסת גולדמן, הנדל, בדש ונעמי חזן לא היו, אז אדוני ממילא פטור, והנושא לא יעלה היום על סדר-היום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כדי שלא תחכה לכל השאילתות שלי, לפחות חצי שעה או 40 דקות.

היו"ר ד' טל:

בבקשה. אדוני סיים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

2. אין לרשות השידור כל כוונה לפגוע בציבור החרדי או בכל ציבור אחר, והיא איננה עושה זאת.

על-פי החוק מוטלת על הרשות חובה לגבות אגרה מכל מי שמחזיק במקלט טלוויזיה.

3. לפקחים אין זכות חיפוש בבתים, והם אינם נוטלים לעצמם זכות כזאת. על-פי נוהלי הרשות, פקחי הגבייה אינם רשאים להיכנס לבתים בלי שהזדהו וקיבלו תחילה את רשותם של בעלי הבתים. פקחי הרשות מקפידים על הוראות אלה, והם מבצעים את בדיקותיהם רק לאחר שהזדהו בפני בעלי הבתים כפקחי רשות השידור וקיבלו מהם היתר להיכנס לבתים.

יצוין, כי על-פי תקנות רשות השידור על המחזיק במקלט טלוויזיה להראות למנהל או למי שהסמיכו לכך, לפי דרישתו, את המקלט ואת האישור על תשלום האגרה.

היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, לא בכדי שתי השאלות ברצף. אני חושב שזו בושה וכלימה לגבות אגרה עם משכורות כאלה.

אני חושב, שהצעת החוק שהגיש בזמנו ידידי הרב בני אלון, לבטל את האגרה, היא באמת הצעה שצריך לאמץ אותה מייד, כי עם משכורות כאלה אין צורך באגרה בכלל.

היו"ר ד' טל:

תודה.

עמידת הרשות הפלשתינית בהתחייבויותיה

חבר הכנסת ב' אלון שאל את ראש הממשלה ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

נאמר על-ידי ראש הממשלה, שהמשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית להשגת הסדר קבע יתקיים בתנאי שהפלשתינים יקיימו במלואן את כל התחייבויותיהם.

רצוני לשאול:

1. האם קיימו הערבים הפלשתינים את כל התחייבויותיהם במלואן?

2. אם לא – במה הם הפירו את התחייבויותיהם?

3. האם המלצת לנהל משא-ומתן להסדר הקבע ללא קיום התנאי הנ"ל?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

2-1. הרשות הפלשתינית לא מקיימת את מלוא התחייבויותיה כפי שהן מופיעות בהסכמים בין הצדדים ובמסמך ה"הערה לתיק" מיום 15 בינואר 1995.

3. ממשלת ישראל פועלת לקידום המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית תוך עמידה על כך שהרשות הפלשתינית תקיים את התחייבויותיה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בני אלון מסתפק בתשובה? לא. שאלת הבהרה נוספת.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בהצלחה בתפקיד, סליחה שאני מנצל זאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה.

בנימין אלון (מולדת):

אני מודה על הכנות של התשובה. אני גם מצוין לשבח את זה שבאמת לשכת ראש הממשלה, באופן קבוע, לא מטייחת, וכל פעם אומרת לנו את כל ההפרות הקיימות. אני רק רוצה להזכיר, שיש משמעות לכך גם במצע הליכוד, ואני אקרא זאת: ממשלת ישראל וכו' תנהל משא-ומתן עם הרשות הפלשתינית, בתנאי שהפלשתינים יקיימו במלואן את כל התחייבויותיהם. ההתחייבות הציבורית

שלכם היתה בתנאי שאתם לא תישאו ותיתנו להסדר קבע ולא תתקדמו לשום דבר אם הם לא. אני מצרף לזה גם שבתרשומת שצורפה להסכם חברון שלכם, בחתימת דניס רוס, יש התניה כזאת של הדדיות. והשאלה שמופנית לאדוני היא, האם אתם עצמכם נותנים רשימת הפרות? הממשלה הקודמת היתה מטייחת כדרכה ואומרת: אין הפרות, אבל אם אתם אומרים שיש הפרות – איך אתם מסבירים את העובדה שאתם נושאים ונותנים על דהניה, על הפעימה השנייה ועל הסדר הקבע?

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת אלון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אלון – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, גם לחברים שלנו מהכיוון הזה אני מאפשר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אין לי טענות.

היו"ר ד' טל:

אין לי שום בעיה לדקדק עם כולם, אבל אז זה יהיה עם כולם, בלי יוצא מן הכלל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לי טענות על התוכן, לא על הניהול.

היו"ר ד' טל:

בסדר, מהדוכן הזה אדוני יוכל להעביר את המסר הזה בכל שעה שתמצא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אלון, אין ספק שהרשות הפלשתינית איננה מקיימת את מלוא התחייבויותיה, הדבר הזה ידוע, ברור ונאמר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים גם במסרים שהועברו לרשות הפלשתינית על-ידי גורמים מתווכים כאלה ואחרים. הדברים האלה, מבחינתנו, דורשים תיקון.

אני רוצה לומר, שמה שקראת – לא שאני נתלה בזה – ממצע הליכוד היה, שמשא-ומתן על הסדרי הקבע יהיה בתנאי, אבל אין הדבר אומר, שגם משא-ומתן על דברים אחרים לא חייב להיעשות בהדדיות ותוך שמירת המחויבות של הפלשתינים לאותם הסכמים שהם עצמם התחייבו להם, דבר שנכון להיום הם אינם ממלאים, לצערי הרב, במלואו.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. חבר הכנסת חטיב, אני מודה לך על ההערות שלך.

ה"אוריינט האוס"

חבר הכנסת ב' אלון שאל את ראש הממשלה ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

רצוני לשאול:

1. מדוע ה"אוריינט האוס" לא נסגר עד היום, כפי שהתחייבת בעבר?

2. האם דגל אש"ף המונף במקום, במרכז ירושלים, איננו מהווה הפרה של הסכמי אוסלו וחתימה תחת ריבונותנו בירושלים?

3. האם התדרוך הקבוע לחיילי משמר הגבול ששומרים על המקום הוא שאסור להם להיכנס למתחם ה"אוריינט האוס"? אם כן – מדוע?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בני אלון, חברי הכנסת, תשובה על שאלתא מס' 1108 של חבר הכנסת בני אלון בעניין ה"אוריינט האוס":

1. ממשלת ישראל פועלת למניעת פעילות בלתי חוקית של הרשות הפלשתינית בירושלים. כחלק ממדיניות זו נסגרה עד כה, על-פי דרישת הממשלה, שורה של משרדים שפעלו בירושלים באורח בלתי חוקי.

2. דגל אש"ף אינו מתנוסס כיום במקום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אין דבר כזה, דגל אש"ף.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

3. תפקיד מזקף מג"ב הוא לפקח על תנועת האנשים, תוך ביצוע בדיקות מדגמיות על מנת למנוע פגיעה במבנה. משימתם היא חיצונית בעיקרה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בני אלון, במסגרת הזמן הנקוב בחוק – כדי שלא אקבל הערה מחבר הכנסת דראושה, שברגע זה עושה מעשה שלא נאה ולא יאה לעשותו במליאה. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

הוא מצלצל לקבל הוראות מערפאת. לא נורא.

היו"ר ד' טל:

ההערה מיותרת, חבר הכנסת אלון, הגם שהיא נאמרה לתפארת המליצה. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני, לא שמעתי טוב. האם אדוני אמר, שאין דגל אש"ף בחזית בניין ה"אורינט האוס"?

היו"ר ד' טל:

לא. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי אמרה זאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לא, אני אמרתי לגבי שאלה 2 שלך – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אין דבר כזה, דגל אש"ף.

בנימין אלון (מולדת):

סליחה, האם אפשר? פשוט לא שמעתי את התשובה על שאלה 2.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

התשובה על שאלה 2 היא, שדגל אש"ף אינו מתנוסס כיום במקום.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני, אם כך, אין לי מה לשאול. אני מזמין את אדוני לסיור עכשיו; הדגל מתנוסס. יש גבול. הדגל עם הצבעים, אותו דגל שהיה קודם – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

– – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אלון, השאלה שלך – אני אחזור עליה – היתה, האם דגל אש"ף המונף במקום, במרכז ירושלים, איננו מהווה הפרה של הסכמי אוסלו וחתימה תחת ריבונותנו בירושלים. התשובה שנמסרה

על-ידי ראש הממשלה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים היא בת שורה אחת – תשובה על שאלה
2: דגל אש"ף אינו מתנוסס כיום במקום.

קריאות:

היו"ר ד' טל:

תודה.

בנימין אלון (מולדת):

אני רוצה להבין. זאת אומרת, לפי התשובה, שראש הממשלה סבור, שדגל אש"ף אינו מתנוסס
בחזית בניין ה"אוריינט האוס".

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זאת התשובה שנמסרה.

בנימין אלון (מולדת):

לא ייאמן. פשוט לא ייאמן.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת אלון.

קריאות:

בנימין אלון (מולדת):

— — — אדוני היושב-ראש

תנאים לקיום משא-ומתן עם הרשות הפלשתינית

חבר הכנסת ב' אלון שאל את ראש הממשלה ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

נאמר על-ידי ראש הממשלה, שהמשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית להשגת הסדר קבע יקוים בתנאי שהם "יבטלו באורח מוחלט את סעיפי האמנה הפלשתינית הקוראים להשמדת ישראל וימנעו את הטרור ואת ההסתה נגד ישראל".

רצוני לשאול:

1. האם ביטלה הרשות הפלשתינית באורח מוחלט את הסעיפים הנ"ל ומנעה את הטרור ואת ההסתה נגד ישראל?

2. האם המלצת לנהל משא-ומתן להסדר הקבע ללא קיום תנאים עיקריים אלו?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1. הרשות הפלשתינית לא השלימה את ביטול סעיפי האמנה הפלשתינית הקוראים להשמדת ישראל, והיא אינה עושה די על מנת למנוע את הטרור וההסתה נגד ישראל.

2. ממשלת ישראל פועלת לקידום המשא-ומתן עם הרשות הפלשתינית תוך עמידה על כך שהרשות הפלשתינית תקיים את התחייבותיה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת אלון, יש לך שאלת הבהרה נוספת או שהכול ברור?

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אתה לא חייב לשאול. זאת זכות.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת חטיב, אתה ודאי לא חייב להעיר.

בנימין אלון (מולדת):

אני רוצה לשאול את אדוני סגן השר – והרי התשובות הן אחר כך בפרוטוקול, ויהיה אפשר לעשות בהן שימוש – איך מתיישבת מדיניות הממשלה עם התשובה שנתן אדוני, שהם אינם מבטלים את האמנה הפלשתינית, ושזה סעיף ראשון מהתרשומת בחתימת דניס רוס? אקרא ואסיים: "הצד הפלשתיני חוזר על מחויבותיו לצעדים ולעקרונות הבאים בהתאם להסכם הביניים: 1. השלמת תהליך תיקון האמנה הפלשתינית" – ובזאת התגאה ראש הממשלה. הוא חתום על זה יחד עם השגריר דניס רוס והיושב-ראש יאסר ערפאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כמו שאמרתי, נכון לרגע זה, הרשות הפלשתינית עדיין לא השלימה, לצערנו, את ביטול סעיפי האמנה הפלשתינית הקוראים להשמדת ישראל. זאת היתה התחייבות שלה, והיא צריכה לעמוד בה כמו ביתר ההתחייבויות שעליהן חתמה. חלק מההתחייבויות היא אינה ממלאת, ואנחנו בעמדה ובדעה שעליה לעשות זאת מהר ולאלתר.

שידורי הטלוויזיה הפלשתינית

חבר הכנסת ח' פורת שאל את ראש הממשלה ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

משידורי הטלוויזיה הפלשתינית ניתן לראות את הלכי הרוח של הפלשתינים ביחס לזכות קיומה של מדינת ישראל.

זכות הציבור הישראלי לדעת זאת.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא תקדיש הטלוויזיה הישראלית תוכנית תעודה לחשיפת העניין?

2. האם קיימות הקלטות של השידורים הללו בערוץ-1?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מנכ"ל רשות השידור העביר את תוכן השאילתא לידיעת מנהל חטיבת החדשות בטלוויזיה כדי שישקול על-פי אמות המידה המקצועיות המקובלות את הטיפול בנושא.

2. לא. הטלוויזיה הישראלית איננה מקליטה באופן קבוע את שידורי הרשות הפלשתינית.

תקציב חגיגות ה-50 למדינת ישראל

חבר הכנסת א' שוחט שאל את ראש הממשלה ביום כ"א באייר התשנ"ז (28 במאי 1997):

לאחרונה התפרסם, כי בכוונת הממשלה לתקצב את חגיגות ה-50 למדינת ישראל ב-250 מיליון ש"ח, באמצעות עמותה ציבורית.

רצוני לשאול:

1. נוכח מצב המשק והמדינה, האם מתקבלות על הדעת הוצאות נוספות בהיקף גדול שכזה?

2. מדוע יש כוונה להפיק את האירוע באמצעות עמותה ולא באמצעות משרדי הממשלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום: 1. א. התקציב הראשוני לאירועי שנת היובל אכן נקבע לסך של 250 מיליון ש"ח, אולם נוכח מצוקת התקציב הוחלט על צמצום הסכום ל-210 מיליון ש"ח. סכום זה אמור להתפרס על שנתיים, לפחות, כשחלקו הראשון, בסך 50 מיליון ש"ח, יתוקצב כבר בשנת 1997.

ב. הסכום לעיל אמור לכסות את כלל הפעילות הקשורה לאירועי שנות היובל של מדינת ישראל, הן בארץ והן בתפוצות, לרבות השתתפות בתערוכת "אקספו 98" בפורטוגל, שעלותה בלבד מגיעה לכ-6 מיליון ש"ח. הסכום האמור הוא ברוטו וכולל מע"מ.

ג. יצוין, שהיקף הפעילות המתוכנן אמור לתת ביטוי נאות להישגי המדינה בשנת היובל לקיומה. ברור שהוא גם מוגבל בגלל אילוצי תקציב. הסכום האמור יחייב התכנסות נוקשה לתוך מסגרת תקציבית צרה למדי, שכן עלות התוכניות, ההצעות והבקשות לקיום האירועים עולה לאין שיעור על הסכום שעליו הוחלט.

ד. קיים צפי ריאלי להשבת סכום משמעותי לאוצר המדינה, המוערך בכ-30 מיליון דולר, וזאת בשל קיום אירועים שההשתתפות בהם תהיה מותנית ברכישת כרטיסים, וכן כתוצאה ממכירת חסויות, זכויות וכיוצא בזה.

2. קיום אירועי שנות העשור למדינה, ובהם ציון אירועי ה-40 וה-50, וייתכן אף קודם לכן, היה במסגרת משפטית דומה, ובעניין זה קיום האירועים באמצעות עמותה אינו דבר חדש.

היתרון בביצוע האירועים באמצעות עמותה הוא במתן האפשרות לעמוד במשימות ביצועיות מורכבות בגמישות ראויה, תוך קיום אמצעי בקרה חמורים וקפדניים.

יתר על כן, במבנה משפטי זה קל יותר להתמודד עם נושא קבלת כספים, הן במסגרת של תרומות, מכירת זכויות וחסויות, והן בפעילות מסחרית אחרת, כגון מכירת כרטיסים להשתתפות באירועים. גם העסקת עובדים, חלקם ברמה גבוהה, בפרק זמן מוגבל של כשנתיים, פשוטה יותר במבנה משפטי כזה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

קריסת הגשר מעוררת הרבה מאוד שאלות שהמדינה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא הבנתי מה הקשר.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת שוחט, בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה להוסיף ולשאול את סגן שר הביטחון, האם הוא מודע לכך שבועדה הציבורית האמונה על אישור התוכניות של חגיגות ה-50 אין נציגות מעשית לצה"ל, אין נציגות להתיישבות, אין נציגות ללוחמי "ההגנה" והפלמ"ח, אין נציגות לעיריות הגדולות כמו תל-אביב,

ירושלים וחיפה, והאם הוא חושב שנהגה הממשלה בתבונה בכך שלא מצאה מקום בתוך 71 הנציגים שמרכיבים את הוועדה הציבורית לאנשים מהמגזרים האלה?

היו"ר ש' בן-צור:

תודה, אדוני.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שוחט, אינני יודע כיצד נבחרו 71 חברים במועצה הציבורית, אבל חזקה עלי שיושב-ראש ההנהלה, הנשיא המנוח חיים הרצוג, שהוא האיש שמינה את האנשים בחתימתו – כל אחד מהם קיבל מינוי חתום על-ידי הנשיא לשעבר הרצוג, וחזקה עלי שהוא אכן בדק את הדברים ושקל אותם לעומקם.

ייתכן שגם הדברים שנאמרו על-ידך יש להם מקום, והיה אפשר לבחון צירוף של גופים נוספים, אבל בסך הכול נעשתה הבחינה על-ידי גוף ציבורי, כאשר מי שעמד בראש הגוף הציבורי הזה היה לא אחר מאשר כבוד הנשיא חיים הרצוג המנוח.

שיקולים בקביעת תקציבים לרשויות מקומיות

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את ראש הממשלה ביום כ"א באייר התשנ"ז (28 במאי 1997):

ב-21 במאי 1997 פורסם ב"הארץ", כי מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר אביגדור ליברמן, ענה למר מיכה הרמן, ראש עיריית אופקים, כי תקציב אופקים מוקפא, משום שראש העירייה הוא "מהמפלגה הלא-נכונה".

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – האם כך נקבעים תקציבים בממשלתך?

3. מה יעשה בנדון?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לחלוטין לא. מנכ"ל משרדי הבהיר שמדובר בעלילה ובשקר גס.

2. פעילות משרדי נקבעת ומתבצעת באופן ענייני ומקצועי ועל-פי מיטב הבנתם של עובדי הציבור במשרד, העושים מלאכתם נאמנה.

3. אני מקווה שראש עיריית אופקים ימצא דרך להתנצל על דבריו החמורים.

תקציבים למאבק באלימות כלפי נשים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

מיום שנבחרת לראש הממשלה אתה מצהיר, כי ממשלתך תילחם בכל האמצעים בנגע האלימות כלפי נשים.

מעדויות המגיעות מן השטח מתברר, כי גני-ילדים במקלטים נסגרים, מימון לקווי חירום מופסק, סיוע למקלטים מקוצץ והאגף לנשים ונערות במצוקה במשרד העבודה עומד להיסגר.

רצוני לשאול:

מה ייעשה כדי לקיים את הבטחותיך ואת מדיניותך המוצהרת?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. מדיניות הטיפול בילדים ובמקלטים לנשים מוכות לא השתנתה.

ב. קווי החירום לנשים מוכות ממומנים כרגיל. נוסף על כך הוקם לראשונה בישראל ב-25 במאי 1997 קו חירום ארצי, שהחיוג אליו הוא חינום, ועמדותיו מאוישות 24 שעות ביממה. את הקו מפעיל משרד העבודה והרווחה בסיוע משרד ראש הממשלה.

ג. הסיוע למקלטים לא קוצץ כלל. נהפוך הוא: הממשלה החליטה להגדיל את השתתפות המדינה באחזקת המקלטים ל-75%, במקום 60% הנהוגים זה שנים. למשרד העבודה והרווחה כבר אושרה לצורך זה תוספת תקציבית של 1,800,000 ש"ח.

ראוי לציין, שאת המקלטים המיועדים למגזר הערבי מממנת המדינה ב-100%.

ד. במסגרת הארגון מחדש המתבצע במשרד העבודה והרווחה על-ידי המנכ"ל החדש אכן עומדים אגפים מסוימים לשנות כותרת וייעוד. אין כוונה "לסגור" אגף כלשהו, אלא לשנות את מבנה המשרד על מנת לשפר ולייעל את תפקודו.

ה. בחודש שעבר הוקם בישראל, בשיתוף משרד העבודה והרווחה ובסיוע משרד ראש הממשלה, הוסטל ראשון מסוגו בעולם לגברים אלימים מורחקי בית.

ו. משרד ראש הממשלה העביר חצי מיליון ש"ח, דרך קרן עיזבונות המדינה, לאיגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית.

ז. בימים אלה נערך מסע פרסום והסברה בעלות של 1.5 מיליון ש"ח שהקציב משרד ראש הממשלה נגד נגע האלימות במשפחה.

ח. מלבד כל הנ"ל אני פועל לחקיקת עונשי מינימום מרתיעים לעברייני אלימות במשפחה, וכמו-כן מוקמת במשרד ראש הממשלה רשות לקידום השוויון בין המינים.

קרן פיצויים וסיוע לילדים קורבנות התעללות

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

ילדים שנפלו קורבן להתעללות אינם זוכים לפיצויים ונשלל מהם טיפול משקם הולם. ארגונים וולונטריים העוסקים בכך סובלים ממחסור בתקציבים.

רצוני לשאול:

מה היא עמדת הממשלה לגבי ההצעה שניסחה המועצה הלאומית לשלום הילד, שלפיה תוקם קרן פיצויים וסיוע ממשלתית לילדים קורבנות התעללות ומשאביה יבואו מהמשרדים הנוגעים בדבר – משרד המשפטים, משרד העבודה והרווחה, משרד הבריאות, משרד החינוך – מקרן העיזבונות, מתרומות ומפיצויים שיפסוק בית-המשפט לטובת הילד-הקורבן?

סגן שר הביטחון ס' שלום: משרד העבודה והרווחה שוקד בימים אלה על גיבושה של תוכנית כוללת לטיפול בבעיות אלימות במשפחה. משרד ראש הממשלה שותף גם הוא למאבק באלימות במשפחה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי במערכה הציבורית נגד אלימות במשפחה שנפתחה תחת חסות המשרד.

במסגרת התוכנית הכוללת למלחמה באלימות מתוכננת הקמתה של קרן שירותים לילדים, של הביטוח הלאומי. קרן זו נועדה לפתח את השירותים שנזקקים להם ילדים החשופים להתעללות ולקדמם מבחינה נפשית, חברתית וחינוכית. הקרן תיתן מענה ממלכתי על הבעיות האמיתיות והכואבות המתעוררות אצל ילדים החשופים להתעללות ותפתח פתח לשיקומם המלא.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. שאלה נוספת לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בכל זאת לא הבנתי, האם שקלו ראש הממשלה והמשרדים הנוגעים בדבר הקמת קרן פיצויים מיוחדת לילדים נפגעי התעללות.

נכון שיש כל מיני בעיות שקשורות בהתעללות ובאלימות במשפחה. המקרה הקלאסי או השגור הוא כזה: רשויות הרווחה מגלות את קיומו של ילד שנפל קורבן להתעללות כזאת או אחרת. המתעלל מובא לדין. הילד נשאר במשפחה או מועבר לאיזה מקום; לא חשוב. מה שקורה הוא, שאין היום מערך שמבטיח, שהילד שנפל קורבן יקבל את כל השיקום הפסיכולוגי והאחר שנחוץ לו כדי לחזור ולחיות חיים רגילים. כלומר, הבעיה איננה רק בעיית האלימות.

אנחנו מדברים על הצעה קונקרטית מאוד, שתהיה קרן ציבורית עם כמה מקורות, ושממנה יגיע כסף מיוחד לילדים המסוימים האלה.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה, גברתי. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין ספק שהבעיה של ילדים החשופים להתעללות היא בעיה כואבת, קשה ומוכרת. אני עצמי עסקתי בכך כמה וכמה פעמים, כמובן בצורה שקטה יותר, אבל הנושא הזה מוכר לי, הוא נושא בעייתי מכל היבט שמתייחסים אליו.

אני חושב, שהכוונה של הביטוח הלאומי, במסגרת התוכנית הכוללת למלחמה באלימות, להקים קרן שירותים של הביטוח הלאומי לילדים, שנועדה לפתח את השירותים שנזקקים להם הילדים האלה ולקדםם, יכולה לתת מענה מסוים על אותה בעיה קשה, אמיתית וכואבת שבאמת קיימת אצל הילדים האלה.

ידיעה בדבר אי-תגמול סוכנים שגייס המוסד באתיופיה

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את ראש הממשלה ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

נודע לי, כי בתקופה שלפני מבצעי העלייה מאתיופיה גייס המוסד עשרות סוכנים מקומיים כדי לסייע בידו. הם סיכנו את חייהם, וכעת בארץ אינם זוכים לגמול ראוי.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים בכללותם נכונים?

2. אם כן – מה ייעשה כדי לתקן את העוול?

3. מה ייעשה כדי למנוע הישנות מקרים דומים?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנתונים בכללותם כמצוין בשאלתא אינם נכונים. המוסד לא גייס סוכנים מבני העדה האתיופית.

הפעילות שהיתה קשורה לעלייה נשענה על יהודים שפעלו בהתנדבות על מנת לסייע בהעלאת בני עמם. היה ידוע וברור להם שהם פועלים בהתנדבות ולא לשם קבלת שכר.

2. עם זאת, מאז תום המבצע להעלאת היהודים האתיופים עומדים נציגי גורמים מוסמכים בקשר עם הפעילים ומסייעים להם מתוך הוקרת פעילותם. פעילות סיוע זאת, שהיתה וולונטרית והומניטרית, סייעה לרבים למצוא את מקומם בחיים בארץ. היא התבססה על סיוע כספי ועל עזרה מול רשויות, הסדרת מקומות עבודה, הסדרת לימודים וכן הלאה.

פעילות הומניטרית זו נמשכת גם היום ואף הורחבה. לצורך זה קיים קשר הדוק עם ועד הפעילים שקם לאחרונה כדי לבחון אם יש מקום להגשת סיוע נוסף.

ראוי להוסיף, כי במהלך השנים שבהן עסקה מדינת ישראל בהעלאת יהודים מגלויות אחרות – כמו עירק ומרוקו – סייעו בכך פעילים יהודים מקומיים בלי שהוכרו כסוכנים.

3. כיוון שהמצב שתואר בשאלתא אינו קיים, אין צורך לנקוט פעולות שימנעו את הישנותו.

היערכות לקראת התיירות הצפויה בשנת 2000

חבר הכנסת י' כץ שאל את ראש הממשלה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

רצוני לשאול:

1. כיצד נערך המשרד לקראת שנת 2000?

2. האם יש עבודת מטה מסודרת?

3. האם נוצר קשר עם הוויטיקן, ובאיזו תדירות?

4. מה הן ציפיות המשרד מבחינת היקף התיירות לשנת 2000?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הממשלה נערכת לקראת התיירות הנוצרית הצפויה להגיע לישראל בשנת 2000 על-ידי פיתוח תיירותי מואץ, בעיקר בנצרת ובירושלים.

2. משרד התיירות, באמצעות חברה חיצונית, מכין תוכנית מפורטת לתיאום משרדי הממשלה לקראת תיירות שנת 2000.

3. משרדי הממשלה הנוגעים בדבר נמצאים בקשרים עם גופים נוצריים בעולם כולו במגמה לתאם נושאים הקשורים לתיירות הצליינים.

4. יש כמה הערכות לגבי מספר התיירים שיגיעו בשנת 2000; ההערכות הן 3-6 מיליוני תיירים.

הזמנת סקרים על-ידי משרד ראש הממשלה

חבר הכנסת רע' כהן שאל את ראש הממשלה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

כפי שפורסם בתקשורת, משרד ראש הממשלה מזמין סקרים לצרכיו השונים.

רצוני לשאול:

1. כמה סקרים נערכו מאז הקמת הממשלה ועד היום?

2. מה היו הנושאים ותוכן השאלות?

3. בכמה הסתכמה העלות הכוללת של ביצוע הסקרים ומאיזה סעיף תקציבי הם הוצאו?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מאז הקמת הממשלה נערכו 24 סקרים.

2. השאלות בסקרים התייחסו לעניינים אלה: א. סדר-היום הלאומי של הציבור והעדפותיו; ב. הערכת הציבור לתפקוד ראש הממשלה והממשלה בתחומים שונים; ג. עמדת הציבור בנושאים שבהם הוא רואה חשיבות, כדוגמה: סוריה, לבנון, הגולן, הסכם חברון, הסדר הקבע, ממשלת אחדות לאומית, התקציב, המלצות ועדת-פלד, הפרטה, חוק ההמרה, חידוש האינתיפאדה, הפסקת תהליך השלום ועוד.

מטרת הסקרים היא לאפשר לראש הממשלה, כמי שעומד בראש הרשות המבצעת, לחוש באופן שוטף ובלתי אמצעי את תחושת הציבור בישראל ביחס לסדר-היום הלאומי ולתפקודם של ראש הממשלה ושל הממשלה כולה.

3. העלות הכוללת לביצוע הסקרים הגיעה עד כה לסך 307,000 ש"ח והוצאה מתקציב "ייעוץ ומחקר" במשרד ראש הממשלה.

הזמנת סקרים על-ידי משרד ראש הממשלה

חבר הכנסת ר' אלול שאל את ראש הממשלה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

פורסם כי משרד ראש הממשלה מבצע סקרים לבדיקת עמדות הציבור בנושאים שונים. המשרד בדק גם את מידת הפופולריות של נשיא המדינה.

רצוני לשאול:

1. האם הפרסום נכון?

2. מה היא מטרת עריכת הסקרים על-ידי לשכת ראש הממשלה, ומה היתה עלותם?

3. האם ערכה לשכת ראש הממשלה סקרים בנוגע לתפקודו ולכשירותו של צה"ל?

4. האם נעשו סקרים שבדקו את מידת הפופולריות של שרי הממשלה בכלל ושל שר הביטחון בפרט?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1. משרד ראש הממשלה מבצע סקרים לבדיקת עמדות הציבור בנושאים שונים.

הבדיקה ביחס לנשיא המדינה נעשתה באופן חד-פעמי למטרה מחקרית בלבד, כדי לשמש כ"סמן חיובי" להערכה מרבית של אהדת הציבור לגורם כלשהו בציבוריות הישראלית, כפי שנבדקה באותו סקר האהדה לנשיא סוריה חאפז אסד המהווה "סמן שלילי" לחוסר אהדה מרבי. בדיקה זו בוצעה באופן חד-פעמי ב-23 בדצמבר 1996, והממצא לגביה לא נכלל בדוח המחקר, בהיותו בלתי רלוונטי לנושאים שנבדקו.

2. משרד ראש הממשלה עורך סקרים שוטפים בקרב הציבור הבוגר בישראל במטרה לספק למשרד ראש הממשלה ולראש הממשלה כלים ומידע בתחומים שונים. מטרת הסקרים – לאפשר לראש הממשלה, כמי שעומד בראש הרשות המבצעת במדינה, לחוש באופן שוטף ובלתי אמצעי את תחושת הציבור בישראל שביחס לסדר-היום הלאומי ולתפקודם של ראש הממשלה ושל הממשלה כולה. עד היום נערכו 24 סקרים, בעלות של 307,000 שקל.

3. תפקודו וכשירותו של צה"ל לא נבדקו כלל. נבדקה השאלה כיצד רואה הציבור את צה"ל כסמל הביטחון. כן נבדקה תמיכת הציבור בדרישת הרמטכ"ל להגדלת תקציב הביטחון. משרד ראש הממשלה אינו בודק באמצעות הסקרים את תפקודו של צה"ל בכל צורה שהיא.

4. מעולם לא נבדקה על-ידי משרד ראש הממשלה האהדה, הפופולריות והערכת התפקוד של שרים בכלל ושל שר הביטחון בפרט.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אלול, בבקשה, שאלה נוספת.

רפאל אלול (העבודה):

אני מודה לסגן שר הביטחון על תשובתו, ואני רוצה, ברשותכם, בכל זאת לשאול את סגן שר הביטחון, האם יש איזו שיטה בעריכת הסקרים האלה, האם יש תקציב לאורך השנה, והאם יש איזו ועדה או מישהו שקובע את תוכן הסקרים וגם מפרסם אותם לציבור, כי אני חושב שזה ענייננו.

לגבי צה"ל נערך סקר, ואני חושב שכן מעניין אותנו לדעת מה התוצאה של הסקר, האם באמת הציבור מעוניין שייתנו את התקציב לביטחון, והאם זה נכנס לשיקולים לגבי הכנת התקציב לשנה הקרובה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אלול, עכשיו אתה פונה אלי בכובע של משרד הביטחון, ואני מדבר פה עכשיו בכובע של משרד ראש הממשלה.

לעצם העניין: הסקרים שנעשו אינם דבר חדש. כידוע לך, במשרד ראש הממשלה, גם בקדנציה הקודמת, הופקד אדם מיוחד, קלמן גייר, על ביצוע סקרים רבים ורחבים שביצע משרד ראש הממשלה, גם בנושאים שאולי לא היו צריכים להיות נסקרים, ורק לאחר התערבות של חברי הכנסת מהאופוזיציה דאז נקבעו אמות מידה ומסגרת מתאימה, מה הם אותם סקרים שיכול משרד ראש הממשלה לבצע, ולפי אותם אמות מידה וכללים מבוצעים גם הסקרים נכון להיום.

רפאל אלול (העבודה):

ולגבי צה"ל?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה שנבדק לגבי צה"ל הוא באיזו מידה משמש צה"ל כסמל הביטחון במדינת ישראל. בבדיקה השנייה נבדקה דרישת הרמטכ"ל ודרישת צה"ל להגדלת תקציב הביטחון. הפרטים על-אודות הסקרים אינם בנמצא אצלי כרגע. אם תרצה, אעביר לך אותם, אם הדבר אפשרי.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני.

אדוני סגן שר הביטחון, בשמו של יושב-ראש הכנסת – ובשמי, כמובן – אנחנו רוצים לאחל לאדוני ברכת מזל טוב להולדת הבן. יהי רצון שיגדל לתורה, לחופה ולמעשים טובים, לתפארת הורים ומורים.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

אמן כן יהי רצון. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

יישובי בקעת-הירדן

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, מס' 2800, בנושא: יישובי בקעת-הירדן; הצעתו של חבר הכנסת נסים זוילי. בבקשה.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אין שר שעונה?

היו"ר ד' טל:

מה אדוני רוצה שאני אעשה? להפסיק את הישיבה אדוני מבקש?

נסים זילי (העבודה):

הי"ר ד' טל:

במקרה הזה סגן שר הביטחון משיב.

נסים זילי (העבודה):

אם הוא משיב, זה בסדר.

הי"ר ד' טל:

הוא גם שר בפורטנציה.

נסים זילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, ראשית, להצטרף לברכות לחבר הכנסת סילבן שלום גם על הולדת הבן וגם על כך שהוא יהיה השר המקשר בינינו לבין הממשלה. אני מקווה שהוא יעשה את עבודתו נאמנה, ואני בטוח שהוא ינצל את כישוריו כדי שהקשר בין הכנסת לבין הממשלה יהיה מוצלח יותר ממה שהיה עד כה.

ביקשתי להעלות את נושא יישובי בקעת-הירדן לדיון מיוחד בכנסת בהצעה לסדר-היום שלי משום שנדמה לי שקורים שם דברים שהציבור הרחב וחברי הכנסת לא מודעים להם. כדי להזכיר לחברי הכנסת: בבקעת-הירדן יושבות כמה מאות משפחות. האזור הזה היה אזור מדברי לחלוטין, אחד האזורים הקשים ביותר שאני מכיר בתחום שבאחריותנו, שבו הקושי – גם הקיומי, גם של פיתוח מקורות תעסוקה וגם של הקיום היומיומי – הוא קושי שכמה מאות משפחות מתמודדות אתו 30 שנה. יש שם היום אנשים גילאי 50, 55, שנתנו את שנות החיים הכי יפות שלהם לשליחות לאומית בשם מדינת ישראל, והיום הם עומדים מול שוקת שבורה ובתחושה שהם לא יודעים מה יוליד יום.

אני שמח על כך ששר החקלאות נכנס. אני חוזר ואומר, שביישובי בקעת-הירדן יושבות היום כמה מאות משפחות, שאחרי כל התלאות והקשיים שהן עברו כדי להבטיח את קליטתן באזור הזה, אחד האזורים הקשים ביותר בארץ, הן חיות היום בחוסר ודאות לגבי עתידן. כל פעם יש משבר חדש שמאיים על ההתיישבות בבקעת-הירדן, כל פעם נוצרת בעיה חדשה, כשבסופו של דבר, בדרך כלל, ממשלה כזאת או אחרת עוזרת להם להתגבר על המשבר הזמני הזה, אבל אין שום דבר יציב ואיתן במערכת של בקעת-הירדן.

אביא דוגמה של המשבר האחרון. חלק גדול ממושב בקעת-הירדן מבוססים על ענף שהגיעו אליו אחרי הרבה מאוד שנים, וזה ענף הענבים לייצוא בתאריך מאוד מוגדר, שמגיעים לשוק האירופי בסוף חודש מאי, תחילת חודש יוני, וזוים שם לפדיונות מאוד גבוהים. רצה אלוהים והשנה היתה קרה בזמן שהפירות היו בשלבים הקריטיים של החניטה. מתברר שעשרות משפחות שמתפרנסות מהענף הזה, ענף הכרם לייצוא, עברו ועוברות את אחת התקופות הכי קשות של החיים. אני רוצה שניקח לדוגמה שני מושבים שאני מכיר אישית, משום שכראש החטיבה להתיישבות – פעם אחרי פעם עזרנו למתיישבים האלה להתגבר על המשברים: מושב פצאל ומושב נתיב-הגדוד. כל משפחה שם מבוססת על שני ענפים מרכזיים: חלק ירקות וכרם, וחלק פרחים וכרם. כש-50% מהמשק שלהם קורסים, כל משפחה ממוצעת בשני היישובים האלה – ולדעתי בכמה יישובים נוספים – הסתבכה השנה בחוב של 150,000-200,000 שקל. זה אומר, שגם אם הם יעבדו כל השנה הבאה, והשנה החקלאית הבאה תהיה מוצלחת, הם לא יצליחו להתמודד עם החוב.

אנו מדברים כרגע על מתיישבים שהסתבכו בחובות של עשרות אלפי שקלים ולא על מי יהיה שר בממשלה הבאה. אני לוקח כדוגמה את עשרות המשפחות האלה, שבליה אחד או בשני לילות של קרה הסתבכו בגלל קיצוץ של 50% ביבול ומשום שאיחרו להגיע לשוק האירופי בשבועיים ימים. הם הסתבכו במסכת חובות של 150,000-200,000 שקל לכל משפחה. אדוני השר, כך זה בנתיב-הגדוד ובפצאל, אבל לא רק שם – שם המכה היתה קשה יותר מאשר ביישובים אחרים.

אני מוכרח להגיד לשר החקלאות: קודם כול, יש לך מנכ"ל שאנחנו, המתיישבים, מאוד מאוד אוהבים לעבוד אתו. אני אומר זאת כרגע בשם מתיישבי בקעת-הירדן. הוא היה ער לבעיה, הוא טיפל בבעיה, ניתן לבעיה פתרון זמני, אבל אני רוצה להזהיר אותנו ואותך, כשר החקלאות, שהפתרון הזה מאוד מאוד זמני, מאוד מאוד חלקי, ועשרות משפחות בבקעת-הירדן עדיין נשארות בתחושה שהן לא יודעות מה ילד יום מבחינתן.

נדמה לי, שהמחלוקות בבית הזה לגבי בקעת-הירדן מאוד מאוד קטנות. אני לא רוצה לייחס זאת כלל לנושא הפוליטי או לנושא המפלגתי. אותי מעניינת כרגע עשרות המשפחות שיושבות שם ואינן יודעות מה צופן להן העתיד. אומר מה עשה משרד החקלאות עד היום: הוא טיפל בכ-10% מהבעיה. אושרו בוועדת הכספים של הכנסת 10 מיליון שקלים לסיוע מיידי, עדיין במסגרת הלוואה שלא ברור כלל איך המתיישבים יחזירו אותה. נעשים מאמצים בבנקים בין-לאומיים בעולם, שנתנו מפרעות לגידול הענבים על-ידי המתיישבים, שיקבלו הקדמה במסגרת מפרעת העיבוד לשנה הבאה. מה שזה אומר הוא, שזה פתרון של טלאי על גבי טלאי, ואין במה שהממשלה עשתה עד עכשיו פתרון אמיתי למתיישבי בקעת-הירדן. אתה לא יכול להתחיל את העונה הבאה. שוחחתי עם חלק מהם – הרי לא הייתי מודע לגודל המשבר עד שהתקשרו אלי. שוחחתי עם חלק מהם, וחלק מהם אומר: נסים, אנחנו בכלל לא יודעים האם נפתח את העונה הבאה. אין היום ערבות הדדית, אין אגודות, אין מערכות תומכות אחרות. המתיישב עומד לבדו מול הבנק, בנק הפועלים או בנק לאומי בירושלים או במקום אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא מסוגל, איך הוא יכול?

נסים זיילי (העבודה):

נכון, או מול הבנק במעלה-אפרים. ברגע שהבנק רואה באדום 150,000 שקל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כולנו אשמים בכך שהמצב הפוליטי לא ברור.

נסים זיילי (העבודה):

נכון. הבנק רואה 150,000 שקל בחובה, וזה לא יעזור לא לך, אדוני היושב-ראש, וגם לא לי – הבנק לא היה מזרים עוד כסף.

היו"ר ד' טל:

מציק לי שהוא מפסיק להזרים לי בחובה של 10,000 שקל.

נסים זיילי (העבודה):

שם יש להם, כנראה, ביטחונות אחרים. כרגע, לפחות, הבנקים סוגרים למתיישבים האלה את החשבון. ברגע שאתה סוגר למתיישב את החשבון, ברגע שאין למתיישב ההון החוזר שהוא זקוק לו כדי לחדש את העונה הבאה – גם מי שאינו חקלאי יודע, שלא יוכל לפתוח את העונה. מה נעשה, האם ניתן למאות דונמים של כרמים להתנוון ולהתייבש בשנה הבאה? האם נגיד למתיישבי פצאל, אחרי שנתנו 35 שנות חיים, כי אין לנו, כמדינה, מה להציע להם? האם נבוא למתיישבי נתיב-הגדוד, יפית או מקום אחר, אחרי שהשקיעו את כל מה שהשקיעו – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם השטחים האלה בבקעת-הירדן לא אמורים להיות חלק מהשטחים שיוחזרו?

נסים זיילי (העבודה):

אני לא רוצה להיכנס לנושא הפוליטי. כל זמן שיושבים שם מתיישבים, כל זמן שאין פתרון מדיני, מדינת ישראל אחראית לכך שהמתיישבים האלה יוכלו להתקיים בכבוד. כאשר יגיעו לפתרון מדיני, וכאשר חלק מהפתרון המדיני יכלול גם הסדרים גיאוגרפיים או הסדרי שטחים – נדבר על ההסדרים.

היום יש שם משפחות החיות בתת-תנאים, באזור הכי קשה למחיה במזרח התיכון כולו. אני מזמין אותך לבקר שם פעם, תבלה יום אחד בבקעת-הירדן ב-55 מעלות בצל. המחלוקות בינינו לא חשובות. כל זמן שהם בשליחותה של מדינת ישראל, מדינת ישראל אחראית להם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שיחזרו הביתה, לגבולות "הקו הירוק".

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, זה לא הנושא כרגע. הנושא המדיני הוא נושא אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שיחזרו לשיח'-באדר. כאן זה שיח'-באדר.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רובי ריבלין, למה לך?

נסים זיילי (העבודה):

אני רוצה להגיד לחברי ממד"ע, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, משפט אחד בנושא המדיני: גם במסגרת הסדר מדיני, לפי מיטב ידיעתי, יש הבנה – לא הייתי אומר הסכמה – שהירדן יישאר גבול ביטחון של מדינת ישראל.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

ברצינות?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הכול למשא-ומתן. על מה רוצים לנהל משא-ומתן?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, זמנו של חבר הכנסת זוילי תם, אני מאפשר לו להשיב לכם. אם אתם לא רוצים, אבקש ממנו לרדת מהדוכן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מזכיר לאדוני. חבר הכנסת בויס, אני מבקש. סדר-היום עוד ארוך וגדוש, הרי אינכם רוצים להישאר פה עד חצות.

נסים זוילי (העבודה):

אני אומר זאת משום שהנוכחות של צה"ל על הירדן חשובה לא רק למדינת ישראל – ותזכרו מה שאני אומר לכם. תאמין לי, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, גם אני משוחח עם פלשתינים ועם ירדנים, ואתה יודע שאף פעם אני לא אומר מלה שאינה מבוססת. אחד הבסיסים להסכמה בינינו לבין הפלשתינים הוא הירדן כגבול הביטחון של מדינת ישראל, ולתנאי הזה גם הפלשתינים יסכימו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ויפקיעו את האדמות.

נסים זיילי (העבודה):

אתה מערבב שני תחומים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בוא לא ניכנס לזה, אני מבקש ממך.

נסים זיילי (העבודה):

אני עונה לך כפי שאני עונה, ואתה עובר לנושאים אחרים.

היו"ר ד' טל:

זה נושא מאוד מאוד חשוב, זה נושא גדול אחר, הרי לא נדון בכך פה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה במסגרת תוכנית השלבים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת אלסאנע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תוכנית השלבים של אלסאנע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אנא ממך. חבר הכנסת אלסאנע, כרגע יש רק אדם אחד שמדבר, חבר הכנסת זוילי, ואתם מפריעים לו.

נסים זוילי (העבודה):

אני מבקש לחזור לגורלם של מתיישבי בקעת-הירדן. אני לא רוצה להיכנס עכשיו לוויכוח המדיני או הפוליטי; יש לי מחלוקות עם רובי ריבלין מצד ימין ועם עבד-אלוהב דראושה וחבריו מצד שמאל. אני משמש מהדוכן הזה פה למתיישבי בקעת-הירדן. אם אתה, אדוני סגן השר, הולך להשיב, מאחר שאני יודע מה שכבר נעשה, אני רוצה שתדע, שמה שהוצע על-ידי הממשלה ומה שהוחלט בוועדת הכספים, והחלטות שיש במשרד החקלאות, למרות ההבנה והנכונות של משרד החקלאות לעזור – זה לא מספיק ולא פותר את הבעיה, אלא דוחה את הפתרון. אסור לנו להעמיד את מתיישבי בקעת-הירדן במבחנים כל כך קשים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים זוילי. אדוני סגן שר הביטחון ישיב.

נסים זוילי (העבודה):

אני מבקש להעביר את ההצעה לדיון בוועדה.

היו"ר ד' טל:

לא, אדוני יכול לבקש להעביר את הדיון רק למליאה. עצם הנאום שלך הוא בקשה להעביר למליאה. אם מישהו מהחברים של אדוני יציע להעביר לוועדה, נתייחס לכך בכבוד. נשמע גם את סגן השר, אולי הוא יציע. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת זוילי, הצעה לסדר-היום היא הצעה לסדר-יומה של הכנסת, להניח נושא על סדר-יומה, אבל אגיע אתך להסכמה, אני לא חושב שתהיה בעיה.

בתשובה על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת נסים זוילי בנוגע לסכנת קריסה ליישובי בקעת-הירדן, אני רוצה לומר לך, שמשרד הביטחון, כפי שאתה יודע, לא מטפל בנושאים הכלכליים, ואף שהוא לא מטפל בנושאים הכלכליים הוא בהחלט נתן את הכלים הביטחוניים וגם את האישורים התכנוניים הנדרשים ממערכת הביטחון על מנת לאפשר את גידול האוכלוסייה, את חיזוקה וגם את מתן הפתרונות, הן בתחום של קליטת המתיישבים החדשים והן בתחום של מתן בסיס להקמת אמצעי ייצור למתיישבים הקיימים והעתידיים לבוא. אנחנו יכולים, כמובן, לראות אותם באים, מסיבה אחת פשוטה: אני רוצה להזכיר לך – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם משרד הביטחון הוא גם משרד החקלאות?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני חבר הכנסת נסים זוילי, אני רוצה להזכיר לך, שבמבצע האכלוס האחרון – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תראה את חבר הכנסת טלב אלסאנע, הוא עושה עכשיו את הטעות האמיתית – מבחינתו. ברגע שאתה רוצה שמשרד החקלאות יענה, סימן שהיישובים האלה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא, הוא מדבר על מצוקה חקלאית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם שייכים למשרד הביטחון, לא למשרד החקלאות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין דבר. חבר הכנסת טלב אלסאנע גם מסייע לעתיד לבוא – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה מנצל היום את טוב לבי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – להפיכתם ליישובים בתחומי מדינת ישראל לכל דבר, ואז, כמובן, יבוא שר החקלאות ויענה, ואני מודה לך על כך שאתה חושב ששר החקלאות הוא זה שצריך לענות. אני מקווה שבעתיד הלא-רחוק – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, יותר אני לא מסכים. מעכשיו, חבר הכנסת טלב אלסאנע, השעון התחיל לעבוד. אני מבקש.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

– – – חבר הכנסת זוילי אמר – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת פלד, גם מאדוני אני מבקש הערת ביניים קצרה, ולא יותר.

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

רק להוסיף את השורה האחרונה: חבר הכנסת טלב אלסאנע, משרד הביטחון אחראי לכל היישובים שנמצאים באותם מקומות הקרויים השטחים המוחזקים, או כל אותם שטחים עם כל ההגדרות שכל אחד נותן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

השטחים הכבושים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

השטחים המשוחררים, או מה שאתה אמרת, שלא מקובל, וכך הלאה.

היו"ר ד' טל:

הכבושים, המשוחררים, המוחזקים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת נסים זילי, שאותם אישורי תכנון לחיזוק, כדי להביא יותר מתיישבים, גם נופלים על אוזן כרויה, ואני רוצה להזכיר, שבמבצע האכלוס האחרון נרשמו ליישובי הבקעה למעלה מ-1,000 מתעניינים, ומועמדות להיקלט בשנה הקרובה למעלה מ-60 משפחות חדשות, מעבר לקליטתם של בנים חוזרים. רק בשנה הזאת אנחנו נהיה צפויים למצב של חיזוק האזור על-ידי עשרות משפחות, אבל ההתעניינות היתה מאוד מעניינת: למעלה מ-1,000 מתעניינים.

נסים זילי (העבודה):

אדוני סגן השר, אני מציע לא להביא משפחות חדשות לבקעה במצב הכלכלי שהיא נמצאת בו – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חושב שגם המתיישבים שם רוצים בחיזוקם, ואני חושב שעצם העובדה שהיישובים מתחזקים, פירוש של דבר שהם לא מתנוונים. ברגע שיישובים קופאים על שמריהם ואינם גדלים, זה מביא למצב של ניוון, של נסיגה. אני חושב שדווקא הזרמת דם חדש יכולה תמיד לעזור ולסייע.

אני אומר שאנחנו, כמובן, מחזקים את ידי המתיישבים בבקעה, וגופי הממשלה עושים ככל יכולתם – לא לבדם, גם עם הסוכנות, גם עם קרן-הקיימת לישראל – לסייע בידם כדי להביא לפריחתם של היישובים.

המצב שאתה תיארת הוא מצב קשה, הוא מצב לא פשוט, הוא מצב שקיים אולי באותן נקודות שעוסקות בחלק מהגידולים החקלאיים, בגידולים חקלאיים כאלה ואחרים – ואני לא בקיא בפרטים, אילו מקומות יותר משגשגים או פחות משגשגים – אבל אני חושב שעצם העובדה שיש רצון להגיע לשם צריכה לעודד גם אותך, גם אותנו, ובראש ובראשונה את המתיישבים, שהם לא נמצאים בנקודות מרוחקות, ויהיו כאלה שיגידו שהן אפילו שכוחות אל – זה לא מה שאני חושב ולא מה שאתה חושב. עצם העובדה שיש אנשים שרוצים להצטרף ויש התעניינות כה גדולה מצביע על כך שאנשים מאמינים בעתיד המקומות האלה, וכולי תקווה שהיישובים האלה, שאולי נמצאים עכשיו בבעיה כלכלית כזאת או אחרת, יפרחו וישגשגו.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת – – –

נסים זילי (העבודה):

הכלכלה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

כספים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כלכלה? נושאים של יישובים בבקעת-הירדן עוברים בדרך כלל לוועדת החוץ והביטחון, אבל – – –

נסים זיילי (העבודה):

אני רוצה לומר, שלא קיבלתי תשובה על המשבר החקלאי. על כך היה צריך לענות שר החקלאות ולא סגן שר הביטחון, עם כל הכבוד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מוכן להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה, ובזאת נגמור את העניין.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לך, אדוני.

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נסים זיילי מסדר-היום. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לפני שנים אחדות דיברו בבית הזה – וגם מחוץ לבית הזה – על הירדן כקו גבול ביטחון של מדינת ישראל. זה היה בהעדר הסכם שלום עם ירדן. היום יש הסכם שלום עם ירדן. לכן, כשמדברים על הירדן כגבול ביטחון בין הממלכה הירדנית ההאשמית לבין ישראל, זה בכלל דבר לא הגיוני. אם מישוהו רוצה ללכת לפי התזה הישנה הזאת, גבול הביטחון צריך להיות על הגבול בין ירדן לבין עירק. אולי חבר הכנסת נסים זיילי וסגן השר מציעים להקים התנחלויות על גבול עירק, כדי להבטיח – – –

היו"ר ד' טל:

אם תציע להם את הדבר הזה, הם יאמצו את ההצעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הרי יש עדיין משוגעים בין הישראלים שמאמינים ב"שתי גדות לירדן" ושיש גבול – – –

היו"ר ד' טל:

אני מציע שתחזור בך מהמלה "משוגעים".

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר: משוגעים ומטורפים.

היו"ר ד' טל:

חבל. אתה יכול לומר, אבל זה חבל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר את דעתי ולא את דעתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש משוגעים בין הפלשתינים שחושבים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אלה שעדיין חושבים שגבול ישראל הוא מהפרת עד הנילוס, ושעדיין חושבים מחשבות מיושנות – –
–

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש לא לעזור לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ידידי חבר הכנסת נסים זוילי הוא אדם שמוכר כאיש שלום, ואני אומר לך: זה לא הזמן המתאים להצעה כזאת. לא צריך לחזק את ההתנחלויות שהוקמו על אדמה פלשתינית בבקעת-הירדן. צריך לעזור להם, למתנחלים הללו, לחזור לתוך הבית, לחזור לתוך "הקו הירוק", ואז אהיה בעד זה שיסייעו להם לחזור לבית, להקים כאן את הבתים שלהם ולחיות בשלום ובהבנה ולתת סיכוי לשלום, שאתה ואני רוצים בו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

ולכן, חבר הכנסת דראושה, אתה מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לכן אני מבקש להסיר את ההצעה הזאת מסדר-היום. זאת הצעה לא מתאימה לעידן של שלום וגם לא מתאימה לאיש שלום.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, תודה. הדברים ברורים.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הנושא לוועדת הכלכלה. מי בעד ומי נגד?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, ההצבעה החלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מי שהזמין את הצבא שלנו לעלות על – – –

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, ובכן – תשעה בעד, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אשר על כן, הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת נסים זילי, בנושא: "ישובי בקעת-הירדן – תועבר לוועדת הכלכלה של הכנסת. תודה רבה, אני מודה לכם.

הצעות לסדר-היום

שרפת דגל ישראל לעיני אבו-עלא

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 2801, 2813, 2889 ו-2814, בנושא: שרפת דגל ישראל לעיני אבו-עלא. חבר הכנסת זאב בויס – בבקשה, אדוני. אני אודה מאוד לכל חברי הכנסת שידברו בנושא אם יוכלו לצמצם, לקצר. היום עוד ארוך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להזכיר, שזו הצעה רגילה לסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

בוודאי. אדוני יכול להתבונן בשעון. הוא מראה על עשר דקות תמימות.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

תודה לך.

היו"ר ד' טל:

אם אדוני לא היה מעיר, בוודאי לא היה מקבל תשובה אחרת, אבל אני מקבל פה את עזרתה של סגנית מזכיר הכנסת, והיא אומרת שהיות שיש בנושא זה יותר מהצעה אחת לסדר-היום, הזמן העומד לרשותך הוא רק שבע דקות. אבל אדוני יתחיל, ואני מניח שאני אאפשר לאדוני, במידת הסבירות, לחרוג.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני אשתדל לעמוד בזמן.

היו"ר ד' טל:

תשתדל מאוד.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אומרים על אבו-עלא, שהוא אחד מאדריכלי תהליך אוסלו. גם ידידיו הטובים מהשמאל הישראלי הרימו גבה נוכח התייחסותו לשרפת דגל ישראל בהפגנה שהוא הוביל ברחובות רמאללה; ליתר דיוק, אי-התייחסותו, ואם לומר את האמת לאמיתה – הזדהותו בשתיקה ובשפת הגוף ובמראה פנים נוכח הדגל הציוני העולה באש לנגד עיניו ממש.

אגב, אדוני היושב-ראש, אני לא נפלתי מהכיסא כאשר שמעתי את תגובתו של ידידו הטוב של אבו-עלא, מר אורי סביר. סביר מאוד בעיניו של סביר, ואף ראוי, שבאותה נשימה שבה מגנים את שרפת הדגל מפנים את האצבע המאשימה אל עבר ממשלת ישראל ומוצאים מייד את האשם – מי אם לא ראש ממשלתנו? זה לא רק "בון טון", על-פי הנורמות העקומות שקנו להן שביתה במקומותינו, אצל השמאל בישראל. התבטאותו של מר סביר מלמדת על תסכול אישי מהפוזיציה של חוסר האונות שבאופוזיציה, כמו גם על העדר יושר אינטלקטואלי ופגם באינטגריטי הממלכתי, שחשבנו שאפשר לדרוש מאנשים דוגמת אורי סביר גם כאשר הציבור בקלפי משך את השטיח מתחת רגליהם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך תרגום עכשיו כדי שאנשים יבינו.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אנחנו נחזור לאבו-עלא – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

הממשלה נעלה את האורווה אחרי שהסוסים – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני, למען האמת, חבר הכנסת דראושה, פחות נרעש מתגובתו, או ליתר דיוק מהעדר תגובתו, בעת ההפגנה עצמה. זו באמת שאלה, מה הוא היה יכול לעשות בטווח המיידי. הרי הוא זה אשר דאג להפגנה, הוא הוביל אותה, הוא צעד בראש אנשיו. נקל לשער מה היה קורה אם באותו רגע הוא היה מגיב באיזו דרך השוללת את המעשה; במקרה הטוב הוא היה משים עצמו ללעג ולקלס בעיני בני עמו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

במקרה הגרוע יותר, טלב אלסאנע – וגם הסביר יותר בעיני – היו קורעים אותו לגזרים שם. אותי דווקא מדאיגה תגובתו לאחר המעשה. בראיונות עמו הוא ביקש לרחוץ בניקיון כפיו. הוא אמר: אני לא שרפתי דגל, ואני לא נוהג לשרוף דגלים. פחות או יותר זה הציטוט.

אבל ממי שנחשב לאחד ממנהיגי העם הפלשתיני מותר היה לצפות, שבדיעבד, לפחות, הוא ינסה להנחיל לעמו את רוח ההסכם שעליו שקד באוסלו.

חברי חברי הכנסת, הוויכוח בינינו, בין העמים, קשה ונוקב. הוא מוליד אצל שני העמים תופעות קשות וחריגות, שאינן עולות בקנה אחד עם הנכונות של שני העמים להיכנס למסלול של משא-ומתן ומאמץ הדדי לסיים קונפליקט בן דורות.

תמיד, אבל תמיד, כאשר איזה יהודי עושה מעשה שלא ייעשה – וזה קורה לפעמים, לצערי – מנהיגינו שלנו יוצאים ומגנים, ומערכת החוק והמשפט שלנו נכנסת לפעולה אם הדבר נחוץ. לצערנו העמוק, מידות אלה לא רק שהן אינן נחלת הפלשתינים בכלל, מסתבר שאפילו איש כמו אבו-עלא לא מסוגל. נכון שתמיד אפשר לטעון כלפינו: המצב המידרדר הוא זה אשר מכתוב דרך זו של התנהגות; והרי תמיד אנחנו אשמים במצב המידרדר. אבל אולי אנחנו, ברוב חפזוננו, ברוב הלהיטות שהפגנו כלפי תקוות השלום באזורנו, טחו עינינו מראות נכוחה עם מי באמת יש לנו עסק.

אני, למשל, חשבת, שהיום, לאחר שרפת הדגל, יקום חבר הכנסת יוסי שריד, למשל, וכמו בהארה הפנימית שפקדה אותו בעת מלחמת המפרץ יקרא לעבר ערפאת ואנשיו: אני אתכם גמרת. אבל במחשבה שנייה אני צריך לומר לעצמי: זאב בוים, שלא יהיו לך אשליות. השמאל מכר זה לא כבר את נפשו לפלשתינים, ושום ריקוד על הגגות וניאוף הסמלים הלאומיים שלנו לא יחלצו אותו מהלפיתה מרצון וההתמסרות מתוך חפץ ובעיניים עצומות אל זרועות העם הפלשתיני.

רבתי חברי הכנסת, שלא נשלה את עצמנו. העמדה הנוקשה של ערפאת וההתעקשות שלו לתקוע את תהליך השלום הן קודם כול פועל יוצא של הוויכוח הפנימי אצלנו. הבחירות הפנימיות ובחירתו של אהוד ברק כיושב-ראש מפלגת העבודה מנעו הקמת ממשלת אחדות לאומית ויצרו אקלים מזויף ומצג תלוש, שלפיו הבחירות בישראל או-טו-טו בשער, וכבר מהמרים זריזים אצלנו מהמרים כמה זמן תחזיק הממשלה שלנו מעמד.

ראש הממשלה קורא להיכנס להסדר קבע ומסרטט קווים כלליים כדי לתת תוקף לקריאה ולהניע את התהליך. מייד קופץ-נחפז אהוד ברק ומשחרר את ההצהרה: בתנאים האלה הפלשתינים לא יסכימו. ולרגע דומה יושב-ראש מפלגת העבודה כבא-כוחו של ערפאת אשר קופץ על רגליו בבית-המשפט ומצווה על מרשו לשבת במקומו ולשתוק. objection בקריאה

atough מדוע ערפאת צריך למהר ולחזור לשולחן הדיונים? הרי ברור שעם נתניהו יהיה לו , והוא לא יוכל לקבל אלא מקצת תאוותו. ימתין אפוא, יחמם את השטח, יחכך ידיו בהנאה business נוכח ההתגוששות הפנימית אצלנו בציפייה לראות במהרה בעלייתו של ברק. או-אז יחזרו "מי אוסלו העליזים" בקצב, בהיקף, בנפח; הוויתורים, המתנות, הכופתאות. עם ברק – כך הראש של ערפאת – יהיה אפשר להשלים את אוסלו כשלב א' בתורת השלבים.

היו"ר ד' טל:

אני מבקש לסיים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה מתאר את ערפאת כמו את ליברמן.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

טלב אלסאנע, תשמע – חברי הכנסת שיצאו בשבוע האחרון ליוון לפגישה עם משלחת פלשתינית נמנים עם המתונים בבית הזה, חלקם אף נחשבים יונים צחורות ממש. מול משלחת רצון טוב זו הציגו הפלשתינים עמדות קיצוניות בחזית אחידה – גבולות '67, מדינה ריבונית, ירושלים המזרחית בירת פלשתיין. לא פחות, בינתיים גם לא יותר.

אני קורא לעצמנו, למפלגות היהודיות הציוניות, לרוב הציוני השפוי והמפוקח – בל נשלה את עצמנו עם מי יש לנו עסק. אבל גם אל נירתע מהנפילות והמכשולים בתהליך.

היו"ר ד' טל:

תודה, חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים בשני משפטים. אנו חייבים לעצמנו ולדורות הבאים למצות את הניסיון הזה, אבל עלינו להלך בו בעיניים פקוחות, בראש צלול ובעירנות מרבית, כמו תנועת לוחמים שוחרי שלום הנעים בכוננות מרבית באפלה לקראת מגע של אור יום נכסף.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני, אני מודה לך מאוד. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. אני מבקש, חבר הכנסת שאקי, כמו הבקשה המופנית לכל חברי הכנסת, להשתדל להצטמצם במסגרת הזמן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כמה זמן זה?

היו"ר ד' טל:

שבע דקות במקרה הזה, היות שזו הצעה רגילה ויש יותר משלושה מציעים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, ראשית, ברכותי לידידי סגן השר סילבן שלום ולאשתו על הולדת הבן. ברכותי המיוחדות על שהממשלה מינתה אותך למתאם בינה לבין הכנסת. משוכנעני, כמי שמכיר אותך שנים בוועדות הכנסת, שתמלא את התפקיד הזה על הצד הטוב ביותר.

רמיסת דגל ישראל ושרפתו בחברון על-ידי מפגינים אלימים בנוכחותו, בהשתתפותו, בצחוקו ובהסכמתו של אבו-עלא הוכיחה מעל לכל ספק לאן מועדות פניהם של ערביי חברון וכל מי שהשתתף באותה הפגנה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה לא היה בחברון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

זה היה בחברון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה לא היה בחברון, הסיפור הזה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

איפה זה היה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה רואה?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני ראיתי בטלוויזיה בקצרה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תשאל לפני שאתה עולה לדבר. זה היה ברמאללה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בוא נאפשר לחבר הכנסת שאקי לדבר.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

בכל מקום שזה היה, זה היה מעשה נפשע, מעשה מביש – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת חטיב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — מעשה שהוכיח מי הוא אבו-עלא, מה הוא יחסו הנפשי למדינת ישראל ולאחד הסמלים החשובים שלה, לדגלה. העובדה שערפאת לא גינה את המעשה הנתעב, העובדה שהוא עצמו — אבו-עלא — לא התנצל לאחר מעשה, מוכיחה בבירור, שהם הסכימו על העניין לפניו ולאחריו גם יחד.

כאשר מצרפים את השתתפותו של אבו-עלא בהפגנה האלימה וברמיסת דגל ישראל ושרפתו להכרזותיו התכופות האנטי-ישראליות במשך רוב התקופה מאוסלו ועד היום, מתברר לכל עין אובייקטיבית, כי מדובר במי שלא השלים מעולם עם קיומה האמיתי והמלא של מדינת ישראל, מי שלא הפנים מעולם — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא חתום על אוסלו, אתה יודע את זה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אולי תיתן לי לדבר? ולא — אבקש שינקטו נגדך אמצעים. אתה לא יכול להפריע לי כל הזמן, אתה לא בעל הבית של המקום הזה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זאת אומרת.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הערתי את תשומת לבך הרבה מאוד פעמים. לאחר מכן חבר הכנסת גולדשמידט יאמר שאני נוהג איפה ואיפה. אתה תעיד כאלף עדים כמה פעמים בשעה האחרונה הערתי את תשומת לבך. עכשיו אמרתי שהשעון – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הזכרת את שמי – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש ממך. הזכרתי את שמך היות שהערתי איזו הערה. כרגע הערתי לחבר הכנסת טלב אלסאנע, ואמרתי לו כבר לפני שעה; הערתי את תשומת לבו הרבה פעמים, ואני לא רוצה שזה יחזור על עצמו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני לא מגן על זה. אני מבקש – – –

היו"ר ד' טל:

אתה יכול לבקש, סליחה, אני לא מאפשר לך – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה הזכרת את שמי.

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני לא מאפשר לך עכשיו לדבר – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

תעשה "אחת-שתיים-שלוש". מה אתה מזכיר את שמי בהקשר זה ולא מאפשר לי לדבר?

היו"ר ד' טל:

אני לא מאפשר לך עכשיו לדבר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה קורה פה?

היו"ר ד' טל:

מי שיש לו רשות דיבור זה חבר הכנסת שאקי, והוא יסיים. אני לא מאפשר לך לדבר, חבר הכנסת גולדשמידט, מה לעשות? אני מבקש לשמור על הסדר. חבר הכנסת שאקי יסיים, ואני אהיה מוכן לשמוע אותך באריכות רבה.

חבר הכנסת שאקי, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת גולדשמידט, לא כל חבר כנסת כאן באולם המליאה יעשה שבת לעצמו. יש סדר, יש תקנון – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

גם היושב-ראש לא יעשה שבת לעצמו.

היו"ר ד' טל:

נכון, גם יושב-ראש עובד לפי התקנון, ואין בעיה ליושב-ראש, אם הוא בירר ובדק שהוא טעה, לא היתה לו בעיה לחזור בו מהדברים. אני מבקש ממך לנהוג לפי התקנון ולהיות צמוד אליו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כתוב בתקנון שאתה צריך להזכיר את שמי בהקשר זה?

היו"ר ד' טל:

סליחה, אני יכול לומר מה שאני חושב. אם אדוני סבור שהזכירו את שמו, והוא רוצה להגיב, אפשר לאדוני לאחר שחבר הכנסת שאקי יסיים את דבריו. אני לא חייב לאפשר לאדוני לדבר כרגע ולהפריע לחבר הכנסת שאקי.

אדוני חבר הכנסת שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אבו-עלא הוכיח לכולם, שהוא לא הבין מעולם את מושג השלום, מעולם לא הבין מה הם הסכמי אוסלו, ומעולם לא הפנים ולא השלים עם כל מה שההסכמים האלה מחייבים אותו. שכן ציפיתי לשמוע — — —

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת חטיב, אני מאוד מבקש. אין פה הרבה אנשים, אין צורך ללבות את האווירה, אפשר לעשות זאת, אבל יש גם כלים ליושב-ראש. אני מבקש בפעם האחרונה.

בבקשה, חבר הכנסת שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ציפיתי מחברי הכנסת הערבים בכנסת לגנות את ההתנהגות של שרפת דגל ישראל בנוכחותו של — — — חבר הרשות הפלשתינית. אם ערפאת לא גינה —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כך נאה וכך יאה למי שדגל ישראל צריך להיות יקר לו בשנת ה-100 לציונות, בשנת ה-50 למדינה? כאשר עומדים מול אויבים נבזים, אלימים, פושעים, רוצחים, היה אפשר לצפות שתקומו ותאמרו: זה לא יהיה, זה נוגד את מצפוננו, אם אומנם אנשים רואים את עצמם אזרחי ישראל שדגל ישראל יקר להם כפי שהוא צריך להיות יקר להם. לכן אני אומר שאני מאוכזב קשות מן השתיקה הרועמת הזו.

אני רוצה לשאול: האומנם משהו כאן אינו מזדהה עם דגל ישראל ועם מה שהוא מייצג? האומנם לא ידוע שדגל זה מייצג את כל הנעלה בשאיפות של הציונות?

מעשה התועבה של שורפי דגל ישראל בכל מקום שזה היה וכל מעשי האלימות והטרור הנלווים להם בכל יש"ע אינם באים אלא להרתיע את המתיישבים, מה שקרוי בפיהם מתנחלים. אני רוצה להודיע מכאן, כמי שמכיר את המתנחלים ונמצא אתם לעתים קרובות, לרבות בחברון, שלא זו בלבד שזה לא מרתיע אותם, אלא זה מחזק את אמונתם בצדקת דרכם. מתיישבי חברון נמצאים בעיר העברית הראשונה בארץ ובעולם. אברהם אבינו התחיל את ההיסטוריה היהודית בעיר הזאת כאשר הקדוש-ברוך-הוא קרא לו ואמר לו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך".

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שאקי, אני מבקש לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני גומר. הוא הביא אותנו לכאן, והוא התיישב בחברון. הפגנות, אלימות, שרפת דגלים, השלכת בקבוקי תבערה – כל אלה לא ירתיעו, האנשים יישארו שם ויתחזקו, כי זו ארצנו ואנו מאמינים בזכותנו להימצא בכל חלק מחלקי ארץ-ישראל.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

משפט אחרון. גם לאחר מעשה לא שמענו הסתייגויות. אני אומר: אל יחלמו על פעימה שנייה אלה שעושים מעשים אלו. כל שרפה נוספת של דגל, כל מעשה טרור נוסף, מרחיקים את השלום, מרחיקים את קידום שלום. לכן, דווקא אלה שתומכים בהם צריכים לדעת, שבדרך זו לא זו בלבד שהסכמי אוסלו לא יגיעו להשלמתם, אלא שמי שמרחיק אותם ביותר זה אבו-עלא ודומיו, ששנאתם לישראל, לצערי הגדול, עמוקה כל כך, שהם אינם מסוגלים אפילו להתגבר עליה.

היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. חבר הכנסת דוד צוקר, בבקשה.

חבר הכנסת גולדשמידט, אם אתה רוצה להעיר משהו, אדוני, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לא כל כך ברור לי מה טעם מצאת, בזמן שאני יושב פה בשקט ומקשיב, להזכיר את שמי ולכרוך אותו באירוע שקרה לפני שעתיים. לאחר שאתה עושה זאת ומנצל את הכוח שלך כיושב-ראש, כאשר קהל הצופים בבית בכלל לא יודע על מה אתה מדבר, ומזכיר את שמי בהקשר זה, זה לא הוגן שאתה עוד צועק עלי ואומר לי שאני מפריע לך בישיבה.

היו"ר ד' טל:

תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, אדוני, אני מקווה שעכשיו לא תסתום לי את הפה.

היו"ר ד' טל:

אבל יש הגבלה של זמן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה רוצה להושיב אותי, שאני לא אדבר?

היו"ר ד' טל:

לא נתתי לאדוני את כל הזמן שבעולם, נתתי לאדוני להעיר הערה שהוא ביקש להעיר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נדמה לי שדיברתי בדיוק 15 שניות, אדוני היושב-ראש. מה שהיה היום ב-16:00 הוא, שאדוני השתמש בסמכותו כיושב-ראש וקרא לחבר הכנסת יוסי שריד: אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה, שנייה, שלישית – והוצאת אותו מהאולם. על כך היתה ההתרעמות. הדבר נעשה גם כלפי על-ידי יושב-ראש הכנסת דן תיכון לפני כמה שבועות. הדבר הזה מעולם לא נעשה לא על-ידי סגני יושב-ראש מהקואליציה ולא על-ידי סגני יושב-ראש מהאופוזיציה כלפי חברי כנסת מהקואליציה. התופעה הזאת, כשאומרים: אחת, שתיים, שלוש, תצא – שמנוגדת לרוח התקנון – נעשית אך ורק על-ידי סגני יושב-ראש הכנסת מהקואליציה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לומר לך, אדוני, שבדרך זו אתם מלמדים אותנו ואת הציבור הרחב, שבכנסת הזו אפשר לסתום פיות לאופוזיציה. אני רוצה להגיד לך, אדוני, שיבוא יום שגם אתה תהיה באופוזיציה, ואני לא חושב שזה יהיה לך כל כך נעים. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני, אין לי שום בעיה בנושא הזה. בקשר להערה האחרונה, כדרך הטבע אתה יודע שאנחנו תמיד בקואליציה, אבל לא משנה.

חבר הכנסת דדי צוקר – בבקשה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גזירה מהשמים.

דוד צוקר (מרצ):

שהציבור יכול לעמוד בה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאחר שחבר הכנסת שאקי לא שמע על תגובות השמאל, מפלגת העבודה או מרצ או חד"ש או מד"ע בעניין הדגל, אל לך להלין, חבר הכנסת שאקי, אלא על יכולת השמיעה שלך, או על כושר ההתבוננות, או על טיב הקריאה שלך. אני לתומי פתחתי עיתונים, פתחתי רדיו, פתחתי טלוויזיה, ושמעתי אנשים ממפלגת העבודה, ממרצ, אנשים שאמרו דברים די ברורים בעניין הדגל. יכול להיות שמדובר באיזו בעיה פיזיולוגית שיש, לא בזה שאנחנו לא אמרנו כלום, בכל הכבוד.

אני רוצה לחזור ולומר מה שרבים מאתנו אמרו: שרפת דגל היא מאורע מבזה, היא בעצמה מאורע בזוי בכל מקום, יש בזה מידה של גסות רוח, משהו לא תרבותי. וגם שרפת הדגל הזו היתה בזויה, כמו כל שרפת דגל שהיא מכלימה ומכתימה את מי שהדגל הזה עבורו הוא סמל. אם חבר הכנסת שאקי צריך שנחזור על כך פעם נוספת, אני מוכן לתת לו את זה בכתב, אין לי בעיה, נחתום על זה, אני אחתים עצומה, אני מניח שכל מי שכאן יחתום על המשפט הזה שאמרתי.

זוהי קרה, חבר הכנסת שאקי, לאבו-עלא, לא "חמאס". אתה יודע כבר מה הוא חושב על מדינת ישראל, על הכרה בה או אי-הכרה בה, על עמדותיו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת שאקי, תעשה מעשה נורא פשוט. אני אומר לך, זה נורא קל. אני מוכן לסייע. שב ותדבר אתו. אגב, הוא באמת בן-אדם נורא נחמד. חייכני, טוב לב, לא אגרסיבי. זה בעוכריו בתחום הפוליטי, מאוד. שב, דבר אתו. יש לי הטלפון שלו, שב דבר אתו פעם אחת. אבל זה בעייתי, אתה יודע, חבר הכנסת שאקי, זה בעייתי מאוד, כי זה יצטרך לחלץ אותך מהסטריאוטיפים שאתה מחזיק בהם. זה נורא קשה לכולנו. פתאום תראה איש אחר. זה יהיה לך מאוד מסובך.

למען השקט שלך, אני מציע לך – אל תראה אותו. אבל אם אתה רוצה את האמת, שב דבר אתו פעם אחת, ואז תהיה הרבה יותר מודאג ממה שהיית כשעמדת על הבמה והיית מודאג בגין מעשיו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני קורא את האמנה הפלשתינית, ואני יודע מה הם חושבים.

דוד צוקר (מרצ):

אבנר שאקי, 1997. אתה מדבר עוד כמו לפני 30 שנה. קרה משהו.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האמנה הזו לא בוטלה.

דוד צוקר (מרצ):

יש מפלגה אחת במדינה, אחת, שנותרה בפיאה הימנית, הלאומנית, הרחוקה, שעבורה כלום לא קרה. אותה מציאות, הערבים אותם ערבים, לא זזנו, לא הלכנו. אף אחד מהקואליציה כבר לא מדבר כמוכם. איש כבר לא מדבר כמוכם.

תעשה מעשה, שב, דבר. לא קורה מזה כלום. זה ממש לא מפחיד. זה לא כואב. אבל אז תהיה הרבה יותר מודאג, כי אם האנשים האלה מאבדים את האמון, כולנו בצרה. לא רק אנחנו, גם אתה בצרה. אתה לא יודע זאת, אבל אתה בצרה יותר גדולה ממה שחשבת, משום שאם הם הגיעו למעלה הזאת שהוא השתתף בהפגנה – לצורך העניין שעליו אני מדבר, לא משנה אם הוא הצית או לא הצית, הוא היה שם, הוא לא הלך עם מטף או כן הלך עם מטף, הוא היה צריך לקפוץ עם הרגליים ולכבות, לא לכבות עם הרגליים, זה לא חשוב – הוא נקלע להפגנה שהיתה עוינת לישראל, הוא הגיע לשם. עכשיו המפגינים לא מעניינים אותי. מעניין אותי שהוא הגיע למעלה הזאת, והוא כבר לא מאמין בתהליך שהוא כתב במו ידיו. אתה מבין איזה שבר גדול מאיים עליך, על כולנו.

מי שניסח את הסכם אוסלו איננו מאמין בהסכם אוסלו, איננו מאמין שממשלת ישראל מבקשת ליישם את הסכם אוסלו. זה השבר הנורא. זה צריך להדאיג אותך מאוד. אתה עומד פה עם הפאתוס הזה על השרפה של הדגל, מעשה בזוי כשלעצמו אבל לא מסוכן, לא הרה אסון, לא מגלם בתוכו בעיה גדולה מאוד שנקלענו אליה – שהמנהיגות הזו, שהימרה גם בחייה על ישראל, והאורינטציה הפוליטית והמדינית שלה היא על ישראל, היא עכשיו צריכה להוביל את המפגינים הללו משום שהיא יודעת מה הם חושבים, וגם היא מבקשת להישרד, וגם היא מבקשת לשרוד. ואם היא חפצה חיים, היא מובילה אותם.

אני עוד יכול להבין ממה שאתה אמרת, שאתה בכלל תשמח אם כל החבר'ה האלה – כינית אותם הפושעים, הרוצחים. גם הלשון הזאת. די, כבר עברנו כמה שנים. כל הערבים האלה פושעים, וכל אש"ף רוצחים. יושבים ומדברים אתם יום-יום, הממשלה שלך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

דוד צוקר (מרצ):

תקשיב. מר שאקי, תשנה קצת את המילון, איזה מבחר מלים יותר עדכני, משהו יותר מתאים למציאות, יותר הולם את המאורעות החדשים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה מציע לי לדשדש, ואני לא רוצה לדשדש.

דוד צוקר (מרצ):

אני יודע. אתה לא מסוגל לראות מציאות חדשה. מפלגה אחת בבית הזה, רק אחת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אם גולדשטיין רצח, כל היהודים רוצחים? למה אתה עושה את ההכללה הזאת?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אצלם זה גולדשטיין אחד? 200,000 עזתים הלכו אחרי מיטתו של "המהנדס", משתחוויים – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת שאקי, 200,000 הלכו. נו, תגיד, זו לא בעיה גם שלנו?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ודאי שכן.

דוד צוקר (מרצ):

אני עכשיו מתנבא. זו נבואה שאני מוכן ללכת אתה, ואני עלול להיחשב למי שהנבואה ניתנה לו, אבל אני מוכן להתנבא, שאתה ואני נתפלל שזה יהיה המעשה הכי חמור שלו. אנחנו עוד נתגעגע למעשה הזה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

דוד צוקר (מרצ):

אתה תקשיב לי עכשיו. אני הקשבתי לך, היה לי נורא קשה, תאמין לי, היה לי קשה. זה הולך ומידרדר להתנגשות קשה, זה הולך ומתקרב לכדור אש שיתגלגל גם על ראשך, זה הולך ונהיה יותר ויותר מסוכן, משום שמידת האמון שדרושה כדי להחזיק מינימום של מערכת יחסים, משום שמידת האמינות של אוסלו, מידת האמינות של הממשלה הזאת – הדברים האלה מתקעקעים כולם, קורסים ומתאיידים. זה יתגלגל על הראש של כולנו. אתה עוד תתגעגע לזה, שזה יהיה המעשה החמור ביותר. בין השאר, האחריות רובצת על המילון, על אוצר המלים הזה, על התפיסה הזאת: כולם רוצחים, כולם פושעים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא כולם.

דוד צוקר (מרצ):

אתה רק מחמיר את הדברים, והתפיסה שלך, שככל הנראה יש לה וטו על הממשלה הזאת, תגלגל אותנו למעשים קשים בהרבה.

אני הייתי צריך לפתוח את הנאום במשהו רציני הרבה יותר, חשוב הרבה יותר, והרבה יותר משמח. רציתי להגיד לסילבן מזל נורא טוב. תמסור לג'ודי מזל נורא טוב ושיהיה לכם בכיף עם הילד החדש.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת צוקר.

רבותי, אני מזמין את חבר הכנסת סילבן שלום, סגן השר המקשר בין הממשלה לכנסת, להשיב על הצעות לסדר-היום.

זו הזדמנות נאותה בשבילי, בפעם הראשונה שאני יושב-ראש הישיבה וחבר הכנסת סילבן שלום מופיע בפנינו כסגן שר בשם הממשלה, לברך אותנו על מינויו לתפקיד הנכבד של סגן שר הביטחון, ולאחל לו הצלחה רבה בתפקיד הזה ובתפקיד של השר המקשר עם הממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תודה על הברכות.

אתמול עבר בכנסת חוק הדגל. היו חלקים שחשבו שצריך להעביר את החוק הזה, והיו חלקים אחרים שחשבו שלא צריך להעביר את החוק הזה. אבל גם אלה שחשבו שאין צורך להעביר את החוק הזה, לא עשו זאת ממניעים של חוסר התייחסות למשמעות של הדגל. גם הם ראו בדגל סמל, גם הם ראו בדגל דבר חשוב, רק לטענתם הם אינם יכולים לדור בכפיפה אחת עם הסמל הזה. לא משנה איזה חלקים של הבית, חלקים שונים של הבית טענו שאינם חושבים שחוק הדגל צריך לעבור. אבל כולם אומרים זאת מאחר שהם מבינים את המשמעות העצומה שיש לדגל.

המשמעות אינה משמעות מקומית. דגל הוא אחד מסממני הריבונות. דגל הוא אחד מסממני העצמאות. דגל הוא אחד מסממני הקיום של עם באשר הוא עם. לכן, שרפת דגלים, בכל מקום שהיא נעשית, היא דבר חמור, בוודאי כאשר יש כוונה פוליטית מאחורי עצם שרפת הדגלים, כי היא מהווה בראש ובראשונה פגיעה ברגשות. וכאשר פוגעים בסמל, יש פגיעה ברגשות. וכאשר פוגעים ברגשות של עם, הדבר מוביל לתוצאות הפוכות מאלה אשר רוצים אלה שהם יותר שפויים מקרב כל אותם מחנות שנמצאים כאן ורוצים בשלום.

לצערי הרב, שרפת הדגל שמדובר עליה אינה שרפת הדגל הראשונה ואולי גם לא האחרונה. מדובר לאחרונה בשורה ארוכה של תהלוכות או של הפגנות שמתחילות כמצוות אנשים מלומדה, או כל מצווה אחרת – להתחיל בשרפת דגל ישראל, לפעמים מוסיפים על כך גם את דגל ארצות-הברית, אבל שרפת הדגל הפכה להיות איזו פתיחה של כל אירוע או של כל תהליך של הפגנה פוליטית של התושבים הפלשתינים, דבר שאני חושב שאף אחד בבית לא יסכים עמו ולא מסכים עמו, ואמונים עלי דבריו של חבר הכנסת צוקר, שהגינני הוא גינני מכל חלקי הבית – לפחות כך אנחנו רוצים להאמין, שזה אכן מכל חלקי הבית.

הבעייתיות בשרפת הדגלים ברורה, אבל גם מצטרפת לכך העובדה שהרבה פעמים הדברים נעשים תחת עיניהם הפקוחות אך אינן מפקחות של אותם גורמים ברשות הפלשתינית אשר אמורים לפקח שאולי דברים מסוג כזה לא ייעשו. מדובר, קודם כול, ברמה הנמוכה יותר של השוטרים המקומיים, שנותנים לכך לא יד – הם לא אלה שמביאים את הדגלים, הם לא אלה שמביאים את הגפרורים, אבל עצם הסכמתם האילמת למעשים האלה יש בה, לצערי הרב, מעין עידוד להמשכם של מעשים מסוג כזה, שהיינו רוצים שבעידן של משא-ומתן, שבעידן של שלום, לא יקרו.

שרפת דגלים מביאה גם לשרפה של דברים אחרים. היום זריקת בקבוקי תבערה הפכה להיות דבר שקורה בצורה יותר מזומנת – זה מביא להסלמה. מובן שההסלמה הזאת מתעצמת ומתגברת כאשר יושב-ראש הרשות המחוקקת של הרשות הפלשתינית נמצא באירוע כזה; ואין זה משנה כלל, חבר הכנסת צוקר, אם הוא דרך על הדגל או לא דרך על הדגל – עצם הימצאותו במין אירוע כזה, כאשר שורפים שם את הדגל, כאשר אינו עושה דבר כדי לעצור את הדבר הזה, הדבר הזה כשלעצמו חמור. אני מאמין שאתה מסכים אתי שהדבר חמור, כי הרי איננו מדמים, חלילה וחס, את יושב-ראש הכנסת כאן משתתף באירוע שבו שורפים דגל של מדינה, תהיה אשר תהיה.

דוד צוקר (מרצ):

לא – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני חושב שהדבר הזה בעייתי, שהוא אינו מסייע לאלה שרוצים באמת להגיע למשא-ומתן. משא-ומתן אכן מבוסס על אמון. משא-ומתן מבוסס על אמון, ולפעמים הוא תוצאה של רצון ולפעמים, לפי גישתכם, הוא גם תוצאה של כורח. אבל הוא מבוסס על מצב שבו רוצים ללכת ולהגיע להסכמה. כאשר מאבדים את האמון, לפי טענתו של חבר הכנסת צוקר, אבו-עלא ואנשי אש"ף, הרי הדבר מביא לכך, לצערי הרב, שהבעת אמון היום נעשית על-ידי שרפת דגל ומחר הבעת אמון יכולה להיעשות – אם ניתן הצדקה להבעת אי-אמון או לאיבוד אמון – בזריקת בקבוקי תבערה במקרה הקל או בפעולות פיגוע אחרות. מובן שאף אחד מאתנו לא חושב שדבר כזה יכול וצריך לקרות. אם איבוד אמון מביא לתוצאה של שרפת דגל היום, מחר איבוד האמון יביא לפעולה אחרת על-ידי אותם אנשים שהיום נמצאים אתנו כפרטנרים למשא-ומתן. ואז, מה נגיד? שהם איבדו את האמון ולכן הם שלחו חוליות מפגעים? הרי לפי ההיגיון הזה נימצא בבעיה, ואני בטוח שלא לזה כיוונת, חבר הכנסת צוקר, כאשר אמרת שהתופעה הזאת היא אולי כתוצאה מאיבוד אמון על-ידי אבו-עלא או ראשי אש"ף.

אבו-עלא היה מראשי הנושאים והנותנים במשא-ומתן הכלכלי דווקא. הוא היה זה שניסח את כל אותם הסכמים כלכליים עם נציגי הממשלה הקודמת בראשות שר האוצר דאז, חבר הכנסת שוחט, בדיונים שהתקיימו בפאריס ולאורך זמן והניבו כמה הסכמים כלכליים שחיים אתם עד היום. אנחנו לא תמכנו בהם. חשבנו שיש בהם בעייתיות קשה מאוד. אבל, כמו שאתם יודעים, גם כשהממשלה הזאת הגיעה לשלטון, היא ממשיכה בקיומם ומדקדקת בעצם ביצועם עד התג האחרון. אבל דווקא אותו אדם שהיה מראשי הנושאים והנותנים ולקח על עצמו את כל הפרק הכלכלי של הסכמי אוסלו, דווקא הוא, שנחשב על-ידי רבים לאדם שבאמת אוהב שלום ורוצה בשלום, כאשר הוא עושה, כאשר הוא משתתף – וכל אחד ייתן את הפרשנות שהוא רוצה למאורע מסוג כזה – דווקא הוא, לדעתי, מסמל עוד יותר את הבעייתיות הקשה של יצירת האמון בין שני העמים. אם הוא עצמו, שנחשב אולי אצל רבים בקרב הישראלים כאדם יותר מתון, מגיע למצב כזה, אז כבר אומרים שבאמת אין עם מי לדבר.

אני מאמין שהמשא-ומתן, שתקוע לאחרונה, יבשיל בסופו של דבר לכדי פתיחה מחודשת ולידי ישיבה משותפת לשולחן המשא-ומתן. אני מאמין שהדבר הזה אפשרי. אני מאמין שהדבר הזה נכון. אני מאמין שהדבר הזה תקווה שהדבר הזה יקרה –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בויס.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – בעתיד הקרוב, הלא-רחוק. אבל, כמו שנאמר – לטנגו צריך שניים. זה לא מצב שאנחנו באים עם יד מושטת מתוך חולשה או מתוך מצב של חוסר אפשרות אחרת, אלא מתוך רצון אמיתי וכן להגיע לדיונים קונסטרוקטיביים על הסדר הקבע. יש מסרים, יש משאים-ומתנים, ויש, הייתי אומר, העברה של אינפורמציות. אבל המסר האמיתי שמועבר על-ידי ממשלת ישראל לכל אותם מתווכים הוא מסר, שהשלום, אם אכן יקרה, והשיחות יחזרו לאותה מתכונת – כאשר הצד השני יעשה את אשר הוא התחייב לעשותו, את אשר מתבקש ממנו ואת אשר יש צורך בידו לעשות ולקיים, כדי שלא ייווצר מצב, או כדי שלא נגיע למצב שבו רק צד אחד מקיים חלקים מההסכם והצד השני אינו מבצע את המוטל עליו.

מקרה מסוג כזה הוא בעייתי מכל הבחינות, כי אי-אפשר יותר לבוא ולומר שמדובר בפררחים, שמדובר בילדים, ולא משנה אם הם נשלחו "מטעם" או "לא מטעם", אלא מדובר באמת בצמרת המדינית של הרשות הפלשתינית. הדבר הכואב או החמור ביותר הוא, שלא נשמעה ולו הסתייגות אחת מצד אותם אנשים שאמורים היו להביע את ההסתייגות, ובראש ובראשונה האיש עצמו והצמרת הבכירה של הרשות, כך שהיינו מגיעים למצב אולי שהיינו אומרים, שהדברים אכן נעשו, אבל ההסתייגות נשמעה.

אני מאוד מקווה שהצעד הזה של שרפת דגלים – שעד היום בוצע אולי בהסכמה שבשתיקה של המשטרה הפלשתינים, והחל מהשבוע שעבר מבוצע גם בהסכמה שבשתיקה לפחות של צמרת הרשות הפלשתינית שנוכחת במקום – לא יוביל להסלמה או לשרפה של דברים הרבה יותר קשים. והרבה יותר חשובים.

אם אכן תהיה התעשתות של הצד הפלשתיני גם בנושא הזה וגם בנושאים האחרים ויבואו לשולחן המשא-ומתן, אני בטוח שנוכל למצוא את ההסדר; ואני מאוד מקווה שהדברים האלה שקורים לאחרונה יגיעו לסיומם כשהרשות הפלשתינית אכן תחליט שהיא תשים לכך סוף.

אני מציע להסתפק בדברי. אם המציעים לא יסכימו לכך, נקיים הצבעה בעניין.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. חבר הכנסת זאב בויס, אתה מסכים להסתפק בדברים, בתשובה, של סגן השר?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שאקי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

מסכים. חבר הכנסת צוקר איננו. ובכן, רבותי, בזה תם הדין בנושא הזה.

הצעה לסדר-היום

ההסתה של "קול פלשתינ"

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום – הצעתו של חבר הכנסת ניסן סלומינסקי: ההסתה של "קול פלשתינ", הצעה לסדר-היום מס' 2667. חבר הכנסת סלומינסקי, בבקשה, זכות הדיבור שלך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הסתפקו בהודעה?

היו"ר מ' שטרית:

כן, הסתפקו בהודעה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים – "המצב מפוצץ בחברון וברפיח. הכיבוש יורה בילדים, נשים וטף".

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

את זה אתה אומר?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

"הדיווחים האחרונים המגיעים אלינו מחברון מוכיחים, כי כוחות הכיבוש פתחו באש על ילדים, נשים וטף".

ב-16 ביוני היתה ידיעה של אמא שדיברה ברדיו, שאמרה: "הבת שלי היא ילדה חפה מפשע, תמימה. לאויבים שלנו" – הכוונה לצה"ל – "אין רחמים ואין להם לב. כשפגעו בה, ירו בה בבטן. יצאתי מדעתי כששמעתי שהאיברים הפנימיים שלה יצאו החוצה. כשעושים דברים כאלה, זה מראה שאין להם, לישראלים, מצפון. הלב שלהם כמו סלעים, הם לא בני אדם. אסור להשוות אותם עם בני אדם. הם כמו חיות, הם כמו חיות".

כן, לא להאמין. הדברים האלה, ורבים כמותם, נאמרו על-ידי הרדיו הרשמי של הרשות הפלשתינית – רדיו "קול פלשתינ" ברמאללה. זה רדיו שפועל מטעם הרשות ומשדר שידורי הסתה, שהם עבירה על החוק.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה עם ערוץ-7? אתה תומך בו?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

שידורי הסתה אלו עומדים בסתירה להסכמי אוסלו ומהווים עבירה בוטה על הסכמי הביניים ורוחם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מכיר בהם, באמת?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

הרשות, לפחות עד תקופה מסוימת, אמרה שהיא מכירה. בפועל, היא לא מכירה כנראה. אבל היא אמרה שהיא מכירה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מכיר בהם?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אבל שוב, שתבין, הטענה שלי כרגע היא לא אל הרשות; ממנה אין מה לצפות. הטענה שלי היא אל הממשלה שעדיין מכירה בהסכמים, ואלה הטענות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה עם ערוץ-7? מה עם ההסתה של ערוץ-7? אתה תומך בערוץ-7, נכון?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כפי שהדברים באים לידי ביטוי במבוא להסכם הביניים, נאמר שם: "באשרה מחדש – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה מסית כל הזמן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תשמע מה אומרים המואזינים כל יום שישי בכל המסגדים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תשמע מה אומר המואזין בהר-הבית כל יום שישי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

בערוץ-7 לא נאמר: הם חיות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה גם מסית — — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני יוריד את קריאות הביניים מהזמן נטו.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה ערוץ-7 לעומת ההסתה שלך? אתה הרבה יותר גרוע בהסתה שלך. תהיה בשקט.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת הירשזון. חבר הכנסת טלב אלסאנע.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

שידורי ההסתה הפראיים והנוראים האלה של הרדיו הרשמי של הרשות הם עבירה על החוק והם בניגוד להסכמי אוסלו. אצטט רק שני ציטוטים מההסכם. במבוא להסכם הביניים נאמר: " – – – מחדש את ההתחייבות ההדדית שלהם לפעול בהתאם להסכם זה מייד ביעילות ובאופן אפקטיבי, נגד פעולות או איום של טרור, אלימות או הסתה, בין אם הם מבוצעים על-ידי פלשתינים או על-ידי יהודים".

בהמשך, בפרק 4, תחת הכותרת של שיתוף פעולה, סעיף 22 להסכם, כתוב בהסכם אוסלו: "ישראל והרשות ישאפו לעודד הבנה הדדית וסובלנות, ובהתאם לכך יימנעו מהסתה, כולל תעמולה עוינת האחד נגד השני. ומבלי לגרוע מהעיקרון של חופש ההבעה, ינקטו אמצעים משפטיים כדי למנוע הסתה כזו על-ידי כל ארגון, קבוצה וכו'". ברור שאם קוראים לנו, ליהודים, ולצה"ל, ברדיו הרשמי: "הם לא בני אדם, אסור להשוות אותם עם בני אדם, הם כמו חיות" – אזי ודאי שאין לך הסתה גרועה מזו.

במסמך המפורסם של דניס רוס, שהתקבל על-ידי ממשלת ישראל, בהחלטה מס' 1329 מיום 18 בינואר 1997, בסעיף 2(ב) נאמר, מוסכם, גם האמריקנים כבר נתנו לזה גושפנקה – אחת ההתחייבויות שהרשות התחייבה עליהן, והאמריקנים ערבים לכך, היא למנוע הסתה ותעמולה עוינת. זו התחייבות של הרשות, התחייבות אמריקנית והחלטת ממשלה.

לכן, אם אנחנו שומעים שחיילי הכיבוש יורים והורגים ילדים פלשתינים, כשאמא מספרת בפאתוס איך האיברים הפנימיים של הבת שלה מתגלגלים כתוצאה ממה שחיילי צה"ל עושים, ולכן היא מגדירה אותנו כחיות – מה יכול להיות יותר הסתה פרועה מדבר כזה? והסתה כזאת מסכנת חיי אדם. לא פלא שאותם שוטרים פלשתינים, שאולי פעם התכוונו לדברים טובים, כשהם שומעים את הדברים האלה יום-יום דרך הרדיו הרשמי – לא פלא שאחר כך הם לוקחים כלי נשק ומנסים לרצוח יהודים באשר הם.

לכן, מה שאני דורש ממשדד התקשורת, או ממשלת ישראל, הוא לעשות את מה שהיא עשתה לטובת הרשות. היא לקחה את הערוץ הטוב ביותר שהיה לשידורי ישראל בערבית, את התדר 675- ולפי הסכמי אוסלו העבירה אותו לרשות הרשות הפלשתינית כדי שתהיה לה דרך לדבר עם AM הקהל שלה. מאחר שהערוץ הזה משמש שופר להסתה פרועה, שתביא, ואולי כבר מביאה, לשפיכות דמים ולרצח יהודים, אני דורש ממשלת ישראל לקחת בחזרה את הערוץ הזה ולהחזיר אותו ל"קול ישראל" בערבית. ואם "רדיו פלשתינ" ימשיך לשדר שידורי הסתה בערוצים אחרים, יש לשבש את השידורים שלו. ישראל יודעת לעשות זאת היטב. נוסף על כל זה, כל אחד מהשדרים שמשדרים שם, שעובר על החוק, ברגע שהוא ייכנס לישראל, יש להעמיד אותו לדין. תודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

דמוקרט גדול.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת ניסן סלומינסקי. אני מבקש להזמין את סגן השר סילבן שלום להשיב למציע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת סלומינסקי, אין ספק שהנושא שהעלית הוא נושא חשוב ומצריך דיון וחשיבה מעמיקה.

ערוץ השידור שניתן במסגרת תהליך השלום לרשות הפלשתינית היה ערוץ שידור שנועד למטרות שלום, כדי להביא את דבר הרשות אל התושבים בדרך הכי בלתי אמצעית שאפשר, בדרך הפתוחה ביותר ובצורה המהירה ביותר.

אין ספק שמבחינה עניינית אולי היה מקום מלכתחילה לתת להם את האפשרות להביא את דברם לציבור התושבים, כאשר ערוץ השידור הזה הוא ערוץ שידור "ממלכתי", הוא ערוץ שידור שמשדר מטעם. מובן שהדבר מחייב כללים ברורים של פיקוח גם על התכנים. כאשר נאמרים דברים שאולי לא ניתן לפרש אותם בצורה ממלכתית, הבעיה היא לא פשוטה, הבעיה היא בעיה קשה, ומובן היא מצריכה בדיקה ופתרון של העניין.

אני חושב שערוץ שידור שמרשה לעצמו להתבטא בצורה כה קשה גם נגד הממשלה בישראל, גם נגד מדינת ישראל, ולעתים לא מזומנות, לעתים מזומנות אפילו, גם כנגד העם בישראל – מובן שהדבר מצריך מחשבה, איך בכלל חושבים בצד השני על אפשרות של הידברות ועל אפשרות של רצון להגיע לשלום.

הערוץ הזה היה אמור להיות ערוץ של שלום, ערוץ של תקווה, ערוץ של הבנה. הערוץ הזה היה אמור להינתן, מבחינת אלה שחשבו שיש לתת את הערוץ הזה ואת התדר הזה, כערוץ שיפתח את לבם של אלה מקרב הקיצונים, מקרב הציבור הפלשתיני שאולי נתונים למין מצב לא של מרות, אלא של השפעה דתית והשפעה של גורמים קיצוניים וגורמים בעייתיים. הערוץ הזה ניתן כדי שיווצר מצב שבו דווקא הרשות, שנחשבת לגורם הממתן, היא זו שתצליח להעביר את מסר ההליכה המשותפת עם ישראל למשא-ומתן לאותם אנשים ולאותם תושבים.

אם הדברים נעשים בצורה הפוכה, אזי מובן שהדבר הוא לא רק מצער, אלא הוא מזיק. הדבר חמור, אם בסופו של דבר הוא יוביל למצב הפוך מזה שהתכוונו אליו אלה שהעניקו את התדר שנלקח, כמו שאמרת, מ"קול ישראל". אינני יודע מה היה המשקל של התדר הזה בהשמעה בכל האזור. אם התדר הזה היה שם התדר המרכזי של "קול ישראל" בערבית אם לאו – זה לא הדבר המהותי. הדבר

היותר-חשוב הוא ששידורים שעולים לאוויר בשטחי הרשות הפלשתינית הם, נכון לעכשיו, שידורים מטעם, או שידורים מפקחים, או שידורים שיש עליהם, בצורה כזאת או אחרת, מרות של הרשות הפלשתינית.

כאשר הדברים נשמעים ונאמרים הם מצטרפים, כמובן, להצעה לסדר-היום הקודמת, של שרפת דגל, כאשר אנשים מההנהגה הם אלה שנמצאים באותם אירועים, כי הדברים האלה מקצינים ומוסיפים, בסופו של דבר, להקצנה הולכת ומתרחבת. כאשר רק פרחחים שורפים דגל, אפשר להגיד שאולי יש גם פרחחים בצד השני, אולי לא באותה כמות, לא באותה עוצמה, אבל מדובר בילדים שאולי כן נשלחו או לא נשלחו. כאשר מדובר באנשים שמטיפים בצורה ארסית במסגדים, אז יש מצב מסוים שבו עדיין נתלים באיזה אילן, שהדברים נעשים על דעת אותו מואזין או על דעת אותו כוהן דת, והדברים אינם נעשים בצורה מאורגנת ומסודרת.

אולם, כאשר שידורי הרדיו, שלא לדבר על שידורי הטלוויזיה – כידוע לך, בזמן מסוים העבירו באופן ישיר גם את שידורי הרשות המחוקקת, כמו ערוץ-33 שלנו; למשך תקופה מסוימת העבירו גם את השידורים משם, עד אשר החליט מישהו שהשידורים האלה אינם מוסיפים לחוזקה של הרשות, ואז החליטו לשבש אותם. מאז לא ניתן יותר להעביר אותם שידורים בצורה שבה הם הועברו בעבר. אבל זה מעניינם שלהם, אם יעבירו את השידורים של הרשות המחוקקת או לא; אנחנו לא אלה שצריכים להתערב בכך ואנחנו לא אלה שצריכים לומר להם אם כן להעביר או לא להעביר. אולי זה רק מצביע על הכיוון שאנשים, גם בצמרת הבכירה, עדיין לא סיגלו לעצמם את המצב שבו היו בחירות, נבחרו אנשים, ואנשים רוצים להביע את דעתם ולדבר אולי במסגרת הדמוקרטיה של הארגון. אבל אנחנו לא מדברים על הדבר הזה היום. זה נושא אחר, שאפשר לדון בו בזמן אחר.

מה שהעלית כאן, הנושא של שידורים – אני לא עוקב אחרי השידורים האלה, אם הם משודרים באופן יומיומי או לא. חבר הכנסת גדעון עזרא הציע, שאולי השידורים האלה בכלל יובאו בצורה מסודרת לידיעת הציבור הישראלי הרחב – מה נאמר שם, אילו דברים נאמרים שם; שאולי בסקירת חדשות חוץ תהיינה גם חדשות חוץ-פנים מהאזור הלא-רחוק. אבל זה, אם יעשה או לא יעשה, אם הישראלי ידע יותר או ידע פחות – כאשר הוא רואה אותנו עכשיו, אולי הוא מקבל חשיפה יותר גדולה לדברים שנעשים שם; אבל הבעייתיות היא לא בכך.

לפי דעתי, הבעייתיות היא בהעברת המסר לאותם תושבים שמאזינים לשידורי הרדיו הזה וניזונים, ככלי ראשון, מאותם דברים שנאמרים שם, ובטח אינם מפתחים אצלם את אותה – לא הייתי אומר "אהבת ישראל", אבל איזה רצון להסכמה להליכה למשא-ומתן. ואם השידורים האלה מובילים לאחר מכן ליציאה החוצה ולהפגנות ולשרפת דגלים, אז בטח זאת לא המטרה הראשונית – שלא חברי הכנסת ממד"ע חשבו שצריך לעשות אז, כי הם רצו, יחד עם הממשלה הקודמת, לתת את ערוץ השידור הזה כאפשרות של העברת המסר מהרשות לתושבים, אבל העברת מסר של שלום ולא העברת מסר של דברים מהסוג הזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה בדיוק מה שהם עושים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לצערי הרב, חבר הכנסת טלב אלסאנע, עכשיו רק נכנסת ולא שמעת את הדברים שנאמרו, אז הדברים שהם עושים הם לא בדיוק מה שאתה אומר. אין שם אמירה של דברי שלום – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, לא, חבר הכנסת דראושה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — – נגד הסכמי אוסלו.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, אתם לא רוצים להכתיב לסגן שר כיצד לדבר.

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש לא להפריע לסגן השר לדבר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אלסאנע, חבר הכנסת דראושה, משפט אחרון. אם היו אלה דברים של שלום ודברים של רצון להגיע ליד מושטת ולהוביל את הציבור, שכמו שאמרתי, אולי ניזון מהשפעה של קיצונים דתיים

שרוצים להוביל אותו למעגל של איבה ומלחמה – היינו כולנו מברכים על כך. לצערי הרב, גם אתה יודע וגם אני יודע שהדברים אינם נעשים כך –

קריאות:

סגן שר הביטחון ס' שלום:

-- והייתי מאוד מקווה ומצפה שאותו ערוץ שידור שניתן לרשות הפלשתינית יחזור להיות כפי שייעדו לו אלה שחשבו שהם רוצים לתת זאת. אני לא יודע מה חשבה הרשות הפלשתינית שקיבלה את הערוץ, אבל ממשלת העבודה-מרצ, עם התמיכה שלכם, כאשר היא נתנה אז את הערוץ הזה, בוודאי חשבה על המסר של השלום ולא על מסר של מלחמה.

אני מציע להסתפק בדברי, ואם תיאות להסתפק בדברי --

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת סלומינסקי, אתה מסכים להסתפק בדבריו?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היו"ר מ' שטרית:

הוא מציע שתסתפק בדבריו.

קריאות:

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אמרתי את מה שאמרתי, אני מבקש להסתפק בדברי. אני חושב שהמסר הזה מועבר גם על-ידך וגם על-ידי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היו"ר מ' שטרית:

אתה לא יכול לבקש. ברגע שהעלית – זה במליאה. זה הכול.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה יכול לבקש דיון במליאה. אני מציע לך להסתפק בדברי. אם אתה רוצה להעביר לוועדת החוץ והביטחון – מבחינתי גם זה אפשרי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. ובכן, יש לי שתי הצעות אחרות. חבר הכנסת תאופיק חטיב מבקש להסיר. מסגרת של דקה, אדוני; מהמקום.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, דובר כאן הרבה על הדדיות, ונראה שכאשר מגיעים לדבר שנוגע דווקא לצד הזה – ההדדיות נשכחת בשני מקרים; המקרה הזה של הערוץ הפלשתיני, דווקא אלה שמממנים בקולותיהם את העבירות על החוק, העבירות היומיומיות של ערוץ-7, מדברים על העבירות שעובר הערוץ הפלשתיני. ערוץ-7 גם משדר אצלכם מבית-אל וגם חברי כנסת משדרים משם, אותם חברי כנסת שאמונים על החוק.

מצד שני, באותה הדדיות, כשדיברו כאן על שרפת הדגל הפלשתינית – יש גם הדדיות בנושא הזה, וצריך להוריד את הצביעות במידה מסוימת, שרק לעיניהם של המנהיגים של היום ולעיניו של כל

האגף הזה נשרפו ונקרעו תמונותיו של רבין, זיכרונו לברכה, באותן מהומות שנקראו אז: הפגנות, כשהמנהיגים עמדו על המרפסות וכולם הסתכלו, ואף אחד לא גינה; והנה היום זה נקרע ונשרף לעיניו של אבו-עלא – – –

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע איזו קטסטרופה גדולה אחת? תחטטו בתוכם, לא שם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה. רבותי, לצערי אני לא יכול לאפשר הצעה אחרת, כיוון שההצעה של המציע היא דיון במליאה, ההצעה של השר היתה ועדה, והיתה לנו הצעה להסיר. אז בעצם מה עוד יש בפנינו?

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד? חבר הכנסת סלומינסקי, אתה מסכים לוועדה? כן. ובכן, רבותי, מי בעד ומי נגד? אבקש להצביע עבור העברת הצעת החוק לוועדה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

רוב של עשרה קולות בעד, שישה נגד – אני קובע שההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת ניסן סלומינסקי מועברת בזאת לוועדת החוץ והביטחון, כפי שהציע סגן השר. תודה, אדוני.

הצעה לסדר-היום

קיום החלטת הממשלה מס' 1329

היו"ר מ' שטרית:

אני מזמין את הדובר הבא, חבר הכנסת מיכאל קליינר, שיעלה את הצעתו בדבר קיום החלטת הממשלה מס' 1329 – הצעה לסדר-היום מס' 2878. בבקשה, חבר הכנסת קליינר.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם שני קודמי דיברו על הפרה זו או אחרת של מה שקרוי הסכמי אוסלו, אני אעזור לך, אדוני סגן השר, לבחון את הדברים במסגרת הכוללת, הכול לא רק על-פי מצע הקואליציה הזאת, אלא גם על-פי החלטת ממשלה – החלטת ממשלה מס' 1329, מיום 18 בינואר 1997, שמתייחסת למסמך שנקרא: תרשומת לתיק, נספח להסכם חברון שאושר באותה ישיבת ממשלה, והממשלה החליטה כך: הממשלה שבה ומדגישה, שתנאי מרכזי להמשכת התהליך עם הפלשתינים הוא קיום הדדי של התחייבויות הצדדים כפי שהן מופיעות במסמך התרשומת לתיק מיום 15 בינואר 1997.

במסגרת ההסכמים האלה, למשל, אצה-רצה מדינת ישראל, ברצונה לקיים את ההסכם, ושחררה הרבה מאוד אסירים, ביניהם רוצחים, לרבות אסירות תושבות ישראל שנידונו על-ידי בתי-משפט, כי כך היא התחייבה בהסכם.

לעומת זאת – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לעומת זאת, הצד השני לא קיים ולו אחת מההתחייבויות שלו על-פי ההסכם. ההתחייבויות היו: להשלים את תהליך תיקון האמנה הלאומית הפלשתינית – לא קיים. להילחם בטרור ולמנוע אלימות – לא קיים. סעיפי משנה – לחזק שיתוף פעולה ביטחוני; כפי שציין חבר הכנסת סלומינסקי, למנוע הסתה ותעמולה עוינת – לא קיים. גם ברדיו, גם בטלוויזיה. מפת פלשתינ השלמה כל הזמן. הייתי אומר – ההסתה גברה. להילחם באורח שיטתי ויעיל בארגוני הטרור ובתשתיות שלהם – לא קיים. תפיסה, העמדה לדין והענשה של מחבלים – לא קיים, אפילו לא במקרה אחד. בקשות להעברה של להסכם הביניים – (14)(1) של נספח 11 וחשודים ונאשמים, הכוונה להסגרה, טופלנה על-פי סעיף 7) לא קיים. שום בקשה, לרבות בקשות עדיין מתקופת הממשלה הקודמת. החרמה של נשק חם בלתי חוקי – לא קיים. גודל המשטרה הפלשתינית יהיה על-פי הסכמי הביניים – לא קיים. הפעולה הממשלתית הפלשתינית ומיקום משרדי הממשל הפלשתיני יהיו כפי שמפורט בהסכם הביניים – הכוונה ירושלים – לא קיים.

אדוני סגן השר, נציג הממשלה, לא מדובר באיזו הצעה מול הממשלה. מדובר בבחינה יסודית של הפרלמנט, הסכם שהממשלה הזאת קיבלה לא באהבה, לא בשמחה. כמעט כל חברה שהיו חברים בכנסת הקודמת התנגדו להסכם הזה בשצף-קצף, אבל קיבלנו אותו. היום יש החלטה ממשלתית מחייבת שאומרת: לא מקיימים אם הצד השני לא מקיים.

אדוני היושב-ראש, לא רק מפני שזאת קפריזה. יש הסכם – צריך לקיים אותו. אלא מה היה כל ההיגיון, מה שהצד הזה של הבית אמר לגבי הסכמי אוסלו? הוא אמר: אנחנו רוצים ליצור משהו ביניים, שבו ישראל רק נותנת, אנחנו יודעים, אבל אנחנו רוצים לתת קצת כדי ליצור מבחן, מבחן אמיתי אם באמת העסק עובד, אם אפשר לתת אמון בצד השני, אם החתימה היא חתימה. הרי מה – היה הפחד שלנו כל השנים? אנחנו נותנים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה בעד ביצוע ההסכם על-ידי שני הצדדים?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

ישראל ביצעה את כל מה שהיתה צריכה. פתאום ממציאים לי את רוח ההסכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה בעד הסכם אוסלו?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לא, הייתי נגדו. אבל היות שזאת מציאות פוליטית, אם רוצים שיהיה לו תוקף, צריך לפחות לקיים אותו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

משני הצדדים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

המבחן הזה נכשל. עמוס עוז, ביום שבו עבר הסכם אוסלו המקורי, עוד בזמן הממשלה הקודמת, אמר: אני תומך בהסכם הזה, אבל צריך להיות ברור שבהפרה הכי קטנה, אנחנו צריכים להתייחס לכל ההסכם הזה כאילו הופר, ואז נבוא נקיים אל ילדינו ונאמר: ניסינו.

אני רוצה להגיד, שעם ההיגיון הזה של הניסיון של הצד הזה של הבית – הוא העביר את ההסכם הזה, לא הצד הזה – כל אזרח שעניו פקוחות, כל חבר כנסת צריך לומר: הניסיון הזה נכשל. ישראל נתנה, ישראל ויתרה, ישראל התקפלה, ישראל הביאה עשרות אלפי מחבלים מתונים ונתנה את הצ'אנס הגדול הזה, שחצי עם אמר שצריך לתת אותו.

היו"ר מ' שטרית:

מישהו אמר שהססמה של ההסכם היתה "רק קח".

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כן, רק קחו. והיה הסכם רק ככה זה.

ואז, אדוני, צריך לקיים דיון נוקב, שבו אנחנו שואלים את עצמנו, חברי הכנסת, את העם: האם אנחנו מתקדמים בעניין הזה? האם באמת אנחנו מתקדמים עם נושא שדה התעופה, שהוא נושא מקביל נוסף, יחד עם המעבר הפתוח, להתחייבויות האלה?

על-פי החלטת הממשלה הזאת, אסור להתקדם בשום דבר אם הצד השני לא ממלא את חלקו. אז מדברים על שדה תעופה, ואלוהים יודע אם ההסדרים הביטחוניים ימנעו טפטוף של תושבים, בניגוד למעברים היבשתיים, שבהם צה"ל מקיים מידה סבירה של פיקוח, כאשר עדיין לא בוטלה האמנה הפלשתינית שמדברת על זכות השיבה, כאשר הצד השני אומר לך במפורש, שגבולות 1967 לא מספיקים לו עם ירושלים כבירה, אלא הוא רוצה מספר סמלי של חוזרים במסגרת זכות השיבה; וגם אז הוויתור של כל היתר הוא לא ויתור על הזכות אלא ויתור על מימוש הזכות, בינתיים.

אם אלה האינדיקטורים של ההסכם, אם זה הקיום שלו, אם לא מקטינים את המשטרה, בניגוד להסכם, אם לא מחרימים נשק, אם לא מבטלים את האמנה, אם לא מפסיקים את ההסתה, אם לא

סוגרים מוסדות בירושלים כפי שהתחייבו – כל זה בניגוד להסכם חתום ומפורש – יסבירו לי למה מישהו חושב שבעתיד, אם, חס ושלום, יהיו ויתורים נוספים, כן יקיימו את ההסכמים?

היום נקודת החיכוך היא חברון, כי שם עדיין יש צבא ישראלי. בכל המקומות האחרים אין – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה העולם כולו נגד המדיניות של ישראל?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

תודה רבה לך, חבר הכנסת דראושה. זה בניגוד להסכם. הולכים ומסיתים נגד מדינת ישראל – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כי העולם רואה שישראל מפירה התחייבויות.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

– – זו שנותנת עבודה, זו שנותנת להם לחם, זו שבאתם לכאן וייללתם "אין עבודה", אז פתחו, למרות הסיכון הביטחוני, את הגבולות לעובדים מהשטחים.

באים לכל העולם, ברוב חוצפתם, ערפאת בראש, ואומרים: נגיד לאירופים להטיל סנקציות כלכליות על ישראל. אני מודיע לך, קודם כול, מי שיטיל סנקציות כלכליות – בינתיים זו ישראל על הרשות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם כבר מטילים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אם ערפאת יקרא להטיל סנקציות נגד ישראל, אני אציע שמהבית הזה קודם כול לא נעביר גרוש אחד לרשות הפלשתינית, ולא ניתן לאדם אחד מהרשות הפלשתינית להתפרנס כאן. ואז נראה אם ערפאת ירוץ להטיל סנקציות כלכליות על מדינת ישראל.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

— — — הגנב הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה כסף שלך?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

לא כסף שלי, אבל הוא גנב מהפלשתינים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אתה מגן על השוד. לוקחים את הכסף של אחר, שודדים אותם לחשבונות בנק סודיים בתל-אביב, ובמסטר מושחת כזה אתה — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא עושה לטובת אחרים. שנתניהו יעשה לטובת אחרים כמו שערפאת עושה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, אדוני היושב-ראש, אין מנוס אלא להגיע למסקנה, שמה שקורה בחברון הוא מבחן שתוצאותיו ברורות, ולפני שהולכים הלאה צריך לקיים את החלטת הממשלה הזאת ולקיים דיון רציני. זו מסקנתי.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מבחן שנכשל.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אני מציע שיתקיים דיון פומבי. אני חושב שעצם הדיון חשוב, כדי לברר. אולי מישהו ישכנע אותי ויוכיח לי שכן מחרימים נשק לא חוקי, שכן מסגירים מחבלים, רוצחים, שכן עוצרים חשודים –

היו"ר מ' שטרית:

שמבטלים את האמנה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

– שכן מבטלים את האמנה הפלשתינית, שהרדיו והטלוויזיה הפלשתיניים לא מסיתים, ואז כמובן המסקנה תהיה בהתאם. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת קליינר. אדוני סגן שר הביטחון, אני מבקש להשיב למציע. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת קליינר הצביע על שורה של הפרות מצד הרשות הפלשתינית, הפרות של הסכם שעליו התחייבה ואינה מבצעת.

לצערנו הרב, כאשר לאורך זמן יש מצב שבו צד אחד מבצע את ההסכם, חבר הכנסת דראושה – וזה הצד הישראלי – כאשר הצד השני אינו מדקדק בביצוע וביישום סעיפי ההסכם כפי שהתחייב להם, אין ספק שההיגיון מהמסקנה של חבר הכנסת קליינר עולה וצף, ואינני רוצה שההיגיון הזה יוביל את המשך התהליך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע שחבר הכנסת קליינר לא בדיוק שייך למחנה השלום, והוא לא תומך בתהליך השלום. הוא אפילו לא בקו המדיני שראש הממשלה ואתה מייצגים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל זה לא יכול למנוע ממנו להביע את דעתו על ההסכם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זכותו להביע את דעתו. מישהו אמר שלא?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה מה שהוא עושה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אני דיברתי על קיום ההסכם שאתה תמכת בו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

מי שלא הולך לאוסלו ומקים כוח-17 – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא, אני לא רוצה לעורר ויכוח, אבל בוא נסכים על כך שכל צד שחותם על הסכם צריך לקיים אותו. נכון? על זה יש ויכוח?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה, אני שואל אותך: על זה יש בינינו ויכוח, שמי שחותם על הסכם צריך לקיים אותו, כל צד?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שני הצדדים.

היו"ר מ' שטרית:

זה הכול – שני הצדדים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר: בשני הצדדים.

היו"ר מ' שטרית:

לכן, חבל על הוויכוח. קריאות הביניים לא עוזרות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי אחראי להחלטה על פתיחת המנהרה, אדוני היושב-ראש? מי אחראי לבנייה בהר-חומה? הרשות הפלשתינית קיבלה את ההחלטה על הר-חומה?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, אני לא שומע אותך. אני אמרתי דבר אחד – שכל צד שחתום על הסכם צריך לקיים אותו. נקודה. עכשיו אני מבקש לא להפריע לסגן השר לדבר. אם על זה הסכמנו – זה כבר הישג גדול.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

העיקר – יום לימודים ארוך.

היו"ר מ' שטרית:

גם על יום לימודים ארוך צריך להסכים. היום יש לנו יום לימודים ארוך בכנסת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בעיקר לי.

היו"ר מ' שטרית:

בעיקר לסילבן שלום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין עסקינן בחבר הכנסת מיכאל קליינר באופן אישי ולא באופן סיעתי; וחלק גם שאלו, כשהוא עלה, אם הוא מייצג את סיעתו או לא. אין הדבר חשוב כלל ועיקר. הוא מעלה מבחינתו את מה שהוא מוצא לנכון כחבר הכנסת, שזכותו להגיש הצעה לסדר-היום ולהביא את הדברים. והדברים שהוא הביא אינם פשוטים.

כמו שאמרתי, לצערי הרב, הרשות הפלשתינית אינה מקיימת את התחייבויותיה, וממשלת ישראל רואה את ההפרות של ההסכם מצד הרשות הפלשתינית בחומרה. לאורך כל המשא-מתן עמדה הממשלה ועומדת על הדדיות ביישום ההסכמים, ועצם האי-ביצוע של צד אחד מהווה הפרה של ההדדיות שעליה התחייבו שני הצדדים. מובן שהפרות חוזרות ונשנות אינן תורמות במאומה לאפשרות חידוש המשא-ומתן. חידוש המשא-ומתן יכול שיעשה כאשר שני הצדדים ייצמדו בצורה מלאה לביצוע ההסכמים שעליהם חתמו, וכשהדבר ייעשה, תהיה האפשרות ללכת ולהמשיך קדימה.

הממשלה העבירה את המסר המתאים לרשות הפלשתינית והעמידה את הרשות על חומרת הדברים בשורה ארוכה של עניינים שיש בהם הפרה, ולפעמים הפרה בוטה, של עצם ההתחייבות של הרשות הפלשתינית. המסרים האלה הועברו על-ידי מתווכים שונים, על-ידי אנשים שנמצאים בקשר עם שני הצדדים, והדברים הובהרו בצורה חד-משמעית – שממשלת ישראל לא תוכל להמשיך ולהסכים למצב שבו ההתחייבות מבוצעת באופן חד-צדדי על-ידי ממשלה אחת.

עצם הגעתה של הממשלה הזאת לשלטון לא הביא להפסקת התהליך. ממשלת ישראל התחייבה עוד לפני הבחירות, כאשר עוד היתה באופוזיציה – ראשי הממשלה הנוכחית – שאם אכן הם יגיעו לשלטון, הם ימשיכו בתהליך שקרוי תהליך אוסלו, למרות העובדה המצערת שהם חושבים שהתהליך, בזמנו, לא נעשה בצורה שבה הם חשבו שהוא צריך להיעשות, מאחר שהיו בו פגמים רבים, שהיום הם צצים ועולים על פני השטח כמעט בכל יישום של אחד השלבים. אבל מאחר שההחלטה היתה החלטה עקרונית, החלטה אסטרטגית, והיא גם כתובה בהסכמים הקואליציוניים שנחתמו עם כל השותפות הקואליציוניות, חבר הכנסת קליינר – כל השותפות הקואליציוניות התחייבו בצורה משותפת להמשיך ביישום ההסכמים – מצאנו לנכון להמשיך בתהליך. המשך התהליך הוביל גם לתהליך שקרוי הסכם חברון, או הפעימה הראשונה, והוא כרגע לקראת דיונים, אם אכן יהיו, על הפעימה השנייה.

לא יכולות ההתחייבויות של הרשות הפלשתינית להיות אות מתה באותם הסכמים שהם חותמים עליהם, כמו שזה נראה, כלאחר-יד, כאשר אין שום כוונה למלא אחר אותם סעיפים. זוכרים כולם את ההתעקשות הגדולה מאוד של הרשות הפלשתינית כמעט על כל אות ועל כל תג, כאשר צדדים שעומדים על התחייבות בסדר גודל זה, כמו שישראל עמדה על כך, חושבים שהחשיבות של המלה הכתובה יש בה ממש, והם עומדים על כך שאכן היא תבוא לידי ביטוי. לעמוד סתם, לנהל משא-ומתן ממושך, לשנות עוד מלה ועוד מלה משפט, כאשר בסופו של דבר אין כוונה לעמוד בכך – אני חושב שהדבר לא יוכל להימשך לאורך זמן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם הקמת ההתנחלות מקדמת את תהליך השלום? כבוד סגן השר, האם הקמת התנחלות – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

איפה קמה?

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

איפה קמה התנחלות חדשה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תן לסגן השר, הוא יודע לענות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

טלב, תסביר לו שהר-חומה זו התנחלות.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

זוילי, תראה איזה שותפים. תראה במי בחרתם, איזה שותפים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר מ' שטרית:

זהו? נגמרו הצעקות? חבר הכנסת אלסאנע, גמרנו? עכשיו אני אבקש מסגן השר לדבר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

טלב, תסביר על ההתנחלות בהר-חומה, בארמון-הנציב, ברחוב יפו. תסביר לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מזרח-ירושלים זה שטח כבוש.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

נציג אש"ף בכנסת, נציג אש"ף בכנסת. תקשיב מה קורה, זוילי.

היו"ר מ' שטרית:

חברי הכנסת.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הירשזון. רבותי, אתם רוצים שאני אתחיל להוציא אנשים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ירושלים המזרחית היא חלק מהגדה המערבית.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הכול פלשתינ.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר מ' שטרית:

אני יכול לצעוק ולא תשמעו זה את זה. חברי הכנסת, תפסיקו עם זה. חבר הכנסת קליינר, דיברת עשר דקות ושמרתי עליך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

פלשתין השלמה.

היו"ר מ' שטרית:

בסדר, אני מבקש להפסיק את הערות הביניים. אני מוכרח לשחרר את חבר הכנסת סילבן שלום, ואגיד לכם אחר כך למה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

תראה מה קרה לזוילי, הוא פשוט מתבייש.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת פלד, תרשה לי. סגן השר פלד, אני מבקש לתת לסגן השר לגמור.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זוילי הוא הבוס שלנו? לא זוילי מייצג אותנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תסביר לאלה בטלוויזיה שרואים אותך, שהחפירות בכותל הדרומי זו התנחלות. תסביר להם, שהם יבינו; הם לא מבינים. אנשים חושבים שזוילי מדבר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מתחת לכותל יש – – – מסגד אל-אקצה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתם רוצים להרוס את המסגדים. מה אתם עושים שם?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו שומרים על המסגדים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין, די.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הירשזון, מספיק.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

צדק זוילי כשהוא יצא.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת פלד, אתה עוד הפעם מתחיל? אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — — אדוני סגן השר

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

זו הסתה.

היו"ר מ' שטרית:

פעם שנייה.

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר מ' שטרית:

אני מבקש לא להפריע. חבר הכנסת סילבן שלום צריך להגיע לבית-החולים, אשתו בדרך ללדת, ואני מבקש לא להפריע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היא כבר ילדה, כבר ילדה.

היו"ר מ' שטרית:

ילדה כבר? מזל טוב. מה ילדה, אנחנו לא יודעים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

נולד לו בן.

היו"ר מ' שטרית:

אז מזל טוב בשמי ובשם חברי הבית. אני חושב שזו הזדמנות להביע מזל טוב לסילבן ולג'ודי. בשעה טובה להולדת הבן, תראו ממנו רוב נחת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, עכשיו תנו לו ללכת הביתה. אני מבקש לא להפריע יותר. מי שיפריע, אוציא אותו.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

גם אני נעשיתי סבא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

שש דקות אני עומד וממתין.

היו"ר מ' שטרית:

לבן הזה קוראים שלום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בוא נביא לשלום בינינו. אני מציע לכם, אף-על-פי שאתם חושבים שיש אולי צדק מסוים במה שעושים בצד השני, גם התמיכה האוטומטית בכל דבר אינה מועילה, לפי דעתי. אני לא רוצה ללמד אתכם מה לעשות, אבל אני חושב שאם רצונכם שתהיה לכם אוזן קשבת גם בצד הישראלי – לא צריכה להיות תמיכה אוטומטית, גם כאשר יש מצב של הפרת הסכם מצד הרשות הפלשתינית.

לגבי ההתנחלויות – חבר הכנסת טלב אלסאנע, בהסכמי אוסלו נקבע בצורה מפורשת, שהדיון על ההתנחלויות יהיה במסגרת הדיון על הסדרי הקבע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל ההתנחלויות מקדמות את ההסדר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כל הנושא הזה לא נמצא כרגע בדיון, גם לפי חוות דעתם של אנשי הרשות הפלשתינית, מאחר שכל הנושא יידון בהסדרי הקבע.

חבר הכנסת קליינר, אני מציע לך להסתפק בדברי ולא להעביר את הנושא לוועדה. בוועדת החוץ והביטחון נדון בכל נושא הפרות בצורה מסודרת, ואפשר יהיה לקיים דיון רציני גם בסוגיה הזאת.

היו"ר מ' שטרית:

אתה מסכים, חבר הכנסת קליינר?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

שיהיה דיון במליאה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע מבקש להסיר. בבקשה, דקה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני מצטרף לברכות לחבר הכנסת סילבן שלום, לרגל המינוי וגם לרגל הולדת הבן. אני רוצה לברך גם את חבר הכנסת וליד צאדק, שנולד לו נכד. אני חושב שזו התחלה טובה לחבר הכנסת סילבן שלום. אני מקווה שכשמו, כן יתרום לקידום השלום.

מה שאמרת מקובל עלי עקרונית – שהסכמים צריך לכבד. לא חותמים על הסכמים על מנת להפר אותם. אי-אפשר לדרוש מצד אחד שיכבד הסכם, והצד השני יהיה פטור מלקיים אותו. אני רוצה לומר לחבר הכנסת קליינר: ממשלת ישראל לא קיימה את ההסכם בעניין המעברים הפתוחים, וכך בעניין נמל התעופה הפלשתיני. מה כן קיים? הרחבת ההתנחלויות קיימה. האם ההתנחלויות מקדמות את תהליך השלום? זהו הניגוד המוחלט לתהליך השלום. פתיחת המנהרה נעשתה, והתוצאה היא שהרבה אנשים היו קורבנות.

אנחנו צריכים להתחיל לחשוב; בשביל זה יש לנו ראש, לא רק לשון. צריך להשתמש גם בשכל שנתן לנו אלוהים, כדי לדעת להבחין בין טוב לרע. לדעתי, אי-אפשר רק להתקיף את הצד הפלשתיני, הנושא באחריות כבדה. לדעתי, כדי לקיים את תהליך השלום, את הסכם אוסלו, עם כל המעמסה והנטל שממשלת ישראל מטילה עליו, צריך לחזק את הרשות הפלשתינית.

אני רוצה לומר משפט אחרון.

היו"ר מ' שטרית:

סיימת את זמנך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

משפט אחרון: אם אבו-עלא, שהוא המתון שבמתונים הפלשתינים, הגיע למצב הזה; אם ברחוב הפלשתיני – זה לא אדם בודד אלא הרחוב שאתו צריך להגיע להסכם שלום – מגיעים ליציאה להפגנות, צריך להסיק מכך מסקנות. אני נגד שרפת הדגל, אבל שרפת הדגל היא הברומטר המבטא את תחושת התסכול של הפלשתינים. הממשלה הזאת צריכה לעשות חשבון נפש, אי-אפשר לנהל מדיניות על-ידי תנאים מהרב כדורי, אי-אפשר לנהל משא-ומתן בין השר לוי לבין נתניהו, אי-אפשר ללכת לצעדים בוני אמון כאשר הם עסוקים בעצמם.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלסאנע, זה משפט ארוך מאוד, של שתי דקות. אני נותן לך לומר משפט, אתה מדבר עוד שתי דקות. תודה רבה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הצעה דחופה זה שלוש דקות, וכאן הוא מדבר חמש דקות.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת קליינר, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

אנו עוברים להצבעה: מי בעד, מי נגד העברת ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת מיכאל קליינר לוועדת החוץ והביטחון?

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

תשעה קולות בעד, שישה נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת קליינר: קיום החלטת הממשלה מס' 1329 – מועברת לוועדת החוץ והביטחון. אני שב ומאחל לסילבן שלום ולג'ודי מזל טוב בשם כולנו, והרבה בריאות ונחת מהבן החדש, שיהיה תמיד לגאווה.

שאלות ותשובות

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לשאלות לסגן שר החינוך והתרבות. בבקשה. אבקשך לענות על שאלתא מס' 1320, של חבר הכנסת אברהם הירשזון, שעניינה תלמידים הנפלטים ממערכת החינוך.

נשירת תלמידים ממערכת החינוך

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

תלמידים רבים נפלטים ממערכת החינוך ולא חוזרים אליה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך מה היקף התופעה, וכמה תלמידים נפלטו או נשרו בשנת 1996?

2. האם ידוע מה עולה בגורל הנערים האלה?

3. האם מצויה סטטיסטיקה ביחס למעורבות בפלילים של נערים נושרים?

4. האם קיים צוות משרדי לטיפול בנערים נושרים, ואם לא – האם יוקם צוות משותף למשרדי החינוך, העבודה וביטחון הפנים, שיקבע מסגרות טיפוליות לנוער זה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מצטרף לברכות לבנים-לנכדים, כן ירבו בבית הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לשם איזון, גם הבנות-הנכדות. אני אומר זאת כאב לשלוש בנות.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

בנות ונכדות, בנים ונכדים. אני מקבל את התיקון באהבה.

1. בשנת 1996 אותרו וטופלו כ-30,000 תלמידים בדרגות חומרה שונות של ניידות וסיכון נשירה. כ-15,000 תלמידים מסך המטופלים נשרו ממערכת החינוך.

2. כ-10,000 תלמידים מסך המטופלים שולבו בחזרה במסגרות החינוך השונות.

3. כ-5,000 תלמידים לא שובצו במערכות החינוך מסיבות כאלה ואחרות. כ-55 תלמידים נמצאים בטיפול קציני מבחן.

4. מתקיימים פורומים משותפים למשרדי החינוך והרווחה הנוגעים לילדים ולבני נוער, תוך ניסיון לשלב גם את המשרד לביטחון פנים בקטעים המשיקים למשרדים הללו; זאת אומרת, קציני מבחן, משטרה וכו'. עד כאן תשובתי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, בקדנציה הקודמת של הכנסת התקיימה כאן ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא הנשירה מבתי-הספר. אני יודע שאז כמעט לא היו נתונים. אני בהחלט מברך על ההתקדמות הגדולה שחלה בעניין, ולפי הנתונים האלה אכן היתה התקדמות.

יש לי שאלה: האם תוכל – גם אם לא היום – להעביר אלינו נתונים על הנושרים? כמה מהם שייכים לסקטור היהודי וכמה לסקטור הערבי? כמה החזירו לבתי-הספר בסקטור הזה ובסקטור הזה? כמה מן הנושרים בסקטור היהודי הם מקרב העלייה החדשה?

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא רוצה לשלוף מספרים מהשרוול; אמציא לך את המספרים. עם זאת, אני רוצה להתריע על בעיה קשה שאני פועל לתיקונה: מעבר של תלמיד מבית-ספר אחד לבית-ספר אחר איננו בחזקת נשירה. מעבר של תלמיד מבית-ספר לבית-ספר נרשם כאילו נשר, ויש מקרים רבים – שאני מכיר את חלקם – שבהם תלמידים אינם עוברים מבית-ספר לבית-ספר, כדי שלא יירשם על שם בית-הספר "נשר". סיבה נוספת לכך היא שהרשות המקומית מקבלת כסף פר-תלמיד. זאת אומרת, אם התלמיד עזב את בית-הספר, הרשות לא מקבלת את הכסף עבורו. במקרים מסוימים הרשות מעדיפה – ואת זאת אני מגנה בתוקף – שהתלמיד ישב "על הברזלים", או בחצר בית-הספר במקרים הטובים; במקרים הלא-טובים – ישב מחוץ לבית-הספר; העיקר שהכסף עבור התלמיד יועבר לרשות. אני רוצה לשנות במשרד את ההגדרה, על מנת שתלמיד שנשר מבית-ספר מקיף, מבית-ספר עיוני ממלכתי, יוכל לעבור לבית-ספר מקצועי, טכנולוגי או תעשייתי, כדי שתהיה לו איזו מסגרת חינוכית. כאן צריך לשנות את ההגדרה.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, אני מבקש להשיב על שאילתא מס' 1366, של חבר הכנסת טלב אלסאנע, בדבר רמת ההישגים ושיעור הנשירה בבתי-הספר הערביים בנגב.

הטיפול בבעיות מערכת החינוך הערבית בנגב

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

רמת ההישגים בבתי-הספר הערביים בנגב ירודה, שיעור הנשירה גבוה, וקיים מחסור במגמות טכנולוגיות במערכת החינוך, וכן יש מחסור במוסדות חינוך מיוחד.

רצוני לשאול:

מה היא מדיניותכם להתמודדות בעתיד עם הבעיות דלעיל במערכת החינוך הערבית בנגב?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מחוז הדרום במשרדנו מתכוון להוציא אל הפועל בשנת הלימודים התשנ"ח כמה פרויקטים אשר אושרו על-ידי מנכ"ל המשרד ונמצאו להם התקציבים המתאימים. כל הפרויקטים שלהלן נועדו להקטין את שיעור הנשירה, להעלות את רמת ההישגים הלימודיים, הן בחינוך היסודי והן בחינוך העל-יסודי.

בחינוך היסודי המחוז נערך לארגון מחודש של ההוראה/הלמידה בבתי-הספר היסודיים, בכוונה לשפר את הישגי התלמידים במיומנויות היסוד על-ידי הכשרת עובדי הוראה, הכשרת מנהלים והכשרת המפקחים בעזרת שתי המכללות הקיימות במחוז: מכללת "אחוזה" ומכללת "קיי", ופרויקט רש"י, שייתן מענה לתחום המדע והטכנולוגיה.

בחינוך העל-יסודי נמשך התהליך האינטנסיבי של הגדלת מספר הניגשים לבחינות בגרות, מתוך כוונה להגדיל באופן ניכר את מספר התלמידים הזכאים לתעודת בגרות מלאה; 12 כיתות מב"ר – מעבר לבגרות – אמורות להיפתח בשנת הלימודים התשנ"ח ללמידה אינטנסיבית של מקצועות הבגרות; המשך פרויקט "ההזדמנות השנייה" – הקמת מרכזים נוספים על המרכזים הקיימים ברהט ובלגיה; פיתוח מנהיגות חינוכית, יחד עם אוניברסיטת בן-גוריון, להכשרת עתודות תלמידים ותלמידות להוראה; פרויקט רש"י, כמו בבתי-הספר היסודיים, שייתן שוב מענה בתחום המדע והטכנולוגיה.

היו"ר מ' שטרית:

שאלה נוספת לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד סגן שר החינוך, אני מודה לך על התשובה. רצוני לשאול, מאחר שיש בעיה הידועה היטב לך ולמערכת החינוך, לגבי מערכת החינוך לסקטור הערבי בנגב: מדוע לא לכלול את היישובים הערביים בנגב כאזור עדיפות א' לצורכי חינוך, ועל-ידי זה לתת תמריצים למורים מוכשרים, ובעקבות זאת לתרום תרומה מאוד משמעותית לקידום מערכת החינוך והעלאת ההישגים?

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זו שאלה שונה לחלוטין, והיא נושא בפני עצמו. כבר דובר רבות במליאה בדיונים קודמים על בתי-הספר של המגזר הערבי בנגב. אני מציע לקיים על זה דיון מיוחד, כי לא מזמן דנו בבתי-ספר ביישובים שאינם חוקיים, ויש כאלה, ואנחנו ניסינו לאחד בתי-ספר. אני מציע לקיים על הנושא הזה דיון מיוחד – זו שאלה אחרת לגמרי.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני סגן השר, אתה צריך לומר שהממשלה הזאת, שלא כמו הממשלה הקודמת, בונה 116 כיתות במשך שלוש שנים. זו מהפכה. עד היום לא קיבלנו מהם מכתב תודה. עולה חבר הכנסת טלב אלסאנע, ועד היום לא הודה. זו מהפכה. מה שהממשלה הזאת עושה למען הבדואים – זה הישג בלתי רגיל.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת זיסמן מציין, שהוא, כראש הוועדה, טרח בוועדה ולחץ על משרדי החינוך והאוצר והביא לכך שיתחייבו לבנייה של 116 כיתות במגזר הערבי. הוא אפילו לא זכה לתגובה על העניין מצדכם. יש לך הזדמנות להגיב עכשיו.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הנה, חבר הכנסת זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך, עכשיו הוא רוצה לומר תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני מנצל את ההזדמנות הזאת להודות, ובצדק, לחבר הכנסת עמנואל זיסמן, אשר לא רק הביא את העניין לדיון, אלא סייר בבתי-ספר בנגב, הן ביישובים מוכרים והן ביישובים לא מוכרים. אחר כך הוציא מתחת ידי הוועדה מסקנות מאוד ענייניות, ואחר כך, כשהיתה שביתה ברהט ובתל-שבע, הוא קיים ישיבת ועדה במהלך הפגרה של הכנסת, אימץ את הנושא והביא להגדלה משמעותית בנושא חדרי הלימוד. לכן מגיע לו יישר כוח. אני מברך אותו בהזדמנות הזו, ואראה את הפרוטוקול של דברי עכשיו כמכתב שיישלח אליו, ברכה ותודה בשמי. אני גם יודע שברהט ובתל-שבע בירכו אותך על המאמץ הזה שהובלת, ולא רק הובלת לדיון, אלא עד לתוצאות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

איך אומרים יישר כוח בערבית?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יעתיק אל-עפיה, לך ולכל חברי הוועדה שהשתתפו.

היו"ר מ' שטרית:

"עפיה" בערבית זה גם כוח ועושר, אבל זה גם אש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אצל הפלשתינים זה רק כוח.

היו"ר מ' שטרית:

נכון. אם בברכות עסקינן, אני רוצה לצרף את ברכתי לחבר הכנסת זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך, על כך שהוא עושה מעשים טובים בתחום הזה, והיום הוא אישר לקריאה שנייה ושלישית את נושא יום חינוך ארוך, שיביא מהפכה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה להוסיף: מה שקרה פה עכשיו באולם, על זה נאמר – יש שכר לפעולתך.

יישום חוק הרשות הלאומית לתרבות היידיש

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

רצוני לשאול:

מדוע לא נעשה עד היום דבר כדי ליישם את חוק הרשות הלאומית לתרבות היידיש, אשר התקבל בשנת התשנ"ו, בשלהי הכנסת השלוש-עשרה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

החוק הנ"ל מחייב הקמת מועצה לרשות. המועצה מורכבת מנציגי גופים רבים, ויש צורך לקבל מהגופים השונים את שמות חבריהם, נציגיהם, לרשות הזו. כאשר יתקבלו שמות כל הנציגים תוקם המועצה והרשות תתחיל בפעולתה.

שבח וייס (העבודה):

מה עם הלדינו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

החוק שאושר היה גם ללדינו?

שבח וייס (העבודה):

כן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא אתווכח אתך, כי אתה ודאי היית היושב-ראש פה.

היו"ר מ' שטרית:

הוא הגיש את ההצעה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עם שילנסקי?

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת פלד, היו שתי הצעות חוק נפרדות: אחת לתרבות היידיש ואחד לתרבות הלדינו, ואיחדו את שתיהן בוועדה.

שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני סגן השר, בעניין של השמות של המועצות שאתה נקבת בהן: קודם כול, לפני שישה חודשים נפגשתי עם מנכ"ל משרד החינוך בנוגע לדבר זה. אין שום סיבה למה אחרי כל החודשים האלה – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עם בן-ציון דל?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

כן. לא רק שנפגשתי אתו, טלפנתי אליו הרבה פעמים לשאול מה קורה בעניין, ושום דבר לא קורה.

האם סגן השר מודע לכך שהידיש מהווה אמצעי ממדרגה ראשונה לקליטת עשרות אלפי עולים מחבר העמים, שבשבילם שפת היידיש היא הקשר, הגשר כמעט היחיד לעמנו אחרי שלושה דורות של ניתוק מהמסורת והתרבות היהודיים? האם אתה מודע לכך שאי-יישומו של החוק לתמיכה בידיש פוגע בתהליך הקליטה של אלפים, וזה חשוב מאוד?

היו"ר מ' שטרית:

תודה. אבקש, אדוני סגן השר, להשיב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא ידעתי שנפגשת עם מנכ"ל המשרד. אני מבטיח במעמד זה לבדוק איפה עומדת הקמת הרשות, מדוע היא מתעכבת. אני חושב, כמוך וכמו חבר הכנסת שבח וייס, שהרשות הזו חשובה לשת השפות גם יחד.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

שילמדו את חברי הכנסת יידיש חינו.

מינוי בעלי תפקידים במינהל לחינוך ערכי

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

בעקבות פרסומים על מינויים של שבעה מפקחי מחוזות מטעם המנהל לחינוך ערכי, עוד בטרם נפתחו מכרזים עבור משרות אלה ובניגוד לתקשי"ר – רצוני לשאול:

1. האם אכן מונו אנשים לתפקידים בניגוד לתקשי"ר?

2. אם נכונים הפרסומים, מה ייעשה בדיון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. עד כה טרם מונו בעלי תפקידים במינהל לחינוך ערכי, וכפי שהתחייבנו, בעלי התפקידים ימונו במכרזים, הכול על-פי הנחיות נציבות שירות המדינה.

הפרסום בעיתון "כל העיר" מתייחס לעובדים שהועסקו על-ידי גורם חיצוני במסגרת דוח-קרמניצר או ועדת-שנהר.

חלוקת תקציבים במשרד החינוך, התרבות והספורט

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

רצוני לשאול:

1. האם בוטלה או צומצמה משמעותית התמיכה בחינוך הטכנולוגי, ומה הוא התקציב הישיר הניתן לחינוך הטכנולוגי בשנת 1997?

2. האם צומצמו תקציבי מינהל חברה ונוער?

3. האם הוגדלו תקציבי פעולות התרבות לחרדים, ומה הוא תקציבן הכולל לשנת 1997?

4. כיצד יובטח כי משרדו יתקצב פעולות ומוסדות חינוך באופן הראוי, אשר ישקף את היות רוב אוכלוסיית המדינה לא דתית ושוחרת תרבות חופשית?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תקציב המדע והטכנולוגיה – לרבות "מחר 98" – גדל בשנת 1997 לעומת 1996. תקציב המדע והטכנולוגיה ב-1997 עומד על סך 286 מיליון ש"ח, ובשנת 1996 – על סך 237 מיליון ש"ח.

2. תקציבי מינהל חברה ונוער קטנו בשיעור 10% לעומת 1996 במסגרת הקיצוץ שחל על פעולות המשרד על-פי החלטת הממשלה לתקציב 1997.

3. תקציב תרבות תורנית עמד על סך כ-28 מיליון ש"ח בתחילת 1997. במהלך השנה הוסיף משרד האוצר סך של 7 מיליוני ש"ח לנושא.

4. הקריטריונים להקצאה במשרד הם כלליים ולא מתייחסים למגזר זה או אחר. כל מוסדות החינוך מתוקצבים על-פי קריטריונים אלו.

השתלבות מורים עולים במערכת החינוך

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

גלי העלייה הגדולים הביאו עמם מורים מקצועיים רבים שהוכשרו במוסדות שאינם מוכרים בארץ. מורים אלו משתלבים אט אט במערכת החינוך בישראל.

רצוני לשאול:

1. האם נערכות בחינות למועמדים להשתלב במערכת החינוך בישראל?

2. האם נדרשת מן המורה תקופת ניסיון, ואם כן – מה הוא אורכה?

3. מתי יכול מורה כזה – אם השתלב במערכת – לקבל קביעות?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. מורה עולה המבקש להשתלב בהוראה בארץ עובר ריאיון אישי ומיון ראשוני בפני ועדת קבלה, וכן עליו להציג מסמכים המעידים על השכלה פורמלית ותעודת הוראה מחוץ-לארץ. כמו-כן, המורה נדרש להוכיח בפנקס עבודה קיום ניסיון בהוראה של חמש השנים האחרונות טרם עלייתו ארצה.

במקרה שלא ניתן לקיים תנאי זה, כגון עלייה ארצה סמוך לסיום שנת הלימודים ללא ניסיון בהוראה – התנאי בטל.

המורים העומדים בקריטריונים נדרשים לעבור קורס הכשרה של שנת לימודים בארץ, כדי להכיר את מערכת החינוך בישראל, וכן לימודים של המקצועות העבריים, לרבות עברית, תנ"ך, ספרות, אזרחות ומורשת ישראל.

בתום הקורס המורה משובץ לעבודה ככל ישראלי בוגר סמינר.

3. אם המורה משתלב יפה במערכת והמערכת מרוצה מעבודתו, הוא מקבל קביעות לאחר שלוש שנים.

מודעה מטעם בית-הספר "אנקורי"

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"א בתמוז התשנ"ז (16 ביולי 1997):

מצ"ב מודעה שפורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" על-ידי בית-ספר "אנקורי". בשאלות שבמודעה אני רואה פגיעה בוטה בראש הממשלה וברעייתו, באוניברסיטת בר-אילן ובממשלה.

רצוני לשאול:

האם מקבל בית-הספר מימון ותקציב ממשרדך?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד החינוך והתרבות מממן את שכר הלימוד של תלמידי בית-הספר "אנקורי", בהיותו בית-ספר אינטרני, ובתחומים מסוימים אקסטרני עם רשיון.

אין המשרד מתקצב את מסגרת ההכנה לבחינות פסיכומטריות.

בית-הספר "אל-אמל" בעכו

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י' בתמוז התשנ"ז (15 ביולי 1997):

בית-הספר "אל-אמל" בעכו, בשטח של כשבעה דונמים, מכיל יותר מ-1,400 תלמידים, בצפיפות רבה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך, שבית-הספר הזה איננו עומד בתנאי משרד החינוך מבחינת השטח והצפיפות?

2. מה ייעשה לפיצול בית-הספר הגדול הזה לשני בתי-ספר, ומתי?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

2-1. מצוקת בית-הספר "אל-אמל" ידועה למשרדנו. הפתרון הוא בהעברת בית-הספר המקיף הנמצא בסמוך. העירייה איתרה קרקע, ואישורה נמצא כרגע בוועדה המחוזית.

אנו מקווים כי הליכים אלה יסתיימו בהקדם, על מנת שניתן יהיה לבנות בית-ספר מקיף חדש.

לאחר בניית בית-הספר המקיף, נפצל את בית-הספר "אל-אמל" לשני בתי-ספר, האחד יישאר במשכנו הנוכחי והשני יעבור למבנה המשמש כיום את בית-הספר המקיף.

היו"ר מ' שטרית:

בתנאי שיהיו עליהם דגלים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כן, בוודאי, בעכו יהיו דגלים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת חטיב, שאלה נוספת.

שבח וייס (העבודה):

ובתנאי שילמדו שם יידיש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

וגם לדינו.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד סגן השר, אם הקרקע אותרה ואנחנו לקראת פתיחת עוד שנה קשה באותו בית-ספר "אל-אמל", האם במשרדכם יש כבר תקציב, תוכנית, משהו האומר שהולכים – בעת שהעירייה מכינה את כל המסמכים – אכן להתחיל בבנייה? האם גם זה נמצא בהקפאה כמו שאר המבנים, כפי שקרה עכשיו לקראת 1996?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני אומר שוב: המשרד מכיר בצורך. הנושא תקוע בעירייה בתחום של איתור הקרקע ופרוצדורות אחרות. המשרד הקצה כספים לנושא.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני סגן השר.

הקצבות משרד החינוך לתנועות הנוער

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י' בתמוז התשנ"ז (15 ביולי 1997):

החודש הודיע משרדך לתנועות הנוער על קיצוץ תקציבן ב-25% לטובת תנועות "פרחי הדגל", "צבאות השם" ו"בני חיל", המבקשות להצטרף לתקציב תנועות הנוער.

רצוני לשאול:

1. מדוע מכריז השר על הכפלת תקציב התנועות במשך שלוש השנים הבאות ובפועל מקצץ ב-25%?

2. מה הוא תקציב תנועות הנוער לשנת 1997?

3. איזה חלק ממנו מוקפא לטובת התנועות החדשות?

4. מה היא החלוקה הכספית בין התנועות הזכאיות להקצבה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא קוצץ כל סכום מתנועות הנוער. ולא רק זאת אלא גם זאת – השר הודיע כי יוסיף 21 מיליון ש"ח נוספים לשלוש שנים, דהיינו הכפלת התקציב, כאשר בכל שנה תהיה תוספת של 7 מיליון ש"ח.

2. 21 מיליון ש"ח.

3. 1.2 מיליון, בהתאם לחוק התקציב. אולם הוחלט שברגע שתסתיים בדיקת התנועות ותאושר תנועה כלשהי, ייתוסף התקציב לסעיף תנועות הנוער עבור כל תנועה שתצטרף.

4. תנועת הנוער העובד והלומד – הקצבה מאושרת של 4,668,169 ש"ח; הסתדרות הצופים – 2,872,526 ש"ח; "בני עקיבא" – 3,817,749 ש"ח; "השומר הצעיר" – 1,141,148 ש"ח; הנוער

העובד הדתי – 583,643 ש"ח; הנוער העובד הלאומי – 589,039 ש"ח; "מכבי צעיר" – 390,484 ש"ח; מחנות עולים – 316,666 ש"ח; האיחוד החקלאי – 221,357 ש"ח; נציבות בית"ר – 718,295 ש"ח.

היו"ר מ' שטרית:

בזאת אני מודה לך, אדוני סגן השר, על התשובות שלך על השאלות.

הצעה לסדר-היום

עתידה של מכללת "אוהלו"

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, רבותי, הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת אלי גולדשמידט בדבר עתידה של מכללת "אוהלו"; הצעה לסדר-היום מס' 2830.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש הצעה אחרת.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, אני רושם אותך להצעה אחרת. בבקשה, חבר הכנסת גולדשמידט.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא, יהודה הראל הוא מסיעה אחרת, לכן הוא עדיף.

היו"ר מ' שטרית:

נכון, אתה צודק.

שבח וייס (העבודה):

אבל השר יציע דחייה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — יהודה, הוא הקדים אותך. בינתיים אתה — — —

היו"ר מ' שטרית:

היות שההצעה הזו היא הצעה דחופה — שלוש דקות. בבקשה, אדוני.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן שר החינוך והתרבות, לדעתי, ב-50 שנות קיומה של מדינת ישראל ועוד קודם לכן לא נעשה מעשה נבלה כמעשה שעומד להתבצע בימים אלה על-ידי ממשלת ישראל, כאשר היוזמה למעשה, כפי שידוע לי על כך, היא שלך, אדוני סגן השר, ושל חבר הכנסת יהודה הראל.

אני תומך לחלוטין בכל דבר שקשור לפיתוחה ולשגשוגה של רמת-הגולן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זו האשמה קשה מאוד, מה שעכשיו אמרת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן, ההאשמה היא מאוד קשה, אדוני סגן שר החינוך, ואני מבקש שתקשיב ולא תפריע לי. אני תומך תמיכה מלאה בתקציבים לרמת-הגולן, בהקמת מכללות בקצרים, בהקמת בתי-ספר לאחיות, בהקמת מוסדות חינוך, בהקמת מוסדות תרבות. אבל לא יעלה על הדעת שממשלת ישראל תגזול מאזור שלם — עמק-הירדן — מוסד חינוכי שמזוהה עם עמק-הירדן עד עצם נשמתו — "אוהל", על-שם ברל כצנלסון. לא ייתכן שממשלת ישראל תגזול את המכללה הזו ממקום שהוא ערש ההתיישבות במדינת ישראל, שמזוהה כל השנים עם ערש ההתיישבות במדינת ישראל, ותעביר אותה לרמת-הגולן. זה מעשה שלא ייעשה. הדבר הגרוע ביותר שיקרה לכם, אדוני סגן שר החינוך, זה שתצליחו במזימה שלכם.

מכללת "אוהלו" צריכה להעתיק את מקומה מכל מיני סיבות שקשורות בשטח שבו היא נמצאת. ב-1993, על רקע העובדה שהיא צריכה להעתיק את מקומה, אישר משרד החינוך, שר החינוך דאז ומנכ"ל המשרד, שהמכללה תועבר לאזור צמח במסגרת קריית-החינוך שמוקמת שם, 4-5 קילומטרים מדרום למקום שבו היא נמצאת. אתם נכנסתם לתפר הזה ואתם מנסים לגזול את מכללת "אוהלו" מעמק-הירדן. במקום להעתיק תקציבים מהממשלה, גיבורים גדולים, כדי לפתח את קצרין, אתם גוזלים את עמק-הירדן.

אדוני סגן שר החינוך, תאר לך שמחר בבוקר יוחלט להעתיק את בית-הספר המפואר שיש בקיבוץ, בית-השיטה, מטעמים כאלה או אחרים להעביר אותו, למשל, לקיבוץ בית-אלפא – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זה קרה לפני שנתיים, מה אתה מדבר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

בוודאי, לכן אני מביא את הדוגמה. אל תקפוצ, כי זה לא פועל לטובתך. תאר לך שבאותה הזדמנות היו אומרים: עמק-יזרעאל, או העמק למרגלות הגלבוע, ויתר על בית-הספר ובהזדמנות זו נעביר אותו לרמת-הגולן. האם היית עושה את הדבר הזה? – לא. מכיוון שמדובר באזור שלך, לא היית מעז לעשות את זה.

אני רוצה לומר לך ולחברך יהודה הראל – – –

היו"ר מ' שטרית:

נותרה לך עוד דקה, חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בזה אני רוצה לסיים: עשרות שנים יש קשר הדוק בין יישובי עמק-הירדן לבין היישובים שנמצאים ברמת-הגולן. יש פה שמות קוד שאולי לא כולם מבינים. הסיפור של נוב, עם המצוקה הנוראית שהוא נקלע אליה – חולץ על-ידי עמק-הירדן. הליווי של יישובים שהוקמו ברמת-הגולן, כמו מיצר. מה שאתם עושים, חבר הכנסת יהודה הראל – ואני לא אמרתי פה אף מלה פוליטית בנושא רמת-הגולן, זה לא שייך בכלל לעניין – אתם תוקעים טריז בין תושבי עמק-הירדן לבין תושבי רמת-הגולן. אתם לוקחים מוסד שהוא נחוץ לעמק-הירדן, כי הוא מביא כל שנה 400 סטודנטים. אתם רוצים להביא 400 סטודנטים לקצרין? תקימו שם מכללה, תקבעו שם שלוחה של אוניברסיטת חיפה, תקבעו שם שלוחה של אוניברסיטת תל-אביב. אל תבנו את רמת-הגולן על חשבון עמק-הירדן, כפי שאתם לא בונים את רמת-הגולן על חשבון בית-השיטה, וכפי שאנחנו לא בונים את עמק-הירדן על חשבון מרום-גולן. תתביישו לכם שבכלל העליתם את הדבר הזה על דל מחשבותיכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת גולדשמידט – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אומר לך עוד דבר, אדוני השר. יש בפני מסמך שלך, שאתה כתבת לראש המועצה האזורית עמק-הירדן. אתה אומר בו: לשמחתי, ועדה בראשות מנכ"ל משרד החינוך אישרה את ההעברה לקצרים. הוועדה טרם החליטה על כך. המכתב הזה, אם יינקטו צעדים משפטיים בעניין הזה, יוצג בפני בית-המשפט או בפני הגורם שצריך לבדוק כיצד סגן שר מופיע ומודיע בכתב ולא מוכן לקיים פגישה עם יושב-ראש המועצה האזורית עמק-הירדן. אתה לא היית מוכן לקיים פגישה עם יושב-ראש המועצה האזורית עמק-הירדן, ולווללה, חבר קיבוץ עין-גב, שספג מהסורים הרבה יותר ממה שאתה ספגת במשך כל השנים. אתה לא היית מוכן לשבת אתו בנושא הזה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מי זה אמר לך?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מי זה אמר לי? אני אקרא את המכתב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת גולדשמידט, סלח לי רגע – – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מוכן לשמוע שאלה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא, הוא שואל.

היו"ר מ' שטרית:

רגע, קודם תשמע עוד שאלה אחת ואחר כך תענה לשניהם יחד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

בבקשה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מנסה לדעת אם הדבר לא נעשה על דעת הנהלת "אוהלו".

אלי גולדשמידט (העבודה):

הדבר לא נעשה על דעת הנהלת "אוהלו".

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אלי גולדשמידט (העבודה):

הדבר לא שייך למסגרת של מנהל או של פקיד זה או אחר. המוסד החינוכי הזה, "אוהלו", נמצא בעמק-הירדן, נדמה לי עשרות שנים. אני לא יכול לומר בדיוק מתי הוקם לאחר מותו של ברל כצנלסון, שקבור בעמק-הירדן; הוא נקרא על שמו של ברל כצנלסון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלי גולדשמידט (העבודה):

המוסד הזה, למיטב ידיעתי, אם זה חשוב, רוצה לעבור לצמח. הנהלת המוסד מוכנה להעתיק את המקום שלה 3 קילומטרים דרומה, לצמח. דרך אגב, אחד הדברים – – –

יהודה הראל (הדרך השלישית):

תסלח לי, הם כתבו מכתב למועצה שלנו שהם רוצים לעבור לקצרין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא כל כך סולח לך.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הראל, תיכף תהיה לך הזדמנות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לומר עוד דבר. אחד הדברים המפוארים שיש במוסד הזה הוא המחלקה לחינוך ימי, מכיוון שהמוסד הזה נמצא על חוף הכינרת. אני לא מבין איך אפשר לקיים את המחלקה לחינוך ימי כאשר המוסד נמצא בקצרין. אבל אני באמת לא רוצה להיכנס לזה. אלה שאלות שאני מקווה – – – שמעתי שיש פה מזימה נוספת, שנושא כזה, שראוי להידון בצורה רצינית בוועדת החינוך – יש כוונה של הממשלה להודיע כאן שהיא רוצה בכלל להסיר אותו מסדר-היום במסגרת האגרסיות הידועות. זה דבר שצריך להיבדק בוועדת החינוך בראשותו של איש הדרך השלישית, חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

אני אומר לך, חברי חבר הכנסת רובי ריבלין, אין פה שאלה פוליטית, אנחנו בעמק-הירדן תומכים בתושבי רמת-הגולן לא פחות מכל אדם אחר במדינת ישראל. זה שיש חילוקי דעות פוליטיים, זה נכון. יכולים להיות חילוקי דעות פוליטיים עם חלק מאנשי עמק-הירדן. דרך אגב, חלק מאנשי עמק-הירדן – אני לא שייך אליהם – תומכים והם ראשוני המתייצבים לצדם של יישובי רמת-הגולן גם בוויכוח הפוליטי.

להעביר מוסד שמזוהה כל כולו עם עמק-הירדן, עם ערש ההתיישבות היהודית בארץ-ישראל, להעביר אותו לקצרין במקום להקים מכללה בקצרין מכספי תקציב המדינה והחטיבה להתיישבות, זה מעשה נבלה, מעשה שלא ייעשה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, ביטאת את דברייך כהלכה. אני מזמין את סגן השר פלד להשיב למציע.

שבח וייס (העבודה):

אולי אפשר להעביר ישר לדמשק?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח דברי – ברשותך, היושב-ראש – אני רוצה לדחות בשאט-נפש את פתיחת דבריו של חבר הכנסת גולדשמידט על מעשה הנבלה. אני חושב שזאת התבטאות אומללה, ואני קורא לך לחזור בכך מדברייך. אני מציע לך למחוק את ההתבטאות הזו מהפרוטוקול. כך לא עוסקים בנושאים של חינוך. בנושאים של חינוך לא מתבטאים בהגדרה של מעשי נבלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כשנעשה מעשה נבלה, אומרים את זה. אל תעשה את זה, אז אני לא אצטרך למחוק מהפרוטוקול.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מכללת "אוהלו" איננה יכולה להמשיך לשכון במבנה שבו היא מצויה. השטח נמצא בבעלות קבוצת כינרת על-פי חכירה ממנהל מקרקעי ישראל, שלא חודשה. בסכסוך בינה לבין ההסתדרות הכללית, שהיתה חוכר משנה של המתקן, כאשר למכללה יש חזקה במקום מתוקף ישיבתה ומתוקף השקעות של משרד החינוך, ניתנה דרישה לפינוי המקום על-ידי עורך-דין המייצג את ההסתדרות ואת קבוצת כינרת.

היו"ר מ' שטרית:

מה, ההסתדרות מבקשת לפנות את מכללת "אוהלו"?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כ.

— — — זה ארבע שנים

אלי גולדשמידט (העבודה):

הכוונה היא להעביר את "אוהלו" 3 קילומטרים דרומה. זאת הנקודה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני הגנתי עליך כשדיברת. אני שאלתי שאלה, כי זה מוזר לי מאוד. הדבר הזה מוזר לי מאוד, ולכן אני שאלתי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

רק תבין את תרבות החכירה של המוסד הזה, דרך ההסתדרות. לך תבין.

זה ארבע שנים סובלת המכללה מקשיים רבים בשל הסכסוך הזה, כמו: הקפאת פיתוח סביבתי, לקיחת מבנים שהיו בשימוש המכללה, סגירת הקפיטריה, בעיות חנייה, סגירת מים וביוב. רק לפני שבועיים ניתקו את אספקת המים למכללה – המועצה האזורית עמק-הירדן, זאת שנלחמת כל כך על קיומה בעמק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שקר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שקר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

כ.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

טוב.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בדוק, בדוק.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שקר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם יכולים להגיד פה הכול.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתה יכול להגיד פה הכול, אתה יכול להגיד הכול.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תתייחס לזה – – – להעביר את "אוהל" 4 קילומטרים דרומה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ואתה עוד מרשה לעצמך להגיד: המכללה מזוהה עם עמק-הירדן, כאילו שלי יש משהו נגד עמק-הירדן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ועוד איך יש לך. אתה אויב של עמק-הירדן במה שאתה עושה – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

יפה, יפה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה גם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ובכן, יש אויב חדש לעמק-הירדן. תודה רבה לך, חבר הכנסת גולדשמידט. על אמירות כאלה, תאמין לי, לא שווה אפילו להגיב, לא שווה אפילו לענות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז אל תגיב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

בושה וחרפה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

בושה וחרפה. אויב חדש לעמק-הירדן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נכון.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

תודה רבה. אתה יודע מה? עכשיו אני אגיד לך משהו: בגלל אמירות כאלה – הנה אויב חדש לעמק-הירדן – לא רציתי להיפגש. בגלל אמירות שכאלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה אמרת קודם שרצית להיפגש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא, לא, תסלח לי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תפסתי אותך. אתה מסתבך באמת ושקר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא מסתבך. אתה מסתבך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אמרת קודם שרצית להיפגש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אתה מסתבך ואתה אף לא מבין איך אתה מסתבך.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, חבר הכנסת גולדשמידט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עשית ממני אויב של עמק-הירדן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה עצמך עשית.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני לא עשיתי, תסלח לי. אני חושב, שמי שפוגע בעמק-הירדן זה אתה, זה אתה. בושה וחרפה.

המכללה נמצאת בתהליך של בדיקה לקבלת היתר לקיום לימודים אקדמיים, ושאלת המבנה, התשתיות, היקף הלימודים – היא נתון משמעותי לתהליך בדיקה זה.

צוות מיוחד של המשרד בודק הצעות למשכן קבע למכללה, שצריכות לענות על נושאי תפקודה כמוסד להכשרת מורים, התפתחותה האקדמית, היקפי תקציב נדרשים לתשתיות ודברים נוספים משמעותיים להתפתחותה. הבדיקה העיקרית נעשית על-ידי האגף להכשרה ולהשתלמויות, שבמסגרתו פועלת המכללה, ומעורב בכך גם מינהל הפיתוח והבינוי.

מוצעות שלוש חלופות: מכללת עמק-הירדן, שמציעה להכניס את המכללה אל תוכה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

איפה יושבת מכללת עמק-הירדן?

אלי גולדשמידט (העבודה):

בצמח, 4 קילומטרים דרומה.

היו"ר מ' שטרית:

זו חלופה אחת מתוך שלוש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זאת הצעה אחת. הצעה שנייה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש לשמוע את התשובה. הוא אומר שחלופה אחת זו מכלילת עמק-הירדן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

במכתב הוא כותב שהחליטו להעביר לקצירין.

היו"ר מ' שטרית:

תן לו לדבר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הצעה שנייה: עיריית טבריה מציעה גם היא לקלוט את מכללת "אוהלו".

שבח וייס (העבודה):

--- באיזה חוף?

היו"ר מ' שטרית:

בטבריה. יש בטבריה הרבה חופים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הצעה שלישית: קצרין. המועצה המקומית קצרין גם היא מציעה את המקום.

קריאה:

היו"ר מ' שטרית:

אתה יכול לפתוח להם את הקפיטריה מחדש בטבריה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לכל אחת ואחת מן החלופות יתרונות, בצד חסרונות ובעיות. הצוות בודק אותה חלופה הנראית כמבטיחה ביותר את עתידה של המכללה ושבה ניתן להתמודד עם הקשיים. רק החלטה מקצועית היא שתקבע את מקומה הסופי של המכללה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל אתה כותב פה שהחלטת על קצרין. אני מוכן להראות את המכתב ליושב-ראש. אתה כותב שמעבירים את זה לקצרין. מה האמת?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עם זאת, הצוות מודע לכך שבכל פתרון שייבחר יהיו קשיים, בעיות ואולי סכנות לקיומה של המכללה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני הולך להראות את זה ליושב-ראש, שישמע את הדברים שלך ויקרא את המכתב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אל תעשה הצגות. אתה לא עושה רושם על אף אחד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה להראות את זה ליושב-ראש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מרגע שהפכת אותי לאויב, אתה לא עושה עלי רושם. אתה לא עושה עלי רושם. על אף אחד אתה לא עושה פה רושם. מתחסד שכמון.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

שבח וייס (העבודה):

אבל יש לו מכתב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

במכתב אתה אומר שהוחלט להעביר לקצירין. פה אתה אומר – – –

וליד צאדק חאג'י-חיא (מרצ):

– – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עכשיו אני רוצה להוסיף כמה דברים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שהיושב-ראש יבדוק בינינו ויפסוק בינינו מי אומר פה את האמת. יש פה יושב-ראש.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

שיבדוק בינינו מה דעת מנהל בית-הספר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איזו חגיגה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הוא לא יתפוס אותי באי-אמירת אמת. לא יעזור לו שום דבר. גם הוא, אם הוא יעשה ממני אויב, הוא לא יתפוס אותי באי-אמירת אמת.

שבח וייס (העבודה):

היו"ר מ' שטרית:

תרשה לי, חבר הכנסת פלד. אני רק מבקש לדייק. אני רוצה לקרוא את המכתב שמסר לי זה עתה. חבר הכנסת גולדשמידט, כדי שיהיה ברור מה כתוב בו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

ומה התאריך שלו.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהן, אבל אני אכן רוצה לקרוא את המכתב, כדי למנוע חיכוכים מיותרים.

נסים דהן (ש"ס):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דהן, אני לא שופט, אינני שופט. אני רוצה לקרוא את המכתב ולהגיד מה כתוב בו. המכתב מיועד לראש המועצה האזורית עמק-הירדן, זאב שור, וכתוב בו: "מכתבך מתאריך 3 ביולי 1997 נתקבל בלשכתי. לשמחתי, ועדה בראשותו של מנכ"ל המשרד החליטה, לאחר דיונים, להעביר את מכללת 'אוהל' לקצרין". הוא לא אומר שהוא החליט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא, הוועדה החליטה.

היו"ר מ' שטרית:

אתה אמרת שהוא – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

– – –

היו"ר מ' שטרית:

רגע. אני ממשיך לקרוא: "אני רואה בזאת צעד ציוני חשוב לחיזוק רמת-הגולן – –

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אנטי-ציוני.

היו"ר מ' שטרית:

– – לפיכך אין צורך בפגישה". הוא לא אומר שהוא החליט. בהמשך הוא כותב: "ולוולה ידידי, למען חיזוק הגולן ואחידתנו בו – חשוב המחיר וחשובה ההסכמה סביב המהלך". זאת אומרת שהוא מבקש את הסכמתו של ולוולה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא. תקרא את זה שוב. הוא לא ביקש את ההסכמה.

היו"ר מ' שטרית:

נו, מה אתה רוצה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא, לא, לא, הוא עורך-דין, הוא מפרש את כל הפירושים שלו. אתה מבין? אצלו האמת היחידה. לא תתפוס אותי באי-אמירת אמת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

שב בשקט. שב בשקט.

היו"ר מ' שטרית:

הוא כותב: "ולוולה ידידי, למען חיזוק הגולן ואחזתנו בו ---"

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא יעזור לך שום דבר. שב בשקט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה הוא כותב לגבי הפגישה אתו?

היו"ר מ' שטרית:

אמרתי. הוא כותב: "אני רואה בזאת צעד ציוני חשוב לחיזוק רמת-הגולן. לפיכך אין צורך בפגישה".

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז איפה הוא מבקש הסכמה?

היו"ר מ' שטרית:

סליחה, חברים, למטה כתוב בכתב יד: "ולוולה ידידי, למען חיזוק הגולן ואחזתנו בו – חשוב המחיר וחשובה ההסכמה סביב המהלך". אני מפרש את המשפט הזה, שכתוב בכתב ידו של חבר הכנסת פלד, כפנייה אל ולוולה לקבל הסכמה שלו למהלך.

שבח וייס (העבודה):

ולוולה זה זאב שור – למען הפרוטוקול.

היו"ר מ' שטרית:

זאב שור הוא ולוולה. מי שלא מכיר את ולוולה – לא מכיר.

שבח וייס (העבודה):

ולוולה זה הזאב, זה לא השור.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה לסיים את דברי. אין לי דבר נגד ולוולה ואין לי דבר נגד עמק-הירדן. אם ינסו לעשות ממני אויב של עמק-הירדן – רק בגלל הטנק של דגניה אני לא אהיה אויב של עמק-הירדן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מודה לך, אדוני סגן השר – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא בגללך. בגלל הטנק שעומד בשער הקיבוץ שלך. לא בגללך, אלא בגלל הטנק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תודה לך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. מאחר שיש הצעה להסיר, יש הצעה אחרת. חבר הכנסת יהודה הראל, בבקשה, הצעה אחרת – מהמקום. בעצם אתה יכול להציע רק להעביר את הנושא לוועדה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

היו"ר מ' שטרית:

אתה ביקשת. אם אתה לא רוצה, אם אתה לא מעוניין, חבר הכנסת שבח וייס רשום אחריו. אתה מחליט.

קריאה:

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, רק לאחד מותר. חבר הכנסת יהודה הראל, בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

תראו, ההחלטה היא של המכללה, של כל הנהלת המכללה, של המורים של המכללה ושל מנהל המכללה, ואם תגיד לי שזה לא נכון, אני אבקש ממך: אם אראה לך את מכתבם לראש המועצה של עמק-הירדן, אז תודה בטעותך. ההחלטה שלהם נבעה אך ורק – וגם בראש המכללה עומד חבר קיבוץ – מנימוקים מקצועיים.

כשנתקלנו לראשונה בשאלה, אמרו לנו במשרד החינוך ובמכללה, שאחרי היחס הקשה – וזאת כדי לא להשתמש בביטויים הבלתי-הפרלמנטריים של חבר הכנסת גולדשמידט – של עמק-הירדן במשך שנתיים, במטרה לנשל אותם מהמקום ולזכות בנדל"ן שלהם למטרות תיירות, הם לא שוקלים את האפשרות של צמח; הם שוקלים רק את האפשרות של טבריה. גם במשרד החינוך וגם בהנהלת המכללה. נוצרו יחסים קשים מאוד בין המכללה ובין עמק-הירדן.

מאוחר מאוד, ביוזמה של חברים אחרים, ביניהם אלי גולדשמידט, התעורר ראש המועצה של עמק-הירדן והציע הצעות שונות, לרבות ההצעה של צמח. הנהלת המכללה לא קיבלה. בכל זאת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

זו החלטה של משרד החינוך מ-1993 להעביר את זה לצמח. למה אתה מאשים את ראש המועצה האזורית בדבר לא נכון?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אתה אמרת לי – –

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

– – שהוא ישן והתעלם מהנושא. אתה אמרת לי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מפריע לו.

חבר הכנסת הראל, לכן אתה מציע להעביר לוועדה?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

למרות זאת, אחרי ששמעתי את חבר הכנסת גולדשמידט, אני מוותר על הצעתי, ואני מצטרף להצעת סגן השר להסיר את הנושא מסדר-היום.

שבח וייס (העבודה):

פורמלית זו העברה לוועדה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת הראל, אני רוצה שתבין. פורמלית, ההצעה שלך יכולה להיות רק העברה לוועדה. לא יכולה להיות שום הצעה אחרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אני יכול רגע — — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת פלד, סגן השר פלד, אם מותר לי להציע, אם מותר לי לבקש ממך, אני לא רואה שום אסון בכך שהנושא יידון בוועדת החינוך והתרבות. להיפך, רצוי לברר את הסוגיה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

— — — בלי לעורר אסון.

היו"ר מ' שטרית:

אז אולי תסכים שנעביר לוועדה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אין לי בעיה.

היו"ר מ' שטרית:

מסכימים. ובכן, רבותי, אנחנו נצביע על העברה לוועדה. האם חבר הכנסת גולדשמידט מסכים להעביר לוועדה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, מי בעד ומי נגד העברת ההצעה לוועדת החינוך? אנחנו מצביעים. כולנו מצביעים. חברי הכנסת, מצביעים כולם.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני קובע בזאת, שברוב של 12 קולות בעד, אפס נמנעים ואפס מתנגדים, מועברת הצעתו של חבר הכנסת אלי גולדשמידט לוועדת החינוך והתרבות לדין. אני בטוח ששם ילובנו כל העניינים ויובהרו לאשורם.

רבתי, אני מודה לכם.

הצעה לסדר-היום מערכת החינוך הערבית והקיצוצים בתקציב החינוך בשנת 1997

היו"ר מ' שטרית:

אני עובר לנושא הבא בסדר-היום – הצעה לסדר-היום מס' 2642, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה: מערכת החינוך הערבית והקיצוצים בתקציב החינוך בשנת 1997. חבר הכנסת דראושה, היא כבר הסתיימה. 1997 הסתיימה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אבל יש לזה השלכות גם ל-1998.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני רואה שהם מדברים.

היו"ר מ' שטרית:

מי מדבר? בטח מדברים. מה זה שייך?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת זיסמן, הכדור הועבר אליך. אני סומך על כושר שיפוטך ועל תבונתך, שתשכיל לפתור את הסוגיה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מודה לך. תחושתי היא רק שהדיון בוועדה — — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — — זה משפט מכור.

היו"ר מ' שטרית:

בסדר גמור. זה חלק מהתהליך הפוליטי.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — — זה משפט מכור. זו הדרך השישית — — —

היו"ר מ' שטרית:

זהו. חברים, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תקציב משרד החינוך ב-1997 קטן משהיה בשנת 1996. תקציב שעות התקן ב-1997 ירד בממוצע ב-3% לעומת 1996. כיוון שאוכלוסיית התלמידים גדלה ב-2%, הירידה הריאלית הכוללת מסתכמת ב-5%.

אני מבקש, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אנחנו הקשבנו לך.

היו"ר מ' שטרית:

סגן השר צריך להקשיב על ההצעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עכשיו אני רוצה שסגן שר החינוך והתרבות יקשיב לי. הוויכוח הקיבוצי הזה ימשך אחר כך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה לא קיבוצים.

היו"ר מ' שטרית:

אני שמח שבנתי גשר – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא. אני רוצה לומר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו גמרנו את הנושא הראשון. תלבנו את זה בוועדת החינוך, לא פה.

היו"ר מ' שטרית:

תיתן לו. זה בעצמותיהם. בבקשה. אתה תתחיל מחדש. אני לא אקח לך את הזמן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

חבר הכנסת גולדשמידט ניגש אלי והתנצל על ההפיכה שלי לאויב עמק-הירדן.

היו"ר מ' שטרית:

אני שמח על כך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מקבל את ההתנצלות.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה, ואני שמח על כך שיכולתי לבנות גשר בין שני חלקי הירדן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

רק שלא יקרוס.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, אדוני חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אתחיל מהתחלה עוד הפעם.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה. זה מה שהצעתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תקציב משרד החינוך לשנת 1997 קטן משהיה בשנת 1996. תקציב שעות התקן ב-1997 ירד בממוצע ב-3% לעומת 1996. כיוון שאוכלוסיית התלמידים גדלה ב-2%, הירידה הריאלית הכוללת מסתכמת ב-5%. שעות הטיפול המיועדות לאוכלוסיות בעלות הישגים לימודיים נמוכים מהוות ב-1997 5.5% משעות התקן לחינוך היסודי, בעוד ב-1990 הן היוו 6.6% משעות התקן לחינוך היסודי. אלה חלק מהדברים שאומר "מרכז אדוה" במחקר שלו לגבי השוואת תקציב מערכת החינוך ב-1996 עם 1997, והממצאים מחרידים.

רבים היום חושבים, שלא חלה שום פגיעה במערכת החינוך במדינה ב-1997. שר החינוך מתגאה בכך, סגן השר מתגאה בכך, המנכ"ל מתגאה בכך, אבל עובדתית מערכת החינוך נפגעה. החינוך הערבי, שבארבע השנים של תקופת הממשלה הקודמת התחיל לצעוד בכיוון הנכון, והיו ניסיונות לגישור על פערים, התחיל להידרדר בתקופה האחרונה. אני חושש שההידרדרות הזו תימשך.

אני רוצה להתרכז דווקא בחינוך הערבי בשנת 1997, במערכת החינוך בבתי-הספר הערביים. מה קרה? אומנם כל מערכת החינוך נפגעה, כי הממשלה הזו קיצצה בתקציב החינוך, והיא ממשיכה לקצץ, ויש סכנה גדולה שבקיצוצים הבאים המערכת תידרדר יותר ויותר. אבל במערכת החינוך הערבית מה שקרה הוא זה: צמצמו עשרה צוותים שמכינים תוכניות לימודים מיוחדות לסקטור הערבי, הנשירה נשארה כמעט כפי שהיתה, רק 58% סיימו תיכון בשנה האחרונה. שום פרויקט חדש לא הותווה לחינוך הערבי, אלפי שעות חינוך חסרות לחינוך המיוחד, הוקפאה הבנייה החדשה – רק השלמת מבנים. בשנים האחרונות בנו 345 או 350 כיתות – השנה כמעט אף אחד לא יודע מה גודל הבנייה. בכל מקרה, מספר הכיתות שנבנו לא עולה על 100. זאת אומרת, שיש ירידה דרסטית במספר הכיתות שבונים בחינוך הערבי.

לכן המועצות המקומיות ובתי-הספר זועקים. לא אחת אנחנו רואים שביתות כאן ושם, ויש איום בשביתה ממושכת בתחילת שנת הלימודים הבאה, בגלל הפגיעה הקשה בבנייה ובפיתוח.

הפסיקו להקים מתנ"סים. מדי שנה הקימו כמה מתנ"סים בסקטור הערבי, ועכשיו הפסיקו בכלל להקים מתנ"סים בכל המדינה. אבל מי נפגע מכך הכי קשה? – מערכת החינוך הערבי. בסך הכול, אנחנו קיבלנו כמה מתנ"סים בשנים האחרונות, ועכשיו זה נפסק כליל.

היו"ר מ' שטרית:

אולי עכשיו יהיה יום חינוך ארוך, ולא צריך מתנ"סים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עכשיו, מה שעשה מפעל הפיס – הוא הפנה את הכספים שהיו לו להקמת אולמות מדע ודברים כאלה, שלא יזכה הסקטור הערבי לשום אולם כזה. אחרי שיגיעו לרוויה בסקטור היהודי, אז יסגרו את הענף הזה, כפי שעושים עם המתנ"סים כיום.

נוסף על כך, הקפיאו את ההשתלמויות הבין-ספריות.

אביא עוד כמה דוגמאות לתקציבים שקוצצו במערכת החינוך הערבית, לרבות הדרוזית, בשנת הלימודים 1997 לעומת שנת הלימודים הקודמת. בשנת הלימודים 1996 נתנו תקציב של 2.7 מיליוני שקלים לתוכניות לקידום החינוך למיעוטים, וב-1997 – 2.2 מיליוני ש"ח, זאת אומרת, ירידה של חצי מיליון ש"ח. סעיף נוסף הוא בניית כיתות לימוד במגזר הערבי: 55 מיליון שקלים לעומת אפס מיליון שקלים ב-1997 – זה לבנייה מיוחדת שהממשלה הקודמת נתנה לסקטור הערבי. לבניית כיתות לימוד במגזר הדרוזי נתנו 9.8 מיליוני שקלים, ועכשיו אפס מיליון שקלים, אפס שקלים – זה לבנייה מיוחדת, שהוסיפו אותה כתוספת למה שבנו. זאת אומרת, הבנייה תיפגע באופן דרסטי, באופן קשה.

גם בשעות הטיפוח, שמהוות, כפי שאמרתי, כ-6% מכלל השעות במערכת החינוך, כל שעות הטיפוח למגזר הלא-יהודי היו שקולות לכ-4%, 3.9% לשעות התקן הבסיסי במגזר הזה, ואילו בסקטור היהודי הן שקולות ל-7%.

מה אני רוצה לומר? – כל מערכת החינוך סובלת מהקיצוצים, אבל הציבור הערבי, מערכת החינוך הערבית, סובלים בצורה קשה ביותר. אני גם חושש מפיטורי מורים בשנת הלימודים הבאה.

שמעתי ממנכ"ל משרד החינוך והתרבות, שהוסיפו 400 מיליון שקלים ליום לימוד ארוך, זה יפה, אני מברך על זה. זה פיצוי על 300 מיליון השקלים שקיצצו, ויש עוד תוספת של 100 מיליון שקלים לשעות תקן.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת דראושה, אני יכול להגיד לך, שבמגזר היהודי אין קשר בין השניים. מדוע? מכיוון שחלק מהקיצוץ שנעשה בשעות של מערכת החינוך הוא קיצוץ רוחב; קיצצו במקומות שהשעות מיותרות. שעות ניהול ואפשר לקצץ מהשעות האלה גם בלי לאתן לך דוגמה: אם משרד החינוך היה נותן לפגוע בשעות הלימודים של התלמידים – זה חיובי בעיני. אם אפשר להוסיף כסף ולתת יותר שעות לימוד לתלמידים, בלי להוסיף שעות ניהול, אדרבה ואדרבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מברך על המאמצים שגם אתה עשית, גם שר החינוך והתרבות, גם סגן שר החינוך והתרבות ומנכ"ל המשרד, כדי להשיג את התקציב של 400 מיליון שקלים. אבל אני שומע ששר האוצר יש לו

היום תוכנית לקיצוצים חדשים, והקיצוצים הללו יפגעו גם במערכת החינוך. לשר החינוך והתרבות, שאני מאחל לו הרבה בריאות ומעריך מאוד אותו ואת המאמצים שהוא עושה למען מערכת החינוך, וגם לסגן שלו, שעושה מאמצים אדירים לטובת מערכת החינוך במדינה כולה, היהודית והערבית – ואני מעריך זאת – אני רוצה לומר, שקיצוץ נוסף יהיה מאוד משמעותי ויפגע במערכת החינוך.

אני חושב, ששר החינוך, שמייצג סיעה של תשעה מנדטים, וסגן השר, שיש לו סיעה של חמישה מנדטים, יכולים להיאבק בצורה יותר משמעותית כדי למנוע את הקיצוץ המיועד. כי כל פגיעה נוספת בשעות התקן במערכת החינוך תפגע בעתיד של הילדים שלנו, יהודים וערבים. אני יודע שמערכת החינוך הערבית היא פגיעה יותר. רק בתקופה האחרונה התחלנו קצת להרים את הראש שלנו, לנשום קצת אוויר, לנסות ולהתקדם – לא הגענו לגישור על הפערים – רק לנשום קצת, ועכשיו מנסים מחדש להכניס את הראש שלנו, את מערכת החינוך הערבית, לתוך המים ולחנוק אותה.

אני תקווה שאכן שר החינוך וסגנו, כל הכנסת, כולנו, נפעל יחד כדי למנוע קיצוצים נוספים במערכת החינוך במדינה כולה; כולנו צריכים להתאחד בנושא הזה. אדוני סגן השר, מערכת החינוך הערבית חולה, היא התחילה להחלים בתקופה של השר רובינשטיין, ואסור להחזיר אותה עכשיו, בתקופה של השר המר, לתקופה קשה, להידרדרות שתפגע בילדים שלנו, תפגע בעתיד של שני העמים, בדו-קיום בין יהודים לערבים במדינת ישראל.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת דראושה. אני מבקש להזמין את סגן השר פלד לענות למציע על הצעתו.

קריאה:

היו"ר מ' שטרית:

כן, על-פי סדר-היום. חברי הכנסת ערערו על החלטות הנשיאות, וערעוריהם כולם התקבלו בוועדת הכנסת, אבל אני רואה שרבים מהמערערים כבר ביטלו את הצעותיהם ומחקו הרבה. נקבע על-פי הנוהל, שמי שמערער וערעורו מתקבל, זה יבוא בסוף סדר-היום. נראה כמה מהמערערים יישארו לסוף סדר-היום. מה נמחק? נמחקה הצעה מס' 2885 על ביטול התקנות בדבר ההקלות לחירשים; נמחקו כל ההצעות בדבר המהומות בחברון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

איך מתכננים יום כזה?

היו"ר מ' שטרית:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף, ברשותך, לקריאתו של חבר הכנסת דראושה להתאחד, כל הבית הזה, סביב תקציב החינוך, שהוא המרכיב החשוב ביותר בתקציב המדינה, יותר מביטחון, יותר מרווחה, יותר מהכול. אני שמח על ההצעה, היא חשובה.

הזכרת קודם את שר החינוך ואיחלת לו גם בריאות שלמה. שר החינוך עומד כמו חומה בצורה נגד קיצוץ נוסף בתקציב משרד החינוך רק על מנת שלא לפגוע בילדינו, בילדי ישראל.

משרד החינוך, התרבות והספורט נאלץ לקצץ מתקציביו, כמו יתר משרדי הממשלה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מה עם יום חינוך ארוך?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הנה, חבר הכנסת דראושה, קרא על יום חינוך ארוך.

בתקציב 1996-1997 קוצצו כ-730 מיליון שקלים. על כך יש להוסיף 400 מיליון שקלים שיועדו להארכת יום הלימודים ל-15% מן התלמידים המתקשים ביותר.

מכל האמור ברצוני להבהיר את ההשלכות בנוגע למגזר הערבי: א. ההפחתה בשעות התקן תשולם באמצעות השעות שניתנו להארכת יום הלימודים, כך שמכסת השעות הכללית תגדל; ב. אין הפחתה בשעות סל הטיפוח; ג. אין הפחתה בהיקף הבנייה של כיתות לימוד במגזר הערבי. ניתנה הקצאה מיוחדת להרחבה ניכרת של הבנייה החדשה במגזר הבדואי בדרום, ועל כך חלקנו בדיון הקודם שבחים ליושב-ראש ועדת החינוך של הכנסת; ד. הכנת תוכנית החומש החדשה תסתיים במהלך חודש אוקטובר ותיכלל בתקציב שנת 1998.

אין לי התנגדות שהנושא יובא לדיון בוועדת החינוך.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת וליד צאדק, יש לך הצעה אחרת, בבקשה, אתה יכול להציע להסיר.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, צדקו קודמי כשאמרו שתקציב החינוך הוא החשוב ביותר וצריכים לטפח ולהגדיל אותו, מכיוון שאלה התפוקה וההשקעה הטובות ביותר שאפשר להשקיע.

אדוני סגן השר, המלה שוויון בנקודה הספציפית הזאת של החינוך הערבי היא מלה רעה, מכיוון שהיום השוויון פירושו הנצחת ההפרדה והפער בין המגזר הערבי לבין המגזר היהודי. בארבע השנים הקודמות נעשה תיקון לטובה, שלא היה מספיק – אני אומר את זה. לבוא היום ולקצץ, או נגיד לשמור על הקיים, בכך אנחנו לא קולעים למטרה של הגברת החינוך ותיקון עוולות העבר. הזמן דוחק, ועלינו להגדיל את תקציב החינוך.

אני מתברך בהצעתה של ועדת החינוך על יום לימודים ארוך; אולי זו תהיה סיבה טובה לגשר על הפערים שנפערו במשך 45 שנים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. זה 50 שנה למדינה, לא 45.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הורדתי חמש שנים קודם.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת דראושה, אתה מסכים להצעת סגן השר להעביר את זה לוועדת החינוך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מסכים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה לוועדת החינוך? ההצעה היא: מערכת החינוך הערבית והקיצוצים בתקציב החינוך בשנת 1997. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

14 בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה אושרה, והיא מועברת לוועדת החינוך.

הצעה לסדר-היום החלטת שר החינוך לשעבר להקים מוסד להשכלה גבוהה בנצרת

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 2821: החלטת שר החינוך לשעבר להקים מוסד להשכלה גבוהה בנצרת. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, העיר נצרת, אדוני היושב-ראש, מוכרת לך היטב, היא העיר הערבית הגדולה ביותר במדינת ישראל; עיר המתכוננת, בתנופה רחבת היקף, לשנת 2000.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

כמה תושבים יש שם?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יותר מ-65,000 תושבים.

בשנת 2000 תהפוך נצרת מוקד חגיגות בין-לאומיות, דבר שיתרום, לכל הדעות, לא רק לנצרת, אלא למדינה בכלל. פרויקט "נצרת-2000" זוכה להתעניינות רבה בארץ ובעולם, בגלל המקום ובגלל השם של נצרת, המשמעות של העיר נצרת, דבר המצריך את השלמת הפרויקטים המתוכננים לפני שנת 2000.

בין הפרויקטים, אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, או גולת הכותרת לקראת חגיגות שנת 2000 – מוסד אקדמי בעיר הערבית הגדולה הזאת, עיר בת 2,000 שנה, שלא ייתכן שהיא תישאר בלי מוסד להשכלה גבוהה. המצב כפי שהוא היום נראה ככתם – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אגב, יותר מ-2,000 שנה. כשישו נולד נצרת היתה קיימת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אנחנו חוגגים 2,000 לנצרת, נניח 2,000.

אני חושב שזה כתם שחור, והדבר בידי השר או סגן השר; השר, שאני גם מאחל לו, אדוני סגן השר, בריאות, שיהיה באמת בריא – אבל הדבר בידך. אתה יכול להסיר את הכתם הזה אם יש לך רצון. יש לך הכוח למחוק את הכתם הזה, ובמקום כתם – מוסד כזה יהיה כתר וגולת כותרת של כלל הפרויקטים.

מובן שמכללה אקדמית בנצרת תפתח אופקים חדשים לסטודנטים ערבים, שלא מצליחים ללמוד בגלל – כ-300 שאינם PHD בעיות אובייקטיביות: עוני, מרחק, שפה, תרבות וכו', וכן לנושאי תעודת מוצאים מסגרת עבודה מתאימה. ולכן אנחנו אומרים, נוספו על התארים גם תארים של מובטלים מתוסכלים וממורמרים.

מוסד אקדמי, נקרא לזה "מכללה אקדמית" – היא תשתלב במערך החינוך הגבוה במדינה ותקלוט סטודנטים ערבים ויהודים, דבר שיכול לשמש מנוף לשילוב המבוסס על הכרה וכבוד הדדי.

היו"ר נ' מסאלחה:

היא תוקם בסוף בנצרת-עילית, חבר הכנסת מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יכול להיות. בנצרת-עילית כבר יש מכון, יש מכללה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת האשם מחאמיד, נדמה לי שנצרת היתה, בזמן הולדתו ישו, כנא עצמו.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא. כנא זה כפר-כנא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אם היא היתה כפר שקיבל בדיעבד, לאחר שהנצרות קנתה לה מעמד, את השם נצרת. זה היה מקום בגליל.

היו"ר נ' מסאלחה:

אבל זה לא כפר-כנא, זה על-ידו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — זה מקום היסטורי — — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לכן אני אומר: חגיגות שנת 2000 לנצרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

2,000 להולדת הצלוב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן. על זה לא מתווכחים.

אדוני סגן השר, חברי הכנסת, נתקבלה החלטת שר החינוך והתרבות הקודם, אמנון רובינשטיין, להקים מכללה שתתחיל בהכשרת מורים ותתפתח למקצועות אחרים. הוקמה ועדת היגוי, ועדת הקמה, והעירייה בנצרת העמידה לרשות המכללה שלושה מבנים היסטוריים, ששטחם 1,420 מטרים רבועים, במתחם קריית-החינוך על-שם המנוח תופיק זיאד, ומשרד החינוך נדרש לשקם את המבנים האלה. השר התחלף, השלטון התחלף, והכול הופסק.

אך בנצרת-עילית, הקטנה מנצרת בהרבה, יש מכללה. בעמק-יזרעאל יש מכללה. אפילו באריאל יש מכללה. השר בממשלה הקודמת אישר והחליט, והשר בממשלה הנוכחית חזר בו. ואני לא מדבר פה על הסכם אוסלו. זה לא הסכם אוסלו, שהממשלה הקודמת עושה, ומישהו בא עכשיו לטרפד. אני מדבר עכשיו על עניין חינוכי – מכללה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה הנימוקים שנתן השר לביטול ההחלטה הזאת?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

האם ועדת ההיגוי סיימה את עבודתה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני אגיע לזה.

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי, יש החלטה. ד"ר שרה זיו – וסגן השר ודאי מכיר אותה היטב, היא מנהלת האגף להכשרה ולהשתלמות – כותבת ב-19 במרס 1996: "על-פי החלטת המשרד תוקם בנצרת בשנת הלימודים תשנ"ז מכללה ערבית להכשרת עובדי הוראה עם אפשרות לקליטת סטודנטים יהודים במקצועות רלוונטיים. המכללה תהיה בשלב ראשון בחסות מכללת 'אורנים'. למטרה זו הוחלט להקים ועדת היגוי שתגבש את דרכי פעולותיה של המכללה מבחינה אקדמית, ארגונית ומשקית".

כמו-כן, אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ד"ר שמשון שושני, המנכ"ל הקודם במשרד החינוך, כותב: "על דעתו של שר החינוך, התרבות והספורט הריני ממנה את ד"ר חביבאללה כמרכז צוות להקמת מכללה בנצרת".

ועדת ההיגוי קבעה בסיכום ישיבתה ב-12 במאי 1996 – אני לא אקרא את כל הסיכום; הוועדה ישיבה, וישבו בה ד"ר שרה זיו, מר יהודה בדיחי, מר עלי אסדי, ד"ר סעד סרסור, פרופסור ג'ורג' קנאזע, ד"ר יובל דרור, מר ראג' מנצור, הגברת אורה אביאלי, ד"ר כמאל חואלד – זאת הוועדה שמינה שר החינוך.

ומה הם אומרים? אני אקרא סעיף או שניים. "להלן סיכום הדברים: המכללה שתוקם תהיה מכללה להכשרת עובדי הוראה ותעניק לבוגריה תעודת מורה מוסמך בכיר. – – – בשלב זה תיפתחנה שלוש כיתות (עד 100 תלמידים) במסלולים ובהתמחויות שמסתמן בהם צורך, כמו גננות, חינוך מיוחד ואנגלית. במקביל יתבצע סקר צרכים בכוח-אדם בהוראה בטווח של עשור לפחות. – – – מכללת 'אורנים' תיתן חסות למכללה למשך שלוש שנים לפחות ותשתף פעולה בהכנת תוכניות לימודים ברמה אקדמית. – – – מועד הפתיחה: סמסטר ב' בתשנ"ז במידה ויתאפשר הדבר או בתשנ"ח", כמועד אחרון. יש לי רשימה של חברי צוות ההקמה.

אני רוצה, אדוני, לומר, שקרה מהפך. ב-11 ביולי 1996 כתבה אותה ד"ר שרה זיו – היא, כמובן, לא המחליטה, יש פה מדיניות – מנהלת האגף להכשרה ולהשתלמות, מכתב אל מר ראמז ג'ראסי, ראש העיר, ובו היא כותבת, שהמשרד חזר בו בשל בעיות תקציביות. אני בטוח שהחלטת שר החינוך והתרבות הקודם, ואותו אפשר לשאול – לדעתי, הוא היה צריך להיות פה – היא החלטה אבסולוטית, ללא קשר לנכונות העירייה להקצאת מבנים למטרה זו. אך הצעת העירייה להקצות בניינים באה כדי לסייע במימוש ההחלטה, מתוך הבנה והכרה, שהחלטת השר הקודם להקים בנצרת מכללה שתתחיל בהכשרת עובדי הוראה ומקצועות אחרים נתקבלה לאור קיום צורך אמיתי וחיוני, כפי שציטטתי מתשובת השר על דברי מ-12 בדצמבר 1995. השר דאז רובינשטיין אמר, אני זוכר את דבריו, שהוא רואה בפתיחת מכללה בנצרת לא רק צורך של נצרת אלא צורך קיומי וחיוני של מדינת ישראל. זה מה שאמר השר הקודם.

אדוני היושב-ראש, אני מקווה באמצעותך, סגן השר, שהשר – – –

היו"ר ל מסאלחה:

ובעזרתו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ובעזרתך, כמובן; אמרתי זאת גם קודם. יש לך כוח, אם יש לך רצון. בעזרתך, שר החינוך יעשה כל אשר יוכל לעשות, והוא יכול לעשות, לא לחזור מהחלטות השר הקודם – – –

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שיחזור בו מההחלטה עכשיו, אבל שלא יחזור מההחלטה של השר רובינשטיין.

היו"ר נ' מסאלחה:

שיחליט על פתיחת המכללה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אבל שלא יחזור מההחלטה של השר רובינשטיין, שידגיש את ההחלטה. להיפך, שיבצע אותה ויעשה כל מאמץ ליישם את ההחלטה על הקמת המכללה בנצרת.

אדוני סגן השר, אני מאוד מקווה, אפילו יש לך עכשיו החלטה אחרת, אני מקווה שתשנה אותה ותיענה לצרכים של העיר הזאת. אלה לא רק צרכים של העיר הזאת, אלא צרכים של מיליון בני אדם, של מיליון אזרחי המדינה הזאת, שמצפים שגם להם תהיה מכללה בעיר הערבית הגדולה ביותר בארץ. תודה, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. ישיב סגן שר החינוך, התרבות והספורט. בבקשה.

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת תאופיק חטיב נרשם אצל סגנית מזכיר הכנסת, אבל אני רוצה לאפשר לך דקה, לפני משורת הדין. זה בסדר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, גבירותי ורבותי, האגף להכשרה ולהשתלמויות במשרדנו נדרש על-ידי שר החינוך הקודם, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, לבדוק את האפשרות להקמת מכללה להכשרת עובדי הוראה בנצרת, ולשם כך הוקמה ועדה, אני מדגיש, לבדוק את האפשרות להקמת מכללה. עוד לא היתה החלטה. ההחלטה היחידה שהיתה היא להקים ועדה. ואכן, קראת את הרכב הוועדה.

הקמת מכללה להכשרת עובדי הוראה דורשת תשתיות מתאימות, ובין היתר, מבנה הולם. עיריית נצרת הציעה לצורך זה מבנה ישן, שאינו ראוי לשימוש, ודרשה שמשרד החינוך יתקצב את כל עלות השיפוץ והבינוי, שהסתכמה במיליוני שקלים. המשרד אינו יכול להיענות לדרישה זו.

במקביל, כדי לענות על הצרכים של המגזר הלא-יהודי בכוח-אדם בהוראה, נפתחו כיתות נוספות במכללות הקיימות, שנועדו בחלקן גם למגמות חדשות, כגון חינוך מיוחד, מוסיקה ומחשבים. במכללות אלה קיימות התשתיות הנדרשות להכשרה נאותה של עובדי הוראה. במצב שנוצר אין צורך במכללה נוספת להכשרת עובדי הוראה במגזר הערבי, שכן הדבר ייצור אבטלה ותסכול בקרב הבוגרים בשל הכשרה מעבר לצורכי השטח. גם כיום עונה הכשרת המורים על צורכי המגזר בכוח-אדם.

אין לי התנגדות שהדיון יועבר לוועדת החינוך של הכנסת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מוכן להביא סיכום והחלטת המשרד, שאכן תוקם שם מכללה. אני מבקש ממך, אדוני סגן השר, שתדייק.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

תעביר את זה לוועדת החינוך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

יש לי ניסיון בקריאת מכתבים ובפרשנויות שונות למכתבים. לכן הצעתי – ואגב, על-פי הניסיון הקודם, אני מקווה שלא איהפך פה בדיון הזה לאויב גם של נצרת. יש לי ידידים רבים בנצרת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מדובר במיליון בני אדם.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני אומר שאין לי התנגדות שהנושא יידון בוועדת החינוך.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, אדוני סגן השר. הצעה אחרת לחבר הכנסת תאופיק חטיב. אתה יכול להציע להסיר.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד סגן השר, במגזר הערבי יש מכללה למורים שמקבלת מדי שנה כ-150 תלמידים מתוך 900-950 נרשמים. לפני שנתיים הוכר עוד מוסד אחד מיני-אקדמי או סמי-אקדמי, שעד עכשיו לא קיבל את האישור הסופי, אבל כבר שנתיים הוא נותן תעודות הסמכה למורים בדת האסלאם ובערבית – המכללה בבאקה. מכללה זו יכולה לקבל מדי שנה 45-50 תלמידים. משמע, בסך הכול אפשר לקבל בשני המוסדות כ-200 תלמידים מתוך כ-1,600 שנרשמים.

הכול יודעים שלתלמידים שלנו יש בעיה להתקבל באוניברסיטאות מאלף ואחת סיבות, שאפשר לקיים עליהן פה הרצאה, ולא של דקה.

אני חושב, שהקמת מוסד אקדמי בנצרת, בעיר שכיום יש בה, כמדומני, מעל 70,000 תושבים, יכולה להוריד קצת את הנטל ואת המעמסה ממקומות אחרים. אין מדובר דווקא במקומות תעסוקה לאחר מכן, כי מה יעשו אלה שילמדו באוניברסיטת בר-אילן, באוניברסיטאות בחיפה, בירושלים או בבאר-שבע? ממילא גם הם יהיו מובטלים. צריך למצוא להם עבודה, ולא לסגור או למנוע הקמת מוסדות חינוך כדי למנוע אבטלה בעתיד. נדמה לי שזו דווקא הדרך ההפוכה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חבר הכנסת רובי ריבלין, דקה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לאדוני על שאפשר לי לדבר. כמובן, אינני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום, אלא נהפוך הוא – להעלותה ביתר שאת בפרוס שנת ה-50 למדינת ישראל.

נצרת עיר ואם בישראל.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

נצרת – הרי"ש בפתח.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נצרת היא עיר ואם במדינת ישראל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

נצרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נצרת, נצרת – אנחנו הישראלים, יש בינינו האומרים נצרת ויש האומרים נצרת, ושניהם צודקים, אבל זה לא העיקר – בירת הגליל התחתון. אין כל ספק, שכאשר אנחנו מדברים על אינטרגציה, אנחנו מדברים על היכולת שלנו בארץ-ישראל, אתה ואני, לחיות יחד, יהודים וערבים במדינת ישראל הדמוקרטית, הפלורליסטית, אשר נותנת ביטוי לכול. משרד החינוך בתקופת שלטון הליכוד, פעם נוספת, חייב לבוא ולהראות – בין שנתן השר רובינשטיין ובין שלא נתן – שאנחנו נבוא ונקדם את הפרויקט הזה לתפארת מדינת ישראל, לתפארת תושבי מדינת ישראל, היהודים והערבים יחד. האינטגרציה צריכה להיות כזאת, שיהודים מהגליל התחתון יבואו ללמוד יחד במדרשה עם תושבי נצרת והסביבה. יש לדאוג לכך, שגם תוכנית הלימודים הנפרדת לא תהיה תוכנית שתביא לידי פערים בתוכניות החינוך ובסופו של דבר ליצירת אותם פערים שגורמים לכך שלא מגיעים לאוניברסיטה רבים מאותם אנשים שלא ניתנה להם הזדמנות מתאימה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מתי? אולי באלף השלישי.

קריאות:

היו"ר ל מסאלחה:

רק רגע, חברי הכנסת. מה זה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו נגיע לידי כך, שבזמן שאנחנו נהיה בשלטון יהיה שופט ערבי עליון בבית-המשפט העליון, והכול יהיה כפי שאנחנו מאמינים בו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אולי באלף השלישי?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קודם כול, אנחנו כבר באלף השלישי.

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני כבר מסיים. חבר הכנסת האשם מחאמיד, נדמה לי שאתה ניסית להביא לידי מצב, שבו יושקעו מיליוני שקלים, שיכול להיות שהם לא נמצאים בקופת המדינה, לצורך – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – – שיקום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – כאילו למעשה אין כלום בנצרת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יש תוכנית, והעלות שלה היא מיליון שקל בלבד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם כך הדבר, בוועדת החינוך אנחנו צריכים להביא להמרצת השר ומשרדו ולהביא לידי מצב שבו אנחנו נקיים את המכללה.

קראות:

היו"ר ל מסאלחה:

חברי הכנסת, רק רגע. אדוני סגן השר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו בליכוד נהיה ממריצים; לא מרצ, אבל ממריצים.

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, תודה רבה. חבר הכנסת מחאמיד, אפשרתי לכם מעל ומעבר.

אני רוצה לומר שני משפטים. אני לא מנצל לרעה את תפקידי בשבתי כסגן יושב-ראש או כיושב-ראש.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

למי נולדה עכשיו נכדה? לך?

היו"ר נ' מסאלחה:

ל.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מזל טוב.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. תודה לכולכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היום?

היו"ר נ' מסאלחה:

לפני כמה ימים. אתה תמיד מאחר בשבוע, האשם מחאמיד.

אדוני סגן השר, אפנה גם לשר החינוך, ללא פולמוס. אני למדתי בנצרת. עבד-אלוהב דראושה ואנוכי בני אותה כיתה. כך גם חברים אחרים. בנצרת היה בית-הספר התיכון הטוב ביותר בשנות ה-50 וה-60. בכיתה שלי היו תלמידים מ-22 כפרים. עוד אשלח לך את הרשימה. רוב ראשי המועצות, מפקחים, מנהלי בתי-ספר הם מנצרת. זאת אומרת, יש משהו בנצרת. יש אזרחי המדינה, ואני לא מדבר על המיליון, כפי שאמר חבר הכנסת מחאמיד. מספיק לנו האזור של כפר-כנא, ריינה וכו'. אינני רוצה לפגוע ולדבר על יהודים וערבים. אחר כך אנחנו למדנו יחד באוניברסיטאות, ואנחנו נגד הפרדה. זו לא ביקורת. בארבע השנים האחרונות, בין 1992 ל-1996, קיצצו במשרד 40%-45%. אתה יודע זאת, וקיצצתם. אבל יש למשרד מיליון שקל. אם הבעיה היא בעיה של ועדה פדגוגית – אפשר לדון.

כאדם שיש בו הכרת תודה לנצרת, כאדם שלמד בה את כל לימודי התיכון, אני מבקש – אם בנימה אישית ואם כחבר כנסת – שתעזרו, גם ברוח הדברים שלך וגם ברוח הדברים של חבר הכנסת ריבלין. אדבר גם עם שר החינוך.

חבר הכנסת מחאמיד, האם אתה מסכים שנדון בנושא בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מסכים.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד אישור הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד בעניין המכללה בנצרת והעברתה לוועדת החינוך והתרבות?

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה אושרה, והיא מועברת לוועדת החינוך.

קראות:

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הפטרונים הקומוניסטים ופטרונים אחרים לא הצליחו לעשות דברים במשך 50 שנה. אנחנו, הליכוד –

--

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

-- --

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא הפטרונים הסוציאליסטים, לא הפטרונים הקומוניסטים ולא הפטרונים אנשי הדמוקרטיה הצליחו לעשות דברים.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אני כל כך שמח על כך שאתם רעננים אחרי הרבה מאוד שעות של דיונים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו נבנה אוניברסיטה בנצרת, ונניף בה את דגל ישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, יש לו טענות אלי כאילו הייתי פעם שר אוצר ולא העברתי כסף.

הצעה לסדר-היום

הכיסוי העיתונאי של עבודת חברי הכנסת

היו"ר נ' מסאלחה:

נעבור להצעה לסדר-היום מס' 2886, של חבר הכנסת מאיר שטרית, בנושא: הכיסוי העיתונאי של עבודת חברי הכנסת. בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

האם זו הצעה רגילה או דחופה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זו הצעה רגילה, אדוני. אני יכול להתחיל, אדוני?

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, אדוני, בבקשה. חבר הכנסת סאלח סלים, חבר הכנסת מאיר שטרית שמר על זכות הדיבור שלכם. עכשיו יש לו רשות הדיבור.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא הזכרת שישו נולד בנצרת.

היו"ר נ' מסאלחה:

הזכיר זאת האשם מחאמיד, ואני מסכים. הוא לא נולד בנצרת. הוא נולד בבית-לחם. בבקשה, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעלה את הצעתי לסדר-היום כהצעה רגילה, ונושאה הוא הכיסוי העיתונאי של עבודת חברי הכנסת. אומר מלכתחילה, שההצעה הזאת איננה גימיק בעיני, אלא הצעה רצינית ביותר, ואני מתכוון להביא אותה לדיון רציני בכנסת.

אדוני היושב-ראש, אני טוען, שהכיסוי העיתונאי של עבודת חברי הכנסת בכנסת, לדעתי, לפחות, לוקה בחסר, לצערי הרב. לאור העובדה שהעליתי את ההצעה ונכתב בעיתון שאני עומד להעלות את ההצעה, נפגשתי היום עם כל תא העיתונאים והכתבים הפרלמנטריים בכנסת. חלק מהם, או אולי כולם, נפגעו בגלל העובדה שאני מעלה את ההצעה לסדר-היום, בטענה שאם אני אומר שהכיסוי העיתונאי של הכנסת לא טוב, אזי הם עובדים לא טוב. לכן, אני אומר כבר מלכתחילה, שזו לא כוונתי. אני לא נותן ציונים לאיש מהם. הם לא עובדים שלי. הם עובדים חופשיים לכל דבר, והם עובדים של העיתונים שלהם.

אני ציינתי אומנם שניים מהם כדוגמה טובה, ואציין אותם שוב. אני מציין את העיתונאי צבי זרחיה מ"הארץ" ואת העיתונאי צבי לביא. צבי זרחיה מ"הארץ", ועיתון "הארץ" בכלל, מכסה, לדעתי, את עבודת הכנסת בצורה טובה מאוד באופן יחסי. צבי לביא מכסה את ועדת הכספים – ואני אומר זאת מניסיוני כחבר ועדה – בצורה יוצאת מן הכלל. הוא עוקב אחרי חברי הכנסת, הוא עוקב אחר הדיונים, הוא מגיע לכל דיון, הוא שואל שאלות, והוא מביא לידי ביטוי את מה שקרה בוועדת הכספים באותו יום.

אין זאת אומרת שאחרים לא עובדים קשה. עיתונאים רבים עובדים פה קשה. אבל ציינתי, שבשעות מסוימות של הכנסת חלק מהעיתונאים כבר אינם במשכן, תחנת הרדיו סגורה – ואתם יכולים לראות זאת; כבר לפני שעתיים, ואני ניהלתי את הישיבה מ-18:00, התחנה נסגרה – "גלי צה"ל" סגור. בשלב מסוים, מעכשיו ואולי עד אמצע הלילה, כשהכנסת תמשיך לעבוד, מה שקורה בכנסת לא מעניין.

יש עיתונאים שיושבים בבניין. נכון. הם יושבים בחדריהם, וחלקם מקשיב לנאומים כמו שחברי הכנסת מקשיבים לנאומים. אבל מה הם יכולים לעשות? גם עיתונאים שיושבים לעתים, עוברים על החומר ושומעים, מעבירים את החומר למערכות העיתונים שלהם, אך מערכות העיתונים לא מכניסות מלה על עבודת הכנסת. לעומת זאת, כל מיני גימיקים שנעשים בכנסת זוכים לכותרות גדולות. יוצא אפוא – זה קורא למצב שבו חברי הכנסת יפעילו גימיקים כדי להיכנס לתקשורת. אמרו לי העיתונאים, שגם הצעה זו היא גימיק, כי עובדה היא שמכיוון שאני מעלה את ההצעה אזכה עכשיו לתקשורת. אולי כן, אולי לא. וכבר זכיתי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

האם יש לך נתונים שמסבירים את מה שאתה אומר?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בוודאי, בוודאי. אני כבר זכיתי. אמרתי להם: רבותי, הרי עצם הסיבוב הזה ועצם העובדה שהשבוע כבר ראיינו אותי ארבע-חמש פעמים על הצעה זו מראה שבאמת הגימיק אולי עובד. אני מודה, אני עצמי השתמשתי לא אחת בגימיק, כי מסתבר שכאשר אתה עושה גימיק, אתה יכול להביא לידי ביטוי הצעת חוק מסוימת.

אבל אני מבקש להבהיר בצורה ברורה מאוד, שאין לי דבר וחצי דבר נגד העיתונאים באופן אישי. אני חושב שרובם הגדול עושה עבודה גדולה מאוד ועבודה טובה מבחינתם. הם עושים את העבודה שלהם נאמנה. אותי זה לא מספק, מכיוון שאין הם יכולים להבטיח, שמה שהם עושים אכן יופיע מחר בעיתון, במערכות העיתונים. יש לי טענה למערכות העיתונים. יסביר לי מישהו איך בעיתון שלם, יומי, לא יכול להופיע דף אחד ביום על עבודת הכנסת?

האם יקרה אסון אם ב"דיעות" או ב"מעריב" אחת לשבוע, שלושה ימים בשבוע, בימי שלישי – יכסו את ימי שני, רביעי וחמישי – יופיע דף אחד שייתן סקירה מה קרה בכנסת מעבר לגימיקים? ואני לא נגד זה שהעיתונות תעשה גימיקים. אני מבין את זה. זה צורך עיתונאי ברור – אבל בפרופורציה.

נשמעו טענות, אני רוצה לומר אותן, חלק מהטענות שנשמעו באותו דיון שהיה לי היום עם העיתונאים; טענה אחת אמרה: אתם רוצים שאנחנו נכתוב את כל ערמת השטויות שמדברים בכנסת? אני אומר: למה לא? הרי חברי הכנסת עצמם מעבירים לעיתונאים הודעות לעיתונות מנוסחות ומסודרות. חברי העיתונאים עצמם חלקם מכניסים, חלקם לא מכניסים את ההודעות.

אחד אמר: אנחנו נכניס הצעת החוק רק אם היא בקריאה שלישית. אני יכול להביא מאות דוגמאות, לא אחת, של סקירה בעיתונות על הצעות חוק עוד לפני שנדון בכלל בכנסת בקריאה טרומית ובקריאה ראשונה, ולעומת זאת – הצעות אחרות שמעולם לא הוזכרו בעיתון, ואני אביא דוגמה משנים עברו: חברת הכנסת עדנה סולודר העבירה בכנסת לפני ארבע קדנציות כמעט הצעת חוק שנותנת נקודת זיכוי לאשה עובדת, הצעת חוק רצינית מאוד, שהיתה לה השפעה על נשים. אני חושב שלא הופיעה אף מלה בעיתון על הצעת החוק הזאת, ותבדקו אותי. תיכף אני אביא שורה של דוגמאות נוספות; זאת רק דוגמה אחת.

טענו נגדי: מה זאת אומרת? אמרתי באותה הצעה, כשהוצאתי הודעה לעיתון, שאם לא נקבל כיסוי עיתונאי מתאים לכנסת, לדעתי צריך לשקול האם צריך להעמיד לרשות העיתונאים חדרים בכנסת. בהרבה פרלמנטים בעולם – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה מגזים. אתה לא חושב – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי, מותר לי להביע את דעתי?

היו"ר נ' מסאלחה:

כן.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז. אמרתי את זה לעיתונאים בצורה הוגנת וישרה, שאני לא מפחד להעלות את ההצעה הזאת בעיתון – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש, אל תפריע לי. אני עומד כאן על הבמה, ואני לא חושש להעלות את ההצעה הזאת, ואמרתי זאת לעיתונאים, לא מפני שאני מתלונן אישית על חוסר כיסוי עיתונאי. זה לא חסר לי, להיפך, אני יכול לומר אפילו שיש לי כיסוי אוהד יחסית בעיתונים, ויש לנו שיתוף פעולה מלא, אבל דווקא משום כך אני מעז לומר לכנסת ולעיתונאים בצורה גלויה וישרה, שיש לי בעיה עם הכיסוי העיתונאי של עבודת הכנסת. אני יודע שחברי כנסת רבים, אחרי העלאת הצעת החוק, פנו אלי ואמרו לי: כל הכבוד, תעלה, אנחנו נתמוך, מאה אחוז, אבל הם מפחדים לדבר, כי הם מפחדים שמא יאונה להם רע אם הם ידברו נגד העיתונות.

אנחנו, רבותי, איננו האויבים של העיתונות, והעיתונות אינה האויב שלנו. יש סימביוזה בין שני הגורמים, והסימביוזה, וזה כל מה שאני טוען, צריכה להיות רצינית; זה הכול. אם היא תהיה רצינית – זה יהיה לכבודם של שני הצדדים.

אני טוען, שהעיתונות צריכה לתת ביטוי נאמן למה שקורה בכנסת, ואם האשמה היא לא בעיתונאים שעובדים בכנסת – אני מכיר, הרבה מאוד שנים, רבים מהם, שעושים עבודתם נאמנה – אז האשמה היא במערכות, ואם המערכות לא נותנות לזה ביטוי – אני רוצה לטפל בזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — רשיון.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, רשיון? חבר הכנסת ריבלין – — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, אל תפריע.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת ריבלין, אני חושב שחובתם של העיתונאים להביא אינפורמציה לציבור. אני חושב שחובתם של העיתונאים לתת תשובה לציבור על דברים שמתרחשים בכנסת. אני חושב, שנושאים רבים שנדונים בכנסת יש להם השפעה אדירה על חיי האזרחים בארץ, וזכותם לדעת מה חוקקו בכנסת בקריאה טרומית וראשונה ולהתערב בתהליך החקיקה. תפקידנו, כפוליטיקאים, הוא לקבל מהם פניות, מה דעתם על זה. אנחנו עושים לעצמנו סדר. אנחנו מממנים את ערוץ-3 על-ידי תקציב הכנסת ב-2.5 מיליוני שקלים בשנה כדי שערץ-3 ישדר לכל בית את מה שקורה בכנסת, אבל זה

מאוד מוגבל. אף אחד לא יושב מול הטלוויזיה עשר שעות ביום ורואה. אנחנו מממנים את זה, אז מה אתה רוצה? שאני אקנה דף בעיתון על חשבון הכנסת בתקציב ואפרסם בו עיתון של הכנסת?

היו"ר נ' מסאלחה:

אפשרי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שלא. אני חושב שתפקידה של העיתונות לתת ביטוי נאמן לעבודת הכנסת, כפי שהם עושים, אגב, בהרבה מאוד מקרים וכפי שעושים בנושאים אחרים שקורים במדינה. אני מכתוב לעורך מה לעשות? אני מכתוב לעיתונאי איך לעבוד? אבל זכותי לצפות לכיסוי הוגן, ואני חושב שכך צריך להיות.

הועלו טענות נוספות. אמרו: מאחר שאמרתי שצריך לשקול אם להשאיר חדרים, לאור מצוקת הדיור בכנסת, אם לא יהיה כיסוי עיתונאי – זה לא שאני אומר: סליחה, אתם העיתונאים לא עובדים ולכן רוצים לזרוק אתכם מהכנסת. חלילה וחס. עוד לא אימתי ועוד לא עשיתי דבר. רק העליתי את העניין. אמרו: מה, משטר אחר, אולי תעשה חינוך מחדש? מישהו מהעיתונאים אמר זאת. טענו שהעובדה שצינתי שני עיתונאים מצטיינים – סימן שפגעתי באחרים, שהם לא טובים. לא ולא, רבותי. אם ציינתי מישהו מצטיין – כשבחרים עובד מצטיין באיזה מקום לא אומרים לכל האחרים: אתם עובדים לא טובים; חלילה וחס. אני לא רוצה לעשות הכללה. יש עיתונאים מצוינים בכנסת, רבים מהם עובדים קשה מאוד. יש גם כאלה, אני מוכרח לומר, שלא עובדים נאמנה.

הם טענו: גם חברי הכנסת כך. נכון. יש חברי כנסת שעושים עבודתם נאמנה ועובדים ומרוויחים את משכורתם ביושר, ואני טוען שיש חברי כנסת שאינם נמצאים כאן בבניין הרבה זמן ועבודתם מזערית. אז מה בכך? לפחות לגבי חברי הכנסת יש סנקציות שהופעלו לא אחת; נגד אהוד אולמרט, נגד עוד אחד – קיצצו להם בשכר שלושה חודשים על זה שהם לא היו בכנסת. שנית, חברי הכנסת עומדים למשפט הציבור, לבחירות, אחת לארבע שנים עם המפלגות שלהם. מי שלא עובד גם יכול לעוף מהכנסת, ועפו מהכנסת. זה המשפט הציבורי. זה תפקידם של חברי הכנסת.

כמו כן, היו טענות, למה לא מנענו סגירת עיתונים יומיים אחרים בבעלות צולבת של העיתונים? אמרתי: רבותי, אני לא חושב שהדבר הזה מונח לפתחנו. זה לא תפקידנו למנוע סגירת עיתונים או לפתוח עיתונים. זאת עיתונות חופשית, מסחרית, ואנחנו לא יכולים למנוע זאת.

אני רוצה לומר, רבותי, תרשו לי להביא כמה דוגמאות, ואני אומר לכם מראש, שאני רוצה לקיים דיון רציני על העניין הזה בכנסת, להזמין את עורכי העיתונים, להציג בפניכם עבודה שאני מכין על העניין הזה לאורך זמן ולהראות את הפער. תרשו לי להביא דוגמאות אחדות שבדקתי אותן.

אני מבקש לציין מראש, אדוני היושב-ראש, שמה שאני אומר פה, אלה הן דוגמאות של הנושאים שנכנסו לעיתון מעבודת הכנסת בשבועות של סוף יוני, תחילת יולי; מה הדברים שלא נכנסו לעיתון

ומה הדברים שנכנסו בצורה בולטת. כדי לציין מה בולט, אדוני היושב-ראש, אני סימנתי את גודל הכותרות בעיתונים ואת גודל הכתבה במספרים בדרגות מ-1 עד 10, כאשר 10 – כותרת גדולה מאוד, ו-1 – ידיעה קטנה.

אני אתן סקירה מזערית, על קצה המזלג. דוגמה, נושאים שנכנסו רק בעיתון אחד. הצעת חוק אימוץ ילדים, קריאה טרומית, של חבר הכנסת צוקר – – –

היו"ר ל מסאלחה:

רק רגע. חברי הכנסת. חבר הכנסת ראובן ריבלין, למה בפניה שלך כל הזמן?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 6) – –

היו"ר ל מסאלחה:

חבר הכנסת חנן פורת, אנא ממך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – של חבר הכנסת מקסים לוי, ב-8 ביולי, עיתון "הארץ", גודל 4. הצעת חוק בית-הדין לעבודה, קריאה שנייה ושלישית, של מקסים לוי, בעיתון "הארץ", גודל 3. הצעת חוק לחיסיון מידע גנטי פרטי, טרומית, של חבר הכנסת שטרית, 8 ביולי, גודל – משהו כזה – 2-3. הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון – מידע על כושר פירעון מוקדם), טרומית, של חבר הכנסת פורז, 25 ביוני. הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – שיווק ישיר), טרומית, של חבר הכנסת יחזקאל, 25 ביוני, גודל 3. הצעת חוק ביטוח – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

"מעריב" ו"ידיעות", זה לא מעניין?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר מה היה בעיתונים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כל זה רק ב"הארץ"?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר מה היה. כן. הצעת חוק יום לימודים ארוך, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת שטרית, 25 ביוני, גודל 3. הצעת חוק אזרחים ותיקים, של חברי הכנסת מאור, רענן כהן ומקסים לוי, 18 ביוני, עיתון "הארץ" פלוס "גלובס". הצעת חוק הגנת הדייר בדיור הציבורי, טרומית, של חברת הכנסת גוז'נסקי, 18 ביוני, גודל 3 בעיתונים "הארץ" ו"גלובס". הצעת חוק הבזק (הנחת כבלים בבית משותף), של חבר הכנסת פורז, עיתון "הארץ". אלה הצעות חוק שנכנסו לעיתון אחד בלבד, רובן בעיתון "הארץ".

נושאים שקיבלו ביטוי גדול בעיתונות, באותו זמן, באותו שבוע: הכנסת אישרה תשלום עבור שכר דירה לחברי הכנסת בירושלים; בלומנטל: יגאל גורן איים עלי, "הארץ", גודל 3; חברי הכנסת חינו, דנה אינטרנשיונל לא הגיעה, "ידיעות", גודל 5; חברי הכנסת יקבלו כל שנה עוד 35,000 שקל לשכירת לשכה, "מעריב", גודל 7; תמונה גדולה – חברי כנסת ושרים לקראת פסטיבל ערד, 10 ביולי, "ידיעות", גודל 8; סיקור נרחב על דברי הנגבי על ברק ותגובות רבות בעניין על המלחמה שהיתה, ברק וכו'; אזרח שוטט להנאתו במליאה, יום ראשון שעבר, הכנסת ריקה, אזרח נכנס לכאן, "ידיעות", גודל 6; זאבי: אדולף ערפאת היה ונשאר נאצי, "הארץ", 10 ביולי, גודל 7; עמור: אינני מאמין לנתניהו, ככל שאני קרוב אליו יותר כך אני יותר נדפק, "הארץ", גודל 7; יחזקאל להומוסקסואלים: רובנו פוחדים לבטא את דעתנו הטובה עליכם, "הארץ", גודל 6; זאבי כינה את ערפאת היטלר, "הארץ", 10 ביולי, גודל 6; עמור: חמש פעמים שיקרת לי, אדוני ראש הממשלה, "מעריב", 9 ביולי, גודל 8; חברי כנסת לשעבר שקנו ציוד יקר על חשבון הכנסת מסרבים להחזירו, "מעריב", גודל 6; אתה רמאי, הטיח עמור בנתניהו, "מעריב", גודל 7; בניזרי ביום הגאווה הבין-לאומי אמר: אני מפחד לרוץ מהר, שלא ידביקו אותי בוירוס כלשהו; בקרוב כיסאות חדשים מרופדים במליאה, "מעריב", גודל 6.

הבאתי, רבותי, דוגמה – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת שטרית – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים.

היו"ר ל מסאלחה:

רק רגע, נתתי לך כבר חמש דקות. אתה מחכה כאן. אחרי 22:00 תחליף אותי. לפי הקצב הזה – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים, אדוני. הבאתי דוגמאות על קצה המזלג, ואני רוצה לומר, לא שיש לי משהו נגד פרסום הדברים האלה. חובתה של העיתונות לבקר את המערכת השלטונית. חובתה לתקוף אותנו אם אנחנו פועלים לא נכון. חובתה להילחם בהגזמה בשכר חברי הכנסת או בתנאים לחברי הכנסת. חובתה להעלות את זה בפני הציבור, וזה בסדר, זה לגיטימי, אין לי שום טענה נגד זה. אני רק מבקש שיהיה סיקור הוגן גם לדברים האחרים. לא רק לצד הזה אלא גם לצד האחר.

אני רוצה לומר בסיכום, אדוני היושב-ראש, שאני רוצה לקיים דיון רציני בעניין הזה בנוכחות עורכי העיתונים, ולהביא בפניהם מחקר הרבה יותר גדול, שיראה, על בסיס של אורך זמן, לא שבועיים-שלושה שבועות, אלא על בסיס של כמה חודשים לאחור, אולי שנה, אולי מתחילת הכנסת הזאת, על כיסוי מלא – מה היה בכל עיתון, מה נכנס לעומת מה שקרה באמת באותו שבוע.

אדוני היושב-ראש, המטרה של הצעת החוק שלי באמת איננה גימיק. המטרה היא לקיים דיון רציני. אני חושב, רבותי, שאחת הבעיות בנושא כבודה של הכנסת ומעמדה היא העובדה, שפעמים רבות אנחנו מוצגים בציבור בצורה של קרקס, ולכן כולם אומרים: למה הכנסת מרובעת? ראית פעם קרקס עגול? ממציאים כל מיני גימיקים.

הדבר הזה נובע, בין היתר, מהסימביוזה הזאת. אם רק גימיקים מקבלים סיקור, אז כדאי לי לעשות גימיק כדי לקבל סיקור. ואני טוען שנעבוד הפוך – אם נעבוד ברצינות, גם אם לא יהיה סיקור עיתונאי ונבקש מהעיתונאים לסקר את זה בצורה מהימנה, אולי גם נתרום תרומה רצינית מאוד לעבודה הרצינית של הכנסת. תודה.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה רבה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אינני נציג העיתונות במדינת ישראל, ולכן אני רוצה לומר רק משפט אחד. יש הרבה דברים חשובים בכנסת, שחשוב שיבואו לידיעת הציבור; אבל יש גם דברים רבים בכנסת, שחשוב שלא יבואו לידיעת הציבור, כי הם לא יוסיפו לנו כבוד כחברי כנסת, כנבחרי ציבור.

ובכל זאת אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לוועדת הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

הצעה אחרת לחבר הכנסת ראובן ריבלין. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הטוב יושב-ראש סיעתי חבר הכנסת מאיר שטרית, בירושלים, כאשר משהו מקבל סטירה ברחוב הוא שואל: תגיד לי, זה ברצינות או בצחוק? ואז אומר. לו הסוטר: זה ברצינות. הוא אומר: טוב, כי צחוק כזה אני לא אוהב.

אני מוכרח לומר, שההצעה הזאת לסדר-היום יכולה להראות שגם אדם יפה, חרוץ, אינטלקטואל, אחד מטובי חברי הכנסת, יכול לדבר שטויות. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר נ' מסאלחה:

ואתה מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה מציע להעברת הנושא לוועדה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים שהנושא יועבר לוועדת הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

בסדר.

חברי הכנסת, מי בעד הצעתו של חבר הכנסת שטרית והעברתה לוועדת הכנסת? מי נגד?

קריאה:

אני הצעתי דיון במליאה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא; למליאה הוא יכול להציע, לא אתה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

11 בעד, אחד נגד, אין נמנעים. ההצעה תועבר לוועדת הכנסת.

לפי הסדר, שאילתות לסגן שר הבריאות. הוא איננו באולם, ואנחנו דוחים את הנושא.

הצעה לסדר-היום מותו בידי שוטרים של האתיופי טפרה בהטה, זיכרונו לברכה

היו"ר ל מסאלחה:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 2841 ו-2852: מותו בידי שוטרים של האתיופי טפרה בהטה, זיכרונו לברכה. הצעה ראשונה, של חבר הכנסת דוד אזולאי – איננו באולם.

יצחק כהן (ש"ס):

אפשר לדבר במקומו?

היו"ר ל מסאלחה:

הצעה שנייה, של חברת הכנסת מרינה סולודקין – בבקשה.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המקרה שהתרחש בבאר-שבע עם העולה החדש מאתיופיה, אשר נרצח על-ידי כמה שוטרים מקומיים, הוא מקרה מייצג, לדעתי.

הסיבות למה שקרה הן מגוונות. בראש ובראשונה מדובר ביחס הכללי של המשטרה לעולים חדשים. היחס הזה נובע מאי-הבנה בסיסית של דפוסי התנהגות של עולים, מהבדלים של מנטליות ומחשדות יתר.

המקרה הזה ומאות מקרים אחרים של עולים חדשים שפנו אלי מעידים על כך, שהחיים, הצדק והשם הטוב של אותם עולים אינם נחשבים בעיני המשטרה. להיות עולה – זו לא השתייכות לעדה; זוהי השתייכות למעמד חברתי שהיום, לצערי הרב, הוא נמוך ביותר.

חבל לא רק על החיים הצעירים שנקטפו סתם ועל האשה שהפכה לאלמנה; חבל על איש צעיר ששב למולדתו ולא זכה ליחס הוגן והגון מצד זרועות החוק של המדינה שלנו.

רצח כזה הוא מקרה חריג – זה ברור לגמרי; אבל בידי עשרות תלונות של אזרחים על מכות, עלבונות, התעללות פיסית ונפשית מצד המשטרה. המשטרה, שאמורה לייצג את שלטון החוק בפני האזרח, הופכת במקרים מסוימים לגורם שמפר את החוק.

בתקופה של שבר חברתי שבה אנו נמצאים תורמת המשטרה, לצערי הרב, להעמקת ההפרדות והשסעים בחברה הישראלית.

השר לביטחון פנים דיבר בתחילת הקדנציה על עריכת רפורמה במשטרה. אחד הדברים המרכזיים שחסרים היום במיוחד הוא הכשרה מקיפה לשוטרים, במיוחד בפריפריה הדרומית, שכוללת הדרכה כיצד יש להתייחס לאזרחים השייכים לסקטורים מיוחדים, כמו עולים מחבר העמים וגם עולים מאתיופיה, וכיצד לטפל בהם.

לפני זמן-מה פניתי לשר לביטחון פנים בהצעה לגייס לשורות המשטרה שוטרים דוברי רוסית ואתיופית ביישובים שבהם מספר התושבים המדברים שפות אלה עולה על 20%. השר השיב שלדעתו אין מקום להתייחסות מיוחדת ברמה ספציפית כל כך.

לאור מה שקרה בבאר-שבע, אני פונה לשר לשקול מחדש את הצעתי, כיוון שאחת הסיבות למה שקרה היתה העדר שפה משותפת, תרתי משמע, בין השוטרים לבין טפחה בהטה, הצעיר האתיופי, זיכרוננו לברכה. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. אין מי ששייב מהמשלה. אני מבין שאת מבקשת דיון במליאה. חבר הכנסת יצחק כהן רוצה להעביר לוועדה. בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, המקרה הוא אולי אחד המקרים המזעזעים ביותר שקרו במדינת ישראל מאז היווסדה. המקרה הזה צריך להיחקר לעומק, ולדעתי, אנחנו, חברי הכנסת, צריכים לעקוב אחר חקירת המקרה הזה, כי זה דבר חסר תקדים שהמשטרה מסתערת על אדם, יורה בו 15 כדורים. לצורך מה? את מי הוא סיכן? מה קרה כאן?

לנו אסור להרפות מהעניין הזה. אני מבקש שהנושא יעבור לוועדה, ושם נדרוש להקים ועדת חקירה שתחקור את המקרה הזה לעומק. דבר חמור שכזה אסור היה שיקרה בכלל. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

טוב, הנושא ודאי שייך לוועדת הפנים, כי היא מטפלת גם בנושאי משטרה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, היעדרותו של השר לביטחון פנים בנושא כזה היא ממש מזעזעת.

היו"ר ל' מסאלחה:

חברת הכנסת סולודקין, את מסכימה שהנושא יועבר לוועדת הפנים?

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כן.

היו"ר ל' מסאלחה:

חברי הכנסת, מי בעד אישור הצעתה של חברת הכנסת מרינה סולודקין והעברתה לוועדת הפנים, ואז שר המשטרה יבוא לשם ותבררו אתו את הנושא, אולי יחד עם מפקד המחוז? יושב-ראש הוועדה יקבע.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ל' מסאלחה:

תשעה בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה אושרה והיא מועברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לדיון.

הצעות לסדר-היום

שביתת המצילים וטביעת 13 מתרחצים בים

היו"ר ל' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 2811, 2816, 2818, 2826, 2634, 2839, 2867, 2880 ו-2881: שביתת המצילים וטביעת 13 מתרחצים בים. הראשון – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. חברי הכנסת, ידוע שהצעה דחופה לסדר-היום היא שלוש דקות, ולכן, עם כל ההתחשבות של היושב-ראש, אני מקווה שתקפידו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חברי כנסת שהציעו את ההצעה לסדר-היום אינם. אפשר לקבל את הזמן שלהם?

היו"ר נ' מסאלחה:

לא. חבר הכנסת זיסמן, אתה אף פעם לא מקופח, נכון?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים. אדוני שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

אני מקשיב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אולי שכחת שמקומך פה באמצע.

היו"ר נ' מסאלחה:

לפחות ששולחן הממשלה לא יהיה יתום. בוא תשב כאן, אף שגם אני הייתי מעדיף את החברות של רובי ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הואיל ואני לא יכול לשבת בספסלי הממשלה, באה הממשלה לשבת לידי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני ממליץ מאוד שתשב שם, אבל לא במקום השר הזה.

שר הפנים א' סויסה:

תודה רבה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מדי שנה בשנה אנחנו נתקלים בכך שיש שביתות של המצילים, לרבות בחוף ירושלים – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בתל-אביב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – בתל-אביב-יפו. אני מדבר על תל-אביב-יפו, זאת עיר אחת, אבל המצילים נמצאים בחופי תל-אביב ולא בחופי יפו.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

גם שם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

החוף שבו מתרחצים כולל את תחום יפו?

היו"ר ל מסאלחה:

יש שם טיילת. מזמן הוא לא ביקר שם. שהתל-אביבים יזמינו אותו לסיור בתל-אביב.

נסים דהו (ש"ס):

זה חשוב איפה בן-אדם טובע? מי שטובע ביפו יותר קל לו?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מכיר רק את חוף ירושלים, כי זה מקום ששייך לעיריית תל-אביב-יפו, אבל הוא קשור לעיר ירושלים.

עכשיו בואו נעבור לנושא רציני. הנושא הרציני הוא, שרק שלוש מתוך 16 תחנות הצלה מאוישות מאז פתיחת עונת הרחצה במאי, ולמצילים, כמעט בכל קיץ, יש דרישות לתוספות שכר ולשיפור תנאי הפנסיה שלהם. משכורת חודשית ממוצעת של מציל ותיק בעירייה עומדת על 28,000 שקל. 28,000 שקל זה בכמה אלפי שקלים יותר ממשכורת של חברי כנסת, לרבות יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ל מסאלחה:

אבל הוא עובד עונתי, אל תשכח.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

מה פתאום?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא, אתה טועה.

היו"ר ל מסאלחה:

למה?

נסים דהו (ש"ס):

שבעה חודשים בשנה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה טועה.

היו"ר נ' מסאלחה:

הוא עובד כל חודש במשך 12 חודשים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן.

נסים דהן (ש"ס):

שבעה חודשים בשנה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הם עובדים כל השנה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אלה שבתקן, והם מצילים קבועים, מקבלים 12 חודשים בשנה. אם יש עובדים זמניים וארעיים, הם מקבלים רק לתקופה מוגדרת, לפי תנאי הקבלה שלהם.

אנחנו, שמגלים רגישות גדולה מאוד לנפגעים, מתייחסים לא באותה רצינות לכך שחם, ובתל-אביב גם חם ולח, ואלפי אנשים, גם כשהמצילים אינם עובדים, הולכים לים, ואי-אפשר למנוע מהם להתרחץ. באותו זמן קצר 13 מהם שילמו בחייהם, ורבים מהם טבעו למוות בחופים לא מוכרזים ובחופים ללא מציל. זאת תופעה בלתי נסבלת, לפי דעתי, גם כמי שתומך בחופש השביתה.

מאז אני מכיר את עצמי אני רואה בחופש השביתה אמצעי שצריך להבטיח אינטרסים של עובדים, אבל עובדים שמקבלים משכורות כאלה ותנאים כאלה ושתפקידם להציל בני אדם – לפי דעתי הם הגדישו את הסאה. אומנם אינני יכול לקבל שיביאו פועלים זרים, כי זה יגרום לחיכוכים ולהתנגשויות ואולי גם לתופעות מזיקות ביותר, אבל עם זאת אנחנו חייבים למצוא את הדרך כדי שיושם קץ לדבר

הזה, אפילו אם הוא יחייב בוררות חובה, בוררות שמחייבת את הצדדים, כדי לפתור את הסכסוך שלהם לא על חשבון בריאותם וחייהם של המתרחצים.

אני רוצה לשאול את השר מה בדעתו לעשות כדי שתופעה זו, שהיא תופעה שיטתית נפסדת בישראל, תיפסק. זה לא במקום הזכויות הצודקות, אם יש זכויות צודקות לעובדים, אבל השאלה היא איך אנחנו מפסיקים את הקטל בחופי הרחצה מדי שנה בשנה בגלל אי-תפקודם של המצילים.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה רבה. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ואחריה – לחבר הכנסת תאופיק חטיב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הפנים, הנתונים מחרידים ומזעזעים, ומספר הנספים בתאונות טביעה לאחרונה גבוה יותר ממספר הנספים בתאונות דרכים. זו הפכה להיות תופעה שהיא מכת מדינה. חבר הכנסת זיסמן הזכיר את חופי תל-אביב, אבל האסונות האלה קורים לא רק בחופי תל-אביב, הם קורים לכל אורך החוף של הים התיכון, הם קורים גם בכינרת. שתי אחיות טבעו בכינרת, ושתי בנות דוד בחיפה וכו'. לכן, מלכתחילה צריך לדון בתופעה הזאת – אני אגיע גם לעניין המצילים של תל-אביב – בהיבט רחב יותר, לא רק בהיבט של תל-אביב.

אני חושבת שיש פה שתי בעיות בסיסיות מאוד: א. במדינת ישראל, שבה כל דבר היום כל כך יקר, מי שצריך לצאת עם הילדים שלו לחופשה יודע מה זה לקחת שלושה-ארבעה ילדים לאיזה "מימדיון" או דבר כזה. זה עולה הון תועפות, ואילו הים, בכמה מקומות, הוא עדיין בלי תשלום, ולכן זה בילוי עממי באופן טבעי. ב. לים באים גם תיירים שלא קוראים עברית ולא קוראים שלטים, באים גם אנשים מהשטחים שלא קוראים, באים עובדים זרים, באים כל מיני אנשים. מאחר שהיום יש בעיה, שבים התיכון, למשל, יש יותר מערבולות, מכל מיני סיבות, משרד הפנים, שאחראי, בעזרת העיריות, באמצעות העיריות ובדרכים אחרות, לשלומם של האזרחים והתושבים והתיירים וכל מי שמגיע לים, צריך לנקוט שתי פעולות ברורות מאוד: האחת – מניעה, השנייה – הצלה. בשתי הפעולות האלה יש, לדעתי, מחדלים בלתי רגילים.

בקשר לעניין המניעה אומרים – – –

נסים דהן (ש"ס):

המניעה היא של המשטרה. שהמשטרה תעמיד שוטר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני אגיד לך מה הכוונה. אם יש, למשל, חוף אסור ברחצה, מעמידים שלט שעליו כתוב: חוף אסור ברחצה. נו, ואנשים באים ורוחצים בים. תמיד אפשר להגיד: שמנו שלט, מה הבעיה? כתוב: אסור להיכנס לים. השאלה היא האם שלט מספיק, או שצריך, למען הצלת חיים, להקים מערך שלם של פקחים שימנע את הכניסה למים בכל הצורות האפשריות – עם שוטרים ובלי שוטרים. אני לא נכנסת כרגע לפרטים, אדוני שר הפנים, מבחינתי זו הממשלה. כך או כך תתארגן, אבל תמנע את הכניסה למים במקום שבו לא צריך להיכנס.

הדבר השני הוא הצלה ושירותים. מה שקורה הוא, שבחוף שאסור לרחוץ בו גם אין מציל, עם שביתה או בלי שביתה. מה קורה כאשר מישוה טובע בחוף הזה?

לכן אני חושבת, ששירותי ההצלה לא יכולים להיות מוגבלים, כפי שקיים היום, באופן מכני מאוד לחופים המוכרזים. צריכה להיות מערכת הצלה שפועלת גם בחופים לא מוכרזים.

הדבר האחרון, אדוני, בקשר לשביתת המצילים: חבר הכנסת זיסמן, ב-1993 נחתם הסכם עבודה ארצי עם המצילים. אחר כך, כרגיל, כפי שאתה יודע בהסכמי עבודה, מתחיל ויכוח על הפרשנות של ההסכם. ויכוחים, ויכוחים, ויכוחים. באפריל 1996 החליטו להעביר את חילוקי הדעות לגבי ההסכם ההוא לבוררות. הצעת בוררות, נכון? היתה בוררות. הבוררות נגמרה במרס 1997. לפי הבוררות הזו צריך היה להעביר כמה מצילים ממעמד של זמניים למעמד של קבועים וכל מיני פרטים כאלה, והעירייה לא ביצעה את ההסכם הזה.

לכן, מה שאני רוצה לומר לך הוא, שבמקרה הזה מוטלת אחריות על עיריית תל-אביב, שהיתה צריכה לבצע את ההסכם ולפתוח את עונת הרחצה כפי שצריך. אני חושבת שזה לא נכון לבוא ולתקוף את המצילים מהבימה, בלי לברר את העובדות, כפי שלפחות אני עשיתי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יש גם בית-הדין לעבודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת תאופיק חטיב. אחריו – חבר הכנסת שמריהו בן-צור; אם לא יהיה, חבר הכנסת נסים דהן.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, ידוע שיש בתל-אביב רק שלוש תחנות מאוישות. ידוע גם שהמצילים עושים כל שנה אותו דבר, ובמקום שבעה חודשים הם עובדים אולי חודש, וכל השאר שביתות וסכסוכים. גם זה ידוע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה אתה מגזים?

נסים דהן (ש"ס):

מותר לו לומר מה שהוא חושב.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת תאופיק חטיב, אל תתרגש, מותר לנו כמוסלמים לשחות ביחד.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

מה זה מותר? מותר לשחות. למה ביחד? למה המלה ביחד? יש לך בעיה לשחות בלי ביחד? אפשר לשחות.

נסים דהן (ש"ס):

כדי להציל אותו, הוא לא יודע לשחות.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

שדווקא מישהי תציל אותו, לא יעזור שמישהו יציל אותו.

מפריע לי מאוד נושא הטיפול של העירייה, אף שכפי שאמרו, שתי נערות טבעו בכינרת, ושתי נערות אחרות טבעו בחוף חיפה. אין טובעים במקום מסוים.

נושא אחר, שיותר מפריע לי, אך עד עכשיו לא נגעו בו, הוא איך מתייחסים לנושא הטביעה בים; כמעט כמו שמתייחסים למוות בתאונות דרכים, בשונה מאוד ממוות שנגרם, חס וחלילה, בפיגוע, וזאת בלי קשר למספרים. בדרום תל-אביב, באזור התחנה המרכזית, היה פיצוץ של שניים-שלושה צינורות, ונפצעו כמה אנשים. במשך שלושה ימים סיקרה התקשורת את העניין בצורה מדהימה: הבתים, המשפחות, האנשים, הקרובים, מי היו ומה היו, וגם החנויות שנשברו בהן זכוכיות וכמה נעליים נפלו מכל מדף – מה שאתה לא רוצה. זה מחדיר אצל האנשים מודעות מסוימת. אבל כאשר

נהרגים 700 איש או למעלה מ-700 איש בתאונות דרכים – אז קרתה תאונה, ונהרגו ארבעה אנשים. נגמר הסיפור, זהו. טבעו 13 איש בשלושה ימים – זה מספר מדהים, ובכך נגמר הסיפור.

אני חושב שצריך להיות קצת איזון, שהרי אין הבדל בין דם לדם, אם זה בטביעה או בדרך אחרת, אף שדם אינו נראה בטביעה. כמעט שאין הבדל, אפשר להגיד. קצת סיקור של הנושא, קצת מודעות, אפשר להראות גם את המשפחות – את הבכי, את ההלוויות, לא רק כאשר מישהו נהרג מכדור או מרימון. הלוואי שלא היו נהרגים לא מזה ולא מזה, אבל צריך להחדיר את המודעות. והציניות של התקשורת בנושא זה לא מובנת לי: 13 בני אדם מתים בשלושה ימים, וזה לא גורם דבר. איפה המהומה? איפה הצעקנים? אולי צריך לצעוק מוות למצילים, לעירייה או למישהו אחר. רק מוות לערבים כאשר יש פיצוץ?

נסים דהן (ש"ס):

חס ושלום.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

זה מה שאומרים. אני מתייחס לנושא הזה, כי אף אחד לא התייחס אליו. אולי פעם אחת צריכה התקשורת לשים לב גם לנקודה הזו. אם משפחה מאבדת בן או בת או זוג בנות, זה כואב לה בדיוק כאילו איבדה בן או בת בירייה או בפיצוץ. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת שמריהו בן-צור – איננו. הצעה לסדר-היום באותו נושא לחבר הכנסת נסים דהן. אחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ידידנו, ידידי היקר שר הפנים, ואנחנו מקדמים בברכה את אדוני שר האוצר – אני חושב שזו הופעתך הראשונה כשר האוצר. אדוני היושב-ראש, שוב מתגלה האמת במערומיה, האמת הקשה והמרה שאין לה שום הסבר: הזלזול בחיי אדם. נושא הטביעה בחופי הים עם שביתת המצילים הוא רק סימפטום. זה מצטרף למה שקרה במכבייה, זה מצטרף לנושא הקודם שדיברו עליו כאן, אותה הריגה – אני לא רוצה לומר רצח – של אותו צעיר אתיופי על לא עוול בכפו. לפחות לא נעשו כל הניסיונות להציל לפני שהרגו אותו; לפחות לא לפי העדויות. זלזול נורא שפשה בעם: אין ערך לחיי אדם. זה מתחיל בסמים לילדים בבתי-הספר, גם שם יש זלזול בחיי אדם. יש מיתה שלוקחת דקה, שתיים, שלוש, ויש מיתה שלוקחת עשר שנים. הסמים הורגים לא פחות. זו תופעה נוראה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש לך הסבר למה?

נסים דהן (ש"ס):

אדוני, בדיוק לשם כך העליתי את הנושא. התופעה קיימת. יש לי כמה הסברים, וההסבר הראשון: אומרים שחברה שחיה במתח, חברה שחיה בעצבים יומיומיים, שחברה שחיה באי-ודאות, היא בעצם כמו אותו חייל בצבא, שחוסר הוודאות והמתחים יוצרים אצלו צורך בפורקן, וחיי אדם בעיניו יקרים פחות, מכיוון שהוא רואה עצמו תמיד בסכנה. חייו בסכנה, אז הוא חושב שזה המצב. חיי אדם אינם שווים, עובדה שגם את החיים שלי מסכנים. חברה שלמה חיה בסכנה יום-יום, רגע-רגע, שעה-שעה, והיא כבר לא מתייחסת בכובד הראש המתאים לחיי אדם. היא יכולה לזלזל בתאונות הדרכים, היא יכולה לזלזל בחוקי התעבורה. כולנו יודעים שהנהג הישראלי חושב, לצערנו הרב, שהוא נמצא בשדה הקרב כאשר הוא נמצא על הכביש. תאונות הדרכים מדברות בעד עצמן.

איך ייתכן, הרי יצר הקיום של האדם הוא דבר שנולד אתו; איך יכול להיות שאדם מגיע לחוף, אינו יודע לשחות, והוא נכנס לים? איך יכול להיות? הרי רוב הטובעים היו אנשים שלא ידעו לשחות, והם שחו במקום שלא הוכרז כחוף מורשה לשחייה. זאת אומרת, אדם יודע שהוא לא יודע לשחות, הוא מגיע לחוף שאין בו מציל – והוא נכנס לים. על מה הוא לוקח סיכונים? הרי הוא מזלזל בחייו. הרי זה היצר הראשוני של כל ברייה – של העז, של הפרה ושל כל ברייה אחרת. אם היא מתקרבת לאש, היא בורחת. אם היא מתקרבת לתהום, היא נסוגה. היא לא תקפוץ.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני רואה שהעז פופולרית בזמן האחרון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה מאשים את הקורבנות.

נסים דהן (ש"ס):

אני מאשים את החברה – החברה שיצרה את הסטיגמות האלה, את המצב הזה שחיי אדם, לצערנו הרב, לא שווים כלום. האם יעלה על הדעת – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש ליקוי בצד השני – – –

נסים דהן (ש"ס):

בזה אני רוצה לסיים. האם יעלה על הדעת, שאם מחר תהיה שביתה ב"אל על", והיום בעצם יש שביתה ב"אל על", אנחנו נאמר, יש שביתה, אין טייסים – שהציבור יטיס את המטוסים? מישוה היה נותן לציבור לעלות למטוסים ואחד היה מתנדב להטיס את המטוס? מחר תהיה שביתה ב"אגד" – יגידו שהציבור יסיע את האוטובוסים?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

נסים דהן (ש"ס):

יש שביתה בים, יש שביתה מצילים – נותנים לציבור להיכנס לים. הציבור כבר יציל את עצמו. מה ההפקרות הזאת, שהציבור כבר ידאג לעצמו, יציל את עצמו? למה שלא ייתנו לציבור להסיע אוטובוסים כשיש שביתה "אגד"? היה צריך להיות כאן מעשה אחראי מצד הרשויות: אם אין מצילים, לא נכנסים לים, על-ידי כל האפשרויות – תשימו גדר, תשימו שוטרים. אבל אי-אפשר לזלזל בחיי אדם. אם אנשים לא שומרים על עצמם, אז לפחות שהחברה תגן עליהם בכלים שעומדים לרשות החברה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

הייתי רוצה לתת איזו עצה לשר, אבל אני מוותר.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, תגיד אותה, אדוני.

נסים דהן (ש"ס):

תודה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, מה עושים אם כתוב ש"חבר הכנסת נסים זוילי הגיש בסוף השבוע הצעה דחופה לסדר-היום של הכנסת בעקבות מכת הטביעות בחופי הארץ" – כתבה שלמה בעיתון "ידיעות אחרונות" – וחבר הכנסת נסים זוילי לא בא – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה לא היית כשדיבר חבר הכנסת – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

תן לי לענות לך במשפט. אתה ראש ועדה. הרי זה מה שטען – לא שאני מצדיק זאת – חבר הכנסת מאיר שטרית על התקשורת. הוא אומר: יש אנשים שאפילו לא נוכחים – והוא לא התכוון לחבר הכנסת נסים זוילי – ומקבלים כותרות, ויש אנשים שמעבירים חוקים ולא מקבלים. אף שאני לא מזדהה עם מה שאמר, אני רק נותן לך תשובה.

היות שחברי הכנסת שמואל הלפרט ונסים זוילי אינם כאן, בבקשה, אדוני שר הפנים אליהו סויסה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מיותר לציין ולהוסיף על חשיבות – – –

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אני יודע שכולנו, וגם אני, מברכים את שר האוצר, אבל אנא מכם, שר הפנים מדבר גם כן.

שר הפנים א' סויסה:

מיותר לציין ולהוסיף על החשיבות של הנושא שנדון כאן עכשיו, ולהערכתי הוצג בצורה יפה ורצינית על-ידי כל המציעים, שכן אנחנו עוסקים בחיי בני אדם. אנחנו עוסקים באלמנות, אנחנו עוסקים ביתומים ואנחנו עוסקים במשפחות שבורות המתמודדות יום-יום עם אסון.

עונת הרחצה השנה נפתחה ב-8 במאי 1997, ומאז, לצערי, טבעו 36 בני אדם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שר הפנים א' סויסה:

אבל, תשמעו את הנתון הבא: 30 מהטובעים טבעו במקומות אסורים לרחצה, ובעצם איבדו עצמם לדעת, כמו שאמר חבר הכנסת נסים דהן. במקומות אלה אין כל השפעה של שביתת המצילים. שם לא יהיו מצילים, גם שלא בזמן שביתה. רק שישה מהטובעים טבעו במקומות מותרים לרחצה, שלא היו מאוישים במצילים. כמובן, גם זה חמור כשלעצמו, אבל כשאין מציל מצב מקום כזה הוא כמו מקום שאסור לרחצה, וכל מי שטובל את רגליו במים במקום זה עושה זאת על אחריותו.

אומנם בתל-אביב יש שביתת מצילים, אבל לא ניתן להתעלם מ-30 הטובעים בשאר חופי הארץ ובבריכות. שביתת המצילים מתקיימת על רקע של תביעות שכר מצדם, ולצערי, להערכתי, תביעות השכר – דיברו כאן על הגנה על העובדים – הן מוגזמות. אני לא רוצה להיכנס כאן לפרטים. אני חושב שתביעות השכר הן מוגזמות, והמצילים עשו כברת דרך בהתרחקות מהמשא-ומתן ומההצעות שהציעו להם.

אני רוצה להגיד לחברי הכנסת, שהתקיים הליך של בורות לפני השופט מלץ, לשעבר שופט בית-המשפט העליון, בהסכמת שני הצדדים, ולצערי, לאחר שהבורר פסק את דברו, סירבו המצילים לקבל את פסק הבורר.

נושא הטביעות הועלה בישיבת הממשלה האחרונה, ונתבקשתי על-ידי ראש הממשלה לטפל בנושא. אתמול קיימתי ישיבה עם ראש עיריית תל-אביב ועם אנשי משרדי, ובעקבותיה סוכם על העסקתם של מצילים שעובדים בבריכות בחופי תל-אביב, וזאת כדי לכסות על הפער הקיים. לטענתו של ראש עיריית תל-אביב, הוא לא יכול היה עד היום להעסיק בחופי ים מצילים שיש לו, עובדי עירייה, שעובדים בבריכות. בעניין הזה ניצלתי את סמכותי, והיום סיכמתי, לאחר שסיכמנו את הנושא מבחינה משפטית, להסמיך אותם מצילי בריכה, עובדי עיריית תל-אביב, לעבוד גם בחופי ים. על-פי התקנות, בכל סוכת מצילים כזו צריכים להיות שלושה מצילים. סיכמנו שיהיה מציל ים אחד, וידללו את נוכחות המצילים האחרים – יהיו מצילי בריכה ועל-ידי כך נוכל לאייש יותר תחנות ממה שמאוישות היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל מה יהיה עם החופים הלא-מוכרזים?

שר הפנים א' סויסה:

אני לא יכול לשים שוטר ומפקח בכל נקודה לאורך חופיה של מדינת ישראל, כמו שלא ניתן לשים שוטר על כל אזרח מִישראל. מי שמתרחץ במקום – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, אבל לפחות אם מישהו יקבל קנס על זה שהוא מתרחץ בחוף לא-מוכרז – רק השמועה – ישמעו וייראו.

שר הפנים א' סויסה:

אני הודעתי היום לראש עיריית תל-אביב, שאני מבקש ממנו, שבתוך 24 שעות, לאחר שניצלתי את סמכותי בחוק ואפשרתי לו להעסיק מצילי בריכה, יגישו לי את רשימת איוש תחנות ההצלה שלאורך החופים. הודעתי לו, שבמקומות שלא יהיו בהם מצילים, אני אאסור בצו את הרחצה במקום. מובן שזה צעד דרסטי, אבל כדי להגן על חיי אדם לא תהיה ברירה אלא לעשות את הצעד הזה – ואני מקווה שהוא יוכל לעזור.

אני רוצה להוסיף ולומר, שהיום סיכמתי, גם כממלא-מקומו של שר העבודה והרווחה, עם מנכ"ל משרד העבודה והרווחה על פתיחה מיידית של קורס להכשרת מצילי בריכות כמצילי ים. הם יצטרכו לעבור 60 שעות של הכשרה, ואני מקווה שבתוך ארבעה עד חמישה ימים, בקורס אינטנסיבי ומזורז, הם יוכלו להיות מוסמכים כמצילי ים. אני מקווה שהנושא הזה גם יפתור את הבעיות לשנים הבאות.

בינתיים, מאז הישיבה אתמול עם ראש עיריית תל-אביב התחיל להתקיים משא-ומתן בין עיריית תל-אביב לבין המצילים, וכבר הודיעו על סיום השביתה. נראה שהמצילים חששו מהצעדים שאנחנו

הולכים לנקוט נגדם, והם כבר סיכמו את העניינים. אני לא יודע למסור לכם פרטים, מכיוון שזה היה רק היום אחר-הצהריים. בכל זאת, לאור חשיבות הנושא, אני לא מתנגד שהנושא יועבר לוועדה. עד שיועלה הנושא באחת מהוועדות, אולי ועדת הפנים של הכנסת – אני מציע שעד אז אנחנו נביא את כל הפרטים, גם של הסיכום והחתימה של ההסכם בין המצילים לבין עיריית תל-אביב.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, אדוני השר. חברי הכנסת, הוא מציע להעביר את זה לוועדת – –

נסים דהן (ש"ס):

הפנים.

היו"ר נ' מסאלחה:

– – הפנים.

נסים דהן (ש"ס):

מסכימים.

היו"ר נ' מסאלחה:

לפרוטוקול, ההצעות שמועברות הן: ההצעה של חבר הכנסת עמנואל זיסמן, ההצעה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ההצעה של חבר הכנסת תאופיק חטיב וההצעה של חבר הכנסת נסים דהן. אלה ארבע, לוועדת הפנים. מי בעד?

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ל מסאלחה:

שמונה בעד, אין נגד ואין נמנעים. ההצעות אושרו והן מועברות לוועדת הפנים.

הצעה לסדר-היום

מצב הקשישים בבתי-אבות בישראל

היו"ר ל מסאלחה:

חברי הכנסת, הנושא הבא בסדר-היום – הצעה דחופה לסדר-היום מס' 2847: מצב הקשישים בבתי-אבות בישראל, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון. בבקשה, אדוני.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, הוא מוותר לכבוד שר האוצר, שצריך לעזוב.

היו"ר ל מסאלחה:

מה זאת אומרת? שר האוצר צריך להשיב? רגע. יש הצעה לשר האוצר – הצעת חוק. אדוני השר, ברשותך, רק שנייה. בוא ונעבור עוד נואם לפחות, או שניים, ורק תמתין בסבלנות, ואחר כך אני בוודאי אתן. חבר הכנסת הירשזון, בבקשה.

חבר הכנסת מגן, אני מבין אותך ואני אתן לך. יהיה בסדר. חבר הכנסת ריבלין, בסדר.

אדוני, בבקשה. תנסה בשלוש-ארבע דקות.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, אדוני שר האוצר, רבותי חברי הכנסת, השבוע, כאשר פתחתי את העיתונים, חשתי זעם ובושה, שאט-נפש ובוז עמוק. אינני מתכוון לא להסכם אוסלו, לא לנושא חברון, לא ליחסים בינינו לבין הפלשתינים – אבל כאשר ראיתי שבבית-אבות אחד נרצחה קשישה; כאשר ראיתי שבבית-החולים הגריאטרי הגדול ביותר בארץ, שנמצא בפרדס-חנה, מתעללים בקשישים; כאשר ראיתי שבבית-אבות יוקרתי בהרצלייה-פיתוח קושרים קשישים לכיסאות, ללית לילה – הדבר שעלה במוחי הוא הפסוק: הכסדום היינו, לעמורה דמינו?

אני מבקש להביא ציטטות קצרות ביותר. בפרדס-חנה: "על-פי עדויות שעולות במסמכים פנימיים של משרד הבריאות, הונהגה בחלק ניכר מהמחלקות נורמה חמורה מאוד: האחיות וכוחות העזר, עובדי משמרת הלילה, נהגו להניח מזרנים במחלקה וללכת לישון. לא מדובר באירוע חד-פעמי אלא בנוהג מקובל. לא מדובר באחד מעובדי משמרת הלילה אלא ברובם. חולים שלא יכולים לרדת ממיטתם לבד, צעקו, צרחו, קראו לעזרה, אבל האחיות וכוחות העזר ישנו. בחלק מהמקרים חולים נמצאו בבוקר מתים, או מרוחים בצואה ובשתן".

כשבבית-אבות יוקרתי בהרצלייה נקשרו הזקנים לכיסאות, אומר בעל בית-האבות: זה מתוך כוונה עמוקה ודאגה לקשישים, כדי שלא ייפלו מהכיסאות. באמת, איזה יחס, איזו התחשבות בקשישים.

רבותי, זו בושה, חרפה וכלימה. כאשר אנחנו נאבקים פה בכנסת, קואליציה ואופוזיציה, על העברת חוק האזרחים הוותיקים, וכאשר הכנסת מחוקקת בשנים האחרונות חוקי יסוד על כבוד האדם וחירותו – נרמס פה כבוד האדם, נרמסה חירותו של האדם, נרמסה נפשו של האדם, של אותו אדם קשיש, ואנחנו בכנסת איננו יכולים לעמוד מן הצד ולא להתייחס לכך.

הרי מי נמצא בבית-האבות הזה? האבות והאמהות שלנו. הרי רק בשנים האחרונות התחילה תנועה לכיוון בתי-האבות, משום שהקשישים העדיפו להישאר בבית, ואנחנו עודדנו אותם ללכת לבית-האבות. והנה בבית-האבות הזה הם אינם יכולים למצוא מרגוע לנפשם, בשנים האחרונות לחייהם.

היו"ר נ' מסאלחה:

תנסה לסיים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, סגן שר החינוך, שמפנה לי את גבו – – –

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר לך: אתה עוסק בחינוך, וזה חינוך, או חוסר חינוך.

ולכן, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הפסוק: "אל תשליכני לעת זקנה, ככלות כחי אל תעזבני" לא יכול להיות מליצה. ממשלת ישראל לא יכולה ומשרדי הממשלה לא יכולים לעמוד מנגד, ואנחנו ככנסת ישראל צריכים לתת את דעתנו לנושא הזה וצריכים להחמיר ביותר ולהקפיד הקפדה יתירה כדי שמקרים מסוג זה לא יישנו עוד במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. ישיב השר אליהו סויסה. בבקשה. אדוני השר, אתה משיב כממלא-מקום שר העבודה והרווחה או כשר הפנים?

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אם מותר להתבדח קצת בשעה כזאת: כבר היה מי שכינה אותי ערפ"ד, ראשי-תיבות של עבודה, רווחה, פנים, דתות.

הכינו לי פה נאום, והכינו לי פה תגובה. אני חושב שמיותר לדבר, כי אני, לפחות, הזדעזעתי מהקריאה של הדברים האלה, מהסיפורים בדבר ההתעללות הזאת בקשישים. אני לא רוצה לקרוא את מה שכתבו פה. אני חושב שכל מלה מעבר למה שהציג כאן חבר הכנסת הירשזון היא מיותרת. צריך לעשות הכול כדי שדברים כאלה לא יהיו בחברה שלנו.

כמובן, הטיפול בבעיות האלה, כפי שאמר חבר הכנסת הירשזון, הוא בעיה בחינוך של אותם אנשים שהתנהגו בצורה משפילה כזאת.

אני מציע שההצעה הזאת תעבור לאחת הוועדות.

היו"ר נ' מסאלחה:

ועדת העבודה והרווחה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת העבודה והרווחה.

שר הפנים א' סויסה:

אני מציע שההצעה הזאת תעבור לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה.

אתה מסכים, חבר הכנסת הירשזון?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, מי בעד אישור הצעתו של חבר הכנסת הירשזון, בנושא: מצב הקשישים בבתי-אבות בישראל, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ל' מסאלחה:

חמישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. ההצעה אושרה והועברה לוועדת העבודה והרווחה.

הנושא הבא: טיפול רשויות הרווחה באשה מוכה. המציע, חבר הכנסת משה גפני, איננו באולם.

הצעות לסדר-היום

פרסום חסר תקדים – עלייה בשיעור האבטלה

היו"ר ל' מסאלחה:

הנושא הבא – הצעות דחופות לסדר-היום מס' 2824, 2842, 2845, 2868 ו-2872, בנושא: פרסום חסר תקדים – עלייה בשיעור האבטלה. חבר הכנסת דוד מגן ראשון, ואחריו – חבר הכנסת יצחק כהן.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, ביום ראשון, לפני שלושה ימים, נתפרסמו, כידוע, נתוני שירות התעסוקה על-אודות מספר הבלתי-מועסקים במשק. הנתונים המזעזעים, כידוע, מדברים על 143,900 בלתי מועסקים כיום, שהם 7.3% מכוח העבודה במשק.

עם פרסום הנתונים המדאיגים הללו חשבת', כי לא יהיה ויכוח שנוכח הנתונים, נוכח הכתובת המופיעה על הקיר, הכנסת לא תעבור לסדר-היום ותיתן בדחיפות את דעתה לנושא. שלשום, ביום שני אחר-הצהריים, כאשר הבינתי שנושאות הכנסת לא ראתה בנושא נושא דחוף, השתכנעתי יותר ויותר כי צריך לפעול ולהתאמץ ולשכנע את הכנסת, ועמה את הציבור הישראלי, לעסוק בסוגיה הזו בדחיפות וביסודיות. נדמה לי, כי לולא ערעורו של חבר הכנסת יצחק כהן בוועדת הכנסת – נדמה לי שאתה ערערת בוועדת הכנסת – הכנסת היתה עוברת לסדר-היום, לא מתייחסת לנתונים המדאיגים הללו, שהתפרסמו השבוע, ואני חושב שבכך היא היתה חוטאת לתפקידה.

דווקא בגלל שלוות הנפש שבה מתקבלים הנתונים בכמה מהמקומות – והזכרתי את אחד המקומות, את עמיתינו, חברינו לעבודה, שלא מקובל לבקר אותם, אבל אין לי ברירה אלא לבקר – צריך לזכור, חברי הכנסת, כי 7.3% מובטלים הם השיעור הגבוה ביותר בנתוני האבטלה מאז סוף 1994. הדאגה, חברי הכנסת, צריכה לנבוע מהמגמה המתמשכת בשנתיים וחצי האחרונות, שבה אנחנו רואים קו רצוף של עלייה, קו שעולה ומצביע על גל אבטלה הולך וגואה.

גורמים בממשלה מודים – גם הם בשלוות נפש, כך זה נראה, כך זה נשמע – כי עד דצמבר השנה יתרחב מעגל האבטלה, והוא יקיף 8% מכוח העבודה במשק. המגמה המסוכנת, ושוויון הנפש שבו מתקבלים הנתונים, הם שצריכים לעמוד במרכז הדיון שאני מציע.

כולנו כאנשי ציבור יודעים להתייחס לנתונים סטטיסטיים ולמספרים, אבל כאשר אנחנו מדברים בענייני פרנסה, בענייני עבודה, בענייני תלויים בפרנסתם בראש המשפחה, צריך לזכור, כי מאחורי כל מספר כזה עומדים בני אדם, וכל אחד מהם הוא עולם ומלואו.

איך נוכל להחריש נוכח ההחרפה הניכרת באבטלה, כאשר באופקים אנחנו מונים 13% מפרנסים בכוח שאינם עובדים ואינם מפרנסים את ילדיהם, בשדרות – 11.8%, בשלומי – 11.7%, בקריית-גת, עירי – 11.2%, במצפה-רמון – 10.9%, באור-עקיבא 10.3%, בירוחם – 10.5%, בקריית-מלאכי – 10.3%, בנתיבות – 10%, ועוד ועוד?

ציינתי את הדוגמאות הללו כדי להמחיש ולהדגיש, כי משקל תושבי ערי הפיתוח המובטלים מגיע ל-21.2% מהיקף המובטלים בכל הארץ. המובטלים מגיעים מסיבות שונות, אבל המצב הכלכלי מצביע בחודשים האחרונים גם על גל פיטורים הולך וגואה ממקומות עבודה. נדבר רק על החודש האחרון: ביוני פוטרו 12,400, וסך כל המפוטרים מגיע היום ל-53.1% מסך כל דורשי העבודה במשק, לעומת 49% בלבד בינואר. רוב המפוטרים גם כאן, אדוני היושב-ראש, אינם אלא תושבי ערי הפיתוח. במקומות אחרים אתה יכול למנות עולים חדשים ואקדמאים.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות ששר האוצר נמצא כאן, ובצד הברכה שאני מברך אותו – גם אם לא הוא משיב על ההצעה אלא השר סויסה – לומר לו ולהעיד, לפי מיטב ניסיוני: לשום תוכנית כלכלית, אדוני שר האוצר, אין שום סיכוי להצליח אם המרקם החברתי העדין לא יישמר בשלמותו. אני אומר זאת מתוך תקווה שהכנסת תיתן את דעתה לכך באחד ממוסדותיה. מצדי, אדוני היושב-ראש, אני מבקש דיון במליאה, אבל אם הממשלה תציע דיון בוועדה, אשמח לעסוק בזאת בוועדה, כדי שתהיה התייחסות רצינית מאוד לצמצום האבטלה, לשינוי המגמה ולדגש מיוחד בתעסוקות – אני לא רוצה לומר דווקא חלופיות, מלאכותיות – תעסוקות שתבאנה פרנסה לתושבי ערי הפיתוח ולקבוצות החלשות באוכלוסייה.

אני מבקש מהכנסת לכלול את הנושא בסדר-יומה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, חבר הכנסת דוד מגן. הצעה לסדר-היום באותו נושא – האבטלה – של חבר הכנסת יצחק כהן. בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השרים, השר סויסה, שר האוצר יעקב נאמן, האמת היא שזה קצת מוזר, מכיוון שאנחנו חיים במדינה שהיא עתירת עבודה, אין פה חוסר במקומות עבודה. יש

פה אולי חוסר במוטיבציה לעבוד, והמספר העצום של המובטלים והגידול באבטלה צריכים להדליק לא אור אדום אלא פרוז'קטורים אדומים לקובעי המדיניות – אולי הגיע הזמן פעם אחת לרענן את המחשבה?

ההנחות הכלכליות שהובילו אותנו עד הלום הוכחו כלא-נכונות. אם דיברו בעבר על כך שהגדלת שכר המינימום תשפיע על הגדלת מספר המובטלים, אנחנו רואים שמספר המובטלים גדל כאשר השפעתה של הגדלת שכר המינימום עדיין אינה מורגשת. אולי היא תורגש בשנה הבאה, אם בכלל. אם בשנת התקציב שעברה ביקשנו לעשות דיפרנציאציה בנושא שיפוי המעסיקים ולנתב את הכסף שייחסך למפעלים שאותם כדאי לעודד, נאמר לנו שזה יגדיל את עלות העבודה ויגביר את האבטלה – אני פונה אליך, אדוני שר האוצר, כי אתה אורח פה לא במקרה – לא נגענו בשיפוי המעסיקים ומספר המובטלים עולה.

מה שמעניין, כפי שאמרתי, הוא שאנחנו חיים במדינה שהיא עתירת עבודה, ועובדה היא שיש כאן 300,000 עובדים זרים; עובדה היא שכאשר משחררים את המחסומים לעובדים פלשתינים, הם מיידי באותו יום מוצאים עבודה. אז אמרו לנו שלא כל עבודה מכבדת את בעליה, וזה לא נכון. אולי המוטיבציה שאנחנו נותנים לאותם מובטלים היא מזיקה? אני בדקתי במוסד לביטוח לאומי את הנתונים של מקבלי דמי אבטלה. מסתבר, אדוני השר, שהרציניים שביניהם אחרי חודשיים מסתדרים, הם מנצלים את דמי האבטלה רק חודשיים. מסתמנת הבחנה מאוד ברורה בין אלה שרוצים לעבוד לבין אלה שאינם רוצים לעבוד, ומי שרוצה לעבוד מוצא מקום עבודה.

ועוד עניין, לגבי הנושא של שיפוי מעסיקים: אולי באמת בשנת התקציב הזאת כדאי לחשוב, אדוני שר האוצר – אם כי גם אתה נראה לי בעל אותה תפיסה כלכלית שחוששת מהגדלת עלות העבודה – לעשות דיפרנציאציה בנושא הזה; לא לתת לכל המעסיקים אותו שיפוי בצורה אחידה, אולי לשנות. הרבה אוצרות טבע אין לנו במדינה. היו לנו מעט אוצרות טבע ודאגו למכור אותם לאיזנברג, זיכרוננו לברכה. אוצר הטבע היחיד שנשאר זה המשאב האנושי. אולי כדאי להשקיע בו, אם כי אנחנו יודעים שאנחנו הולכים להיות אחת המדינות המובילות בנושא ההיי-טק. אולי כדאי להשקיע את מה שייחסך בהכשרת עובדים להיי-טק?

כל הנאום שלי מתבסס על הרעיון – אנא, תרעננו את המחשבה. תניחו להנחות כלכליות ישנות, כי הן לא הוכיחו את עצמן, ותתחילו לבחון הנחות כלכליות חדשות, אולי כך נוכל לצמצם את ממדי האבטלה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת יונה יהב, שיש לו הצעה בנושא, איננו. ישיב השר אליהו סויסה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נושא האבטלה שב ועולה מדי פעם על סדר-יומנו הציבורי, שכן מדובר בנושא שאין ערוך לחשיבותו, הן במישור הלאומי והן במישור האישי של כל מובטל ומשפחתו, כפי שציינו כאן חברי הכנסת המציעים.

חברה מתקדמת אינה נבחנת רק בהישגיה התעשייתיים וביכולתה הטכנולוגית, אלא גם בגישתה לרבדים החלשים שבתוכה. לא ייתכן שמחיר הפיתוח הטכנולוגי יהיה בפליטתן של קבוצות נוספות של עובדים משוק העבודה והרחבת מעגל האבטלה באופן כה ניכר, ותמיד מאותן שכבות.

משרד העבודה והרווחה פועל למיגור האבטלה בשני אופנים: בטווח המיידי, פועל המשרד להשבת העבודות המיידיות, על מנת למצוא פתרון כבר בימים הקרובים לאותם עובדים מהיישובים המרוחקים אשר אין באפשרותם להשתלב בעבודה, אולם הם זכאים לפרנסה ולקיום בכבוד. במקביל מכין המשרד הצעה מקיפה לשינויים בשוק העבודה ולמלחמה באבטלה, אשר תוצג, כפי שנמסר לי, בקרוב בפני הממשלה.

ההצעה הזאת כוללת גיבושה של ועדת מנכ"לים של המשרדים הנוגעים בדבר – משרד העבודה והרווחה, משרד התעשייה והמסחר, משרד האוצר – על מנת למצוא פתרונות מעמיקים הכוללים שיתוף פעולה ותיאום בין המשרדים. היא כוללת גם בדיקת אפשרות לסבסוד על-ידי הממשלה של הסעות עובדים למקומות עבודה – לפחות באופן זמני. היא כוללת העמקה והרחבה של תוכניות להכשרה מקצועית המותאמות לצורכי המשק המשתנים. היא כוללת גם עידוד והעמקת העסקה של ישראלים בענף הבנייה.

כפי שהציגו כאן חברי הכנסת, הנושא הזה הוא מורכב וחשוב וחוזר אלינו מדי פעם. אני מציע שהנושא הזה יועבר לוועדת הכספים. אני חושב שוועדת הכספים ראויה מספיק לטפל בנושא כזה. אם אין התנגדות, אני מציע שזה יעבור לוועדת הכספים.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. חבר הכנסת אחמד סעד רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד מגן. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השרים, שר הפנים ושר האוצר, אני לא רציתי להסיר, זה דבר פרוצדורלי. להיפך, אני תומך בהתלהבות בכל מה שאמר חבר הכנסת מגן. אני פשוט רוצה לנצל את ההזדמנות לברך את שר האוצר ולהגיד לו, שאחד המוקדים הבולטים באבטלה זה הסקטור הערבי. אחת הסיבות העיקריות היא העדר תשתית תעסוקתית מתאימה בסקטור הערבי. אנו מקווים שבבחירתך לשר האוצר באמת תתרום לתיקון העוול שהצטבר במשך 49 שנים. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

גם אני מקווה, אבל דבר ראשון ביקשו ממנו לקצץ את התקציב ולא להשקיע. אבל זה עניין שלו, אני מאחל הצלחה לאדוני שר האוצר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —
הממשלה דיברה — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת מגן, אתה מסכים לוועדת הכספים?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר נ' מסאלחה:

תהיה לי בעיה עם מקסים לוי, אם זה יהיה בוועדת הכספים.

חבר הכנסת יצחק כהן, אתה מסכים לוועדת הכספים?

יצחק כהן (ש"ס):

כן.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, מי בעד אישור ההצעה והעברתה לוועדת הכספים?

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אנחנו מתקרבים לסוף, קצת סבלנות לכולנו. שבעה בעד, אין נגד, אין נמנעים. שתי ההצעות, של חברי הכנסת דוד מגן ויצחק כהן, מועברות לוועדת הכספים.

הצעה לסדר-היום הפער בין שיחתי הייעוץ החינוכי והפסיכולוגי הניתנים ליהודים לבין אלו הניתנים לערבים

היו"ר נ' מסאלחה:

הסעיף הבא – הצעה דחופה לסדר-היום, מס' 2850, בנושא: הפער בין שירותי הייעוץ החינוכי והפסיכולוגי הניתנים ליהודים לבין אלו הניתנים לערבים, מאת חבר הכנסת אחמד סעד.

יצחק כהן (ש"ס):

מה עם ההצעה ששר האוצר רוצה להביא?

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת אחמד סעד נוסע מכאן לאבו-סנאן, שלוש שעות. הוא חיכה עד עכשיו. יש עוד אחד, ואז אדוני שר האוצר ישיב. אני נוסע שעתיים, ואתה רואה שאני מחכה. חבר הכנסת סעד נוסע שלוש שעות. זו הסיבה היחידה. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השרים, בתקופה האחרונה התפרסמו סקרים רבים על המצב החמור במישור החינוך המיוחד בכלל ובמגזר הערבי בפרט. היום אתייחס רק לדוח הוועדה לבחינת מיצוי יכולתם של תלמידים עם לקויי למידה, דוח שהוגש בשבוע שעבר למשרד החינוך והמדע.

לפי הדוח הזה, זמינות שירותי הייעוץ החינוכי והפסיכולוגי במגזר החינוך הערבי קטנה בחצי מזו שבמגזר היהודי. 65% מילדי החינוך המיוחד הערבים אינם נמצאים במסגרות המתאימות לצורכיהם. במישור האנושי הזה בולטת האפליה נגד הילדים הערבים הסובלים מליקויים שונים. מסקר שערכה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת הלימודים 1995 עולה, כי קיימים פערים משמעותיים בהיקף זמינות שירותי הייעוץ החינוכי והפסיכולוגי בין המגזר הערבי לבין המגזר היהודי.

ב-67.4% מבתי-הספר היסודיים היהודיים היה ייעוץ חינוכי, לעומת 18.7% בלבד בבתי-ספר הערביים. גם במישור הייעוץ הפסיכולוגי הפער עצום. ב-91.3% מבתי-הספר היסודיים היהודיים ניתן ייעוץ פסיכולוגי, בהשוואה ל-44.4% בבתי-הספר הערביים. ברמת חטיבת הביניים פערים אלה אף מתרחבים. לדוגמה, ב-81% מחטיבות הביניים היהודיות ניתן ייעוץ פסיכולוגי, בהשוואה ל-27.4% בחטיבות הביניים הערביות.

אשר לאבחון ולטיפול בתלמידים לקויי למידה במערכת החינוך הערבית – אין כלים אבחוניים בשפה הערבית, אין מבחני הישגים סטנדרטיים, ולא קיימים מבחנים דידקטיים המתאימים לצורכיהם של בתי-הספר הערביים לאבחון לקויי למידה.

כל הנתונים האלה משקפים צד אחד של התמונה השחורה הכללית של החינוך המיוחד במגזר הערבי. מצב חמור זה דורש ממשרד החינוך ומכל המוסדות הנוגעים בדבר להקציב כל מה שדרוש כדי לכסות את הפער במישור האנושי הזה. תודה רבה.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה. ישיב סגן שר החינוך והתרבות, חבר הכנסת משה פלד. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מתכוון לקשיי למידה? לדיסלקטים?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הם צריכים ייעוץ חינוכי ופסיכולוגי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היה רק השבוע בוועדת החינוך של הכנסת דיון רציני מאוד, יחד עם חבר הכנסת בגין, על-פי דוח שנתקבל במשרד המדע. חבר הכנסת וליד צאדק היה שותף לדיון, והיתה התייחסות רצינית ביותר לנושא במגזר הערבי.

היו"ר ל' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, בוא נעזוב את זה. יש הצעה דחופה לסדר.

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בארבע השנים האחרונות גדל מספר השירותים הניתנים למגזר הערבי. השירות הפסיכולוגי-ייעוצי במשרדנו, שפ"י, השקיע רבות בפיתוח שירותי הפסיכולוגיה. כיום מספר התחנות הפסיכולוגיות הוא פי-שישה, ועומד על 50 תחנות.

מספר היועצים הערבים העובדים בבתי-הספר הוא 110, ואילו מספר הסטודנטים הערבים לייעוץ חינוכי, הלומדים באוניברסיטאות, הוא 15 בלבד. לצערנו, אין מספיק סטודנטים הלומדים בחוגים לפסיכולוגיה ולייעוץ חינוכי.

היו"ר ל' מסאלחה:

הם פשוט אינם מתקבלים, כי הם צריכים ציון גבוה מאוד במבחן הפסיכומטרי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון. סטודנטים ערבים מעדיפים ללמוד במוסדות בחוץ-לארץ, ובתום לימודיהם הם חוזרים לעבודה במערכת החינוך בארץ, וזאת בשל אי-עמידה בקריטריונים הגבוהים הנדרשים בארץ. הקריטריונים ללימודי פסיכולוגיה נקבעו על-ידי משרד הבריאות, ואילו הקריטריונים ללימודי ייעוץ נקבעו על-ידי משרד החינוך.

בשנת הלימודים התשנ"ח יש מגמה לפתוח קורס אקדמי באוניברסיטאות בר-אילן ובן-גוריון לצורך הכשרת פסיכולוגים ויועצים ערבים, דבר שיביא לצמצום הפער.

אני מציע שהנושא יועבר לדיון בוועדת בחינוך של הכנסת.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה רבה, אדוני סגן השר. חבר הכנסת וליד חאג'־יחיא רוצה להסיר. יש לך דקה, בבקשה.

וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):

אדוני השר, אנחנו מסכימים לכל מה שאמרת, והדבר מציג את התמונה העגומה השוררת במגזר הערבי. דנו בזה והגשתי כמה פעמים שאילתות בנדון.

הסיבה היא, כפי שאמר היושב־ראש, חבר הכנסת מסאלחה, שיש דרישות גבוהות לגבי ציוני המבחן הפסיכומטרי ותעודת הבגרות. הדבר מהווה מחסום בפני כניסת הסטודנטים הערבים למקצועות – –

היו"ר ל מסאלחה:

אולי צריך לקחת שנה מכינה.

וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):

לכן, מה שדרוש – ואני במשא-ומתן עם מכללת דוד ילין ובתי-המדרש להכשרת מורים בעניין – להכין את התלמידים לשנת מכינה שתאפשר להם להיכנס בצורה נאותה ללימודים. אם אפשר לעשות זאת, אני חושב שייטב לכולנו. כי אין עד היום הזה ועדות השמה במועצות המקומיות, אין אבחון ללקויי למידה, ולצערי הרב, מספר התלמידים בעלי ליקויי למידה בגלל תופעת נישואי קרובים הנהוגה אצלנו הולך וגדל. לכן, העניין הזה צריך להדיר שינה מעינינו, ואנחנו צריכים למצוא לו את התרופה. תודה רבה.

היו"ר ל מסאלחה:

תודה רבה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה לברך על היוזמה של מכינה. מעבר לברכה, אני מתנדב להרים את הכפפה ולעזור מהצד של משרד החינוך לקידום העניין הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, אדוני סגן השר.

חבר הכנסת אחמד סעד, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת החינוך?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מסכים.

היו"ר נ' מסאלחה:

מי בעד ההצעה להעביר את הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד לוועדת החינוך?

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

נסים דהן (ש"ס):

אני מבקש לצרף את קולי בעד ההצעה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש לצרף את קולו של חבר הכנסת דהן.

חמישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד מאושרת ומועברת לוועדת החינוך לדיון.

הצעה לסדר-היום

מינוי שופט ערבי לבית-המשפט העליון

היו"ר ל' מסאלחה:

חברי הכנסת, עוד נושא: מינוי שופט ערבי לבית-המשפט העליון, הצעה דחופה לסדר-היום. חבר הכנסת סאלח טריף – איננו. חבר הכנסת וליד צאדק – הצעה מס' 2871. אחריו – הנושא האחרון בסדר-היום.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הוועדה לבחירת שופטים – כל פעם מעוררים אותה כדי שיבחרו בשופט ערבי עליון. בראשית דברי אני רוצה לברך את חבר הכנסת רובי ריבלין על דבריו בקשר לזה. הוא הקדים אותי כשאמר, שאנחנו צריכים לדאוג, לתפארת מדינת ישראל ולתפארת הסמלים הדמוקרטיים של המדינה, שבהרכב של בית-המשפט העליון בירושלים יהיה שופט ערבי.

לא בכדי עלינו למנות עוד שופט למשרה, העניין הזה הוא מאוד סמלי. בית-המשפט העליון, כפי שאני יודע – תקנו אותי אם אני טועה – מורכב מתוך הסכמה שבשתיקה שיהיה בו ייצוג לכל המגזרים, לכל גוני הקשת הפוליטית, וגם לגוון העדתי והדתי. לא יכול להיות, ש-20% מהאזרחים של מדינת ישראל לא יהיו מיוצגים בין השופטים הנערכים האלה.

מה הבעיה? הבעיה היא, שיש דברים, שאלה מבין הערבים שמערערים לבית-המשפט העליון נתקלים לפעמים בבעיות דתיות, בענייני משפחה, בענייני אפוסטרופסות ובעניינים אחרים. לצערי, עד כמה שהשופטים היהודים יתאמצו וילמדו, הם אינם יודעים את הלכי הרוח והמסורת הערבית והדתית. כדאי מאוד שיהיה שופט ערבי, כדי שהוא יהיה הכי זמין, יקלוט את העניין ויפתור את הבעיה, בהיותו אדם שמבין את המתרחש בתוך החברה הערבית הן מן הבחינה העדתית והן מהבחינה הדתית.

אני מוכרח להגיד, שאני מברך על הצעד הקטן מאלף הצעדים שצריכים לנקוט אותם, כשמינו את השופט זועבי – – –

היו"ר ל' מסאלחה:

עוד לא מינו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

כך אני שומע.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, יש מגמה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

על כל פנים – מגמה למנות אותו בפועל לשישה חודשים, ואני מקווה מאוד ורוצה שהוא או אחר יתמנו, אני לא רוצה לנקוב בשמות. צריך להיות שופט ערבי בין השופטים, כדי שיפתור בערכאה האחרונה, של בית-המשפט העליון, את הבעיה של האזרחים הערבים והאחרים.

אני גם רוצה לשבח, אדוני היושב-ראש, בהיותנו חברי ועדת הקאדים, על שאיישנו שש משרות של קאדים וכמעט פרענו חוב ומינינו עוד שני שופטים בבתי-הדין השרעיים. זה דבר נכון וצעד בכיוון המיטיב והנכון.

יש אצלנו כשרונות ויש עורכי-דין שיש להם המידע, הידע, ההשכלה, והם ראויים ומוסמכים להיות שופטים בבית-המשפט העליון. אדוני היושב-ראש, האוכלוסייה הערבית היא לא רק סתם אזרחים; הם מייצגים עם, תרבות, והתרבות הזאת והעם הזה צריכים להיות מיוצגים גם בבית-המשפט העליון.

אני רוצה לחזור שוב על מלותיו של חבר הכנסת ריבלין, שאני מסכים עם כולן, שלתפארת מדינת ישראל, לתפארת הדמוקרטיה, יש לחתור לפתרון העניין הזה, כדי שיסיר מאתנו הרבה מועקות שמפריעות לנו. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. היות שלצערי שר המשפטים איננו כאן כדי להשיב, חבר הכנסת רובי ריבלין – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שתי הצעות – גם להסיר וגם לוועדה.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, יש לך הצעה אחת. בבקשה, חבר הכנסת רובי ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, חברי הכנסת, חבר הכנסת וליד צאדק, זכתה ועדת השופטים ששמעה השבוע – כאשר מינתה את כבוד השופט החדש, פרופסור יצחק אנגלרד, לבית-המשפט העליון – לראשונה הצעה שהועלתה על-ידי לשכת עורכי-הדין, על-ידי חבר הכנסת רובינשטיין, ונתמכה על-ידי ועל-ידי שר המשפטים, לשקול מינויו של שופט ערבי לבית-המשפט העליון כחבר קבוע ושופט בית-המשפט העליון. יש לנו כמה שופטים מהמגזר הערבי שהם שופטים מחוזיים, היו לנו שופטים בולטים, והגיעה העת, בפרוס שנת ה-50 למדינת ישראל, ששופט ישראלי בן הלאום הערבי ישמש במדינת ישראל כשופט בית-המשפט העליון, כראוי לייצוג 18% מכלל האוכלוסייה של מדינת ישראל.

כפי שנאמר, הכלל הוא שלבית-המשפט העליון מתמנים בראש ובראשונה חכמי משפט מגדולי הדור. זה הקריטריון היחיד כמעט; אני אומר "כמעט", משום שכל שופטי בית-המשפט העליון הם שופטים מעולים. עם זאת, יש מקומות שאנחנו משמרים, כמו הכיסא הדתי, הכיסא העדתי, או כיסא לנשים, לא, חס וחלילה, כקוטה אלא כמינימום. הגיע הזמן – –

היו"ר נ' מסאלחה:

גם הם חכמים וחכמות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם כך הדבר, מטבע הדברים, בהיותי חבר הוועדה למינוי שופטים, אינני רוצה להיכנס לציון שמות של אנשים, כפי שעשה חבר הכנסת וליד צאדק עם עצמו, בצדק – אני בטוח שנמצא במגזר, מבין אזרחי ישראל הערבים, שופט הראוי לשמש כשופט בית-המשפט העליון. ולא רחוק היום, עוד כמה חודשים, שישב שופט ערבי בבית-המשפט העליון, אם במינוי זמני ואם במינוי קבע, לתפארת מדינת ישראל והעמים היושבים בתוכה במדינה היהודית הדמוקרטית. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, חבר הכנסת רובי ריבלין.

אני מבין שאתה מציע להעביר לוועדה, ואם ועדה – זו ועדת החוקה, חוק ומשפט. אתה מקבל, חבר הכנסת צאדק? מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת וליד צאדק לוועדת החוקה, חוק ומשפט? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ל מסאלחה:

חמישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. ההצעה אושרה והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברי הכנסת, יש עוד נושא: הדברים שפורסמו בעיתון "השבוע" הקוראים למחוק ולהרוס את הקיבוצים. חבר הכנסת בייגה שוחט – איננו.

הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ל מסאלחה:

אני עובר לנושא האחרון: הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר), התשנ"ז–1997, קריאה ראשונה. יציג את ההצעה כבוד שר האוצר. בבקשה, אדוני.

שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום 23 בדצמבר 1996 חוקקה הכנסת את חוק ביטוח רכב מנועי (הוראת שעה), התשנ"ז–1996, שאקרא לו להלן הוראת השעה, אשר קבע כי הרשאה לפעול בענף ביטוח רכב (חובה) לפי סעיף 7 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל–1970, שאקרא לה להלן הפקודה, תהיה מותנית בכך שהמבטח שקיבל את ההרשאה ופועל מכוחה הוא צד להסכמים

בין "אבנר" לבין כל מבטח, ובין כל אחד מהמפורטים כאמור לעיל לבין ה"פול", כפי שהיו ערב תחילתו של חוק הוראת השעה.

הרקע לחקיקת חוק הוראת השעה היה הודעה מצד כמה חברות ביטוח על רצון לפרוש מההסדרים עם "אבנר" שהיו בתוקף מאז חקיקת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975, לפני למעלה מ-20 שנה, והחשש של הגורמים המקצועיים המוסמכים כי פרישה בלתי מבוקרת כאמור, ללא גיבוש מושכל של מבנה חלופי לתפעול הענף, תפגע באינטרס הציבורי ליישום ראוי של הסדרי ביטוח רכב (חובה) הקבועים בפקודה ובחוק הפיצויים.

במהלך השנה האחרונה נערכו בדיקות מקיפות באשר לשאלת ההסדרים הרצויים לתפעול ענף ביטוח רכב (חובה). במסגרת זו נדונו חלופות שונות, תוך שמיעת נציגי חברות הביטוח, תאגיד "אבנר", נציגי צרכנים ואחרים.

הממשלה, על-פי המלצת אגף הפיקוח על הביטוח במשרד האוצר, סבורה כי על רקע תהליך הפרימה של מודל ההפעלה הקיים, שהתבטא, כאמור, ברצון של חלק מחברות הביטוח לפרוש מהסדר "אבנר" – אשר חייב את כפיית ההסדר, ולו גם לתקופת ביניים, מכוח חוק – אין מנוס מהיערכות לשינוי מבנה התפעול של הענף.

מבין המודלים השונים שנבחנו, המודל המועדף להפעלת הענף הוא מודל המתבסס על תחרות בין חברות הביטוח, תוך הגבלת הפיקוח התעריפי לתעריף של הסיכונים החריגים בלבד.

לדעת הגורמים המקצועיים, אין ספק כי לא ניתן לעבור למודל תפעול חדש אלא באופן הדרגתי ובזמן סביר, תוך הבטחת היערכות מתאימה של הענף במישורים שונים, שיבטיחו את יציבות הענף מבחינה כלכלית מחד גיסא, ואת טובת ציבור המובטחים לאספקה ראויה של מוצר ביטוח החובה מאידך גיסא.

כך, למשל, תידרש תקופת היערכות של החברות לעניין צבירת ההון העצמי הנדרש לצורך נשיאה במלוא הסיכון הביטוחי בתום תקופת המעבר, וכן לצורך יצירת תשתית של מידע שישמש בעתיד לתמחור נכון של עלות הסיכונים בענף.

גם מערך הפיקוח יידרש לתקופת היערכות בכל הקשור לבניית מאגר המידע הסטטיסטי, בין השאר לצורך תמחור הסיכונים בענף וקביעת תעריף ה"פול", שיהיה, כאמור, תעריף המקסימום האפקטיבי בשוק.

לסיכום, ההתמודדות בענף ומערך הפיקוח עם המעבר למודל תחרותי מחייבים תקופת התאמה לבניית הכלים התפעוליים והפיקוחיים המתחייבים כמפורט לעיל.

עוד אזכיר, כי חוק הוראת השעה, שעומד להסתיים בסוף חודש יולי 1997, נדון בבית-המשפט העליון במסגרת בג"ץ שהגישה חברת "אליהו". בית-המשפט, בהחלטתו מיום 9 ביוני 1997, קבע, בין השאר: "אין ספק בדבר שההרשאה המותנית שניתנה לעותרת 2" – שזו חברת "אליהו" – "מכוח החוק לפעול בתקופת תוקפו כצד להסכמים בין 'אבנר' והמבטחים יש בה כדי לפגוע בחופש העיסוק

של העותרים בגדר חוק-יסוד: חופש העיסוק, אך פגיעה זו היא לתכלית ראויה, והעובדה שהחוק חוקק אך לתקופה מוגבלת יש בה כדי לתמוך בטענה שהפגיעה אינה עולה על הנדרש".

ובהמשך אומר בית-המשפט: "ברצוננו להעיר, שכל שתוקפו של החוק יוארך, כפי שנרמז על-ידי פרקליטת המשיבים מס' 1 ו-2, כן יקשה עליהם בעתיד להגן על תוקפו של החוק, ואנו מפנים את תשומת לבם לכך שבכל חקיקה כזו, אפילו יהיה לה צידוק לזמן מוגבל נוסף, יהיה מקום לשקול הבטחה בצורה הנאותה שבכל מקרה שהרשאתה של העותרת מס' 2 תהיה מותנית בקיום ההסכמים עם 'אבנר', היא לא תינזק עקב כך".

בהצעת החוק המונחת לפניכם, ולאור החלטת בית-המשפט העליון, נקבע, בין השאר, כדי להסיר ספק, כי ההוראות בהסכמים לעניין היות המבטח מבטח מוביל ולעניין חלוקת האחריות בביטוח המשותף בין כל מבטח לבין "אבנר" יחולו כלפי כולי, עלמא לכל דבר ועניין. כן מוצע, ששר האוצר, לפי הצעת הרשות ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, יוכל להקדים את המועדים הקבועים בחוק אם יתברר כי ניתן להשלים את היערכות הענף לתחרות במועד מוקדם יותר מתום תקופת המעבר, וזאת, בהתקיים הנסיבות, ככלי לצמצום הפגיעה בחופש העיסוק של מבטחים המבקשים לפעול שלא במסגרת ההסכמים.

בהצעת החוק נקבעה תקופת מעבר הכרחית, שלדעת הגורמים המקצועיים תאפשר מעבר מושכל למודל הפעלה חדש ללא זעזועים קשים ותוך שמירה על אינטרס הציבור בענף ביטוח רכב (חובה).

אני רוצה להדגיש, כי בימים האחרונים, ולאחר שהצעת החוק הונחה על שולחן הכנסת, הודיעני חבר הכנסת שאול יהלום, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, כי החוק המוצע לוקה בחסר, לדעתו, באשר אין בו הסדרה מלאה של מודל הפעלה העתידי הנזכר בדברי ההסבר.

מבדיקת הנושא שוכנעתי, כי תקופת המעבר המוצעת הכרחית להיערכות המבטחים בענף לקראת מודל הפעלה בתנאי תחרות. כמו-כן הובהר לי, כי מרכיבים שונים המחייבים הסדרה מפורטת, דוגמת פעילות ה"פול" לכיסוי מי שאינם מצליחים להשיג ביטוח בשוק החופשי וכן נושא הקמת מאגר המידע שימש בעתיד בסיס להערכה ולתמחור הסיכונים בענף, עדיין אינם בשלים לכדי חקיקה מפורטת וקוהרנטית. ואשר על כן סברנו, כי חקיקה חלקית גם איננה ראויה.

חברי הכנסת הנכבדים, יש לזכור, כי ברפורמה משמעותית מסוג זה, אין ברירה אלא לפעול בזהירות ובהדרגה כדי להבטיח שמירה על אינטרס הציבור, ובמקרה זה מדובר על כל אחד ואחד מהציבור בענף ייחודי זה.

עם זאת, לאור ההערות שנשמעו מפי יושב-ראש הכנסת, מר דן תיכון, ויושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, מר שאול יהלום, אני מבהיר, כי משרד האוצר פתוח לכל הצעה עניינית שניתן לעגנה בחקיקה כבר בשלב זה, אשר תועלה במהלך הדיונים בוועדה לקראת הכנת החוק לקריאה שנייה ושלישית.

לאור העובדה כי תוקף חוק הוראת השעה עומד לפוג בסוף חודש יולי 1997, אבקשכם לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעבירה לדיון מיידי בוועדה המיוחדת המשותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולוועדת הכספים, שהוקמה לעניין חוק הוראת השעה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, אדוני שר האוצר.

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בדיון. הדובר הראשון – חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת ראובן ריבלין.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד שר האוצר, הצעת החוק המונחת לפנינו, עליה אמרו חכמינו זיכרונם לברכה: ההכרח לא ישובח ולא יגונה. לא ישובח, כיוון שאין לסבול התערבות בשוק על-ידי חקיקה. ביטוח זה מוצר שניתן להשיגו בשוק. מן הראוי היה שייטנו לכוחות השוק לעשות את שלהם, וכל אדם יקנה ביטוח אצל כל חברה שהוא רוצה, לפי ראות עיניו. תהיה תחרות חופשית, הוגנת. ימכרו ביטוח לנהגי המכוניות, לאזרחים, במחיר שחברת הביטוח חושבת שזה שווה לה. תהיה תחרות חופשית, המחירים, אני מתאר לעצמי, ירדו. מי שייחנה מזה הם האזרחים. לכן, לא ישובח.

אבל לא יגונה מכל אותם טעמים וסיבות שאדוני השר מנה אותם כאן. הסיבה העיקרית, שאני חושב שהיא הראויה והיא המכריחה אותנו לחוקק את החוק הזה, היא הבעיה, שבתחרות על האזרח, חברות הביטוח יבטחו את מי שמשתלם להן, ואת מי שלא משתלם להן הן לא יבטחו, וזאת בדיוק בא לעשות החוק, שלכל אזרח במדינה, ללא הבדל, תהיה הזכות לרכוש ביטוח על-ידי חברה מרכזית אחת, שתחלק את הסיכונים בין כל חברות הביטוח. ציפור קטנה לחשה לי, שזו אחת הסיבות לכך שאותה חברה רצתה לפרוש, כיוון שהמבוטחים שלה היו חזקים, שהסיכונים שהיא לקחה על עצמה היו נמוכים, כמעט שלא לקחה על עצמה סיכונים, מובטחים לה הרווחים, ולכן היא רצתה לפרוש. ואז היא יכלה אפילו למכור ביטוח זול יותר. מה שיקרה הוא, שכל אותן חברות ששמרו על החוק וביטחו כל אחד שביקש ביטוח וממילא גדלו הסיכונים שלהן – הן לקחו על עצמן סיכונים מיותרים.

לכן, אני מסכים עם אדוני השר, שאת הצעד הזה של פתיחת השוק לתחרות חופשית חייבים לעשות בהדרגה, במעבר מדורג, מתוך בדיקת השוק מדי פעם. לכן, נכון וטוב הוא שניתנה לוועדת הכספים האפשרות לקצר את התקופה משנת 2000 לשנה מוקדמת יותר, אם יתברר שחברות הביטוח והשוק במיוחד במדינת ישראל ראוי וכשיר לתחרות החופשית, שכל האזרחים, ללא הבדל, מקבלים ביטוח.

מובן שאנחנו נתמוך, אדוני, בחוק, ואני מקווה שהוא יעבור עוד הערב.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, ברכות. אדוני סגן השר לשעבר, השר לעתיד, חבר הכנסת מגן, שעדיין מתלבט האם להצביע בעד החוק בקריאה ראשונה; אני מוכרח לומר לך, אדוני השר – – –

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אני ויתרתי על רשות הדיבור בגלל התנגדות מסוימת, אבל צריך להעביר את זה בקריאה ראשונה ואחר כך לבדוק את הדברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן. הלוואי שגם אני הייתי יכול לומר זאת. אני אתמוך, כמובן, בחוק, אבל לא "כמובן" כמובן מאליו. אדוני השר, אני הייתי חבר בוועדה משותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולוועדת הכספים, אשר ליוותה את הבעיות הקשורות בחקיקת חוק זה וישיבה על המדוכה כאשר דנו בצורה רצינית ביותר בשאלה, האם בכלל לתת ארכה באותה עת והאם לא להיענות או להיעתר או להבין את הדרישה הברורה והכל-כך צודקת, האומרת שלא נכפה הסכמים באמצעות חקיקה, שהיא יסוד מוסד בדמוקרטיה כפי שמבין אותה שר המשפטים לשעבר ושר האוצר דהיום – חבל ששר המשפטים לשעבר, וטוב מאוד ששר האוצר דהיום. כמובן, יש כאן דילמה גדולה. לא מפני חטאיו אינו שר המשפטים, מפני חטאי אחרים הוא לא שר המשפטים. אבל, נחזור לענייננו.

היו"ר נ' מסאלחה:

גם שר האוצר זה דבר חשוב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בהחלט, שר האוצר הוא דבר חשוב. הנסיבות שגרמו לכך שהוא לא שר המשפטים – ראוי שיזכור אותן עם ישראל כל יום וכל לילה על מנת שלא יחזור על הדבר הזה. ייזכר לא לטובה מי שגרם לעניין הזה.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני מוכרח לומר לך, שאנחנו, בזמנו, קיבלנו איזו הבטחה מהמפקח, שהכנסת תיתן ארכה לשמונה חודשים. תחילה נתבקשנו לשישה חודשים, ובאנו וקבענו עד 1 באוגוסט, שכן ידענו כי עד 1 באוגוסט אנחנו נצא לפגרה ועד אז אנחנו צריכים להשלים את הליכי החקיקה. הכנסת קיבלה הבטחה – על כל פנים, הכנסת הבינה שהיא קיבלה הבטחה מהמפקח, שהעניין יוסדר לשביעות רצונה עד תאריך זה וזה, תאריך סופי שאין מעברו ולו הארכה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

יש שינוי גדול בהצעה. זה לא הארכה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהן, אני מעריך מאוד את השתתפותך בוועדת הכספים ואני גם יודע להוקיר ולכמת את תוספת הערך שאתה נותן לוועדה, ובכל זאת בוועדה המשותפת אתה לא יושבת. בא אני ואומר לך, שכך הובטח או כך ניתן היה להבין. ישבו שם בהחלט חברים שהם מן הוותיקים בכנסת, כמו חבר הכנסת והשר לשעבר שחל, חבר הכנסת והשר לשעבר בייגה שוחט. אלה שרים לשעבר, שאני אוהב אותם באופן אישי אבל אני נהנה מאוד לומר כל פעם "השר לשעבר".

היו"ר ל מסאלחה:

אבל, יהיו לעתיד. אולי אני ואתה נהיה שרים לעתיד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, הואיל ואנחנו יושבים פה, והשעה 22:00, אז אפשר לתת לנו עוד שתי דקות, כי אני אחרון הדוברים.

היו"ר ל מסאלחה:

בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני רק רוצה לומר לך, שבאותה עת אני מוכרח לציין, שעורך-הדין שמעון עיר-שי, סגן היועץ המשפטי במשרד האוצר, בא וניסה להרגיע ולומר לנו בצורה מפורשת: אם אתם מתכוונים שעד אז נביא לקץ הדבר, בבחינת מציאת פתרון יש מאין, אני מודיע לכם, שיהיה ברור – והדבר אף רשום בפרוטוקול – שהמדובר הוא בכך שנביא חוק מסגרת, אשר ייתן לנו אותם קווים. אני מוכרח לומר, שאני בין אותם חברי כנסת שזכרו את אמירתו של עורך-הדין הנכבד, סגן היועץ המשפטי, שאמר זאת, ובצדק אמר זאת. חברי האחרים נוטים לחשוב שלא כך היה הדבר, אלא שהיה מדובר בהבטחה מפורשת, סופית, שלא ניתנת להארכה.

אני מוכרח לומר, שגם אם נלך לפי האוזן המוסיקלית שלי, האומרת שבאמת מדובר בהבטחה לחוק מסגרת, יש עדיין שאלה וספקות בין חברינו, האם מדובר פה באמת בחוק מסגרת, והאם מדובר פה ביעד ברור שאליו אנחנו מתבקשים להגיע.

אני מוכרח לומר עוד, שהיתה על-ידי שר האוצר הקודם ובנוכחותו פרזנטציה, הצגה, של אותן דרכי פעולה אפשריות על-ידי הגוף המקצועי במשרדך ואצל המפקח על הביטוח. עם זאת, היו אלטרנטיבות כלשהן שעדיין לא קבעו את היעד הברור.

היו"ר נ' מסאלחה:

צריך לסיים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים. אני רואה גם בחוק הזה, שהוא מנסה להסדיר תקופות ונותן לנו יעדים של חצי השנה הבאה, זאת אומרת סוף שנת החתם. אחר כך יש לנו שנתיים של 50%. בהחלט, אנחנו רואים התקדמות, ואין מעבר לשנת 2000. עם זאת, אני מוכרח לומר שחברי הכנסת היו נכונים, בימי החסד המגיעים לכל שר ובוודאי לשר האוצר, ונקטנו מידה רבה יותר של הבנה, ואנחנו רשמנו לפנינו את ההבהרה של משרד האוצר ושל שר האוצר הנכבד, שהוא ייעתר ויענה ויבדוק כל הצעת חקיקה שתאפשר החלטה בתוך שלבי החקיקה של חוק זה. לכן, אנחנו נצביע עבור החוק הזה, על מנת להעבירו להכנה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, תודה.

אדוני השר, אנחנו נעבור להצבעה. אתה לא רוצה לדבר.

חבר הכנסת דהן, אתה רוצה להשתתף בהצבעה? תודה.

יצחק כהן (ש"ס):

היו"ר נ' מסאלחה:

צריך חתימות.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר), התשנ"ז-1997, בקריאה ראשונה, על העברתה לוועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הכספים, שהוקמה או תוקם לצורך נושא זה, בראשותו של חבר הכנסת שאול יהלום. כך היא הצעת ההחלטה.

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר),

התשנ"ז-1997, לוועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט

וועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

ארבעה בעד, אין נגד ואחד נמנע. הצעת החוק אושרה והיא מועברת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה תתקיים ביום שני, 21 בחודש, בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 22:17.